דבר

דבר ששי
דבר השבוע
דבר אחר
משא

דבר יום שישי כ"ט באדר ב' תשנ"ה 31.3.95 גליון 21520 56 עמודים, המחיר 3.70 ש"ח (כולל מע"מ) באילת 3.00 ש"ח

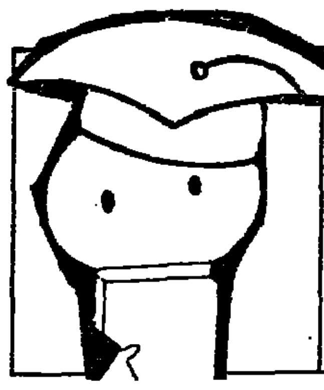

סקרים שלא פורסמו עד כה מראים: מאות סטודנטיות נחשפות להטרדה מינית מצד מרצים. יעל פישביין (עמ' 17)

6,000 נסיכים מחפשים מלוכה. הממלכה הסעודית עוברת תמורות מתחת לפני השטח רן אבירן (עמ' 16)

דבר אחר

לווין,
שוב הביתה –
סלחנו על הכל!
החברים מהטכניון

ארה"ב: יש להשיג פריצת דרך עם סוריה עוד השנה

בלי פריצת דרך – לא יושג הסכם שלום ב־96'; קוזירב יבוא היום לארץ; רבין יתקוף החלטת רוסיה לספק כורים לאיראן

מאת דרורה פרל ומוטי בסוק

הממשל האמריקאי מעריך שיש להשיג פריצת דרך עם הסורים עד סוף 1995. אם לא יושג ההסדר עד סוף השנה, אי אפשר יהיה להשיג הסדר גם ב־1996, כך שמע סגן שר החוץ ד"ר יוסי ביילין בשיחות שקיים אתמול עם אישים בממשל, העוסקים בתהליך השלום.

"תחושתם היא שמדובר בשמונה עד תשעה חודשים", אמר ביילין. אבל על פי ההערכה האמריקאית, שהיא, כפי שהגדיר סגן השר, "אופטימית על תנאי", ההסכם אינו בהישג יד, והקצב הנוכחי של המשא ומתן בין ישראל וסוריה לא יוכל להוביל להסדר שלום בתקופת זמן זו.

הממשל, נאמר לביילין, מייחס עדיפות גבוהה יותר מאי פעם לערוץ המשא ומתן הישראלי־סורי. לפיכך גם תימשך המעורבות המוגברת שלו, בדוגמת הפגישות שקיים מזכיר המדינה וורן כריסטופר בשבוע שעבר עם שגרירי ישראל וסוריה, כל אחד בנפרד ושניהם ביחד. התקווה בממשל היא שבעקבות ביקורו של דניס רוס, ראש צוות השלום האמריקאי היוצא לאזור בשבוע הבא, יחודשו גם שיחות הקצינים הבכירים בין ישראל וסוריה כי זהו הבסיס שעליו ניתן יהיה להגיע לפריצת הדרך עם סוריה.

ביילין אמר כי בניגוד להתפתחויות השליליות מאוד מדמשק הנשמעות בימים האחרונים ביחס למשא ומתן עם ישראל, "אני שומע יותר מקול אחד משם". ביילין הוסיף שבעקבות ביקור כריסטופר בסוריה לפני כשבועיים קיבל הדים אופטימיים מדמשק.

שר החוץ הרוסי, אנדריי קוזירב, יבוא היום אחרי הצהריים לירושלים, בראש משלחת גדולה, בחלק ממסע מקיף שהוא עורך במדינות המזרח התיכון. רוסיה מעוניינת להרחיב את השתתפותה בכל ערוצי תהליך השלום, כולל הישראלי־סורי, ונראה כי ישראל תבקש למנוע זאת.

ראש הממשלה, יצחק רבין, ושר החוץ, שמעון פרס, יתקפו בשיחותיהם עם קוזירב את המדיניות הפייסנית של רוסיה כלפי איראן, ובעיקר את החלטת מוסקבה לספק לטהראן כורי גרעין בהיקף של יותר ממיליארד דולר. מעריכים כי קוזירב יעלה

(המשך בעמוד 2)

אנטבול הובאו למנוחות היום התקיית ליד בצריים. בתמונה: אביו של רפייר בסאל סוילסה נושא את ארון בנו בבית הקלמון בכבר מכר (צילום: רוני שיצר, באדיבות "מעריב")

בית המשפט העליון קיבל את ערעור דני נחמני ברוב דיעות

הביציות המופרות של בני הזוג נחמני יושמדו; ביה"מ: אין להן מעמד "חיים"

(עו). בית המשפט העליון החליט אתמול לקבל את הערעור של דני נחמני, על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה, ולאסור על אשתו לשעבר, רותי נחמני, להמשיך את הליכי ההפריה החוץ גופית והפונדקאות בביציות המופרות של בני הזוג.

ארבעה כשופטי העליון, שדן בתיק בהרכב מיוחד של חמישה שופטים, הסכימו כי לביציות אין מעמד של "חיים", ויש צורך בהסכמת שני בני הזוג כדי לעבור משלב לשלב של תהליך ההפריה והפונדקאות.

השופט צבי טל קבע, בדעת מיעוט, כי מרגע שניתנה הסכמת הבעל, אין הוא יכול לחזור בו. פסק הדין של הרוב, נכתב על ידי השופטת טובה שטרסברג־כהן, וקיבלו את הסכמת המשנה לנשיא, אהרן ברק, והשופטים דב לוין ויצחק זמיר.

דני ורותי נחמני נישאו במארס 1984. כעבור שלוש שנים נאלצה רותי נחמני לעבור ניתוח, שכתוצאה ממנו איבדה את יכולתה להרות בהריון טבעי.

בני הזוג החליטו בתחילת 1988 לנסות ולהביא ילדים לעולם על ידי הפריה חוץ גופית, והשתלת הביציות ברחמה של פונדקאית.

מאחר שהקנות בריאות העם אוסרו פונדקאות, עתרו בני הזוג לבג"ץ, ועתירתם נסתיימה בהסדר פשרה, לפיו יופרו הביציות בארץ, והפונדקאות תערך בארה"ב. אולם, בטרם הושלמו סידורי הפונדקאות בארה"ב, נתגלע סכסוך בין בני הזוג, וב־1992 עזב דני נחמני את הבית, כעבור להיות עם אשה אחרת. באפריל 1993 נולדה לו מאותה אשה בת, ובעוד חודשים צפויה להיוולד להם בת נוספת.

רותי נחמני פנתה לבית החולים אסותא, וביקשה לשחרר את הביציות לצורך השתלתן בפונדקאית בארה"ב. אך בית החולים סירב לשחרר את הביציות, עקב התנגדותו של דני נחמני. רותי עתרה לבית המשפט המחוזי בחיפה, וביקשה לקבל את הביציות. המחוזי פסק לטובתה, ועל החלטה זו ערער דני לעליון.

המחוזי בחיפה קבע, כי דני נחמני הסכים מראש לפעולת ההפריה על כל שלביה, לרבות השתלת הביציות המופרות ברחם פונדקאית, וכי מרגע שתהליך החל, אין עוד דרך חזרה ממנו. לדעת בית המשפט המחוזי, דני נחמני אינו יכול להישען על שינוי הנסיבות, הפירוד מאשתו והקמת תא משפחתי חדש, כעילה להשתחרר מהסכמתו, שכן הוא עצמו יצר נסיבות אלה.

השופטת טובה שטרסברג־כהן קובעת בפסק הדין, כי יש לבחון את המקרה על בסיס שוויוניות מלאה בין המינים, מבלי להקל ראש בחלקה הקשה יותר של האשה, פיזית ונפשית, בתהליך הפריית הביציות. השופטת שטרסברג־כהן קיבלה את טענתו של דני נחמני, כי תקנות בריאות העם רחרשות הסכמה של הבעל לכל שלב בתהליך ההפריה החוץ גופית והפונדקאות. לדעתה, ההסכמה של דני נחמני לתהליך ניתנה אמנם לכל התהליך, אולם זהו "הסכם רופף", ואין לחייב את דני נחמני בעמידה בו.

הזוג, לדברי השופטת שטרסברג־כהן קבע, כי אין לחייב עובד במימוש חוזה, אם העבודה חייבת להעשות על ידי המתחייב עצמו. היא טענה, כי לא ניתן לאכוף על סופר שהפר את התחייבותו לכתוב ספר להמשיך בכתיבה, ראם ביצירה ספרותית כך, ביצירת היצירות, הבאת ילד לעולם, לא כל שכן.

בשאלת מעמד הביציות המופרות קבעה השופטת שטרסברג־כהן, כי אין להן מעמד של "חיים". היא הדגישה, כי דעה זו מקובלת ברוב המערכות המשפטיות בעולם, כשיוצאים מכלל זה ברית

(המשך בעמוד 2)

עמדה/ יורם פרי

לעמוד על המשמר

בעמוד "על המשמר", מיזוגות האיגרה לשלנתסקי, ונראה כיצד ישול "דבר". היום נפל "על המשמר", והיה משהו אירוני במועד שבו זה קרה. העיתון שנלחם לציונות, לסוציאליזם ולאחוות עמים נסגר בשבוע שבו התנהלו כלי התקשורת בתחרות מלכת היופי, טקס חלוקת פרסי האוסקר ומשחק בינלאומי בכדורגל.

אילו היה מותו של "על המשמר" מותו של עיתון מפלגתי היה הצער קטן יחסית. אולי אין מקום היום לעיתונים מפלגתיים. אבל מותו של "על המשמר" הוא גם מותו של עיתון רעיוני, עיתון העקרונות, עיתון שמטרתו הראשית איננה רייטינג ועשיית רווח, אלא בראש ובראשונה תמיכה באידיאה.

ועוד משהו. "על המשמר" הוא עיתון בבעלות ציבורית, רק מבעלות כזו ניתן לצפות לשיקול כזה, לקיים עיתון כלכלי שלא למטרות רווח בלבד. מותו של "על המשמר" הוא, אפוא, מכת מוות לעיתונות אידיאית לוחמת.

מעניין שבשבועות האחרונים, כשסכנת הסגירה ריחפה כבר סמוך מאוד לראשו, לא היה מי ששמח על כך, למעט אחד, ישראל הראל, עורך "הנקודה", ביטאון המתנחלים. במאמר שפרסם ב"הארץ" הוא הצדיק את הסגירה בקו המדיני שנוקט "על המשמר", קו נכונותו לוותר על שטחים למען השלום. אמנם ריבוי דעות הוא חשוב לדמוקרטיה, הסביר נציג מועצת יש"ע, אבל. ובשם האבל הזה יהיה כנראה הראל מוכן לקעקע עוד הרבה אבני בסיס של הדמוקרטיה הישראלית. הכל כדי שחלילה לא יגבר מישהו בארץ הקודש ובאינטרסים של המתנחלים.

"על המשמר" ימות היום, אבל רוחו תישאר. מיטב העיתונאים... את דרכם כתלמים... שונים. אחרים, קרובים ברוחם לאידיאלים של "על המשמר", ימשיכו לכתוב, לשדר ולהופיע מכל המרקע. לגביהם עיתונות לא תהיה רק עניין לבידור ולכסף, אלא גם כלי לשינוי חברתי, מנוף לבניית חברה צודקת, גם אם מליצים כאלה נשמעות היום ארכאיות.

עכשיו יגיע תורו של "דבר" להבראה. אתמול הודיע קונה פוטנציאלי, דאן פרידמן, כי הוא מסתלק מהעסקה. לזכות ראשי ההסתדרות צריך לומר, כי במשך החודשים האחרונים לא ויתרו על בדיקת אפשרויות להמשיך את קיום העיתון. האם תספק להם ההודעה מאתמול הזדמנות להתנער עכשיו מן העיתון, או שמא יתאמצו בפרק זמן נוסף למצוא מוצא עסקי שיבטיח את המשך קיומו?

כל מי שהדמוקרטיה הישראלית יקרה לו, כל מי שמבין כי דמוקרטיה מחייבת גיוון דעות, ומכאן – ריבוי כלי התקשורת, צריך לעמוד עתה על המשמר כדי להבטיח את הצלתו והצלחתו של "דבר".

קיבוצי שער הנגב יכבו האורות לשתי דקות במחאה על אי מימוש הסדר החובות

מקווים להפגין חשיבות קיום הקיבוצים לאורך הגבול עם רצועת עזה

מאת רוני ברזילי

יישובי שער הנגב וקו הגבול של רצועת עזה החליטו לכבות את כל האורות של 36 יישובי קו הגבול למשך כשתי דקות בשעה שמונה בערב במוצאי שבת, כאות מחאה על מדיניות הממשלה כלפי הסדר חובות הקיבוצים.

ראש המועצה האזורית, שי הרמש, אמר כי "זוהי הפגנה מוסרית, ההוראה להוריד את השלטר היא סמלית, כדי להפגין את חשיבות קיומם ומיקומם של הקיבוצים, הפרושים ממש לאורך קו הגבול החדש". הרמש הדגיש, כי רק בשבועיים האחרונים התגלו על קו הגבול, בעיקר בגזרה הקרובה לקיבוץ נחל עוז, שבעה מטעני חבלה. לדבריו, הפעילות החבלנית העוינת, המתמקדת בתקופה האחרונה לאורך קו הגבול החדש, מצריכה הפעלת כוחות גדולים מהקיבוצים, כהם כיתות כוננות לשעות רבות לתגבור האבטחה בקיבוצים וביישובים ואבטחת העובדים בשדות שליד הגבול. מטלות אלה מצריכות תקציב מיוחד, שהוטל על כתפי הקיבוצים, שבלאו הכי מצבם הכלכלי קשה.

ממחקר שביצעה חברת "צנובר" בהזמנת משרד הפנים והסוכנות היהודית, התברר כי רוב קיבוצי קו הרצועה שרויים במצב כלכלי קשה יותר משחשבו תחילה. מהמחקר עולה כי קיימת ירידה בהיקף האוכלוסייה בקיבוצים בשיעור של עד 27 אחוז, והבריחה של אוכלוסייה צעירה ומשכילה. כמו כן קיימת ירידה בילודה ועלייה בשיעור הקשישים שנותרו בקיבוצים.

אָרזה
מרכז נופש מוצא עילית בשערי ירושלים
אגדה של מקום
טובל בירק ואויר מבריא
נותרו מקומות בפסח
כולל ליל הסדר
★★ מחירים עממיים ★★
טלפון 02-342291-2

קידוח הנפט הימי מול חופי געש בוצע כנראה מחוץ לתחום הנפט

אסדת הקידוח ליד געש תעזוב את חופי ישראל; שגב: תוחזר בעוד 10 חודשים לקידוח ב"ים־3" או במים רדודים

מאת פזית רבינא

אסדת הקידוח העוגנת מול חופי געש תעזוב בעוד מספר ימים את ישראל בדרכה לאלבניה, אמר אתמול שר האנרגיה גונן שגב. האסדה עוזבת לאחר שהקידוח המכונה "ים־מערב־1" נמצא יבש.

השר שגב הוסיף כי אין בסיס לחשדות כאילו נמצא בכל זאת נפט בגעש. לדבריו, כל מי שהשקיע בחברת "ישראמקו" ידע שכל חומר גולמי מהקידוח עובר בדיקה רציפה ומעקב של גיאולוגים במשרד האנרגיה. בקידוח האחרון מול געש לא היתה סיבה להמשיך – הוא יצא יבש לגמרי, וכנראה שהוא יושב מחוץ למבנה.

משמעות הודעתו של שגב היא, כי אי אפשר להסיק מסקנות מן הקידוח האחרון, למרות ההשקעה הגדולה, שמומנה בחלקה על ידי גיוס כספי הציבור בבורסה, מכיוון שהקידוח בוצע מחוץ לתחום שבו נמצא הנפט.

בשבוע שעבר הודיעה ישראמקו כי היא נוטשת את הקידוח בשל יובש, אך לא פירטה מעבר לכך. לנטישה קדמו הרעשות סוערות בבורסה בתל אביב והבורסה של ניו־יורק, בשלב שבו היה כבר ברור בישראל כי נסתם הגולל על הקידוח בגעש. כשלוחה הודעת תיקון לבורסה של ניו־יורק, שבה נאמר כי נתונים חדשים עשויים להביא לשינוי בהחלטה, אלא שכעבור כמה שעות התפרסמה ההודעה הסופית כי הקידוח נסגר.

ההערכות המלומדות שהתפרסמו מאז אמרו, כי ענקי מחפשי הנפט נכנסו לשפל עמוק ולא ברור כלל אם ומתי ייערך קידוח נוסף. אולם בניגוד לרושם הכללי שהתקבל, אמר השר שגב בשיחה ל"דבר" כי האסדה היתה אמורה לעזוב בקרוב לאלבניה על פי תכנון מראש אם לא יימצא נפט. עוד הוסיף שגב כי בשלושה עד שישה החודשים הקרובים, אמורה ישראמקו להשקיע בניתוח הממצאים משני הקידוחים האחרונים ומקידוח ים־2 ולאתר את גודל המבנה הנראה אופטימלי מבחינת המצאות נפט בים.

בקידוח ים־2, שנערך כבר לפני חמש שנים מול חופי אשדוד, נמצא נפט, אם כי לא בכמויות מסחריות. הממצאים בקידוח זה הם שיצרו את הבסיס מאז להתעניינות ולהשקעות בקידוחים מול חופי ישראל, כולל הקידוח היבש האחרון.

השר שגב נשאל על ידי "דבר" מדוע לא הורבה ישראמקו על ידי משרד האנרגיה לחזור בסבב הקידוחים הנוכחי לקידוח ים־2, שם כבר נמצא נפט. גונן השיב, כי ישראמקו לא שבה לאתר בגלל סיבות בטחוניות, ואם יימצא בעתיד הקרוב שאזור ים־2 הוא האופטימלי, יפעל מול משרד הבטחון להסרת האיסור. הקידוח שייערך אז יתבצע ליד ים־2, ויקרא ים־3.

בכל מקרה, הוסיף השר, האסדה אמורה לשוב לחופי ישראל בתוך תשעה עד עשרה חודשים.

אפשרות שנייה, הוסיף שר האנרגיה, היא בדיקה של של מבנה מבטיח במים רדודים יותר, שכלול בזיכיון של ישראמקו בים. לאחר ניתוח ומיפוי קווים סיסמיים על ידי אנייה שתשלח ישראמקו, יוחלט אם לקדוח סביב ים־2, ים־3 או במים הרדודים.

אוניברסיטת ת"א מתעלמת ממממצאים חמורים על הטרדה מינית של מרצים

מאת יעל פישביין

שני סקרים שנערכו בהדרכת פרופסור אזי ברק בקרב כאלף סטודנטיות באוניברסיטת תל אביב, מעידים על שכיחות גבוהה של הטרדות מיניות מצד מרצים ומתרגלים כלפי סטודנטיות.

כשני שלישים מהנשאלות בשני הסקרים דיווחו על הטרדות ביזיות מילוליות וכעשרים אחוז מצאו עצמן בסיטואציות של פיתוי מיני מצד מרצים. אחוזים מעטים דיווחו גם על שידוך בציונים תמורת שיתוף פעולה מיני ועל נסיונות למגע כפוי עם מרצים.

הסקרים נדונו דיון ראשוני בוועדה המרכזת של האוניברסיטה, שהחליטה לקיים דיון נוסף בממצאים, אולם מעולם לא קיימה אותו. הממצאים הובאו גם לפני ועדת האתיקה של האוניברסיטה, אבל מכיוון שלפי הנחיית רקטור האוניברסיטה ועדה זו אינה פועלת, גם הממצאים לא נדונו בה.

רקטור האוניברסיטה, פרופסור דן אמיר, לא מסר תגובה על השאלה מדוע התעלמה האוניברסיטה ממצאי הסקרים. סגנית הרקטור, פרופסור נילי כהן, מסרה בתגובה: "לא ידוע על כל תלונה ספציפית בנושא. בהתאם לא הופעלו הליכים משפטיים בנושא זה בשנים האחרונות. בתקנון המשמעתי יש סעיף הנוגע להתנהגות שאינה הולמת איש סגל אקדמי ביחסיו עם התלמידים. הענשים נעים מהתראה ונזיפה, עד הוצאה לפנסיה מוקדמת. ביטול קביעות ואף פיטורין ללא פיצויים".

פרופסור אסא כשר, חבר ועדת האתיקה, הגיב: "אני תמה שהנושא לא חזר לדיון בוועדה המרכזת, שהחלה לדון בו. נכון שהבאתי את המיצאים לפני ועדת האתיקה, אולם ועדה זו איננה מתכנסת. ראש הוועדה, פרופסור עמוס שפירא, הודיע לי שהוא לא מפעיל את הוועדה לפי הנחיית הרקטור. לדעתי, אין זה תקין שלא מקיימים דיון רציני בתופעה, ולא נוקטים אמצעים לטיפול בה.

"הרעיון לקיים מנגנון נפרד לטיפול בתלונות על הטרדה מינית התקבל כבר על דעת כמה אוניברסיטאות בארה"ב, וצריך להבין שאם אין תלונות משמעותיות על הטרדה מינית, ייתכן שיש משהו במנגנון הקיים שמפריע לסטודנטיות להגיש תלונות. זה לא אומר שאין בעיות כאלה. הסקרים מוכיחים שהבעיה קיימת".

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת, ח"כ דליה איציק, הגיבה: "אני מקווה שהפעם האוניברסיטה לא תטאטא את הבעיה מתחת לשטיח, ותטפל בה באחריות ובתקיפות, כיאה למוסד זה. זו סוגיה סבוכה, ואני רואה צורך בבניית מודל של תקנון התנהגותי, שיקבע מה היא הטרדה מינית, וכיצד מגיבים במקרים כאלה. אם יהיה צורך, אכנס את ועדת החינוך של הכנסת, יחד עם ראשי האוניברסיטאות ומשרד החינוך, לדון בנושא".

• הרחבה בעמוד 17 •

هكذا في الأصل

15 שנה למותו של יגאל אלון

רבין: גרמניה היתה שנים רבות צינור לקבלת מידע על גורלו של רון ארד

מאת מוטי בסוק ושמעון וייס

"גרמניה שימשה במשך תקופה ארוכה צינור מרכזי לקבלת מידע על גורלו של רון ארד". כך אמר אתמול בקיבוץ גנוסר ראש הממשלה, יצחק רבין.

רבין השתתף באזכרה במלאת 15 שנה למותו של יגאל אלון, שנערכה בקיבוץ.

שאלות העיתונאים התייחסו לנסיעתו הבזק שלו לגרמניה. ראש הממשלה, בנפצי, לא גילה ולו גם טפח מתוכן שיחותיו עם הקנצלר הגרמני, הלמוט קוהל.

לדבריו, גרמניה היא מדינה חשובה באירופה. היא גם מילאה תפקיד מיוחד בסיוע לישראל לאחר מלחמת המפרץ. "לישראל אינטרס מובהק לשמור על קשרים טובים איתה, כולל דיאלוג קבוע בין ראשי שתי המדינות", אמר. השיחות בינו לבין קוהל ימשכו בתדירות ששני הצדדים יחליטו עליה.

בנושא רון ארד אמר, כי גרמניה מילאה תפקיד מרכזי, במשך השנים, יותר מכל מדינה אחרת. לדבריו, השמועות ביחס לנסיעתו הקשר שלה אל הנווט רון ארד, אין לתן על זה להסתמך. הוא אמר, כי נושא ארד הועלה בשיחה, אך לא היו חידושים.

בפגישה נדונו גם שורה של נושאים אחרים הקשורים בשתי המדינות.

רבין טען, כי הפגישה בינו לבין הקנצלר נקבעה עוד לפני שבוע, ושני הצדדים החליטו לשמור על סודיות מוחלטת, כדי לא לגרום לספקולציות. "זוהי מדיניות הרשמה, לפיה אנו מקיימים מדי פעם ביקורים מעין אלה, כדי להמשיך בידע ולהתעדכן בכל הנוגע למדיניות החוץ המשתנה בקצב מואץ בימים אלה", אמר רבין.

ויצמן: אנו זקוקים למנהיגים כמו יגאל

בטקס לזכרו של יגאל אלון השתתפו נשיא המדינה עזר ויצמן, סגן הרמטכ"ל אלוף מתן וילנאי וקבוצה גדולה של לוחמי פלמ"ח וידידים מהמגזר הערבי והבדואי.

האזכרה נערכה ליד קבר אבן הבזלת הגדולה בבית העלמין בגנוסר.

נשיא המדינה, עזר ויצמן, אמר כי בתקופה זו אנו זקוקים למנהיגים כמותו של אלון, שידע לגשר בין העניים, הרוחות, העדות והמחלוקות בארץ.

ראש הממשלה, יצחק רבין, שהיה ידידו הקרוב של אלון ומפקדו, אמר כי אזכרה מדי שנה. "אנו שאבנו ממבחנו של יגאל, חבר ידיד, מנהיג, לוחם ואיש שלום. הם רעיונות שלאורם אנו פועלים כיום, ולכן הם גם הגדים כל כך בימים הקשים האלה."

בתום הטקס התאספו הבאים באולם הספורט של הקיבוץ, שם הרצה סגן הרמטכ"ל, אלוף מתן וילנאי.

"זוהי זהו קשת הגלה. בין הבאים לנסק של יגאל ומשמרי דרכו. אנו ראוים לאשפנו פחות ושפות חברה בדרך המבעל", אמר נח מקיבוץ גינוסר, חבר קרוב של יגאל מימי הפלמ"ח.

בין הבאים נראו לא מעט בני מיעוטים תושבי הגליל, שהיו חבריו הקרובים של אלון.

גורמי צבא: ההתנגשות בין המשאית וג'יפ מג"ב ליד נצרים היתה פיגוע

מאת און לוי ואמיר רוזנבליט

ההתנגשות בין המשאית העזתית לג'יפ משמר הגבול ליד נצרים היתה פיגוע חבלני – כך קובעים גורמי צבא אשר תחקרו את התאונה.

מהתחקיר מתברר עד כה עולה, כי נהג המשאית הוביל את רכבו להתנגשות מכוונת ברכב משמר הגבול. ידו מהרכב כשהוא אוחז באקדח שהתברר כי היה אקדח פלסטיק, כיוונו לעבר רכב אחורי וקרא לנהג הרכב להרים ידיים. אחד מנוסעי הרכב ירה כמה כדורים מאקדח, אך לא פגע במחבל. באותן שניות רצו שלושה חיילים שהיו ברכב מאבטח אחורי לעבר המחבל, ובעוד הוא מכוון את אקדחו לעברם וצועק אללה אכבר ירו בו החיילים והרגוהו.

מפקדי צה"ל בשטח קבעו, כי לנהג המשאית לא היתה שום סיבה נראית לעין לסטות ממסלול נסיעה כה רחב ועל הכביש לא נראו סימני בלימה.

מפכ"ל המשטרה, רב-ניצב אסף חפץ, אמר אתמול, כי עדיין מוקדם לקבוע אם התקרית שבה נהרגו קצין משמר הגבול והנהג ברצועת עזה היתה פיגוע חבלני או תאונת דרכים. "אולם, על-פי הנסיבות", אמר המפכ"ל, "נראה כי מדובר בפיגוע".

"יש נתונים בשטח המצביעים על כך שהיה כאן פיגוע, אבל ייתכן גם שמדובר בתאונה. מוקדם עדיין לקבוע מה בדיוק קרה שם. וצריך להתייחס לשתי האפשרויות הללו. התחקיר עדיין לא נגמר והנושא נמצא בבדיקה".

חפץ דיבר אתמול עם עיתונאים, כאשר ביקר את שני אנשי משמר הגבול שנפצעו בתאונה. השניים מאושפזים ביחידה לטיפול נשימתי נמרץ בבית החולים "סורוקה" בבאר-שבע. מצבו של יוסי בן סוזה קשה ושל עמר עיסאם בינוני ויציב.

מנהל המחלקה, פרופ' ישראל גורמן, אמר אתמול כי יוסי בן סוזה הגיע לבית החולים במצב פציעה "מורכב" ועבר סדרת ניתוחים, תיקונים אורתופדיים ופלסטיים. נמסר כי הוא בהכרה וסובל מפציעות ברגלו ומשברים בצלעותיו ובלסת.

עמר עיסאם, דרוזי תושב הכפר חורפיש, הגיע לבית החולים במצב הכרה מעורפל, אולם במהלך הלילה התאושש והוא נמצא בהכרה ויועבר היום למחלקה רגילה, שם יחול תהליך השיקום שלו.

אחותו של יוסי בן סוזה, שמחה רוזה, אמרה, כי "כולנו מתפללים שהוא יחלים במהרה וסומכים על הרופאים. אני חושבת שהיה לו מזל, משום שבדרך כלל הוא היה הנהג ברכב. הפעם, מסיבה כלשהי, הוא ישב מאחור, וזה כנראה מה שהציל את חייו".

דודו הוסיפה, כי "הגיע הזמן לסגור את נצרים. לא ייתכן שבגלל 20 משפחות המתגוררות ביישוב הזה בגוש קטיף נסכן כל-כך הרבה משפחות של חיילים. שיעבירו את המשפחות המתגוררות למקום אחר, די עם כל האידיאולוגיה. הממשלה צריכה לשנות את מדיניותה לגבי נצרים, בכך הכל תלוי פגע בביטחונם של אנשים המקורבים בודדות הביטחון".

יוסי בן סוזה, נשוי ואב לשלושה ילדים, מתגורר בירוחם. אשתו מיכל אמרה, כי בעלה משרת באזור נצרים זה חמש שנים. "השבוע הוא נכנס די במשמר על עבודתו. הוא אמר לי 'נמאס לי נמאס, אני רוצה לצאת לפנסיה'".

המשטרה הפלסטינית מאשימה את ישראל בהריגת נהג המשאית שהתנגש בג'יפ מג"ב

עזה (ע. רויטרס). – חיילי צה"ל "הוציאו להורג" נהג פלסטיני, לאחר שמשאיתו התנגשה שלשום בג'יפ ישראלי וגרמה להרג שני שוטרי מג"ב, מסר אתמול ראש המשטרה הפלסטינית גנרל נאצר יוסף.

"הישראלים הוציאו להורג את הצעיר, למרות שזו היתה רק תאונת דרכים", הוסיף גנרל יוסף במסיבת עיתונאים בעזה.

הוא ציין כי לנהג, שנפגע ב-9 כדורים, לא היה עבר פוליטי וכי היה לו רשיון משלטונות ישראל להכנס לתוך המדינה.

"דרשנו מהישראלים פגישה בנושא זה, כי אנו רוצים שחיילים ישראלים יהיו מודעים לעובדה שתאונות מסוג זה עלולות לקרות", ציין הגנרל.

לדברי המשטרה הפלסטינית, החקירה הוכיחה כי ארעה תקלה בבלמים של המשאית, למרות שזמן קצר קודם לכן עברה בדיקה במוסך.

כוחות הביטחון מנעו מתושבי אל-חאדר להגיע לגבעת התמר

(ע). כוחות הביטחון מנעו אתמול בבוקר מתושבי הכפר אל-חאדר להגיע לגבעה השנויה במחלוקת שתוכנן להקים בה את שכונת גבעת התמר של היישוב אפרת.

הכפריים שהגיעו טענו, כי כל רצונם הוא לעבד את האדמות אשר נמצאות בצלע הגבעה.

מדובר באדמות שהכפריים מעבדים מדי יום ללא הפרעה. כוחות הביטחון נערכו במקום מבעוד מועד ומנעו את כניסת הכפריים מתוך חשש שהדבר יתפתח לאירוע מחאה לציון יום האדמה שחל אתמול. קומץ התושבים התפזר ללא עימותים.

יצוין, כי על-פי צו אלוף פיקוד המרכז אין אישור לקיים אסיפות, הפגנות או כל פעילות מחאה אחרת שנוכחים בה יותר מעשרה אנשים ללא אישור מראש.

הביציות המופרות

(המשך מעמוד 1)

לאוזיאנה בדרום ארה"ב ומדינת ויקטוריה באוסטרליה. השופטת ציינה, כי רוב הפוסקים בימינו אינם סבורים כי ביצית מופרית מצויה בשלב בו חל "איסור הפלה".

השופט צבי טל קבע בדעת המיעוט שלו, כי יש לדחות את עירעורו של רוני נחמני. הוא השווה מקרה זה להוראת החוק ביחס לאי רצונו של גבר ללידת ילדו מאשה כלשהי. לטענתו, במקרה זה דוחה האוטונומיה של האשה על גופה את זכותו של הבעל שלא יוולד לו ילד שאינו רוצה בו. לדעת השופט טל, גם במקרה של הפריה חוץ גופית הרשתה האשה התערבות קשה ומכאיבה בגופה כדי להביאה למצב הנוכחי.

השופטת שטרסברג-כהן קבעה בפסק הדין, כי אין זה ראוי שבית המשפט יכפה הורות על מי שאינו חפץ בכך, ובפרפרזה על דברי השופטת קובע השופט טל, כי "לא יהיה זה ראוי שהמערכת המשפטית תתגייס לכפות עקרות על מי שאינו רוצה בה". זאת, לנוכח גילה המבוגר של רותי נחמני והסיכוי הנמוך שתוכל לחזור בהצלחה על תהליך ההפריה החוץ גופית, עובדה שגם השופטת שטרסברג-כהן ציינה בפסק דינה.

השופט טל מציין, כי על פי ההלכה, מחויב גבר "להקים זרע לאשתו", ואם אינו רוצה "כופין אותו לגרשה", וגם אם אינו יכול, ניתן לבקשתה לכפות עליו לגרשה. מכאן שניתן לדעתו של השופט טל, לכפות על הבעל לקיים את החיוב "להקים זרע לאשתו".

השופט טל מציין, כי בשאלת מעמדה של ביצית מופרית, האם היא בגדר "חיים", אין עמדה מוסכמת על תלמידי חכמים בדורנו, הנושא לא עלה כלל בדורות קודמים, ולכן לא ניתן לומר שקיימת עמדה מוסכמת על המשפט העברי.

על פי תקנות בריאות העם, יושמדו הביציות תוך חמש שנים, אם לא ייעשה בהן שימוש כלשהו.

ב"ה

זמני הדלקת נרות

א' בניסן תשנ"ה
פרשת תזריע

כניסה	יציאה
ירושלים – 6.19	ירושלים – 7.34
תל-אביב – 6.37	תל-אביב – 7.32
חיפה – 6.29	חיפה – 7.35

פיס

ב-1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מס' 406781; במכונית זכה כרטיס מס' 312021; ב-5,000 ש"ח זכו כרטיסים מס' 740963 848502 673009 237307 374356 156977 512704 299654; ב-1,000 ש"ח זכו הכרטיסים המסתיימים בספרות 05689 85004 12106 53888 62088 02412 51041 60575 93792 23835 69433 50072 55858 67111 12824 47998 50762 84646 06963; ב-100 ש"ח זכו הכרטיסים המסתיימים בספרות 946 001 408 057 834; ב-24 ש"ח זכו הכרטיסים המסתיימים בספרות 90 66 05 48 20; ב-8 ש"ח זכו הכרטיסים המסתיימים בספרות 3 ו-6.

צ'אנס

עלה – Q, לב – K, יהלום – 9, תלתן – A

מזג האוויר

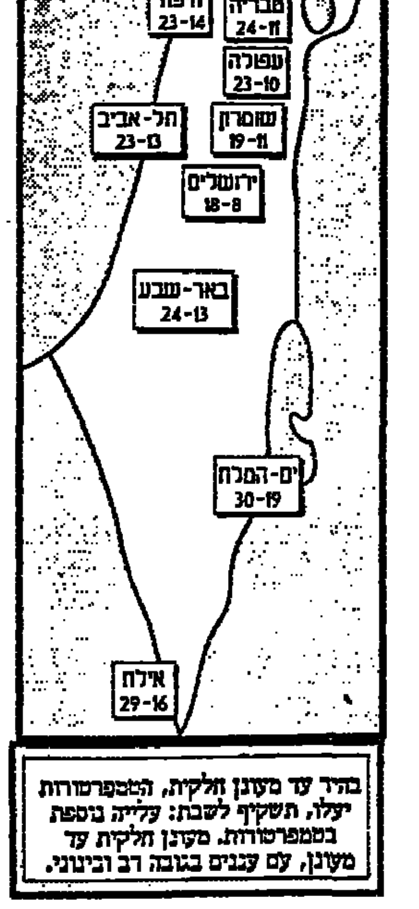

בהיר עד מעונן חלקית, הטמפרטורות יעלו. תשקיף לשבת: עלייה נוספת בטמפרטורות. מעונן חלקית עד מעונן, עם עננים בגובה רב ובינוני.

דבר DAVAR
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון עובדי ישראל
מייסד ועורך ראשון: ברל כצנלסון
עורך ראשי: ד"ר יורם פרי
עורך אחראי: דניאל בלוך
המו"ל: "דבר בע"מ"
נדפס בדפוס דבר בע"מ
המערכת והמנהלה תל-אביב
רחוב שנקין 45 ת.ד. 199, מיקוד 65233
טלפון: 03-5286141 (6 קווים)
פקסימיליה: 03-294783
מחלקת המודעות, טלפונים ישירים 5286156, 5281860, 5298032
פקסימיליה מודעות: 03-298032
טלפון לפניות הציבור 07.30-22.00, 03-5286141
סניפים:
בית "דבר" רחוב שנקין 45 ת"א
טלפון: 5286141, מיקוד: 65233
ירושלים: רחוב הלל 16
טלפון: 02-256873
חיפה: רחוב הנביאים 27
טלפון: 04-620111
רחובות: רחוב הרצל 168
טלפון: 08-451381, 08-451798
הפצה "נר" 03-377056

מסע הכומתה של חיילי הנח"ל. המחזור הגדול ביותר בתולדות חיילי הנח"ל במהלך המסע שיזכה את החיילים בכומתה הירוקה

ח"כ דיין ביקרה בהתנחלות אורנית – והולצה בקושי ממתנחלים זועמים

מאת מיכל סלע

חברת הכנסת יעל דיין הותקפה אמש בידי מתנחלים בעת ביקור בהתנחלות אורנית, לא הרחק מהקו הירוק.

דיין באה לאורנית כאורחת סניף מפלגת העבודה לשיחה עם חברי הסניף. לאחר המפגש התברר, כי תושבים בהתנחלות מפגינים נגדה. המפגינים קראו קריאות גנאי נגד ראש הממשלה, יצחק רבין, ונגד חברת הכנסת דיין, תוך שימוש במלים קשות.

לדברי דיין, תחילה סרבו שוטרים במקום להרגיע את הרוחות. אך משגברה הסערה, נשלחה תגבורת של שוטרים, שחילצו את דיין בשלום.

מוסא יצא לארה"ב להכין את ביקור מובארק בוושינגטון

קהיר (עיתי). – שר החוץ המצרי, עמרו מוסא, יצא אתמול לארה"ב, להכנת ביקור של נשיא מצרים, חוסני מובארק, מחר.

"פגישותיו של הנשיא מובארק עם בכירים בממשל האמריקאי יסובו סביב שלושה נושאים עיקריים: תהליך השלום, האמנה לאי הפצת נשק גרעיני, ומשבר לוקרבי, שבו מאשימה ארה"ב את לוב בהפלת מטוס פאן-אם", אמר שר החוץ המצרי לפני צאתו.

בנושא תהליך השלום אמר מוסא: "מצרים פועלת יד אחת עם שושבינות השלום, ארה"ב ורוסיה, במטרה להסיר את המכשולים במו"מ בין ישראל והפלסטינים".

יוגדל מספר המשאיות שיוכלו להעביר מוצרי טקסטיל מעזה

(ע). יוסי שניר, מנכ"ל משרד התמ"ס, פנה אל אלוף פיקוד הדרום בבקשה להסדיר את אספקת מוצרי הטקסטיל מעזה ליצרני ההלבשה בארץ. הבקשה באה בעקבות הפניות הנשנות של יצרני האופנה בארץ, הפועלים בשיתוף עם מתפרות בעזה.

מנכ"ל התמ"ס ציין כי הגדלת האספקה יכולה לסייע למספר לא מבוטל של בתי אב בארץ ובעזה. לדבריו, אלוף פיקוד הדרום נענה לבקשה והחליט להגדיל את מכסת המשאיות המיועדות למעבר מוצרי טקסטיל מעזה לישראל.

מאסר בפועל לחיילי הנחל מאופקים שנתפסו מעשנים סמים

(ע). – בית הדין הצבאי של מחוז מרכז בינם גזר אתמול עונשי מאסר של עד חודש ימים על שניים משבעת הנחלאים מגרעין הנחל באופקים, שהואשמו בעישון סמים במהלך שירותם.

סגן נשיא בית הדין, סא"ל שי יניב, גזר על טוראי חגי אפנ תוך פו 32 ימי מאסר בפועל ושלושה חודשי מאסר על תנאי.

טוראי חגי אנסון, חבר גרעין נחל, שהורשע גם הוא בעישון מריחואנה, נדון ל-24 ימי מאסר בפועל.

השופטים החליטו שהחיילים ירצו את מאסרם בחפיפה לתקופת המעצר שלהם, ועל כן הם שוחררו ממעצרם.

נעצרו 22 פעילי ימין שניסו להתפלל בהר הבית

(ע). משטרת ירושלים עצרה אתמול 22 פעילי ימין שניסו להתפלל בהר הבית.

פעילי הימין הגיעו להר הבית בשלוש קבוצות שונות, משלושה שערים שונים.

קבוצה ראשונה הגיעה לשער השלשלת, וניסתה לפרוץ בכוח אל תוך ההר, כשנכשלה, תקפו אנשי הקבוצה שוטר שהוצב במקום, והחלו להתפלל. הם נעצרו והועברו לתחנת העיר העתיקה.

חברי קבוצה אחרת הגיעו אל שער השבטים, ומשנמנעה כניסתם, ניסו להתפלל במקום, ונעצרו.

הקבוצה האחרונה, שבה מספר נשים וקטינים, נכנסה לתוך מיתחם הר הבית לסיור, כשהיא מלווה בשוטרים. סמוך למסגד אל אקצה, כשניסו חברי הקבוצה להתפלל, עצרו אותם השוטרים.

מפקד מחוז ירושלים, ניצב אריה עמית, מסר בתגובה, כי הוא רואה בחומרה רבה את "הפרובוקציות הבלתי אחראיות", העלולות להתסיס את הרוחות בהר הבית ובעיר העתיקה.

איש העסקים ז'אן פרידמן לא ירכוש את העיתון

ההסתדרות תיתן ארכה לגיבוש הצעה להמשך הופעתו של 'דבר' ולהבראתו

מאת כתב 'דבר'

נכשל המו"מ עם ז'אן פרידמן על רכישת "דבר".

ביום רביעי בערב הודיע ז'אן פרידמן לראשי ההסתדרות, כי הוא חוזר בו מכוונתו לרכוש את העיתון.

בפגישה שהתקיימה אתמול בבוקר בלשכתו של השר יוסי שריד, בהשתתפות גזבר ההסתדרות חיים אורון, ונציגים של עיתונאי "דבר", מסר השר שריד את נימוקיו של פרידמן שלא לרכוש את העיתון.

הסיבה העיקרית, היא אי יכולתו להוציא עיתון ללא תמיכת ההסתדרות מצד, אך גם לא עם התמיכה, מאחר, "משום שיותר שההסתדרות מתנת כסף לכיסו של איש עסקים פרטי".

פרידמן אמר, כי ידוע לו שמבינים "מערכה של 'שמיר' נגדו, והוא אינו רוצה להיחשף לקמפיין כזה".

שריד הודה, כי ניסה לשכנע את פרידמן ולשכנע אותו, שאין בסיס לחששות אלה, משום שפרטי העיסקה ידועים וגלויים, אך פרידמן היה איתן בדעתו.

בפגישה סוכם, כי תינתן לעובדי העיתון ארכה נוספת לגיבוש הצעה להמשך הופעת העיתון והבראתו.

השר שריד הביע צער רב על סיום המו"מ לרכישת "דבר".

"השקעתי הרבה זמן, מאמץ ורצון טוב בנסיון להציל את העיתון, שהוא חשוב לא רק לעובדים בו ולקוראיו, אלא לעיתונות הישראלית בכללה. אם 'דבר' ו'על המשמר' נעקרים באחת מנוף התקשורת בארץ, זאת אבידה גדולה לכל שוחרי הפתיחות והגיוון בעיתונות שלנו. יש בארץ עיתונים יותר טובים מ'דבר' ומ'על המשמר', אבל אין עיתונים טובים כמותם", אמר השר שריד.

הוא הביע תקווה, שתימצא בכל זאת הדרך להציל את "דבר".

איגוד עיתונאי ישראל: נאבק על הופעת 'דבר'

איגוד עיתונאי ישראל הודיע אתמול, כי ייאבק בכל דרך כדי להבטיח את המשך קיומו והופעתו הסדירה של העיתון.

בהודעה שפירסם האיגוד, הובעה אכזבה מהחלטתו של פרידמן שלא לרכוש את "דבר", למרות המו"מ הרציני שנוהל עמו.

האיגוד קרא לראשי ההסתדרות לעשות כל מאמץ כדי למנוע מצב עגום ומסוכן, שבו ייסגרו בישראל שני עיתונים ותיקים, בתוך מספר ימים.

"מגוון של עיתונים ומקורות מידע הוא תנאי חיוני לשמירת חופש הביטוי, ובכל שיותר אמצעי תקשורת, תהיה החברה דמוקרטית יותר", נאמר בהודעת האיגוד.

איגוד עיתונאי ישראל קרא לעיתונאי "דבר" ו"על המשמר" לדון באפשרות לעבור במסגרת משותפת חדשה, של עיתון אחד. האיגוד הבטיח להעמיד לרשות העיתונאים בשני העיתונים את כל הסיוע, כדי להבטיח להם המשך תעסוקה ושמירה על מלוא זכויותיהם.

ארה"ב: יש להשיג פריצת דרך עם

(המשך מעמוד 1)

בפגישותיו המדיניות את טענות מוסקבה כנגד סרובה של ישראל לחתום החודש על האמנה למניעת הפצתו של נשק גרעיני.

זהו ביקורו הרשמי הראשון של קוזירב בישראל, למרות שהוא ביקר בארץ בעבר מספר פעמים, לפרקי זמן קצרים. הסיור הנוכחי מוגדר כביקור עבודה. יחד עם קוזירב יבואו לישראל שורה של עוזרים, ובראשם ויקטור פוסובליוק, סגן שר החוץ הממונה לענייני המזרח התיכון. במשלחת גם שורה של אנשי כלכלה ועסקים בכירים, כולל סגן יו"ר הבנק המרכזי של רוסיה ונשיאי בנקים פרטיים גדולים. אנשי הכנסייה במשלחות ואנשי משרד החוץ המטפלים ברכוש הרוסי בארץ, ינסו לפתור, או לפחות לקדם, את העברת הרכוש הרוסי בישראל לידיים רוסיות. אחד השמות המפתיעים במשלחת קוזירב הוא המופתי של רוסיה, ג'אי נוטרינוב.

במוקד הביקור יעמוד הדיאלוג המדיני הישראלי-רוסי, וכן שורה של נושאים בילטראליים. רבין ייפגש עם קוזירב ביום ראשון, לפני שהאורח יעזוב את הארץ. פרס יקיים שלוש פגישות עבודה עם האורח. קוזירב ייפגש גם עם נשיא המדינה, עזר וייצמן, עם שר התמ"ס, מיכה חריש, ראש עיריית ירושלים, ח"כ אהוד אולמרט, ויו"ר הסוכנות, ח"כ אברהם בורג.

מחר ייפגש האורח בעזה עם ראש הרשות הפלסטינית, יאסר ערפאת. לברית המועצות היו בעבר יחסים מצוינים עם ערפאת ואש"ף, שני הצדדים מעוניינים גם היום בקשרים טובים חמים. הפלסטינים מעוניינים במעורבות הרבה יותר גדולה של רוסיה בתהליך המדיני, כדי לאזן, במידה מסוימת, את היחסים המיוחדים בין ישראל וארצות הברית.

מיטב הברכות
ל"מרכבים"
ולמנכ"ל מר אלכס מגן
לרגל השקת
ה"מטאור"
ORAN
אורן פלמ"ח צובה
יצרני שמשות
קיבוץ פלמ"ח צובה טל. 02-347720

ברכות חמות
ל"מרכבים"
ולמנכ"ל מר אלכס מגן
לרגל השקת
ה"מטאור"
בנק דוד ובניו
חברה להשקעות
6823511

ברכות ואיחולים
ל"מרכבים"
ולמנכ"ל מר אלכס מגן
לרגל השקת
ה"מטאור"
החברה המאוחדת
למזרח הקרוב בישראל בע"מ

שפע ברכות
ל"מרכבים"
ולמנכ"ל מר אלכס מגן
לרגל השקת
ה"מטאור"
זלדמן ושות.
ר.ז. תעשיות בע"מ
עיצוב רכב מסחרי לנוסעים
יצור ספסלים וריפוד
אזור התעשיה דרום נתניה ת.ד. 8059
טל' 355957, 09-650230 פקס 09-650432

מלא הטנא ברכות
ל"מרכבים" ולמנכ"ל מר אלכס מגן
לרגל השקת ה"מטאור"
שלך ברכה והרבה הצלחה
אגד
התנועה של המדינה

רס"ל ג'אמל סווילם הובא למנוחות בכפר מכר

"היית שוטר מצטיין – נפלת במילוי תפקידך כאיש צוות ותיק ומנוסה"

מאת נתי קיי זילברמן

"הייתם צוות מעורב: יהודי, מוסלמי ודרוזי. והייתם צוות אחד בכ"ף אחד. נפלת בעת מילוי תפקידך כאיש צוות ותיק ומנוסה. זהו יום קשה לחבריך ובמיוחד למשפחתך, שחיכתה לך כל סוף שבוע וגם בשבוע הזה".

כך ספר אתמול ניצב משנה דוד שדה, מפקד מרחב שמשון של המשטרה לפקודו, רס"ל ג'אמל סווילם, אשר נהרג בפיגוע התאונה בצומת בצרים שלשום.

מאות מתושבי הגליל המערבי ליוו את רס"ל סווילם למנוחות בבית הקברות המוסלמי של הכפר מכר, שבו התגורר. שר המשטרה משה שחל, שייצג את הממשלה, ספד לו בערבית, ואמר אחרי כן לעתונאים, כי רק בעוד מספר ימים תושלם חקירת התאונה, ואז יתברר אם אכן מדובר בפיגוע מכוון או בתאונה תמימה.

הוא גילה, כי מזה זמן מתגבשת והולכת תוכנית לסלילת כביש שיעקוף את הכביש שבו אירע הפיגוע, זאת משום שהמדובר באזור המקומות המסוכנים ביותר ברצועת עזה.

מפקד המרחב שבו שירת סווילם, ניצב משנה דוד שדה, סיפר, כי ג'אמל סווילם היה שוטר מצטיין, ששירת במקום עוד בתקופה שצה"ל היה בתוך עזה. גם את דרגותיו קיבל ג'אמל בשל הצטיינות במילוי תפקידו. לכן גם נשלח לאחד הסיורים המסוכנים ביותר, אשר עבד בין השאר בשיתוף עם סיורי המשטרה הפלסטינית.

סווילם, בן למשפחה בת 4 ילדים, היה בן 28 במותו. בני משפחתו סיפרו, כי רק באחרונה השלים לבנות את ביתו, אולם הוא כבר לא יתגורר בו. הוא הניח אחריו אשה ושני ילדים, אחד מהם בן 3 חודשים.

אילן גילאון – ראש אגף ארגון של מרצ

(ע). אילן גילאון מונה השבוע על-ידי פורום המזכ"לים של מרצ לראש אגף הארגון והסניפים של התנועה.

גילאון, חבר מועצת עיריית אשדוד, שימש בעבר מזכיר צעירי מפ"ם ורכז נוער מרצ. במסגרת תפקידו הוא יקבל לאחריותו את הטיפול בסניפי מרצ ואת האחריות על המפקד הכללי אשר יחל בחודשים הקרובים.

ראש הממשלה, יצחק רבין, שב ומתח ביקורת נוקבת על האופוזיציה. הוא אמר, כי הוא מצטער על שאת אירועי הפיגוע מנצלים גורמי אופוזיציה. הוא אמר את הדברים בוועידת מחוז יהודה של מפלגת העבודה (צילום: בני בירק, י.ב.מ.א)

מפקח ניצן כהן הובא למנוחות בירושלים

"ניחנת במוטיבציה גבוהה – מפקדיך ופקודיך יזכרו אותך כלוחם אמיץ"

(ע). מפקח ניצן כהן, בן 22, שנהרג בפיגוע בציר עוקף עזה, הובא אתמול למנוחת עולמים בחלקת השוטרים, בבית העלמין הצבאי בהר הרצל בירושלים.

יותר מאלף קרובים, חברים ומכרים רבים, מהם בכירי משמר הגבול, צה"ל והמשטרה, ליוו את כהן בדרכו האחרונה. בין המלווים היו מפכ"ל המשטרה רב ניצב אסף חפץ, מפקד משמר הגבול ניצב יצחק אהרונוביץ', ח"כ יוסף בא גד, קציני משטרה בכירים ורבים אחרים.

מסע ההלוויה התעכב עד להגעת נעמי, חברתו של ניצן ז"ל, שהגיעה מארה"ב.

שישה קציני מג"ב נשאו את הארון לחלקת הקבר. בני המשפחה קראו קדיש.

"עם כל אהבתך, עם החיוך שלך וכשרונותיך, הגנת על ארץ ישראל", אמר האב השכול בדברי פרידה. הוא הוסיף, כי סבו של ניצן נלחם למען הקמתה של המדינה ובטחונה, אולם עדיין ישנם קורבנות.

"קשה הפרידה. כל מי שיכול לעשות, שייתן את הפקודות שלא לרדוף אחר האוייב, אלא למגר את הטרור עד תום", אמר האב.

מפקד משמר הגבול סיפר, כי הכיר את ניצן והתרשם מאד מהמוטיבציה ויכולת הפיקוד הגבוהה שלו. "פעם נוספת פגע בנו המוות. פעם נוספת מכה בנו גרדום הטרור הפשע. אנו נכה בהם ללא רחמים", הבטיח מפקד מג"ב.

מפכ"ל המשטרה, רב ניצב אסף חפץ, אמר כי ניצן, במהלך חייו הקצרים, הספיק לתרום רבות למען בטחון המדינה. "חבריך, מפקדיך ופקודיך יזכרו אותך כלוחם אמיץ, אדם יקר וחבר", אמר חפץ.

מפקח ניצן כהן ז"ל הותיר אחריו הורים ושני אחים.

נפצעה קל לאחר שמכוניתה התהפכה מידוי אבנים בשכם

(ע). אזרחית ישראלית נפצעה באורח קל אתמול בצהריים, לאחר שרכבה התהפך באזור שכם בעקבות ידוי אבנים.

סמוך לצומת עווורתא(?) שבנפת שכם השליכו אבנים לעבר הרכב בו נסעה, שמשת הרכב הקדמית התנפצה, וכתוצאה מכך איבדה הנהגת את השליטה על הרכב.

הפצועה פונתה לבית החולים לקבלת טיפול רפואי.

אסד וקוזירב דנו בתהליך השלום ובהרחבת שיתוף הפעולה הצבאי בין סוריה ורוסיה

מאת דן אבידן

הנשיא אסד נועד אתמול בצהריים בלטקיה עם שר החוץ הרוסי, אנדרי קוזירב. בפגישה השתתפו גם שר החוץ הסורי, פארוק א-שרע, סגנו של קוזירב, ויקטור פוסובאליוק, השגריר רוסיה בדמשק.

רדיו דמשק דיווח, כי קוזירב מסר לאסד שדר מאת נשיא רוסיה, בוריס ילצין, מבלי לפרט את תוכנו. לגירסת מקורות רוסיים דנו שני האישים בעיקר בשאלת הרחבת שיתוף הפעולה בין סוריה לרוסיה בתחומי הצבא, הכלכלה והתרבות. בהקשר זה הכחישו המקורות, כי בשבוע שעבר ביקרה בדמשק משלחת צבאית רוסית בכירה בראשות סגן שר ההגנה הרוסי, קונסטנטין קוביץ, שנועד עם שר ההגנה הסורי, מוסטפה טלאס, ודן עימו בהרחבת שיתוף הפעולה בין שתי הארצות בתחום הצבאי.

יצויין, כי כבר לפני שנה חתמו סוריה ורוסיה על הסכם חדש לשיתוף פעולה צבאי והסכמי ולאחריו נחתמו בין הסכמים לשיתוף פעולה בתחומים צבאיים ספציפיים. נראה איפוא ששאלת תשלום החוב הסורי הגדול לרוסיה בגין עסקות נשק ישנות מתקופת בריה"מ, העומד על יותר מעשרה מיליארד דולר, אינה מונעת משתי הארצות להמשיך בשיתוף פעולה צבאי.

אסד וקוזירב דנו גם בתהליך השלום ובקשיים שעדיין מעיבים על ערוץ השיחות הישראלי-סורי.

לפני פגישתו עם הנשיא אסד נועד שר החוץ הרוסי קוזירב עם עמיתו הסורי פארוק א-שרע בדמשק. בשיחה נידונו המצב בזירה הבינלאומית ובמזרח התיכון וההתפתחויות בתהליך השלום. במרכז נידונה שאלת הארכת האמנה למניעת הפצת הנשק הגרעיני האמורה להידון בוועידה בינלאומית מיוחדת שתיערך בניו-יורק ב-17 באפריל. בהקשר זה נמסר ממקורות סורים, כי שרע וקוזירב הדגישו את הצורך שישראל תצטרף לאמנה זו. שרע שב ואמר לעמיתו הרוסי, כי סוריה לא תצטרף לאמנה אם ישראל לא תחתום עליה.

שני שרי החוץ דנו גם בהצעות חדשות שהביא עמו קוזירב לבירה הסורית, במטרה לנסות לקדם את תהליך השלום בין ישראל לסוריה. קוזירב הציע, שסוריה תתבע מרוסיה תמורה לסידורי הביטחון העתידיים בגולן, במטגמה לעמוד על מעמדה של רוסיה כמעצמה בעלת משקל במזרח התיכון.

בתום שיחתם חתמו שני שרי החוץ על הסכם לשיתוף פעולה תרבותי ומדעי בין ארצותיהם לחמש שנים, שיוארך באופן אוטומטי בתום תקופה זו.

סגן המזכיר הכללי של מפלגת הבעת', עבדאללה אל-אחמר, אמר אתמול בנאום שנשא בפתיחת הכינוס השנתי של איחוד הסטודנטים הסורי בדמשק, כי מוקדם לדבר על תוצאות במפגשי שגרירי סוריה וישראל בוואשינגטון, וכי המו"מ המדיני עדיין שרוי בקיפאון. "למרות שעברו יותר משלוש שנים מאז יצא תהליך השלום לדרך, הוא עדיין נתון בקשיים, בשל המכשולים שמערימה ישראל על התקדמותו. עדיין לא חלה התקדמות מהותית שתוכל לחלץ את המו"מ בערוץ הישראלי-סורי מהקיפאון המוקף אותו", אמר אל-אחמר. הוא הביע תמיכה בלתי מסויגת בהמשך הטרור של חזבאללה נגד יעדים של צה"ל וצד"ל באזור הביטחון בדרום-לבנון עד שישראל תיסוג מאזור זה.

בתרטום בירת סודאן נפתח אתמול כינוס של התנועות האסלאמיות הפאן-ערביות-פלסטיניות במזרח התיכון. בכינוס משתתפים 300 נציגים של תנועות אסלאמיות רדיקליות, ובכללן חמאס, חזבאללה והשלוחות השונות של תנועת האחים המוסלמים.

בורג לעובדי הסוכנות: רמון הציע לי חילופי שבויים

מאת נתן רוטי

דברים שאמר שלשום יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית, אברהם בורג, בישיבה של עובדי הסוכנות היהודית בבנייני האומה בירושלים מעוררים סערה בסוכנות.

יו"ר ועד העובדים, יונה בצלאלי, אמר במפגש כי: "אנחנו לא נהיה כמו עובדי ההסתדרות ונלך הביתה". בורג ענה לו: "חיים רמון הציע לי חילופי שבויים".

דברים אלה, שהתקבלו בצורה קשה על ידי חלק גדול מן העובדים, גרמו אתמול לשיחות רבות במסדרונות הסוכנות על כוונתו של בורג לפטר חלק גדול מן העובדים.

בורג מתכוון ליישם החלטה שהתקבלה עוד בהנהלה הקודמת, והוא יפסיק את פעילות הסוכנות היהודית מבנין הסוכנות בתל-אביב. הבניין יושכר כולו לחברות פרטיות ולמשרדי ממשלה ויפסיק לשמש בניין הסוכנות היהודית החל מיוני. כל פעולה של הסוכנות תיעשה החל מן החודשים הקרובים, אך ורק מבנייני המוסדות הלאומיים בירושלים.

דובר הסוכנות היהודית הגיב אתמול בתגובה, כי דברי בורג לעובדים היו בנימה מבודחת, והם התקבלו כפי שנאמרו.

הציבור הערבי ציין את יום האדמה בעצרות המוניות בלא הפרות סדר

בכפרים הבלתי מוכרים היו שביתה כללית והפסקת לימודים

מאת מוחמד חליליה

יום השנה ה-19 ליום האדמה צוין במגזר הערבי בהפגנות, בעצרות ובתהלוכות המוניות, שהתקיימו במספר ישובים ערביים. הציבור הערבי ציין את יום האדמה בשקט מופתי, ובסוף היום נשמו לרווחה ראשי הציבור ואנשי המשטרה, על שלא היו הפרות סדר וחריגות מהחלטות שהתקבלו בוועדת המעקב הערבית העליונה, שהיא הפורום העליון המוסמך של המגזר הערבי.

מאות השתתפו בעצרת שהתקיימה בשעות לפני הצהריים בכפר הנטוש ג'אבסיה ליד כברי, שבאו להמחיש את זכותם של עקורי 48' לחזור ליישוביהם העקורים.

בכפרים הבלתי מוכרים היתה שביתה כללית, והופסקו הלימודים. כן התקיימו עצרות מחאה בדרישה להכיר בכפרים הבלתי מוכרים כיישובי קבע. הוסיין סוואעד, מזכיר התאחדות הכפרים הבלתי מוכרים, אמר שהשביתה לא נועדה להפגנות את פי ועדת המעקב, אלא להזכיר לממשלה שיש תושבים בישראל, החיים על אדמתם עוד מלפני קום המדינה, והממשלה לא מכירה בהם כיישובי קבע.

העצרת המרכזית היתה בסכנין שבעמק בית נטופה. לעצרת, שהתקיימה בשעות אחר הצהריים, קדמו תהלוכות מהכפרים דיר חנא וערבה. בעצרת נאמו ראשי חד"ש, התנועה האיסלמית, המפלגה הדמוקרטית הערבית, בני הכפר, התנועה המתקדמת ותנועת העצמאים.

ח"כ עבד אל והאב דראושה היה חבר הכנסת הערבי היחיד שהשתתף בתהלוכה ובעצרת. גם משלחות יהודיות השתתפו בתהלוכה ובעצרת, שהתקיימה על יד האנדרטה של חללי יום האדמה. "בסכנין הומחשה האחוות של ערביי ישראל", אמר ראש העיר מוחמד גנאים. יו"ר ועדת המעקב הערבית העליונה, אברהים נמר חוסיין, אמר בסיכום אירועי יום האדמה שהציבור הערבי גילה בגרות ואחריות וידע איך להעביר את המסר לשוויון זכויות אזרחיות לממשלה, לציבור היהודי ולדעת הקהל הבינלאומית. נמר חוסיין עמד גם בראש משלחת גדולה של חברי כנסת, ראשי מועצות ואנשי ציבור שקיימו ביקור הפגנתי כהזדהות עם אנשי רמי, שליד כרמיאל, הנאבקים נגד צו הגירוש מבתיהם ואדמתם.

בכפר כנא השתתפו עשרות בתהלוכה שקיימה המועצה המקומית והסתיימה בעצרת ליד קברו של מוחסן טהא, שנהרג ביום האדמה הראשון. אנשי התנועה האיסלמית בכפר, בניגוד לשנים עברו, לא השתתפו השנה בתהלוכה ובעצרת. אנשי התנועה האיסלמית העדיפו להשתתף באופן מוגבר הפגנתי בעצרת ובתהלוכה המרכזית שהתקיימה בכפר [illegible] בנגב.

יש לציין שבכל העצרות והתהלוכות שהתקיימו אתמול הונפו דגלי פלסטין רבים. יום האדמה צוין תחת הסיסמאות: "הענקת מעמד של ישובי קבע לכפרים הערביים הבלתי מוכרים, החזרת עקורי 48', הפסקת נישול הקרקעות, המנעות מסיפוח שטחים של ישובים ערביים למועצות אזוריות יהודיות, הרחבת שטחי השיפוט של הרשויות הערביות, מניעת השתכנותם של משת"פים ביישובים הערביים והשגת שיוויון מלא לאזרחי המדינה הערבים".

חברי אקדמיה ממדינות ערב – בסימפוזיון בינ"ל על נשים בירושלים

מאת מוטי בסוק

הסימפוזיון הבינלאומי "נשים, פיתוח ופעילות ציבורית", ייפתח ביום ראשון הקרוב בירושלים, בהשתתפות נציגות ממדינות שאין להן יחסים עם ישראל.

מטרת הסימפוזיון לדון ולהמליץ על דרכים מעשיות לשיתופם של ארגוני נשים בתהליך קבלת ההחלטות בארצותיהם, ולפעול לשיפור היכולת הניהולית של נשים.

בסימפוזיון תשתתפנה 24 נציגות מ-12 מדינות מאזור הים התיכון ואפריקה, כולל קמרון, מרוקו, ירדן, ג'יבוטי, מאלי, טוגו, וכן הרשות הפלסטינית.

בין המרצות בכנס, ד"ר מונירה סאלם מדרוק, אנתרופולוגית מירדן, וד"ר תאריג'ה קדארי ממרוקו, יועצת בבנק העולמי.

אחד מנוסעי משאית הנפץ: החומר היה מיועד לאנשים בתל שבע

שני החשודים התלוננו: החקירה לוותה בעינויים קשים

מאת אמיר רוזנבליט

שני החשודים בהחדרת משאית חומר הנפץ מעזה לנגב טענו אתמול בבית המשפט כי בחקירתם הופעל עליהם לחץ פיסי בלתי סביר וכי היא לוותה בעינויים קשים. "אנחנו מבקשים שבית המשפט יקצר את תקופת המעצר ויפקח על המשך החקירה שלנו", אמרו בבקשתם.

בדיון שנערך בבית המשפט המחוזי בבאר שבע בהחלטה להאריך את מעצרם ב-15 יום, נחשף כי אחד משני הערבים סיפר בחקירתו כי משימתו היתה להעביר את מטעני הנפץ לגורמים ביישוב הבדואי תל שבע.

השניים הובאו אתמול לבית המשפט, כשהם מלווים תחת משמר כבד של בלשים ממאגר החוקרים של משטרת מרחב הנגב, ראשיהם נתונים בשקים ורגליהם וידיהם כבולות באזיקים.

השניים, ויסאם פרחי פרחאת, בן 22, וזיאד אחמד סמרי, בן 44, משכונת סג'עייה בעזה, נלכדו ב-20 וב-21 במרס בידי שוטרי המחוז הדרומי ליד משאית שהיתה עמוסה בחומרי נפץ. הבלשים נטרלו את המשאית בפיצוץ מבוקר, וההערכה הראשונית היתה שמדובר במשאית ממולכדת, שהיתה מיועדת להתפוצץ באזור הומה אדם בבאר שבע. בלילה שבו התגלו המטענים, אף התעורר חשד שאחד המחבלים התכוון לפוצץ את עצמו עם המשאית.

אולם בדיקה מעמיקה יותר חיזקה את הסברה שהמשאית לא היתה מוכנה להפעלה מיידית, אלא שימשה להעברת חומרי הנפץ מעזה לישראל. השאלה שנותרה פתוחה היתה מי היה אמור לקבל את המטענים, שעל פי החשד היו עלולים להימסר לכמה "מבצעת חיות".

בבקשת המעצר שהוגשה לבית משפט השלום באשקלון, נטען כי השניים ניסו לפגוע באזרחי המדינה באמצעות משאית שהכילה 208 קילוגרם של חומרי נפץ ובלוני גז. אתמול, בעקבות החלטת השופט המחוזי יהושע פלפל להתיר את פרסום החלטת בית המשפט המחוזי בכתבה וכלשונה, נחשפו נתונים חדשים.

מההחלטה עולה כי החשוד הצעיר, ויסאם פרחי פרחאת (שוכה לכינוי "המתאבד"), קשר עצמו לעברה, וגילה כי תפקידו הסתכם בהובלת שתי מזוודות שהכילו חומרי נפץ. "אמרו לנו ברצועה שאת המזוודות האלה צריך לתת לאנשים בתל שבע"... כן, ידעתי מה יש בתוך המזוודות", סיפר.

התבטאות זו נתפסה על ידי החוקרים כהודאה ברורה מצדו של ויסאם בביצוע עברה חמורה ביותר נגד בטחון המדינה.

החשוד השני, אחמד סמרי ("הנהג"), דבק בגרסתו, לפיה לא ידע מהי תכולת המשאית, וכי מטרת הגעתו לתל שבע היתה קניית עופות. "אני יוצא מעזה עם לולים ריקים, וחוזר מלא תרנגולות" אמר סמרי.

הסנגור, עו"ד סאלח מאחמיד, טען בבית המשפט כי סמרי עבר עינויים קשים, והוכה באכזריות בידי חוקריו. "כשנתנו לי להיפגש אתו, הוא לא נראה כמו בן אדם. הוא התקשה ללכת ולדבר, וסיפר שעינו אותו. בשיחותיי עמו, לא הצלחתי להבין מה רוצים ממנו".

ואמנם, סמרי נראה אתמול מנותק מהנעשה סביבו. עיניו היו עצומות, הוא נשען על הקיר ונראה כמי שליווה את הדיון בנמנום. בהסכמת התובע, עו"ד זאב למפ, מפרקליטות מחוז הדרום, הורה השופט פלפל לשלוח אותו לבדיקה אצל נוירוכירורג. עם זאת, דחה השופט את הבקשה לקצר את תקופת המעצר שהוטלה על שני החשודים בבית המשפט באשקלון, והתיר את ההחלטה בעינה. "נוחה דעתי שיש בידי המשטרה ראיות מוצקות לכאורה לביצוע המעשים החמורים המיוחסים לשני החשודים. עיון במזכר שנרשם על ידי איש כוחות הביטחון, מלמד שיכנן פעולות חקירה נוספות שעל המשטרה לבצע, ולא נראה לי שניתן יהיה להשלימן במועד מוקדם מזה שהוחלט עליו בבית משפט השלום", אמר השופט.

בהתייחסו לטענות בא כוח העוררים לגבי שיטות חקירתם, המליץ השופט לסנגור להביא את קבילותיו לידיעת פרקליטות מחוז הדרום.

מוסא: תהליך השלום לא יתקדם בלי פינוי העדים ועריכת בחירות

מאת מוטי בסוק

שר החוץ המצרי, עמרו מוסא, אמר אתמול לשר התיירות והפנים, עוזי ברעם, המסייר במצרים, כי רק נסיגה ישראלית מעמקי העזה ועריכת בחירות בשטחים יכולים לקדם את תהליך השלום עם הפלסטינים. לדבריו, בלי מהלכים אלו, תהליך השלום עלול להיעצר.

ברעם התמקד בשיחה בתהליך השלום עם סוריה. לדבריו, רק מפגש בדרג גבוה בין ישראל לסוריה יוכל לקדם את השלום בין שני הצדדים. מוסא ציין כי הדבר מקובל גם עליו.

מומחים מישראל ישתתפו בכינוס משאבי מים בעומאן

מאסקט, (עתי"ם) – עומאן תארח נציגים ערבים וישראלים בסמינר בנושא מים, שייפתח בסוף השבוע, במסגרת השיחות הרב-לאומיות בנושא המים.

20 משתלמים – מהרשות הפלסטינית, ירדן, מצרים, תימן, ישראל ועומאן, ישתתפו בקורס הדרכה בן 15 יום, שייפתח ב-1 באפריל במאסקט.

השלב השני של הסמינר יתקיים בהולנד, בין ה-16 באפריל ל-4 במאי.

משרד התחבורה

המינהל לבטיחות בדרכים

חובה לחגור גם מאחור

החובה חלה על מבוגרים וילדים בכל הגילים, ברכב פרטי, פרטי דו-שימושי ובמונית (שאינה זוטובוס) ששנת היצור שלהם היא 1987 ואילך.

מי? מה? ומדוע?

היכן רצוי להסיע תינוקות - לפנים או מאחור?

המושב האחורי בטוח יותר. לכן, תינוק עד גיל שנה לערך הנוסע עם ההורים ברכב מוטב שישב במושב האחורי. אולם, אם הוא נוסע עם אחד ההורים ברכב אפשר שישב במושב הבטיחות לפנים. כך יימצא קרוב יותר לאמו או לאביו הנוהגים והם לא יתפתו לסובב את ראשם לאחור בעת הנהיגה.

אנחנו משפחה קשורה!

לשכת הפרסום הממשלתית

مجلس قروي [illegible]

هاتف [illegible]

اعلان عن وظيفة شاغرة رقم ٩٥/١

[illegible]

تقدم الطلبات خطيا الى مكتب سكرتير المجلس [illegible]

[illegible]

مجلس قروي [illegible]

هاتف [illegible]

اعلان عن وظيفة شاغرة رقم ٩٥/٢

[illegible]

تقدم الطلبات خطيا الى مكتب سكرتير المجلس [illegible]

[illegible]

המתרחש עתה הוא חיובי. ■

هكذا صدر الأصل

סנה: תומכי העבודה החדשים מ־92' לא יחזרו לתמוך במפלגה

קורא להחזיר המפלגה למרכז; מזהיר את חברי ה"שמיניה" מנסיונות הפיכה "בחוסות השעה הקשה"

מאת אמיר נוימן

השר אפרים סנה אומר, כי סקר שהזמין בקרב אוכלוסיה שהצביעה לראשונה בעד מפלגת העבודה בבחירות האחרונות העלה, כי רוב המצביעים הנבוכים עם קבוצה זאת לא יחזרו על הצבעתם, משום שלתחושתם, מדיניות העבודה נגררת מדי תכופות אחר מרצ.

סנה אמר דברים אלה בכינוס פעילים אמש בבית מפלגת העבודה, שבמהלכו התפלמס עם "קבוצת רמון", מבלי לנקוב בשמותיהם.

לדבריו, מפלגת העבודה אינה [illegible]. אולם, בכל התבטאויות של אישים הקשורים לבר"מ וכבל הבראה כגון השר יוסי ביילין, זה הדימוי המתקבל בציבור.

לדבריו, מאז ה־10 במאי בשנה שעברה, יום הבחירות להסתדרות, רודפת את מפלגת העבודה רוח רעה. "פשטה אצלנו תופעה של אגואיזם פוליטי ואובדן הקולקטיביות של המפלגה. האגואיזם הפוליטי מבוסס, כמוס שהוא הצליח פעם אחת".

בהתייחסו למצבה של העבודה בשבועות האחרונים, בעקבות הגילויים של פרשיות ההסתדרות, אמר סנה, כי מפלגת העבודה משלמת עתה על תקופה שהסתיימה.

"לא ניתן שיציגו אותנו כחבורה של שולחי יד לקופה הציבורית. עם מי שצריך לעשות חשבון משפטי, יעשו איתו חשבון עד הסוף".

הוא הזהיר מפני חיסול הפריימריס בהזדמנות זאת, אך קרא לחזק את הזיקה שבין הנבחר למפלגה, ולהעניק שיניים לגוף המבקר את הפריימריס, כך שיוכל לכפות על העבריינים עונשים משמעותיים.

סנה מזהיר את חברי "השמיניה", מבלי לנקוב בשמם, שלא לנסות לעשות, בחכמת הקטנים, בשעה קשה, נסיונות הפיכה. "יש למפלגה יו"ר שהוא גם ראש הממשלה. ואת אני אומר לכל מי שחושב לנצל את המצב למטרות אחרות".

בהידרשו לוועידת העבודה, שתתכנס בקרוב, אמר שר הבריאות, כי היא גורלית, אך עלולה להיות "ועידה קטסטרופלית, כמו בשנה שעברה" (ועידת חוק הבריאות).

סנה מציע, כי הוועידה תחליט על הקמת צוות בן 12 חברים, שיעסוק בהיערכות לבחירות 96', ויציב את מפלגת העבודה במקומה הנכון על המפה הפוליטית־מדינית.

השר ברעם: ערביי ישראל ימשיכו לעלות לרגל על פי ההסדר הקיים

הגיב על הודעת סעודיה שיוכלו לעלות לרגל רק בדרכון פלסטיני

מאת מוחמד חליליה

שר התיירות והפנים, עוזי ברעם, הודיע אתמול כי הוא מתנגד שערביי ישראל יעלו לסעודיה לרגל בדרכונים ואשרות יציאה של הרשות הפלסטינית.

השר התייחס להודעת ממשלת סעודיה, שהיא תחייב את המוסלמים הישראלים להציג דרכון פלסטיני. השר אמר, שעד היום עלו המוסלמים הישראלים למכה דרך ירדן. הוא ציין, שיש גורמים פלסטינים שמעוניינים להראות שערביי ישראל הם פלסטינים.

השר קרא לערביי ישראל לא להסכים לקבל דרכון פלסטיני כדי לקיים את מצוות אל־חאג'.

ראשי הציבור המוסלמי בישראל הביעו תמיהה על ההחלטה הסעודית, עליה שמעו בתקשורת. איברהים ניִמר חוסיין, יו"ר ועד ראשי הרשויות הערביות, אמר שיש להמשיך את העלייה לרגל למכה דרך ירדן, ובאמצעות משרד הוואקף הירדני. הוא הודיע, שהמוסלמים בישראל "לא יתקעו סכין בגבה של ירדן, שטיפלה בנו באמינות ובמסירות במשך 17 שנים".

ניִמר חוסיין אמר, שכל שינוי של סידורי העלייה לרגל למכה צריך להיות בתיאום ובהסכם בין סעודיה, ירדן, ישראל והרשות הפלסטינית. הוא הדגיש, שהמוסלמים מישראל מעדיפים שהעלייה לרגל תהיה באמצעות ירדן ובדרכון ואשרת יציאה ישראלית, היות שהם אזרחים ישראליים לכל דבר.

הוועדה לקליטת אמנים עולים מצטיינים עלולה להפסיק פעילותה

מאת נתן רועי

הוועדה לקליטת אמנים עולים מצטיינים, שפועלת באמצעות משרד הקליטה, מתכוונת להפסיק את פעילותה בעקבות קשיים כספיים.

לדברי יוסי פרוסט, ממשרד המדע והאמנויות, משרד האמנויות העביר חלק מהתקציב לוועדה לקליטת אמנים עולים מצטיינים, גם ללא תנוה עם הוועדה, ואין הוא רואה שום סיבה להפסיק את פעילות הוועדה.

במכתבו אל ראשי הוועדה הוא כותב: "ראיתי בעיות מסובכות יותר, שנפתרו ללא אולטימטום לסגירת הוועדה לקליטת אמנים עולים".

שר הקליטה, יאיר צבן, אמר בתגובה שהוא ימנע את סגירת הוועדה.

כווית הוציאה קטעים נגד יהודים ונוצרים מתוכנית לימודי הקוראן

מאת נח זבולוני

נסיכות כווית הוציאה מתוכנית לימודי הקוראן קטעים אנטי יהודיים ואנטי נוצריים, וגרמה למהומה רבה בפרלמנט. אחד הפסוקים: "מאמינים, הימנעו מבחירה ביהודים ובנוצרים כחברים. הם סופרים הם ביהודים אלה עם אלה. כל המבקש את ידידותם, יהפוך בסופו של דבר לאחד מהם".

חברי הפרלמנט המוסלמים הקיצוניים בכווית, המהווים כ־40 אחוז, 19 חברים מתוך 50 חברי הפרלמנט, ביקשו להדיח את שר החינוך הכוויתי, השייח' אחמד עבדאללה אלרובאי, בגלל מחיקת הקטעים. הם טענו כי מדובר בהחלטה פוליטית, הפוגעת בקוראן הקדוש, ובאה לפייס את ארצות הברית והיהודים. הם טענו כי לא יתכן לפגוע בקוראן בגלל הציונים והאמריקאים.

שלטונות כווית טענו להגנתם, כי ההחלטה נתקבלה מנימוקים חינוכיים טכניים ולא ממניעים פוליטיים.

הודעה על פרסום תשקיף

בהתאם לסעיף 31 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד־1994

"למשקיע" קרן נאמנות

[illegible]

הצעה לציבור

[illegible] 2.4.1995 עד ליום 31.3.1996

מדיניות ההשקעות של הקרן (ראה פרק ו' בתשקיף)

[illegible]

על כל שינוי במדיניות ההשקעות יגיש מנהל הקרן דיווח מיידי ויפרסם על כך מודעה בשני עיתונים יומיים הנפוצים בישראל בשפה העברית לא יאוחר [illegible] לשינוי.

השקעות עיקריות של הקרן לשתי השנים שהסתיימו ביום 31.12.94 היו בממוצע (לפי ההחזקות בסוף כל חודש) כמפורט להלן:

	לשנה שהסתיימה ביום 31.12.94	31.12.93
מניות	29.0%	59.9%
מקמ	12.0%	
אג"ח צמודות ונסחרות מדד	2.0%	6.4%
אג"ח ומלווה ממשלתיים צמודי מדד		12.1%
פח"ק ואמצעים נזילים	57.0%	19.6%

ביום 3.3.94 הוחזקו [illegible] מכלל היחידות המונפקות בקרן בידי מחזיק יחיד. ביום 20.2.95 הוחזקו 25.6% מהיחידות המונפקות בקרן בידי מחזיק יחיד (ראה סעיף 11.5 בתשקיף)

השכר השנתי של מנהל הקרן

[illegible] עד ליום 15.11.94 היה שכרו של מנהל הקרן [illegible]

השכר השנתי של הנאמן

[illegible] (ראה סעיף 10.2 בתשקיף)

נתונים על השינוי במחיר הפדיון על יחידות הקרן בהשוואה לשינויים במדדים שונים לשתי השנים שהסתיימו ביום 31.12.94:

	1.1.94-31.12.94	1.1.93-31.12.93
שעור השינוי במחיר הפדיון של יחידות הקרן	2.50	36.7%
מדד כללי של מניות וניע הנירות	39.29%	41.0%
מדד אג"ח ממשלתיות (צמודות מדד)	12.39	9.3%
מדד אג"ח צמודות ונסחרות מדד	1.55	5.0%
שעור השינוי במדד המחירים לצרכן	14.40%	11.2%

[illegible]

מנהל הקרן: למשקיע גולדמן חברה לניהול קרנות נאמנות (1982) בע"מ

הנאמן: חברה לנאמנות של בנק כללי לישראל בע"מ

תאריך התשקיף: 2.4.95

מיטב הברכות
RENAULT
NISSAN
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
עמיגל
סוכנויות ושרותים בע"מ
מוסך שרות מרכזי לנגב למכוניות רנו וניסאן
עמק שרה, רח' הפלדה 15 באר שבע טל: 07-270911-2-3 פקס: 07-236961

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך הקריה בע"מ
קרית חיים טל: 04-727349

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך הקריה
מורשה ★ לרנו ★ סוברו
אזור התעשיה ג' נצרת עילית
טל: 06-571919 פקס: 06-574094

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך א.א. נתניה בע"מ
מורשה למכוניות "רנו"
רח' פתקס 9 פינת המכבר ק' אליעזר נתניה
טל. 09-343404
RENAULT

סל מלא ברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך רנו טבריה
טל. 06-720615

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך רנו אדמירל בע"מ
03-6835687

שפע ברכות ואיחולים
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך רנו מוריה
טל. 02-734756

ברכות לבביות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מ.ד. מוסך "המכוף" בע"מ
כיוון פרונטים ותיקוני מתלים
מוסך שרות רנו־ניסן GMC
אילת, טל. 07-378655
RENAULT NISSAN

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
ראובן ומשה בע"מ
מוסך מורשה
לרנו וניסאן ברחובות
ומכירות רכב חדש
טל: 08-362002/5

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך "אוטו גת"
א.התעשיה (מול פולגת)
קרית גת טל: 07-888534

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך אוטוווסט
טלפקס. 726234

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
א.א. חולון
טל. 03-5568602

סל מלא ברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך רנו בת־ים
03-5522504

ברכות לבביות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
רכב חיפה בע"מ
RENAULT
סוכנות רנו למכירת מכוניות
רח' יפו 32, חיפה טל: 04-510296-7 פקס: 510298
בהנהלת חיים שמורק

סל מלא ברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
סוכנות כרמיאל
04-9800288

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
הרצליה מוסך
09-556641

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך
רנו וזליקס בע"מ
"רנו־יהוד"
מכונאות פחחות וצבע בתנור

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסדמרכזי
מס' רשיון 5590
טל: 06-322223
NISSAN

סל מלא ברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
אדיב מוסך מורשה
אלי אדמוזה למכוניות
380340

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
RENAULT
מוסך מורשה
"הוד רנו נהריה"

NISSAN ברכות חמות RENAULT
לחברת "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
קרמר סוכנויות רכב
סוכנות רנו
סוקולוב 99 הרצליה
09-572911
09-584686
א.ד. סוכנויות רכב
סוכנות ניסאן
סוקולוב 86 הרצליה
09-588047
09-562327

שפע ברכות ואיחולים
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
NISSAN
דייקנות די.סי.- מוסך מוני בע"מ
סוכנות לרכב ומוסך מורשה "רנו" ו"ניסאן"
איזור התעשיה עפולה טל: 06-526526 (רב קווי)

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך מ.נ.ד.
02-536552

שפע ברכות ואיחולים
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך "הראל" בע"מ
מוסך מורשה "רנו"
אזור התעשיה באר־טוביה טל: 08-582291 פקס. 08-586157

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
מוסך צמרת בע"מ
סוכנויות ושרות רנו וניסאן
מכירת רכבים חדשים
RENAULT NISSAN
אשדוד אזור התעשיה הצפוני ת.ד. 861 טל. 08-521713 טלפקס. 08-561088

מיטב הברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
בית הרכב - אלבי את מנשה בע"מ
מוסך מרכזי אזורי וסוכנות למכירת רכב חדש
אשקלון, א.ת. הצפוני (ליד אולמי אהרון)
טל. 750754, 07-750757 פקס. 751327

ברכות חמות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
כפר אדומים
מוסך הכפר בע"מ
02-382372

שפע ברכות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
חיים לוי בע"מ
מוסך "רנו" איזורי וסוכנות מכירות
רח' הרכבים 15 (מאחורי מגדניית הדר) א.ת. תלפיות
טל' 02-785999, 02-786633

ברכות לבביות
לחב' "בני משה קרסו" ולמנכ"ל מר אריה קרסו
לרגל זכייתה כחברה המובילה במכירות ברכב האירופאי לשנת 94
ניסים את ישראל
סוכנות פ"ת טל: 03-9347282

נלכדו חקלאים מגוש קטיף והאוטונומיה ששיתפו פעולה בהברחת ירקות מהרצועה

(עט). אנשי יחידת האוטונומיה של משרד החקלאות חשפו שיתוף פעולה בין חקלאים מגוש קטיף והאוטונומיה וסוחרי ירקות בהברחת תוצרת חקלאית פלסטינית לישראל.

ההברחות נעשו על־ידי העברת מלפפונים ועגבניות למשאיות ישראליות בשטחי האוטונומיה והצגתם כתוצרת שגודלה על־ידי מגדלים מגוש קטיף. הן נחשפו בעזרת המסום הקל שמופעל לאחרונה למעקב אחר המשאיות ובסך הכל נתפסו כ־6 טונות של ירקות בשני ניסיונות הברחה.

התוצרת הגדלה בגוש קטיף איננה עוברת בדיקות איכות, כמקובל לגבי תוצרת של חקלאים פלסטינים, ולכן זיוף תעודות המשלוח עלול להביא להכנסת תוצרת חקלאית לא כשרה למאכל לארץ.

בשני המקרים שנחשפו נעשה שימוש בתעודות משלוח על שמותיהם של שני חקלאים ממושב מורג, יצחק גבריאלי ושמעון יצחקי. החקלאים הוזמנו למשרדי יחידת האוטונומיה של משרד החקלאות על מנת לברר כיצד הגיעו תעודות משלוח על שמם לסוחרי הירקות והאם היה שיתוף פעולה בין כל הגורמים, תמורת קבלת אחוזים מהרווח.

בימים האחרונים חלה ירידה חריפה במחירי הירקות ברצועת עזה, בעקבות ההגבלות על כניסת משאיות עם תוצרת חקלאית לישראל מאז ניסיון הפיגוע בבאר־שבע. מחיר של ק"ג עגבניות ברצועה ירד עד ל־20 אגורות לק"ג, במקביל חלה עלייה במחירי העגבניות והמלפפונים בישראל מאותה סיבה.

בעקבות הידיעות על שיתוף הפעולה בין חקלאים פלסטינים ותושבי גוש קטיף שוחח מנכ"ל משרד החקלאות, יונתן בשיא, עם יו"ר הוועדה החקלאית של המועצה האזורית חוף עזה, אודי חיון, ואמר לו שמשרד החקלאות לא יסבול שיתוף פעולה של חקלאים ישראלים עם מבריחים.

שר החקלאות, יעקב צור, הודיע, כי אם יתגלו מקרים נוספים של שימוש בתעודות משלוח לתוצרת פלסטינית הוא יורה על הפסקת הבדיקות של תוצרת שמשווקים חקלאי גוש קטיף על מנת לוודא באופן מוחלט את מקורם של הירקות.

מחנכים בחטיבות הביניים יקבלו תוספת שכר של חמישה אחוזים

(עט). – במסגרת הסכם השכר האחרון שנחתם בין הסתדרות המורים למשרדי האוצר והחינוך, דרשה הסתדרות המורים להעניק תוספת שכר לכל מחנכי חטיבות הביניים, באשר הם, ובנוסף תבעה הסתדרות המורים להחיל תוספת זו על מחנכי י"ח בבתי ספר יסודיים, וגם על מחנכי כיתות ט' בבתי ספר על יסודיים.

בפגישה שהתקיימה ביום שלישי השבוע בין אברהם בן שבת, מנכ"ל הסתדרות המורים, לבין מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, ונציגי האוצר, סוכם כי תוספת השכר בגובה 5 אחוזים תינתן רטרואקטיבית מיום 1.9.94, במשכורת אפריל, לכל מחנכי חטיבות הביניים וגם למחנכי כיתות י"ח בבתי ספר יסודיים.

בימים אלה מנהלת הסתדרות המורים מו"מ להחיל גמול זה גם על מחנכי כיתות ט' בבתי ספר על יסודיים. בשלב שני מתכוונת הסתדרות המורים להחיל גמול זה על כל מחנכי הכתות.

ערפאת הורה לפתוח בחקירת שוד ספרי התורה מבית הכנסת השומרוני בשכם

מאת נח זבולוני

יאסר ערפאת התערב באופן רשמי בשוד שני ספרי תורה שומרונים עתיקי יומין מבית הכנסת השומרוני בשכם והזמין את ראש עיריית שכם לבוא באופן דחוף לעזה כדי למצוא את מבצעי הפשע ולענשם.

לפני שבוע נפרץ ארון הקודש בבית הכנסת השומרוני בשכם ושני סיפרי תורה בני יותר מ־800 שנה נגנבו וארון הקודש, שהוא בן כ־500 שנה, ניזוק קשה.

כאשר נודע לערפאת על הפריצה הוא נתן הוראה לפתוח בחקירה נמרצת עם כל הגורמים, בשיתוף עם גורמי הביטחון הישראלים, לגילוי הפורצים. כמו־כן הוא הזמין את ראש עיריית שכם, ראסן אלשקה, ואת שני ראשי הקהילה השומרונית בשכם, אלעזר בן צדקה ופלג אלטיף, לבוא לעזה.

ערפאת גינה את מבצעי הפשע וביקש מראש העיר לעזור בגילויים ולפצות את השומרונים על הנזק שנגרם לבית הכנסת ולארון הקודש. ראש העיר הכריז על מתן פרס של 10 אלפים דולר למי שיביא לגילוי השודדים.

גם ראש העירה הנוצרית בשכם גינה את הפריצה. השומרונים פנו את הציבור הישראלי לסייע בגילוי מבצעי הפשע.

מבקרת המדינה: עובדים בקונצרן "כי"ל" נחשפו לחומרים מסוכנים

(עט). מבקרת המדינה, מרים בן פורת, פרסמה אתמול את הדוח שלה על קונצרן "כימיקלים לישראל" ל־1994. המבקרת מצאה ליקויים חמורים באבטחת בריאות העובדים ב"תמי", מכון למחקר ופיתוח, שהיה חברה בת של "כימיקלים לישראל" עד יולי 1994, כאשר מוזג עם החברה האם. המבקרת גילתה, כי מאז 1985 דיווחו כ־20 עובדים ב"תמי" על כ־40 מקרים של חשיפה לחומר "קאטון" KATON, שבעקבותיה נזקקו לטיפול רפואי.

מהמסמכים עולה כי לשני עובדים שנחשפו לחומר נגרמו דלקות עור חוזרות ונשנות, שנוכרו כתאונת עבודה. המבקרת מצאה, כי בתקופה שבין אפריל 1990 לסוף מרץ 1991, היו כ־20 מקרים נוספים של חשיפה לחומרים אחרים, שגרמו לתופעות לוואי. וכמה מהנחשפים נזקקו לטיפול רפואי.

המבקרת קבעה כי למרות הסכנות הבריאותיות לעובדי "תמי" כתוצאה מטיפול בחומרים מסוכנים, אין החברה עושה בדיקות רפואיות תקופתיות סדירות לעובדיה, מלבד כמה עובדים בכירים שאינם באים במגע עם חומרים מסוכנים. עובדים בכירים אלה זוכים להטבה בדמות בדיקות אלו. המבקרת ממליצה לחברת "כימיקלים לישראל" לדאוג לבדיקות רפואיות תקופתיות לכלל העובדים ב"תמי", שהיא היום אגף בחברת "כימיקלים לישראל".

מבקרת המדינה ציינה, כי תעריפי ההובלה, ששילמו מפעלי "כימיקלים לישראל" לרכבת היו גבוהים בכ־17 אחוז מתעריפי ההובלה שלקוחות אחרים נדרשו לשלם, וזאת כאשר "כימיקלים לישראל" היא הבעלים של הקרונות המשמשים להובלת התוצרת, כך שלרכבת אין עלויות הון ותחזוקה עליהם.

20,000 רואנדים בני ההוטו נסים לטנזניה מחשש נקמת בני הטוטסי

ב־6 לאפריל יצויין יום השנה לטבח ברואנדה בו נרצחו כחצי מיליון בני שבט הטוטסי על ידי בני שבט ההוטו

בוז'ומבורה, בורונדי (א.פ.) – קרוב ל־20,000 פליטים רואנדיים משבט ההוטו נוטשים את מחנות הפליטים בבורונדי ונעים לעבר הגבול עם טנזניה במסע שעשוי לקחת יומיים, כתוצאה מחשש מהתלקחות האלימות הבין שבטית, מסר אתמול פקיד או"ם.

פול סטרומבורג, דובר האו"ם בבורונדי, מסר כי הפליטים עושים דרכם מנגוזי בצפון מרכז בורונדי לכיוון מיונגה.

על פי דבריו, מנוסת הפליטים החלה לאחר מספר הריגות בידי תוקפים בלתי מזוהים בתחילת השבוע ולאחר שהרושת השמועות במחנות הפיצה כי הזרים הללו לעזוב את המחנות.

מספר עובדי סיוע ודיפלומטים מכמה מדינות אף שלחו הביתה את משפחותיהם לאחר שבוע של אלימות בבוז'ומבורה, אך נכון להיום, רוב עובדי הסיוע, משפחותיהם והדיפלומטים לא עזבו את המחנות.

הפליטים הנסים חוששים שפינוי המחנות מעובדי הסיוע יביא להפסקת הסיוע הבינ־לאומי ויחשוף אותם למתקפות שבט הטוטסי, ביחוד בגלל יום השנה לטבח של שנה שעברה ברואנדה שמצויין ב־6 לאפריל.

"אנחנו מנסים לסייע להם ולהרגיש שאנשי הסיוע נשארים בבורונדי", אמר סטומברג.

200,000 הרואנדים הנמצאים במחנות בבורונדי נמלטו מארצם בשנה שעברה לאחר הטבח ברואנדה, במהלכו קיצונים משבט ההוטו רצחו כחצי מיליון בני אדם, רובם משבט הטוטסי. במדינות השכנות קיים הרכב אוכלוסייה דומה לזה של רואנדה, כ־85 אחוז משבט ההוטו ו־15 אחוז משבט הטוטסי.

הבורונדים משבט ההוטו שנמלטו לזאיר מבוז'ומבורה במהלך סוף השבוע האחרון, נמלטים כתוצאה ממהלך מכוון. הם טוענים כי חיילים משבט הטוטסי הרגו לפחות 150 בני אדם ושרפו בתים כדי לגרשם.

בן שבט ההוטו שנפצע בהתקפת בני שבט הטוטסי מקבל טיפול רפואי (צילום א.פ.)

דובר צ'צ'ניה: גודרמס עדיין לא נכנעה

מוסקווה (ע. ריא.פ.פ.) – דובר צ'צ'ניה, מובלאדי אודוגוב מסר אתמול כי בגודרמס, העיר השניה בגודלה בצ'צ'ניה שלדברי הרוסים נכנעה אתמול, עדיין ממשיכה להילחם.

גנרל אנטולי קוליקוב, מפקד הכוחות הרוסים בצ'צ'ניה, הודיע כי חייליו פרקו את הנשק מהלוחמים הצ'צ'נים בלי שסבלו אבידות.

לדברי אודוגוב נמשך הירי הארטילרי על גודרמס ועל שאלי אתמול בערב.

צרפת מתנה חידוש הסכם הסחר בין אירופה לתורכיה בנסיגתה מצפון עיראק

תורכיה תציע תוכנית בה צבא ארה"ב יפקח על הנוכחות התורכית לאורך הגבול; מתרבות תלונות הכורדים התורכיים על התעללות חיילי תורכיה

פאריס (א.פ.) – שר החוץ הצרפתי, אלן ז'ופה, אמר אתמול כי האיחוד האירופאי מתכונן "הצהרה חלטית" בנושא ההתערבות הצבאית התורכית בצפון עיראק, והוסיף כי אירופה לא תוכל להשלים עם נוכחות תורכית ממושכת.

"אמרנו באופן ברור מאוד לשלטונות התורכים שאנחנו רוצים לסייע למתנה הדמוקרטיה, אך מתנה הדמוקרטיה חייב לסייע לנו", אמר.

ז'ופה אמר כי ההצהרות ששוגרו ביזמים האחרונים על ידי מקורות תורכיים "מדאיגות", התייחס כנראה לאפשרות שתורכיה תרצה לשמור על נוכחות צבאית בצפון עיראק כדי להגן על גבולותיה מפני המורדים הכורדים.

ז'ופה לא פירט מתי תפורסם ההצהרה או מה עשוי להיות תוכנה. אך הוא הדגיש כי הסכם הסחר עם תורכיה לא יחודש אם "שינוי משמעותי לכיוון של יותר כבוד לדמוקרטיה ולזכויות האדם לא יתרחש" עד ספטמבר, תאריך בו אמור הפרלמנט האירופאי לבחון מחדש את ההסכם.

השר מסר כי האיחוד האירופאי אמר לתורכיה כי "ניתן יהיה לקבל את זכות המרדף לתוך שטחה של עיראק בתנאים מסויימים, אך לא את התקנת בסיסים צבאיים בתוך שטחה של מדינה אחרת".

יותר מ־35,000 חיילים תורכים חדרו לצפון עיראק לפני שבועיים במטרה לחסל את בסיסי הכורדים שמהם נוהלו מתקפות לתוך תורכיה.

תורכיה עומדת בפני לחץ אירופאי גובר לסיים את המבצע הצבאי. גרמניה הטילה עליה אמברגו נשק ואף ארה"ב נוקטת בקו נוקשה יותר.

אנקרה – תורכיה מציעה לשמור על כוחותיה בתוך צפון עיראק, תחת השגחתו של כוח בינ־לאומי בהנהגת ארה"ב, נמסר על ידי מקור תורכי בכיר נשאר בעילום שם.

יועצו הראשי של רה"מ, אמר גונאנסי, רמז על אפשרות זו שלשום כאשר דיבר על סיורי הגבול האוויריים שמנהיגים האמריקאיים כדי הגן על הכורדים. מבצע זה החל לאחר סיום מלחמת המפרץ.

ריצ'ארד הולברוק, תת השר לעניינים אירופאיים, נפגש שלשום עם גונאנסי בוושינגטון. הם אמורים להפגש שוב באנקרה בחודש אפריל כאשר אפשרות זו תועלה לדיון.

זאכו – בינתיים נמשכים הדיווחים על התעללות חיילי תורכיה באזרחים. 40 כורדים עיראקיים הגיעו אתמול לנקודת קישור שהוקמה על ידי דיפלומט תורכי כדי להגיש את תלונותיהם. אך נמסר להם כי עליהם להעבירם לשלטונות העיראקיים.

אחד מהמתלוננים, ג'ארגיס, בן 29, אמר כי חיילים הרגו את אחיו בן ה־18 . אחרו נוסף טען כי חיילים ירו בבנו בן ה־19.

"החיילים עצרו את שניהם לחקירה ושעתיים לאחר מכן שחררו אותם. אבל כאשר הם התרחקו קצת החיילים החלו לירות עליהם", אמר האב.

בתלונה אחרת מסרו תושבי כפר שיליבייה, 30 קילומטר מזרחית לזאקו, כי חיל האוויר התורכי הפציץ את כפרם והרס בתים.

ארגון חיזבאללה פירסם אתמול הודעה בעיתון המתפרסם בביירות, בה נאמר כי התקפות שמנהלת ממשלת תורכיה נגד הכורדים בצפון עיראק מהוות איום על יציבות האיזור.

העיתון הלבנוני "אל דיאר" ציטט הודעה של חיזבאללה, בה מתריע חיזבאללה כי ההתקפות התורכיות נגד המובלעות הכורדיות בצפון עיראק מהוות "איום על יציבות האיזור, מפרות את ריבונותה של עיראק והמגוון הפרה בוטה של זכויות האדם".

חיזבאללה האשים את תורכיה "בקנוניה בין המדינות המערב לארה"ב, שמטרתה לגרום לפילוג בתוך עיראק בתחומי הביטחון, הפוליטיקה והכלכלה".

בהודעה נאמר עוד כי נשיא עיראק סאדם חוסיין "הפך את עיראק לבית כלא גדול, בו הוא מדכא ומשפיל את העם העיראקי המוסלמי".

חיזבאללה הזהיר את תורכיה "מתוצאות הרות האסון" אם תמשיך במבצע הצבאי בצפון עיראק.

משפט סימפסון

פח האשפה עשוי להוות ראייה

לוס אנג'לס (א.פ.) – עד תביעה שני יעיד כי ראה את סימפסון מניח תיק יד על פח האשפה לפני שעלה על המטוס לשיקגו בלילה בו נרצחו ניקול בראון וידידה, מסרה התביעה.

שם העד לא נמסר, אך נראה שעדותו מתאימה לעדותו של נהג הלימוזינה שטען כי ראה את סימפסון מניח תיק יד על פח האשפה, פותחו וסוגרו. על פי טענת התביעה, נעלם תיק זה לפני שסימפסון עלה על המטוס. התובע אמר אתמול כי יכול להיות שהפח עצמו יוצג כראייה במשפט.

קצרצר

יותר מ־30,000 נשים וילדים סיניים נחטפו ונמכרו בשנתיים האחרונות

• בייג'ינג (ע. ריא.פ.פ.) – יותר מ־30,000 נשים וילדים נחטפו ונמכרו לסוחרים בשנים 1993 ו־1994, פירסם אתמול העיתון הסיני "היומון לעם".

המשטרה הסינית חשפה 7,000 כנופיות, ועצרה 50,000 סוחרים בשנתיים האחרונות, מסר העיתון. "במאבק נגד הסחר בנשים וכילדים, הצליחו כוחות המשטרה להקטין את היקף הסחר ב־27 אחוז ב־1994, לעומת השנה הקודמת", כתב העיתון.

ביטאון הנשים הסיניות מסר כי בשנה שעברה, עמד מחירה של אישה כפרית בין 100 דולר ל־500 דולר, על־פי חלוקה איזורית.

• סינגפור (ע. רויטר.א.) – שני פועלי בניין תאילנדיים נקברו חיים בבטון טרי כשהפיגום בו עמדו קרס, בתאונה שאירעה שלשום בלילה בסינגפור, מסר עתון מקומי.

הפועלים העבירו בטון ממשטח תלוי אל תוך בור שמתחתם. לפתע, צנחו המשטח והעובדים שעליו לבור וכוסו מייד על ידי הבטון.

צוות הצלה גדול עמל שש שעות כדי לחלץ את הגופות, תוך שימוש בסילוני מים חזקים ובציוד הרמה כבד. לאחר שהבטון התקשה, נאלצו להשתמש בפטישי אוויר.

משרד העבודה של סינגפור מסר כי הוא בודק את נסיבות התאונה המחרידה.

• שנחאי (עיר ריא.פ.פ.) – פקידים סינים מסרו אתמול כי האיש הזקן במדינה, שמעולם לא עישן ולא שתה משקאות חריפים, מת בגיל 147.

גונג לאיפו, שזכה לתואר "מלך אריכות הימים של סין", מת ב־12 במארס מצהבת, במחוז גיז'ו בדרום סין.

גונג, בן המיעוט יילאו, שלא ידע קרוא וכתוב, התגורר באיזור כפרי נידח, מעולם לא נישא והתנזר כל חייו מעישון ואלכוהול. קומתו הייתה 1.4 מ' ומשקלו 30 ק"ג.

בראיון שהעניק ב־1993, ייחס גונג את אריכות ימיו לחיים פשוטים, לעבודה קשה וליתרונות שברווקותו. עד לאחרונה עבד בשדות האורז שלו 11 שעות ביממה, אבל מדי יום שתי ארוחות של אורז ותירס והל לישון כבר בשעה 8.30 בערב. בביתו נהנה גונג ממרחבים, מאוויר נקי ומנוף מקסים.

בסין רשומים 6,000 בני אדם בני 100 ויותר, למרות שבמקרים רבים קשה להוכיח את גילם. האדם הזקן ביותר שתאריך לידתו תועד היטב היא הצרפתיה ז'אן לואיז קאלמן, שחגגה לפני חודש את יום הולדתה ה־120.

• רומא (ע. ריא.פ.פ.) – תשעה תיירים איטלקים נחטפו באריתריאה, סמוך לגבול עם אתיופיה, על ידי קבוצה חמושה של בני שבט אפאר, מסר אתמול משרד החוץ האיטלקי. לא נמסרו פרטים על נסיבות החטיפה או על זהותם של התיירים הנוספים.

מפקד משטרת יפאן נורה בפתח ביתו לאחר שהתקבלו איומים נגד המשך חקירת כת האאום

טוקיו (סוכנויות הידיעות) – שלטונות יפאן הגבירו את החיפושים והחקירה לאחר ההתנקשות בחייו של מפקד משטרת יפאן והאיומים להתנקשויות נוספות אם החקירה נגד הכת המסתורית הנחשדת באחריות לפיגוע הגז הקטלני ברכבת התחתית בטוקיו ימשיכו.

הכת מכחישה מעורבות בהתנקשות בחייו של טאקיי קונימאטסו שנורה ארבעה פעמים מאחור על ידי תוקף במסיכה בעוזבו את דירתו בטוקיו. מצבו מוגדר כקשה לאחר ניתוח במהלכו נזקק לעירוי דם של 10 ליטר. מקורות רפואיים מסרו, כי למרות שקונימאטסו נפצע בבטנו ובחלקים אחרים בגופו, ככל הנראה מקליעים בקוטר 38 מ"מ, לא נשקפת סכנה לחייו.

התוקף, בשנות ה־40 לחייו, שעטה מסכה לבנה וחבש כובע ובגדים כהים, הצליח להימלט באופניים.

קונימאטסו, בן 57, נפגע מהירי בעת שיצא מביתו ועמד להיכנס למכונית, בדרכו לעבודה. הוא לא איבד את הכרתו, והועבר לבית חולים, שם נותח. בעת הפיגוע, היו עמו מזכירו ונהג הרכב, אך לא לווה בשומרי ראש.

הכת המסתורית "האמת העילאית של אאום" הכחישה כל קשר לפיגוע, בהודעה שנמסרה לכלי התקשורת ביפאן.

ההתנקשות מהווה הלם חדש לאומה שעדיין לא התאוששה מההלם של התקפת הגז הקטלני שבה נהרגו 10 בני אדם ואלפים נפגעו.

כעת נראה כי המשטרה הוותה את המטרה להתקפת הגז. כל הרכבות עליהם נמצאו מכלי הגז היו בדרכן לתחנות משטרה, ועיתוי ההתקפה תוכנן לזמן בו רוב השוטרים היו אמורים להגיע למשמרותיהם. במהלך החקירה נזהרה המשטרה שלא לקשר בפומבי את התקפת הגז לכת וטענו כי המעצרים שנערכו בקרב חברי הכת היו קשורים למעשה חטיפה נפרד.

הודעה על פרסום תשקיף

בהתאם לסעיף 31 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד–1994

תשקיף

"כללי–מניות והמירים"*

קרן נאמנות

הקרן הינה קרן פתוחה כהגדרתה בחוק.

הצעה לציבור
של מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות 1 ש"ח ע"נ, המוצעות לציבור במחיר היחידה כפי שיקבע מעת לעת ובתוספת הוספה בשעור של 1% ממחיר היחידה. היחידות מוצעות החל מיום 2.4.95 ועד ליום 31.3.96.

מדיניות ההשקעות של הקרן (ראה פרק ד' בתשקיף)
בהתאם להסכם הקרן, כפי שתוקן ביום 26.7.94 (תיקון שנכנס לתוקף ביום 1.9.94) ובכפוף להוראות כל דין, ישקיע מנהל הקרן לפחות 50% מנכסי הקרן במניות וניירות ערך המירים למניות.

יתרת נכסי הקרן תושקע לפי שיקול דעתו המוחלט של דירקטורית מנהל הקרן, בכפוף להוראות כל דין שיהיה בתוקף מעת לעת, לרבות בפקדונות, בני"ע חוץ בשעור שלא יעלה על 10% מהשווי הנקי של נכסי הקרן ובאופציות (OPTIONS) בכפוף לתקנות שהותקנו לענין זה על ידי שר האוצר (ראה לענין התקנות כאמור ולענין הסיכונים הכרוכים בהשקעה באופציות, סעיף 6.4 בתשקיף).
בהתאם להוראות הדין והתקנות שהותקנו מכוחו (ראה סעיף 6.4א לתשקיף), רשאי מנהל הקרן ליצור אופציות, לקנות או ליצור חוזים עתידיים ולבצע מכירות בחסר. על כוונת מנהל הקרן להשקעה כאמור יגיש מנהל הקרן דוח מיידי בו יפורטו הסיכונים הכרוכים בפעולות כאמור.

מנהל הקרן רשאי לשנות את מדיניות ההשקעות של הקרן על פי שיקול דעתו ובהסכמת הנאמן וללא צורך באישור האסיפה הכללית של בעלי היחידות בקרן. על כל שינוי במדיניות ההשקעות יגיש המנהל דוח מיידי ויפרסם זאת בשני עתונים יומיים הנפוצים בישראל בשפה העברית.

השקעות עיקריות של הקרן לשנה שנסתיימה ביום 31.12.94 היו בממוצע (לפי ההחזקות בסוף כל חודש) כמפורט בזה:

	ממוצע	טווח
מניות	49.98%	26.43% – 71.29%
אג"ח להמרה	20.07%	6.70% – 30.32%
אג"ח צמוד מט"ח	9.49%	0.00% – 18.14%
אג"ח צמודי מדד	9.31%	0.00% – 19.10%
מק"מ	1.02%	0.00% – 4.91%
אמצעים נזילים	10.11%	0.33% – 20.01%

השכר השנתי של מנהל הקרן
על פי הסכם הקרן זכאי המנהל לקבל שכר שנתי השווה ל־5% מהשווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן. בתקופת תשקיף זה יקבל מנהל הקרן שכר שנתי השווה ל־3% מהשווי האמור (ראה סעיף 10.1 בתשקיף).

השכר השנתי של נאמן הקרן
על פי הסכם הקרן כפי שתוקן ביום 30.1.95 ונכנס לתוקף ביום 5.3.95, זכאי הנאמן לקבל ומקבל שכר שנתי השווה ל־0.15% מהשווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן, אך לא פחות מסכום בש"ח השווה ל־2,500$ ארה"ב בשנה כאזן של הקרן. לפיכך, בשנה בה השווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן יהיו נמוך מסכום בש"ח השווה ל־1,667 אלפי $ ארה"ב, יהיה שכרו השנתי של הנאמן גבוה מ־0.15% מהשווי השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן (ראה סעיף 10.2 בתשקיף).

נתונים על השינוי במחיר הפדיון של יחידות הקרן בהשוואה לשינויים במדדים שונים לתקופת שתי השנים שמיום 1.1.93:

	1.1.94–31.12.94	1.1.93–31.12.93
שעור השינוי במחיר הפדיון של יחידות הקרן	-37.39%	11.50%
שעור השינוי במדד המניות הכללי	-38.42%	40.95%
שעור השינוי במדד אג"ח צמודות מט"ח	1.55%	5.11%
שעור השינוי במדד אג"ח צמודות מדד	10.38%	9.53%
שעור השינוי במדד המחירים לצרכן	14.45%	11.25%

הזמנות לרכישת היחידות המוצעות תוגשנה למנהל באמצעות הבנקים או באמצעות חברי בורסה אחרים.
עותקים מן התשקיף ניתן להשיג אצל הבנקים או חברי בורסה אחרים. עותק מהתשקיף זה ומההיתרים לפרסומו יוגשו לרשם החברות לא יאוחר מיום העסקים הראשון לאחר תאריך התשקיף.

מנהל הקרן: חברה לניהול קרנות נאמנות של בנק כללי לישראל בע"מ.
הנאמן: קוסט לב ארי את פורר חברה לנאמנות (1992) בע"מ

תאריך התשקיף: 2 באפריל 1995

* עד ליום 1.9.94 נקראה הקרן "כללי משולבת". שנוי שם הקרן נעשה בהתאם להסכם ותיקון להסכם הקרן, מיום 26.7.94 (ראה פסקה ב' במבוא לתשקיף).

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

רשקה שלסקי ז"ל

נעלה לקברה, להתייחד עם זכרה ולגילוי המצבה ביום שני, ג' ניסן תשנ"ה, 3.4.95 בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין בכפר־סבא.

המשפחה

לחברתנו
אילנה מורד
איתך באבלך הכבד על מותה ללא עת של
אחותך ז"ל
עפרה פרידמן
וכל בית נעמת

לחברתנו
שרה מונדר
איתך באבלך במות
אמך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף קרית מוצקין

לחברנו
אברהם אשורי
איתך באבלך במות אמך
נעימה אשורי ז"ל
ההנהלה, ועד העובדים
ועובדי פנימית "משען" ברמית

לחברתנו
מרים ארז
איתך באבלך הכבד על מות
אביך ז"ל
עפרה פרידמן
וכל בית נעמת

מודעות בטלפון
השרות שלנו ללא תוספת מחיר
פרסום רם טל. 03-5600780 ,5605731 ,5605591
ובעבר 03-5032969 ,5010597 ,5043568
ביצוע עבודות סדר וגרפיקה ממוחשבת

הרווח הנקי של "בנק המזרחי" ירד בשנת 94' ב־37.8 אחוז

(עתים) הרווח הנקי של בנק המזרחי הסתכם ב־1994 ב־95.4 מיליון ש"ח, לעומת 153.3 מיליון ש"ח אשתקד – ירידה של 37.8 אחוז.

כך מסר ביום שישי מנכ"ל הבנק, דוד בלומברג, במסיבת עיתונאים בבית סוקולוב בתל אביב.

בהציגו את התוצאות העיסקיות של הבנק לשנה זו אמר בלומברג, כי הירידה ברווחיות היא תוצאה של המשבר הגדול בשוק ההון ובבורסה בשנה האחרונה, מה עוד שהמעורבות של בנק המזרחי בפעילות בשוק ההון היתה גבוהה יחסית בהשוואה לפעילויות הבנקים האחרים.

בין היתר אמר, כי הירידה בהכנסות מעלות על הפעילות בשוק ההון הגיעה לכדי 52 אחוז.

סיבה נוספת לירידת הרווחיות היתה הפעילות הבינלאומית של הבנק. בשנת 1994 נרשם הפסד של 28 מיליון ש"ח בפעולותיו בניו יורק ובשווייץ.

בלומברג אמר, כי לא נכון יהיה להעריך את תוצאות הרווח או ההפסד על פי שנה קלנדרית אחת. הוא טען, כי נדרש זמן רב יותר לבדיקת פעילותו של הבנק בתחום זה או אחר. כך, למשל, אמר, כי תשואת ההון בשנה הנסקרת הגיעה לכדי 7.7 אחוז לעומת 14.1 אחוז בשנה הקודמת.

הוא אמר, כי הירידה הזו, שמתקרבת ל־50 אחוז, נחזתה על ידי הבנק. בשנה הקודמת היתה התשואה על ההון 14.1 אחוז, בערך כפול מן התשואה השנה. כבר אז טען כי זו תשואה גבוהה חריגה, ואין להניח כי הבנק יעמוד בתשואה כזאת גם בעתיד.

בלומברג ציין כי שנים קודמות מראות, שתשואה נורמלית על ההון בקבוצת בנק המזרחי נעה סביב 10 אחוז. הוא ציין, כי יעד זה הוא סביר בהחלט ביחס לפעילותיו של הבנק.

הוא ציין, כי בנק המזרחי תופס מקום שני בין הבנקים הפעילים בבורסה לניירות ערך ועל כן בשנת 1994, בה נבלמה הפעילות בשוק ההון בירידה גבית, נפגע גם הרווח הנקי בהתאם. "הרווח הנקי של הבנק ירד ב־78 מיליון ש"ח בגלל הירידה בפעילות בשוק ההון, וההקטנה הזאת גם גרמה להקטנת התשואה על ההון בשיעור של 6.3 אחוז", אמר.

עלות שכרו של מנכ"ל "בנק המזרחי" – 169 אלף ש"ח בחודש

(עתים) עלות שכרו של מנכ"ל בנק המזרחי, דוד בלומברג, לשנת 1994 היתה 2,028,000 ש"ח לשנה (169 אלף ש"ח לחודש), בהשוואה ל־2,116,000 ש"ח בשנה הקודמת (176,333 ש"ח לחודש).

הבנק הוציא הודעה מיוחדת על שכרו של המנכ"ל, בה ציין כי השכר החודשי כולל מענקים, ומסתכם ללא תוספות סוציאליות ב־36.9 אלף ש"ח לחודש, בהשוואה ל־66.4 אלף ש"ח ב־1993 – ירידה של 3.8 אחוז.

למנכ"ל גם נקבעו זכויות פרישה, כך שיהיה זכאי עם פרישתו לפיצויי פיטורין.

בהתאם לאותו הסכם, אם יתמיד המנכ"ל בכהונתו במשך שלוש וחצי שנים, יהיה זכאי לגימלה חודשית במקום פיצויי פיטורין.

בהיעדר האות לפיצוי זכויות הפנסיה, החליט הבנק להפריש עבור זכויות אלה שליש בהפרש בין הזכאות לפיצויים לבין הזכאות לגימלה. סעד זה, בסך 961 אלף ש"ח, נכלל בהוצאות השכר של המנכ"ל באותה שנה.

עם הבנת הרווחים ל־1994, הוחלט להעביר באותה שנה, ועל כן נזקף לעלות שכרו סכום נוסף של 969 אלף ש"ח.

ב־6 במרס 1995 הודיע המנכ"ל על התפטרותו, בטרם מלאו שלוש וחצי שנים לכהונתו. אף על פי כן הוחלט להמשיך בהתכנבות ההפרשות הנ"ל.

לאחר ניכוי הפרשה מיוחדת זו, בסך 969 אלף ש"ח, עלות שכרו של המנכ"ל בשנת 1994 הגיעה ל־88 אלף ש"ח בחודש.

הפסד של 45.5 מיליון דולר לתעשייה האווירית ב־94'

מאת אריה ארד

התעשייה האווירית דיווחה אתמול על הפסד של 45.5 מיליון דולר בשנה שעברה, ירידה של 90 אחוז לעומת 1993. 60 אחוז מההפסד נגרם מהחלשות שער הדולר וניתוח הנתונים מעיד, שהחברה עמדה בתוכנית ההבראה שנקבעה לה.

ההפסד מהווה שלושה אחוזים מהפדיון, שהסתכם ב־1.5 מיליארד דולר, מעט יותר משנתחה. במהלך השנה שעברה צברה התעשייה האווירית הזמנות חדשות בשווי הפדיון של השנה, וצבר ההזמנות מגיע לכדי 2.5 מיליארד דולר – 20 חודשי עבודה.

הרווח הגולמי של התעשייה האווירית גדל אשתקד ב־48 אחוז והסתכם ב־138 מיליון דולר, אולם הוצאות המימון ופיטורי עוד 2,529 עובדים הפכו מרווח להפסד. עם זאת, גדלו המכירות לעובד ב־13 אחוז והסתכמו ב־101 אלף דולר.

מכירות התעשייה האווירית לשוק המקומי פחתו בשנה שעברה בתשעה אחוזים, והסתכמו ב־309 מיליון דולר בלבד. אולם היצוא גדל ב־2.8 אחוזים והגיע לכדי 1.138 מיליארד דולר, 79 אחוז מכלל הפדיון.

ירידה של 2.5% בחלקן של טיסות השכר בתנועה האווירית

מאת אריה ארד

חלקן של טיסות השכר בכלל התנועה האווירית פחת בינואר ב־2.5 אחוז, והגיע לכדי 10.6 אחוז במקום 13.1 אחוז בשנה שעברה. חלקן של החברות הסדירות עלה בשיעור מקביל.

הנתונים מבליטים את שוליותן של טיסות השכר בתנועה לארץ וממנה, ואת חוסר יציבותן. חלקן של החברות הישראליות ארקיע וכן דור הגיע יחד לכדי 3.7 אחוז מהתנועה, בהשוואה לארבעה אחוזים אשתקד. בקיץ עמד חלקן של טיסות השכר על 17־19 אחוז.

הנתונים מעידים גם על הגידול הרב בתיירות הישראלית לתורכיה. מספר הנוסעים של חברת התעופה התורכית גדל ב־153.4 אחוז והגיע לכדי 12,104, בהשוואה ל־4,777 בינואר אשתקד.

חברות השכר הטיסו כ־40 אלף נוסעים, 2,800 פחות מאשר בינואר שעבר, ואילו החברות הסדירות הטיסו 337 אלף נוסעים, 53 אלף יותר מאשר אשתקד. אל על שיפרה את נתח השוק שלה ב־1.4 אחוז, לכדי 43.2 אחוז, והטיסה 163 אלף נוסעים – 26 אלף יותר מינואר שעבר.

חמש החברות הזרות הגדולות ביותר בקו היו בי.או.איי. עם 5.6 אחוז מהשוק, בריטיש איירווייז עם 4.5 אחוז, לופטהנזה עם ארבעה אחוזים וכן אלאיטליה, תרכיש איירליינס ואואר איר עם 3.2 אחוז כל אחת.

שוקי ההון בעולם / בנק כספי

הבנק המרכזי של גרמניה מוריד את שערי הריבית

אתמול הוריד הבנק המרכזי הגרמני את שערי הריבית של המארק, וכתוצאה מכך היה היצע למארק וביקוש לדולר. המטבע הגרמני ירד, והדולר עלה.

החלטת הנהלת הבנק המרכזי הביאה להורדת הריבית לגבי שטרות של הבנק המרכזי, לרמה של 4 אחוזים לשנה – ירידה של חצי אחוז.

משנודע על החלטת הבנק המרכזי, החלו מייד המארק ושאר המטבעות האירופאים להיחלש, והדולר התחזק גם ביחס לין היפני.

לדעת מומחים, השינוי בשערי הריבית בגרמניה לא צפוי לגרום לשינויים גדולים בשוקי המטבע בעולם, שכן הבעיה העיקרית בשווקים היא הדולר, והבעיה המרכזית של הדולר היא היין, ולאו דווקא המארק.

בינתיים, כאמור, הדולר מתחזק ולא במעט. במשך היום העלו הביקושים לדולר את שערו לרמה של 1.4235 מארק, 1.1796 פרנק ו־90.30 יינים.

העלייה בשער הדולר ביחס לין היתה חזקה ומפתיעה במיוחד. יש הטוענים שהבנק המרכזי של יפן, באמצעות בנק אוף אינגלנד, התערב במסחר כדי לעודד את הביקושים הדולריים לגבי היינים, ובכך הם הצליחו.

החלטת הבנק המרכזי של גרמניה השפיעה בצורה חיובית מאוד על שוקי ניירות הערך של מערב אירופה ובאופן פרדוקסלי, השפיעה מדיניות זו יותר על שוקי ניירות הערך של צרפת ואיטליה, מאשר על שוק ניירות הערך של גרמניה.

ההסבר לכך פשוט: המשקיעים כבר יודעים ששערי הריבית בגרמניה ירדו, ומשום כך לא מתרגשים יתר על המידה. בשוקי ניירות הערך של מדינות אחרות ממתינים עתה לירידת שערי הריבית בבריטניה, צרפת, איטליה ומדינות אחרות באירופה.

זאת הסיבה לכך שבפרנקפורט עלה מדד הדקס ב־7.92 נקודות ל־1,918.88 נקודות, ואילו בבריטניה עלה מדד המניות הכללי ב־33.90 נקודות, ל־3,176.20 נקודות.

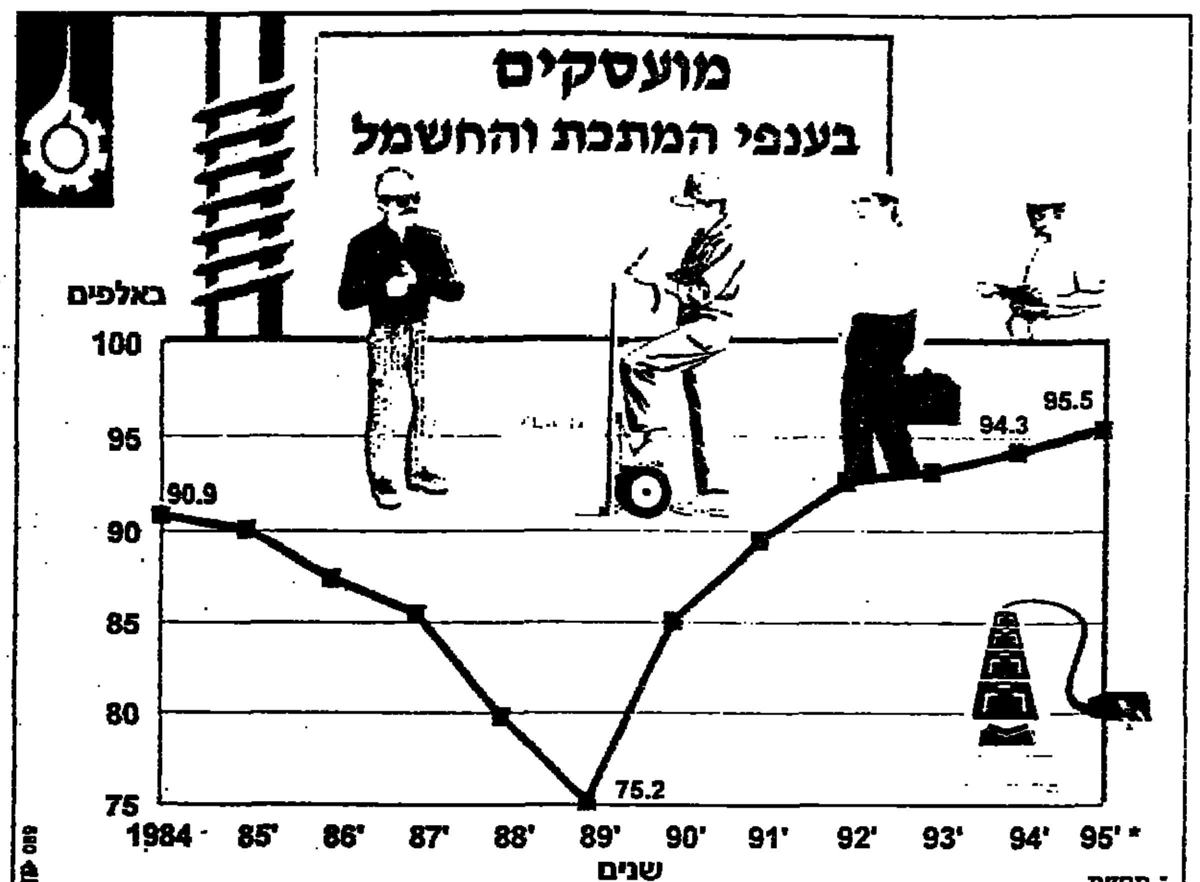

* תחזית

המקור: אגף המתכת והחשמל בהתאחדות התעשיינים

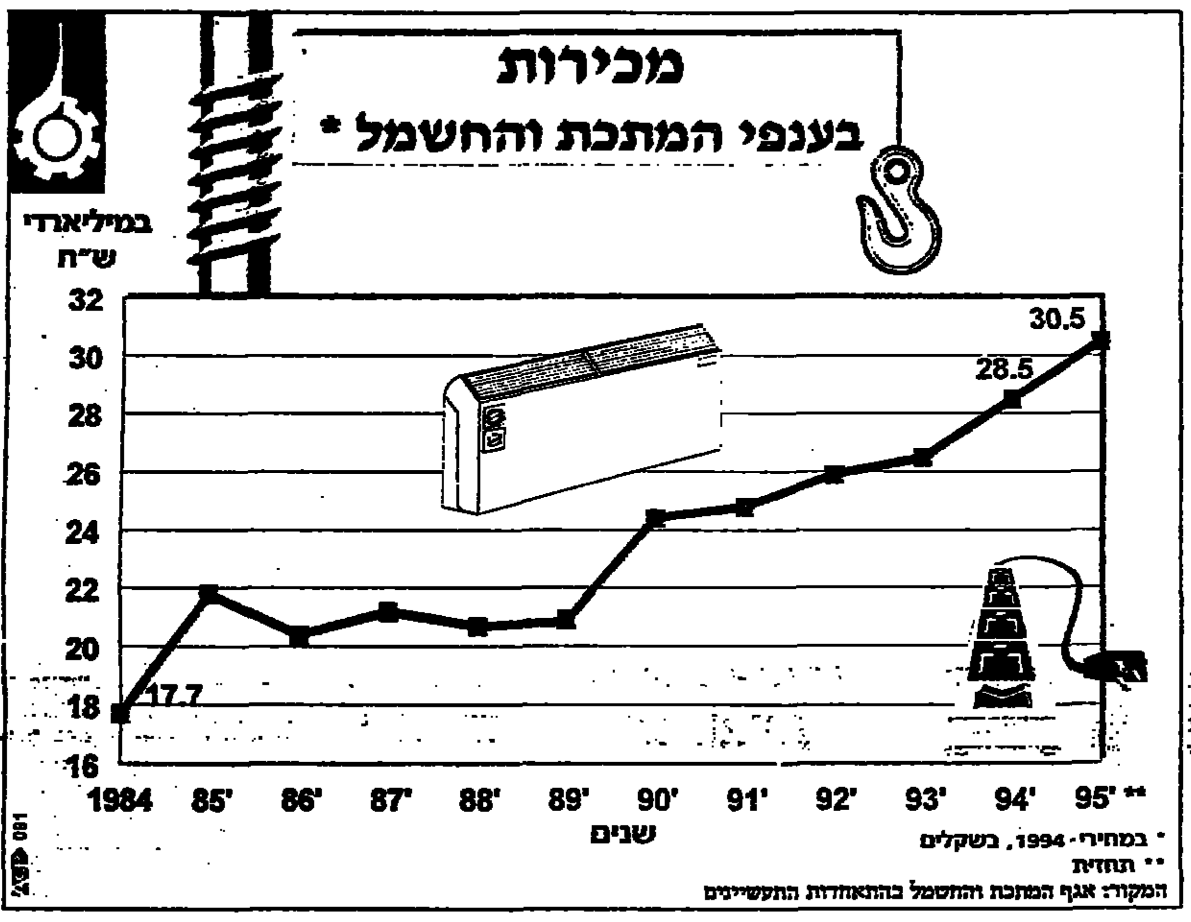

* במחירי 1994, בשקלים

** תחזית

המקור: אגף המתכת והחשמל בהתאחדות התעשיינים

יציבות בשערי הדולר וסל המטבעות

מאת אמנון אמר

היציבות בשער סל המטבעות נשמרה גם אתמול, זה היום השלישי ברציפות. שער הסל לא השתנה כלל, ונותר ברמה של 3.4631 ש"ח.

גם שערו היציג של הדולר נותר אתמול ללא שינוי, ברמה של 2.9640 ש"ח. אולם השערים היציגים נקבעו על ידי בנק ישראל בשעות הצהריים, לפני שנודע על הפחתת הריבית בגרמניה והעלייה החדה בשער הדולר, שנרשמה בעקבות הודעת הבנק המרכזי הגרמני. התפתחויות אלה בשווקי העולם יבואו לידי ביטוי רק במסחר במטבע חוץ שיתקיים היום.

תנודות קלות בלבד נרשמו אתמול גם בשעריהם היציגים של כל המטבעות החשובים. שער המארק הגרמני ירד בשתי מאיות האחוז, ל־2.1520 ש"ח ואילו שער היין היפני ירד בשמונה מאיות האחוז, ל־3.3590 ש"ח.

שער הלירה שטרלינג ירד בכשתי עשיריות האחוז, ואילו שער הפרנק הצרפתי עלה בשיעור דומה.

שיעור הריבית הממוצע, שנקבע אתמול במכרז על ההלוואה המוניטרית השבועית שמעמיד בנק ישראל לבנקים, בסכום כולל של 2 מיליארד ש"ח, היה 14.82 אחוז על בסיס שנתי. ריבית הסגירה היתה 14.8 אחוז.

השבוע התקיימו גם חמישה מכרזים יומיים לבנקים. הסכום הממוצע, שהועמד לרשות הבנקים, היה 8.629 מיליארד ש"ח בריבית ממוצעת של 14.8 אחוז על בסיס שנתי.

משרד האוצר פועל להקמת שוק משני למשכנתאות

מאת אמנון אמר

משרד האוצר פועל להקמת שוק משני למשכנתאות, שבו ייסחרו ניירות ערך המגובים בתיקי משכנתאות. את ניירות הערך בשוק זה ינפיקו מתווכים פיננסיים כמכשיר לגיוס הון עבור הבנקים למשכנתאות.

הקמת השוק המשני למשכנתאות תתבסס על המלצות שהוגשו לאחרונה לחשב הכללי באוצר, ראובן קוקולביץ, על ידי צוות מקצועי שמונה על ידו בהתאם להחלטת הממשלה בנושא. בראש הצוות עמד סגן החשב הכללי, אבי גבאי והיועץ הכלכלי לחשב, אייל לפידות.

לדעת חברי הצוות, תהליך מסחור תיקי המשכנתאות יעניק יתרונות משמעותיים גם לבנקים למשכנתאות וגם למשקיעים מוסדיים. הבנקים יוכלו בדרך זו להגדיל את המקורות למימון פעילותם השוטפת ולהקטין את עלותם, ואילו המשקיעים המוסדיים יקבלו מכשיר השקעה אטרקטיבי לטווח ארוך.

בשלב ראשון, גיבש הצוות תוכנית להחלפת המימון הממשלתי לזכאי משרד השיכון בערבות מדינה, שתבטיח את תיקי המשכנתאות לזכאים. ערבות המדינה תכסה את סיכוני האשראי והריבית, ותינתן באמצעות חברת הביטוח הממשלתית ענבל. לדעת חברי הצוות, תפחית התוכנית המוצעת את מעורבות המדינה בתחום הלוואות הדיור לזכאים, מבלי לשנות את תנאי הזכאות עצמם.

לאור מסקנות הצוות, החל כבר החשב הכללי לקיים שיחות בנושא יישום התוכנית עם ראשי הבנקים למשכנתאות ולהשקעות ועם משקיעים מוסדיים פוטנציאליים.

סיוע חירום למושבים בגליל

(עתים). חקלאי הגליל קיבלו בראשית השבוע מקדמה על חשבון פיצויי אסון טבע שהובטחו להם בשל חורף אשתקד.

מנהל מחוז הצפון במשרד החקלאות, יגאל חן, מסר כי החקלאים אמורים לקבל עד כ־41 מיליון ש"ח.

החורף הנוכחי שיפר את מצב החקלאים בגליל, שכן הגידולים השנה הם מעל הממוצע הרב־שנתי, מה שמבטיח אספקה סדירה ומחירים נוחים.

משרד החקלאות הכפיל ושילש את השקעותיו בישובי הגליל וקו העימות. השנה הושקעו באזור 60 מיליון ש"ח, לעומת 20, בשנים עברו.

שר החקלאות, יעקב צור, הורה השבוע להגיש סיוע חירום לכמה מושבים במצוקה, ובהם מושב אביבים וזובב.

השר חנך ביום שלישי בית אריזה חדיש במושב הוסן. במקום אורזים את פטריות הגליל ומגדלים את צמח העולש. מדובר ביוזמה מקומית של החקלאי, רמי בן־שושן, שמגלגל מחזור של 20 מיליון ש"ח בשנה ומשמש דוגמה לחקלאים הנאבקים במצב כלכלי קשה.

גידול של 15% בהכנסות הפרמיות של "אבנר" ב־94'

יו"ר אבנר – האיגוד לביטוח נפגעי רכב, חיים שטסל, הודיע אתמול כי ההכנסות מן הפרמיות גדלו ב־15 אחוז ובסכום של 220 מיליון ש"ח בשנת הכספים 1994, דבר שהותיר לחברה רווח של 22 מיליון ש"ח.

שטסל, שהופיע במסיבת עיתונאים בבית סוקולוב בתל אביב והציג את הדוח הפיננסי לשנת '94 ואת דוח הדירקטוריון, אמר שתעריף הביטוח לציבור הועלה ב־15 אחוז עוד ב־15.8.93, אולם תוצאות העלייה ניכרו רק בשנה שלאחר מכן.

הוא אמר כי לראשונה מזה שנים רבות, נעצר איזון בתוצאות העסקיות שהביא לירידה בהפסד המצטבר. עם זאת, יתרת ההפסד עדיין גבוהה ועומדת כיום על 925 מיליון ש"ח.

שטסל הדגיש, כי התוצאות העסקיות בשנת הדוח הושגו בשל העלאת התעריפים והגידול של 7 אחוזים בצי הרכב, לעומת התייצבות בתשלומי תביעות ביחס ל־1993. התייצבות זו נוצרה כתוצאה מפעולות ייעול וצימצום ההוצאות ליישוב תביעות של נפגעים, בעיקר בתעריפי התיגמול לעורכי הדין.

הוא הוסיף, כי על מנת להשלים את תהליך ההבראה של אבנר, מן הראוי לזרז את הדיון בתיקון 12 לחוק הפיצויים, שמטרתו לייעל את ישומו של חוק זה. בהקשר זה הזכיר את דוח ועדת ברנסון, שהמליצה על תיקונים מרחיקי לכת בהערכת התשלום לנפגעים ובהוצאות הנלוות לתשלומים אלה.

לדבריו, בניגוד לשנים קודמות, שבהן הוטל ספק אם אבנר תוכל בכלל לעמוד בהתחייבויות נוכח הגידול בתאונות הדרכים והנפגעים, חייבת אבנר להמשיך במאמציה להקטנת עלות ביצוע החוק לפיצוי תאונות דרכים ולחיסול הגירעון במהלך כמה שנים, כדי שלא להשית נטל כספי נוסף על ציבור המבוטחים ולא להזדקק לתמיכה כספית של הממשלה.

שטסל הביע תקווה כי ועדת הכנסת, שדנה עתה ביישום המלצות ועדת ברנסון המתייחסות לתיקון 12 לחוק הפיצויים, תשלים את דיוניה בקרוב. כמו כן אמר כי ייעול פנימי וצימצום ההוצאות ליישוב תביעות, בין היתר על ידי מיחשוב הנפקת תעודות הביטוח, הפסקת ביטוח רכב בשטחים והקטנת שכ"ט של עורכי דין, יתרמו אף הם לצימצום הגירעון במאזן.

תוכנית העבודה, שאושרה על ידי הדירקטוריון ל־1995, תשים דגש על העמקת הטיפול בחשיפת הונאות, הקמת מערך רפואי ומעקב אחר ההוצאות הרפואיות כיום, הקמת מערך מיחשוב מודרני לבקרת הוצאות.

בדוח הדירקטוריון צוין, כי מספר כלי הרכב הגיע בסוף '94 למיליון ו־357 אלף פריטים, לעומת מיליון ו־261 אלף בשנת 1993.

מספר הנפגעים בתאונות דרכים הגיע ל־35,562 בשנת הדוח – ירידה קלה לעומת 37,522 בשנה הקודמת.

אבנר שילמה פיצויים באמצעות חברות הביטוח ובצורה ישירה ל־800 אלף נפגעים, שמספר התיקים שלהם הגיע ל־500 אלף.

בורסה / איתן יעקבסון

עליות במניות בתגובה להתחזקות הדולר בעולם

המסחר במניות הסתיים אתמול במגמה של עליות שערים, בתגובה להתחזקות הדולר בעולם כתוצאה מהפחתת הריבית בגרמניה.

מגמת עליות השערים התפתחה רק בשעת המסחר האחרונה, לאחר שברוב שעות המסחר השוק היה יציב פחות או יותר.

שער הדולר היציג, שירד אתמול לרמה של 2.9640 ש"ח, לא שיקף עדיין את התחזקות הדולר בעולם, ומשקיעים בארץ צופים היום לעלייה משמעותית בשער היציג, בתנאי שיישמר המומנטום החיובי של הדולר בשוקי הכספים בעולם גם הבוקר.

פקיעת האופציות על מדד המעו"ף לסוף מארס אתמול לא השפיעה בצורה משמעותית על המסחר, שהיה רגוע יחסית עד לשעת המסחר האחרונה. מדד המשתנים נקבע אתמול על 166.1 בעלייה של 0.58%.

מדד המעו"ף נקבע על 167.84, בעלייה של 0.88%.

עלייה של 2.75% נרשמה במניות מפעלי ים המלח, בתגובה להתחזקות הדולר בעולם. כן נרשמה עלייה של 1.75% במניות כי"ל.

עלייה של 1.25% נרשמה במניות טבע, בתגובה להתחזקות הדולר בעולם ולקבלת אישור נוסף לשיווק תרופה מרשות המזון והתרופות האמריקאית.

מבין המניות הבכירות בלטה בירידה של 0.75% מניית קונצרן כור.

מחזור העסקאות הכולל במניות סיכם אתמול לכ־83.5 מיליון ש"ח.

בשעת המסחר האחרונה נרשמה התרחבות במחזורי המסחר. מצד אחד היו קונים שביקשו להצטייד במניות, בציפייה לעליות בראשית השבוע הבא, ומצד שני היו מוכרים שביקשו להיפטר ממניות בעליות שערים וברמת מדד משתנים של 166.

בשוק אגרות החוב הצמודות למדד נרשמו ברובן כלל עליות שערים מתונות. ירידות נרשמו בצמודי הדולר, אשר לא הספיקו להגיב להתחזקות המשמעותית של הדולר בעולם.

המק"מים הארוכים נסחרו ברמת תשואות מעניינת של כ־15%.

הוועדה לתכנון פרויקטים במי"ה מושבתת מחוסר תקציב

מאת אמיר רוזנבלום

הוועדה המיוחדת, שאמורה לבחון תוכניות ופרויקטים במפעלי ים המלח, מושבתת מאונס, משום שמשרד הפנים, האחראי לפעילותה, מסרב להעביר את התקציב למימונה. כך טוען ראש המועצה האזורית "תמר", יואב גבעתי, שאמור לכהן בוועדה יחד עם הממונה על מחוז הדרום במשרד הפנים, שלום דנינו.

טוען גבעתי: "לא חלילה שאין תקציב. הוא קיים וניתן למימוש, שכן הוועדה אמורה לפעול במימון מפעלי ים המלח. החברה העבירה כבר כ־600 אלף ש"ח למשרד הפנים, אלא שבאופן מוזר, טוען המשרד שאינו מוסמך להעביר את הסכום לוועדה, שתפעל בעצם מטעמו".

ההחלטה כי החברה תחויב בהגשת תוכניות בנייה לוועדה מיוחדת, נתקבלה בכנסת טרם העברת הבעלות על חברת כי"ל לאיש העסקים שאול אייזנברג. לדברי גבעתי, הסכום לו זקוקה הוועדה עומד על מיליון ורבע ש"ח לשלוש שנים, ומשרד האוצר אישר זאת בשנה שעברה.

בינואר '95 העביר משרד הפנים, באופן חד פעמי, 250 אלף ש"ח, על חשבון תקציב '94. גבעתי טוען, כי סכום זה אינו מספיק למימון פעילות הוועדה. לטענתו, כתוצאה מחוסר התקציב, מפעלי ים המלח מעבירים את התוכניות היישר למועצה הארצית לתכנון ובנייה, בנימוק שמן הוועדה המיוחדת לא נתקבלו כל הערות.

גבעתי אמר כי יפנה לשרי הפנים, התמ"ס ואיכות הסביבה, ואף לראש הממשלה, אם יימשך "הבזיון הזה", לדבריו.

דוברת משרד הפנים, טובה אלינסון, מסרה בתגובה: "המשרד עשה הכול כדי שהוועדה תוכל לפעול. המשרד העביר מקדמה בסך 250 אלף ש"ח מתקציב הרשויות המקומיות, וסכום זה בהחלט מספיק על מנת להתחיל לפעול. נכון שמפעלי ים המלח העבירו צ'ק על סך כ־600 אלף ש"ח, אך החשב הודיע אתנו, כיוון שוועדת הפנים עדיין לא אישרה את האגרה המתחייבת על פי חוק ההסדרים. יתרה מזאת, מנכ"ל המשרד הציע לוועדה לפרוש את הצ'ק ישירות ולהתחיל בעבודה, אך משום מה הם סירבו לעשות זאת".

שערי מטבעות חוץ ביחס לשקל

30.3.95		בנק ישראל		בנק הפועלים			בנק לאומי			בנק דיסקונט		
		ש. יציג	שינוי בשקלים	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	בשטרות מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	בשטרות מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	בשטרות מכירה
ארצות הברית	1 דולר	2.9640	-	2.9402	2.9817	3.03	2.9414	2.9829	3.03	2.9435	2.9845	3.03
בריטניה	1 לישט	4.7818	-0.0095	4.7411	4.8080	4.89	4.7489	4.8159	4.88	4.7417	4.8077	4.88
גרמניה	1 מרק	2.1520	+0.0005	2.1360	2.1662	2.20	2.1369	2.1670	2.20	2.1337	2.1634	2.20
צרפת	1 פרנק	0.6093	+0.0014	0.6037	0.6123	0.62	0.6050	0.6135	0.62	0.6059	0.6144	0.62
הולנד	1 גילדן	1.9215	-0.0002	1.8811	1.9077	1.94	1.9048	1.9317	1.96	1.9110	1.9376	1.97
שוויץ	1 פרנק	2.6057	-0.0062	2.5870	2.6236	2.67	2.5858	2.6223	2.66	2.5854	2.6214	2.66
שבדיה	1 כתר	0.4022	-0.0034	0.3953	0.4009	0.41	0.3996	0.4053	0.41	0.3984	0.4040	0.41
נורבגיה	1 כתר	0.4798	-0.0006	0.4711	0.4778	0.49	0.4751	0.4818	0.49	0.4768	0.4834	0.49
דנמרק	1 כתר	0.5385	+0.0004	0.5335	0.5411	0.55	0.5348	0.5423	0.55	0.5355	0.5429	0.55
פינלנד	1 מרק	0.6829	+0.0011	0.6653	0.6748	0.69	0.6757	0.6852	0.70	0.6762	0.6857	0.70
קנדה	1 דולר	2.1184	+0.0084	2.0986	2.1282	2.16	2.1021	2.1317	2.17	2.1004	2.1296	2.16
אוסטרליה	1 דולר	2.1485	-0.0088	2.1332	2.1634	2.21	2.1313	2.1614	2.33	2.1293	2.1590	2.19
דרום אפריקה	1 רנד	0.8259	-0.0005	0.8178	0.8294	0.84	0.8199	0.8314	0.84	0.8207	0.8322	0.82
בלגיה	10 פרנק	1.0447	+0.0001	1.0209	1.0354	1.06	1.0375	1.0522	1.07	1.0388	1.0532	1.07
אוסטריה	10 שילינג	3.0595	+0.0027	2.9892	3.0315	3.08	3.0303	3.0731	3.12	3.0410	3.0833	3.13
איטליה	1,000 לירטות	1.7262	-0.0160	1.7153	1.7396	1.79	1.7163	1.7405	1.78	1.7173	1.7412	1.77
יפן	100 יאן	3.3590	-0.0027	3.3335	3.3806	3.43	3.3387	3.3858	3.44	3.3422	3.3887	3.44
ספרד	100 פזטות	2.3175	+0.0083	2.3042	2.3368	2.43	2.3043	2.3368	2.40	2.3059	2.3380	2.37
ירדן	1 דינר	4.2830	-	-	-	4.42	-	-	4.53	-	-	-
מצרים	1 לירה	0.9040	-	-	-	0.89	-	-	0.89	-	-	-
אקיו/ECU		3.9163	-0.0030	3.8869	3.9418	-	3.8841	3.9389	-	3.8869	3.9410	-

"חיש" תכפיל את השקעותיה

(עתיים). קבוצת חיש־חופה עטולה בטכנולוגיות ושיווק בעיים תשקיע חמישה מיליון דולר בהרחבה ופיתוח. זאת, לאחר שכבר השקיעה סכום זהה בשנתיים האחרונות, מסר רני בן נתן, מנכ"ל הקבוצה, בסיור עיתונאים שהתקיים ביום ד' בעפולה מטעם התאחדות התעשיינים ואגף המתכת.

בן נתן אמר, כי הקבוצה תגדיל את המכירות בשנת 1995 ב־21 אחוז ותגיע לכ־23 מיליון דולר. ברכוז על מפעל חיש קורפ' בעפולה מסר, כי המפעל יכפיל את מספר עובדיו ובסוף 1995 יועסקו בו 250 עובדים.

קבוצת חיש עוסקת בייצור טכנולוגיות ומוצרי שינוע ומייצרת עבור הארץ ועבור ארה"ב ומדינות העולם השלישי וגם לאירופה.

בן נתן מסר, כי הפריצה הגדולה של המפעל, שהיה בבעלות משפחתית, באה עם רכישת המפעל בעפולה שהוא מפעל מוביל בארץ לייצור ממתכות אקוסטיות כמו פלדת אלחלד, טיטאניום וחומרים מיוחדים נוספים.

מפעלי חיש עפולה מכסים תחומים נרחבים בתחומי הייצור, בייחוד לציוד תהליכי ייצור למפעלים אגרו תעשייתיים. בנוסף לכך, משמש המפעל ספק מוסמך של חברות כמו ג'נרל אלקטריק, סימנס ומחריבינות גז.

לאחרונה נפתח גם שוק של המפעל להודו והמפעל קיבל גם הסמכה לייצר ציוד לתעשייה צרפתית.

שגב לבנק האירופי: השקיעו בפרויקטים משותפים עם ירדן

מאת כתבנו הכלכלי

שר האנרגיה והתשתית, גונן שגב, נפגש ביום שני עם נציגים בכירים בהנהלת הבנק האירופי המאוחד ודן עימם באפשרויות לשיתוף הבנק בפרויקטים בתחום האנרגיה.

שר האנרגיה ומנכ"ל המשרד, אסף שלגי, הציגו בפני נציגי הבנק שלושה פרויקטים המעניינים את ישראל. האחד, תחנת כוח סולרית בעין עברונה שתספק כ־85 מגוואט חשמל. עלות הקמת התחנה כ־140 מיליון דולר. הפרויקט השני הוא הקמתה של תחנת כוח הפועלת על פצלי שמן ואת בהיקף של כ־75 מגוואט.

הפרויקט השלישי אותו הציג פרופ' מיכאל בייט, מנהל מינהל מדעי האדמה, הוא פרויקט מחקרי משותף לירדן ולישראל באזור בקעת הירדן והשבר הסורי אפריקאי.

בתום הפגישה אמר השר שגב, כי מימון הפרויקטים הנ"ל ע"י הבנק האירופי יסייע לתהליך השלום בכיוון שהוא יחזק את המחויבות בין ירדן וישראל ובמקביל יסייע לקידום פרויקטים עם ארצות נוספות באיזור.

נציגי הנהלת הבנק הביעו התעניינות בפרויקט בתי הזיקוק המשותף לחברת מרחב הישראלית ולחברה מצרית באלכסנדריה, פרויקט אשר משרד האוצר המליץ להעניק ערבויות להקמתו.

ברעם החליט על הקמת 5,000 חדרי מלון באתר מזור

מאת כתבנו הכלכלי

שר התיירות והפנים, עוזי ברעם, סייר ביום באזור ים המלח כדי לבחון הקמת אתר תיירות באזור מזור בים המלח. אל השר נלוו מר עוזי וכסלר, מנכ"ל מנהל מקרקעי ישראל, ואלי גונן, מנכ"ל משרד התיירות.

אתר מזור משתרע על שטח של 3,500 דונם בין קיבוץ עין גדי לבין הגבול הצפוני של מניפת נחל חבר. במקום מתוכנן להקים כ־5,000 חדרי מלון. אתר מזור יחליף את אתר חבר, אשר היה מיועד לשמש כאתר תיירות מרכזי. ההחלטה על שינוי מיקום האתר נבע מן החשש של פגיעה באתרי נוף יחודיים באיזור.

חוף ים המלח באתר מזור כולל מפרץ הסגור על ידי מצוקי הר צרויה, בלב המפרץ יש נביעת מעיינות מינרלים אשר יש כוונה לפתחם כאתר מרפא.

השר ברעם אמר, כי לאזור ים המלח יש פוטנציאל שאינו מנוצל כלום היום, משווקי תיירות בעולם רואים בו אתר תיירות מרפא ונופש, מן הייחודיים בעולם, אולם כיום מצויים בו 1,600 חדרי מלון בלבד המלאים עד אפס מקום. עם הקמתם של בתי מלון נוספים ניתן יהיה לשווק את איזור ים המלח בדרך יותר אגרסיבית בעולם.

מנכ"ל משרד התיירות אמר, כי המטרה בעתיד היא להגיע לכ־12 אלף חדרי מלון באזור ים המלח אשר יענו על פוטנציאל התיירות במקום.

מר רפי הוכמן, יו"ר מנהלת הנגב, אמר כי יש לשקול הקמת קאזינו באתר, מאחר שאזור ים המלח רחוק ממקום יישוב וימנע תופעות לוואי חברתיות שליליות.

מנכ"ל מנהל מקרקעי ישראל אמר, כי יזרז את הישיבים הנדרשים כדי לפתח במהירות את המקום.

ועדים ועובדים / אפרים דוידי

תוספת לעובדי מחלבת "טרה"

לפני כמה שבועות דיווח מדור זה על חוסר שביעות הרצון בקרב עובדי מחלבת טרה שבתל אביב מרמת השכר שלהם. עוד כתבנו, כי העובדים הכריזו סכסוך עבודה. מאז התנהל מו"מ בין ההנהלה לבין הוועד, ואתמול בישר מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, גרשון גלמן, כי הוא הסתיים בהצלחה ו־300 עובדי החברה קיבלו תוספת שכר של כ־15 אחוז.

תחולת ההסכם היא לשנתיים, מ־1 באפריל הקרוב ועד ל־31 במארס 1997. במסגרת ההסכם סוכם גם על מערך השתלמויות מקצועיות ועל שיפור המזון המוגש בחדר האוכל.

פסק הלכה לעידוד האבטלה

"נשים שומרות מצוות, שאינן משוחררות בפסח מעבודתן במטבחים שלא הוכשרו, חייבות להתפטר" – כך פסק הרב הראשי לישראל, הראשון לציון אליהו בקשי־דורון. על כך מסר אתמול כתב עתי"ם.

הרב, שביקר השבוע בבקעת הירדן, נשאל במהלך כנס רבני האיזור כיצד ינהגו בחג הפסח נשים שומרות מצוות, שעובדות בקיבוצים חילוניים שמטבחיהם אינם מוכשרים לפסח, ושלא אושרה להן חופשה בתקופה זו. תשובת הראשון לציון היתה, כי יש לשכנע את אנשי הקיבוץ שנשים אלה לא יעבדו בפסח, "ובמידה וזה לא יעזור, עליהן להתפטר".

מעניין האם לרב בקשי־דורון יש גם פתרונות תעסוקה חלופיים לאותן נשים שיאלצו להתפטר. או שמא עליהן לשוב מהמטבח במקום עבודתן, אל המטבח שבביתן.

הסכם לעובדי הנפט בכווית

לאחר שבוע של שביתה ושבוע נוסף של מו"מ בין איגוד עובדי הנפט לבין שר הנפט בממשלת כווית, הגיעו הצדדים להסכם.

ההסכם, שנחתם אתמול, מבטיח שלושה הישגים לעובדים: תוספת שכר, מערך של השתלמויות וקורסים מקצועיים ושינוי בארגון מערך העבודה.

המעסיק הציבורי הכוויתי (חברת הנפט הלאומית) והאיגוד סירבו לנקוב באחוזי התוספת שיקבלו העובדים. מנהיג השובתים, מחמד אל־סרחאן, הבהיר רק: "זהו ניצחון לעובדי הנפט ולכל השכירים בכווית. שיפרנו את שכרנו באופן משמעותי".

ביהמ"ש העליון הורה לפצות אזרח ש"טורטר" ע"י מס רכוש

(עתיים) ביהמ"ש העליון החליט אתמול לקבל חלקית את ערעורו של אזרח, שמחה רותם, על כך ש"טורטר" בכך שנשלחו אליו הודעות שומה מופרזות שנה אחרי שנה.

בית המשפט העליון קבע, כי מנהל אגף מס רכוש וקרן פיצויים בחדרה, יוסף שירזי ומדינת ישראל, יפצו את העותר, אריה רותם, וכי על ביהמ"ש המחוזי לקבוע האם היתה התרשלות מצד שירזי בקביעת השומות.

רותם טען, כי שירזי נהג להוציא שומות [illegible] חלקת קרקע בבנימינה הנמצאת בבעלותו. השומות בוטלו לאחר שפנה אליו רותם כמה פעמים, ובעקבות ערעורים שהגיש לבית ערר ולביהמ"ש המחוזי.

שופטי ביהמ"ש העליון, תיאודור אור, צבי טל ודליה דורנר, החליטו כי שירזי נושא באחריות לשליחת השומות המופרזות, מאחר שחתם בחתימתו על ההודעה והפכה אותה ל"הודעת שומה". לפיכך, החליטו להחזיר את התיק לביהמ"ש המחוזי, כדי שיקבע האם התרשל שירזי בקביעת השומות.

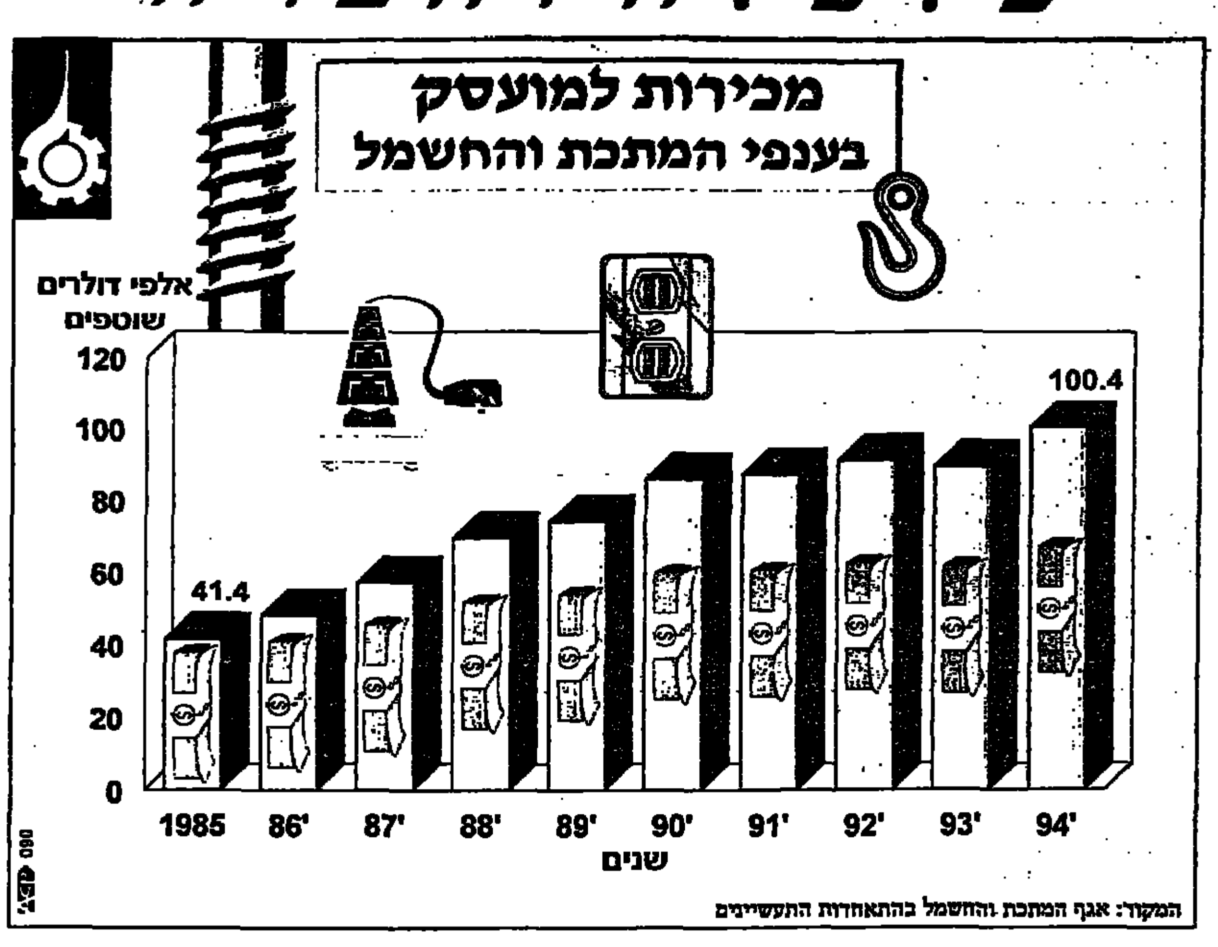

המקור: אגף המתכת והחשמל בהתאחדות התעשיינים

משרד התחבורה בודק את חוקיותה של מינהלת מטרופולין תל־אביב

(עתיים) משרד התחבורה בודק בימים אלה האם מינהלת מטרופולין תל־אביב, המשותפת לו ולעיריית תל אביב, חוקית.

בשל כך נעדרו שר התחבורה, ישראל קיסר ומנכ"ל משרדו, דורון שורר, מכנס יסוד מינהלת המטרופולין, שנערך אתמול במוזיאון ארץ ישראל בתל אביב.

נמסר, כי משרד התחבורה לא השלים עדיין כל הסיכומים המשפטיים בינו לבין עיריית תל אביב בעניין המינהלת, ועד שלא יושלמו, לא יכולים אנשי משרד התחבורה להשתתף בפעילות המינהלת. מינהלת המטרופולין למערכת הסעה המונית פועלת בחסות השר קיסר.

בכנס היסוד אמר ראש עיריית תל אביב, רוני מילוא, כי הוא מקווה שמשרד התחבורה יגבור מהר על הבעיות המשפטיות, ובינתיים הוא לוקח על עצמו להריץ את הפרויקט קדימה. "אם צריך ללכת לכלא, אז נלך כולם ביחד. זה יהיה נחמד", אמר מילוא. עם זאת צוין, כי יש תמיכה מלאה בפרויקט מצד משרד התחבורה, כמו גם מצידם של ראש הממשלה ושר האוצר.

מינהלת מטרופולין תל אביב מאגדת כ־50 ראשי עיריות ורשויות מקומיות בגוש דן. היא קמה על מנת לקדם את פתרון בעיות התחבורה באיזור, ובכלל זה טיפול בהקמת הרכבת התחתית, מערכת הסעה המונית למטרופולין, קידום נושא התחבורה הציבורית ותיאום הקמת רכבת פרברים.

בראש ועדת ההיגוי יעמוד ראש העיר, רוני מילוא, ובראש המינהלת יעמוד אליק רוזנסקי. צוותים מקצועיים משותפים לממשלה ולעירייה החלו כבר בעבודתם.

החברה האמריקאית פרסונס בריקנהוף והחברה הצרפתית סופרטו נבחרו לבצע סקר היתכנות למערכת הסעה המונית ברחבי המטרופולין, גיבוש מערכת קווים ומיקום התחנות. הן אמורות להשלים את עבודתן בחודשים הקרובים, ואז יחלו הדיונים על המקומות בהם הרכבת תהיה עילית או תחתית על פי התקציב שאושר.

האדריכל דן דרין, יו"ר צוות התיכנון למערכת הסעת המונים, העריך כי הקמת מערכת תחבורה כוללת בגוש דן תעלה 3 מיליארד דולר. מקורות מימון הפרויקט מתחלקים, לדבריו, לשלושה: שימוש בכספי הערבויות האמריקאיות; החברות שיפעילו את הפרויקט ומקורות פנימיים – לאו דווקא ממשלה או עיריות. דרין העריך, כי בשנת 1996 יתחילו לחפור, ועוד במאה הנוכחית תהיה הנסיעה הראשונה של הרכבת.

תוגדל מכסת המשאיות להעברת מוצרי טקסטיל מעזה

מאת אמנון אמד

על פי בקשה שהפנה אליו מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר, יוסי שניר, הורה אתמול אלוף פיקוד הדרום להגדיל את מכסת המשאיות המיועדות להעביר מוצרי טקסטיל מרצועת עזה לישראל.

את הבקשה לאלוף הפיקוד הפנה שניר לאור פניות רבות שהופנו אליו מצד יצרני אופנה בארץ, העובדים עם מתפרות בעזה.

לדברי מנכ"ל התמ"ס, הפיתרון שהושג יסייע למשפחות רבות, גם ברצועת עזה וגם בישראל.

גידול של 29% בהכנסות חברת המחשבים "היולט־פקארד"

(עתיים) חברת המחשבים הבינלאומית היולט־פקארד דיווחה על גידול בהכנסות החברה ב־64 אחוז, ועל גידול של 29 אחוז ברווח הנקי לרבע הראשון של 1995, לעומת הרבעון המקביל של 1994.

לואיס פלאט, נשיא החברה, אמר ביום חמישי במסיבת עתונאים בבני התערוכה בת"א, כי הגידול במחזור וברווחים עלה על כל התחזיות, והוא מאוזן לאורך המחלקות ועל פני אזורים גיאוגרפיים.

מחזור המכירות של החברה ברבע הראשון הגיע ל־7.3 מיליארד דולר, כאשר ההתפלגות היא 3.2 מיליארד דולר מכירות בתוך ארה"ב, ו־4.1 מיליארד דולרים מכירות מחוץ לארה"ב. הרווח הנקי של החברה הסתכם ברבע הראשון של 1995 ב־602 מיליון דולר.

פלאט נועד עם שר המסחר והתעשייה, מיכה חריש, לבדיקת אפשרויות שיתוף פעולה עם התעשייה הישראלית. נמסר, כי מחזור מכירות החברה בארץ עולה על 24 מיליון דולר, הרווח השנתי שלה הוא במיליארד וחצי דולר.

מנכ"ל החברה בישראל, משה חורב, מסר כי השנה מכרה החברה ציוד בהיקף של 60 מיליון דולר.

רק 1% ממנהלות בתעשייה מכהן במועצות מנהלים

מאת אודי שרון

רק אחת אחד מבין כ־3,200 נשים מנהלות בתעשייה הישראלית, מכהנות כחברות במועצות מנהלים במפעלים, ורק כ־100 נשים מכהנות במועצות מנהלים בחברות ממשלתיות, מתוך כ־750 דירקטורים – כך אמרה אתמול רונית סילון, יו"ר פורום מנהלות בתעשייה שליד התאחדות התעשיינים. סילון קראה לבעלי המפעלים ולממשלה להגדיל את חלקן של הנשים במועצות המנהלים שלהם.

לצורך כך, נפתח שלשום לראשונה בחיפה קורס להכשרת נשים לתפקידי ניהול. כ־20 נשים משתתפות בו והן באות, בין השאר, מרפאל, בתי הזיקוק לנפט, סלינה תעשיות, הלפמן תעשיות, סמי קונדקטור, אוסם, תדיר ומבי"ב.

עם משתתפות הקורס נמנות מנכ"ליות במפעלי תעשייה, מנהלות שיווק, כספים, כוח אדם, אבטחת איכות, וכן יועצות משפטיות.

הקורס, שימשך כשלושה חצי חודשים, נערך בסניף חיפה והצפון של התאחדות התעשיינים, בשיתוף המרכז הישראלי לניהול והמוסות בנק הפועלים.

סילון מסרה, כי 64 תעשייניות סיימו עד כה שני מחזורים ראשונים של הקורס, שנערך במקומות אחרים.

קבלת מודעות אבל
דבר
177-022-9977
מכבדים כרטיסי אשראי
לוח ומסחריות
24 שעות ביממה
בחיוג חינם
חברה בת של

פריצה כלכלית ב"תדיראן"

(עתיים). תדיראן מוצרי צריכה נמצאת בפריצה משמעותית ובעלייה מתמדת בייצור מאז כניסת המדיניות החדשה של מוצרי צריכה מעולים עם הפנים ליצוא – מסר אתמול משה הורביץ, מנכ"ל תדיראן מוצרי צריכה, במסיבת עיתונאים במפעל תדיראן עפולה. הוא דיווח, כי בשנת 1994 ייצר המפעל ב־13 מיליון דולר, מהם 22 מיליון דולר ליצוא.

להלן מסר, כי התחזית לשנת 1995 מראה על ייצור בכ־157 מיליון דולר ויצוא שיעלה על 30 מיליון דולר.

את המפנה יצר מקרר מדגם אפולו, שמיוצר בטכנולוגיה חדישה וידידותית לסביבה עם טכנולוגיה מיוחדת חדישה ביותר. גם בענף המזגנים זוכה המזגן המתכוונן, בעל חיישני החום, לפריצה גדולה מאד, כאשר עיקר הגידול הוא ליצוא עם עלייה מתונה בשוק המקומי, מסר.

לדבריו, העלייה במזגנים במדינה נובעת בעיקר מהשינוי בתפיסה, בה עברו לחימום בעזרת המזגן ולא רק לקירור, דבר שהקל על המפעל לייצב את מספר העובדים שלו.

תדיראן מעסיק כיום כאלף איש, מהם 700 במפעל בעפולה ועוד כ־300 בנושא מכירה ומשרדים. המפעל בעפולה משתרע על שטח של 42,500 מ"ר.

עוד דיווח המנכ"ל, כי יש עלייה במכירת מוצרי היבוא של תדיראן מוצרי צריכה, בעיקר של מוצרי יוקרה של פנאסוניק. כן יש עלייה במכירה של מוצרים בעלי רמה בינונית, המיובאים מסין, אם כי קיימת ירידה ברווחיות בשל שערו הגבוה של הין היפני.

"פורד" תייבא את המוסטנג לישראל

(עתיים) יבואני פורד ייבאו ארצה בקרוב את מכונית המוסטנג, את הפורד ריינג'ר ואת הפורד אקספלורר מארה"ב. על כך נמסר אתמול במסיבת עיתונאים בתל אביב, לרגל השקת דגמי אסקורט סופר אקסיב וטרנזיט סלון החדשים בישראל.

קלאוס טרלט, מהנהלת החברה הבינלאומית, הודיע כי החברה החלה במהלך של ארגון מחדש, המתבטא במיזוגה של החטיבה הצפון אמריקנית עם החטיבה האירופית. "הארגון זה פועל הלכה למעשה החל מה־1 בינואר 1995", אמר.

מנכ"ל פורד ישראל, יאיר אנקורי, מסר כי החברה מוכרת *500 כלי רכב בחודש, לא* כולל כלי רכב משטרתיים ומוניות.

עוד מסר, כי כל הדגמים החדשים של פורד ייובאו עם חבילת בטיחות, ותינתן אחריות לשלוש שנים ללא הגבלת ק"מ.

קרנות נאמנות

נכון ליום 30.3.95

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	11415.19	11327.25	8.73	0.09%
אבוקה	1439.73	1413.49	2.85	0.20%
אביר	149.25	148.40	0.06	0.04%
אגוז	813.51	798.60	0.10	0.01%
אגם	314.20	312.28	0.50	0.16%
אודם	760.78	746.83	1.62	0.22%
אוורנין	78.72	77.14	-0.08	-0.10%
אוורנין שקלה	102.10	101.73	0.04	0.04%
אופיר	417.98	415.42	0.43	0.10%
אוצר אג מדינה	110.43	108.44	0.03	0.03%
אוצר גמישה	66.01	64.89	-0.03	-0.05%
אוצר מניות	72.18	70.96	-0.05	-0.07%
אור	748.20	743.45	1.32	0.18%
אור־לי	961.52	957.90	0.44	0.05%
אורין	154.38	151.91	-0.01	-0.01%
אורן	2879.18	2825.96	2.43	0.09%
אחריות אגח מד	307.56	303.65	0.10	0.03%
אחריות גמישה	374.64	367.41	0.14	0.04%
אחריות מניות	267.08	262.16	0.21	0.08%
אחריות גדלין	177.70	173.79	-0.35	-0.20%
אחריות נכסי ומח	122.88	120.26	0.77	0.65%
אחריות	132.30	129.77	0.21	0.16%
אחריות מטח אגח	120.17	119.27	28.45	31.26%
אחריות ומשב חוץ	87.25	85.56	36.03	72.06%
אטלס פקד	92.49	90.33	0.67	0.74%
איקר 5	162.69	158.41	0.53	0.34%
אילנות 90	166.49	163.39	0.10	0.06%
אילנות בטוחה	110.54	109.80	0.08	0.07%
אילנות גלובוס	87.26	85.80	0.45	0.53%
אילנות כרים	130.24	127.87	0.26	0.20%
אילנות מעוף	119.66	119.07	1.00	0.85%
אילנות פיננסים	59.31	58.22	0.03	0.05%
אילנות שוקים	46.54	45.67	0.08	0.17%
אילנות תקשורת	54.88	53.87	0.08	0.15%
איפקס גמישה	96.74	94.78	0.08	0.08%
אירון	232.99	226.63	0.12	0.05%
אלון	1536.10	1509.73	0.16	0.01%
אלונת ביטוח	56.89	55.79	0.26	0.46%
אלמוג	305.64	302.17	0.07	0.02%
אמינא גדלין מניב	78.86	77.38	0.02	0.03%
אמירים קרן נאמנות	87.95	87.20	0.15	0.17%
אנליסט אג חברו	196.52	192.67	0.19	0.10%
אנליסט אג מדין	289.82	285.74	-0.15	-0.05%
אנליסט אגרסיבית	96.21	93.76	0.04	0.04%
אנליסט אירופה	113.29	110.58	0.83	0.75%
אנליסט גמישה	478.52	466.62	0.25	0.05%
אנליסט כספים	103.41	103.17	-	0.00%
אנליסט מניות	747.58	728.63	0.75	0.10%
אנליסט תעשיות	232.01	226.08	0.18	0.08%
אסף	167.64	165.72	0.12	0.07%
אפיקים אגח	189.25	185.26	1.63	0.89%
אפיקים גמישה	120.56	117.89	0.85	0.73%
אפיקים חו"ל	130.38	126.91	0.24	0.19%
אפיקים מניות	180.25	177.17	0.27	0.15%
אפסילון 36	60.37	60.08	-0.10	-0.17%
אפסילון אג חברות	86.00	87.71	0.06	0.07%
אפסילון אג מד	135.63	135.17	0.09	0.07%
אפסילון מניות	122.66	122.24	0.08	0.07%
ארז	220.26	216.09	0.20	0.09%
אש	527.78	517.67	-0.36	-0.07%
אשל	530.76	520.90	0.56	0.11%
אתגר	102.56	100.67	0.30	0.30%
אתרוג	731.95	718.28	1.16	0.16%
בדולח	612.95	601.59	2.06	0.34%
בונד	128.69	126.85	-0.12	-0.09%
בורסקו גמישה	65.24	64.72	0.07	0.11%
בטוחה 30 פלוס	120.93	119.32	0.12	0.10%
בטיחה אגח מדינה	1701.43	1676.32	0.21	0.01%
בטיחה אגח	2183.32	2154.10	2.72	0.13%
בטיחה גמישה	1974.15	1947.60	1.56	0.08%
בטיחה חו"ל	130.72	125.73	0.24	0.19%
בטיחה מניות	3301.49	3256.50	4.84	0.15%
בלוך־דיוטשיין גמישה	104.02	101.88	0.10	0.10%
בסט	135.07	133.30	0.31	0.23%
ברין	143.71	142.06	0.10	0.07%
בריש	2204.26	2163.48	3.23	0.15%
בריאות	51.82	51.09	0.17	0.33%
ברק	1820.62	1795.68	0.89	0.05%
גביש	4606.30	4576.74	7.66	0.17%
גבע	295.29	291.30	0.08	0.03%
גדין	492.71	487.07	0.06	0.01%
גיא	453.69	447.73	0.36	0.09%
גל	75.34	74.31	0.14	0.19%
דיבדנד	1715.81	1684.54	4.07	0.24%
דיבית שרב אגח	109.68	108.14	0.35	0.32%
דיבית שרם גמיש	114.36	111.93	0.12	0.11%
דיבית שרב כרם	86.66	84.88	-0.03	-0.04%
דיבית שרם מניות	69.48	68.02	-	0.00%
דיקס	173.37	170.21	0.09	0.05%
דולב	660.46	667.89	-0.68	-0.10%
דיסב	180.64	176.37	-0.31	-0.17%
דוכן	859.73	864.92	0.42	0.05%
דקל	1962.09	1925.86	6.41	0.33%
דרום	1478.31	1461.91	1.25	0.09%
הדופקן	62.40	61.25	-0.37	-0.60%
היק	103.48	103.09	-0.06	-0.06%
היקמה 92	187.87	186.10	0.15	0.08%
הירדן	142.53	141.13	0.16	0.11%
הילה	386.71	383.18	0.14	0.04%
הפירה	610.96	510.75	1.72	0.21%
הראל דלביא	160.50	156.30	0.29	0.18%
הראל דלביא מניות	96.07	94.26	0.39	0.41%
זורד	355.98	351.21	-0.06	-0.02%
זיו	435.60	429.61	0.07	0.02%
זינגר ברנע פיננשל	75.51	74.15	0.11	0.15%
זיק	304.68	297.63	-0.14	-0.05%
זלר אבלמן חגור	94.64	93.77	0.10	0.11%
חרל	214.05	209.17	-0.52	-0.25%
חליפין	346.33	346.33	0.09	0.03%
חלמיש	224.06	226.46	0.05	0.02%
חן	389.98	369.98	0.13	0.03%
טופז	319.18	312.31	-0.07	-0.02%
[illegible]	90.17	59.30	0.38	0.09%
[illegible] 5	119.75	113.61	0.40	0.35%
[illegible]	525.61	515.99	0.20	0.04%
יהלום	733.11	719.54	0.92	0.13%
יונה	164.98	161.91	0.41	0.25%
יובל אגח מדינה	104.69	102.96	0.09	0.09%
[illegible]	2145.01	2101.65	3.43	0.16%
יעד	190.12	186.65	0.04	0.02%
יעד גמישה	73.15	72.43	0.07	0.10%
יער	61.65	61.26	0.22	0.36%
יערה	425.65	417.79	0.12	0.03%
ישראל אמריקה	119.31	116.44	0.43	0.38%
כיבב	111.22	109.91	0.05	0.05%
[illegible]	75.92	74.52	0.09	0.12%
כללי אגח מד	346.16	340.01	0.08	0.02%
כללי אייל 50	109.36	107.55	0.91	0.55%
כללי אייל 25	142.27	141.03	1.19	0.85%
כללי אייל אג	145.22	145.02	-	0.00%
כללי גמישה	902.39	884.73	0.51	0.06%
[illegible]	114.05	113.99	0.02	0.02%
[illegible]	91.75	91.00	-0.32	-0.35%
[illegible]	199.72	196.07	0.78	0.40%
[illegible] 5	581.92	568.03	0.07	0.01%
[illegible]	510.51	504.58	-0.32	-0.06%
[illegible]	553.03	546.90	0.24	0.04%
[illegible]	441.11	432.99	-0.83	-0.19%
[illegible]	119.60	119.28	0.02	0.02%
[illegible]	304.03	298.27	-0.54	-0.18%
[illegible]	92.13	90.45	-0.06	-0.07%
[illegible]	472.70	463.99	0.13	0.03%
[illegible]	419.39	411.75	0.08	0.02%
[illegible]	504.98	495.63	-0.05	-0.01%
[illegible]	106.71	105.32	0.34	0.32%
[illegible]	74.15	72.44	0.30	0.42%
[illegible]	68.32	67.07	-0.10	-0.15%
[illegible]	148.20	145.46	-	0.00%
[illegible]	169.08	167.82	0.29	0.17%

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
להק שקמי	123.73	121.45	-0.21	-0.17%
להקיתור	273.83	270.79	0.18	0.07%
להק תיירות	49.17	48.26	0.07	0.15%
למשקיע	393.56	389.04	-0.15	-0.04%
לפיד	1204.41	1182.11	6.62	0.56%
לשם	1073.31	1061.38	0.41	0.04%
מבחר	403.06	399.60	0.16	0.04%
מבטח	1220.13	1209.67	0.39	0.03%
מגמה	251.39	249.27	-0.28	-0.11%
מגיק	189.56	185.72	-0.26	-0.14%
מגד	694.13	688.23	-1.80	-0.26%
מגדל אהב מניות	46.93	45.93	-0.08	-0.17%
מגוון	1397.00	1364.79	0.66	0.05%
מגזר פיננסי	68.96	68.36	0.13	0.19%
מד דיקלה	101.08	100.20	0.09	0.09%
מד מעוף	122.59	121.81	1.01	0.83%
מונדיאל	118.07	116.66	0.16	0.14%
מור	1061.53	1052.49	0.15	0.01%
מוריה 5	129.31	127.27	0.90	0.71%
מזון	65.21	64.06	0.03	0.05%
מזרחי אייל	70.21	69.81	0.08	0.11%
מזרחי אייל אגח	73.43	72.98	0.10	0.14%
מטח	169.03	166.00	1.06	0.64%
מיטב אגח מד	3483.18	3454.16	1.33	0.04%
מיטב אופציות	37.45	36.93	0.12	0.32%
מיטב גמישה	1508.87	1491.44	1.59	0.11%
מיטב מסחית	212.28	210.45	-0.13	-0.06%
מיטב מניות	143.22	141.45	0.05	0.04%
מימד	315.87	313.21	-0.01	-0.00%
מירב	109.53	109.06	0.04	0.04%
מכלול	487.23	475.24	1.62	0.34%
מלכרית	209.88	206.00	0.25	0.12%
מסוף	198.81	187.13	0.13	0.07%
מנוף	106.43	104.44	0.10	0.10%
מעגל	62.26	61.74	0.03	0.05%
מעוף	2331.85	2311.27	1.79	0.08%
מעופים גמישה 50	98.85	97.11	0.19	0.20%
מעיין	1007.57	998.86	0.41	0.04%
מעלה מעוף טרף	116.32	114.17	0.82	0.73%
מפתן	81.20	80.53	0.04	0.05%
מקשה	875.27	867.55	-0.12	-0.01%
מרווח	442.45	436.92	0.38	0.09%
מרום (צק) אגח	108.16	106.62	-0.01	-0.01%
מרום	4357.92	4320.34	2.32	0.05%
מרכזית אגח מדינה	97.17	96.41	-0.01	-0.01%
מרכזית מניות	53.79	53.32	0.15	0.25%
מרכזית מעוף	115.70	115.43	0.93	0.82%
מרץ	325.94	323.22	0.32	0.10%
משאבי טבע	52.53	51.58	-0.09	-0.17%
משתנים	204.01	203.37	0.52	0.26%
נגה	555.70	548.07	1.02	0.19%
נוף	272.52	270.78	0.12	0.04%
נחשון	69.51	0.00	-	-
נטיף	1286.94	1272.26	5.38	0.42%
נילי	703.45	693.35	1.23	0.18%
נסיכה קונטיננטל	46.46	45.59	0.12	0.27%
נץ	176.12	175.00	0.22	0.13%
נשואה אגח חברות	120.52	119.76	0.17	0.14%
סגולה	249.99	245.33	-0.11	-0.04%
סיגמא אגח מדינה	102.53	101.14	-0.01	-0.01%
סיגמא גמישה	75.63	74.77	-0.05	-0.07%
סיון	139.54	137.64	0.52	0.39%
סיטיון אגח	115.44	113.28	-0.09	-0.08%
סלע	1007.20	996.51	0.73	0.07%
סער	131.98	129.48	-0.03	-0.02%
ספנות אגח ק	107.79	107.45	0.08	0.07%
ספנות קרן מניות	58.52	58.30	0.17	0.29%
עדיף	92.67	90.77	-0.22	-0.24%
עומר	150.06	147.25	0.50	0.34%
עידית	2855.98	2824.06	6.18	0.22%
עמדה 10	119.87	118.53	0.12	0.10%
עמדה אמריקאית	64.70	63.69	0.06	0.09%
עמדה יצוא	59.97	59.25	0.28	0.47%
עמדה כוללת	155.38	156.60	0.08	0.05%
עמדה מעוף	126.87	125.76	1.06	0.85%
עמדה משולבת	152.66	151.52	0.23	0.15%
עמינל אגח	91.92	91.17	0.07	0.09%
ענבל	132.46	132.20	-0.35	-0.26%
ענבר	128.14	125.74	-0.25	-0.20%
ערמון	147.23	144.54	0.13	0.09%
פיא	5412.47	5311.01	11.91	0.22%
פיא 2000	56.64	55.45	0.28	0.51%
פיא זינוק	47.16	46.25	0.01	0.02%
פיא מעוף	116.80	115.07	0.95	0.81%
פיא עולמית	72.97	71.26	0.20	0.28%
פיא פריים	99.17	97.68	-0.04	-0.04%
פיוניר אג חו"ל	99.22	95.97	-0.59	-0.61%
פיל	205.01	202.63	0.16	0.08%
פנתר	381.50	378.36	0.34	0.09%
פסגות 50	192.54	190.23	-0.20	-0.11%
פסגות גמיש	376.26	369.19	0.58	0.16%
פסגות חו"ל	96.40	93.99	0.55	0.59%
פסגות יציב	384.58	382.14	0.43	0.11%
פסגות כל חודש	102.47	100.65	-0.11	-0.11%
פסגות כל רגע	148.16	147.79	0.11	0.07%
פסגות ליבית	195.50	193.96	0.47	0.24%
פסגות מבט לשלום	75.90	74.48	0.01	0.01%
פסגות מדד	368.50	361.31	-0.05	-0.01%
פסגות מטרה	377.96	370.41	-0.05	-0.01%
פסגות מלכיר	322.49	319.66	0.03	0.01%
פסגות מניות	468.94	483.99	-0.29	-0.06%
פסגות משולבת	411.63	403.96	-0.10	-0.02%
פסגות עולם	120.27	117.75	0.08	0.07%
פסגות על קרן	54.56	53.36	0.06	0.11%
פסגות פיקוס	60.10	58.85	0.11	0.19%
פסגות תאגידים	379.71	372.91	0.22	0.06%
פרימה	80.94	77.76	0.37	0.48%
צבר	230.52	226.12	0.08	0.04%
צוק	252.91	251.65	0.21	0.08%
ציון משאבים כרמל	82.51	82.22	0.18	0.22%
צמיד	3311.03	3249.59	3.34	0.10%
צמיחה אגח מד	1435.61	1416.62	0.54	0.04%
צמיחה גמישה	2063.06	2035.12	0.10	0.00%
צמיחה יצוא	171.40	169.52	0.58	0.34%
צמיחה מניות	407.85	405.29	-0.31	-0.08%
קלע	584.08	561.19	2.03	0.35%
קפיטל אגח	102.93	102.16	0.13	0.13%
קפיטל חו"ל	94.58	92.91	0.43	0.47%
קפיטל מניות	66.66	65.74	0.42	0.65%
קשת	308.21	302.51	0.80	0.26%
רוזן	147.64	145.07	0.16	0.11%
רמון	368.95	368.62	0.07	0.02%
רעים 90	181.70	176.06	-0.27	-0.20%
רשף	405.91	397.42	-1.09	-0.27%
שביט	496.34	490.71	0.12	0.02%
שחר	164.42	163.27	0.03	0.02%
שירה	1746.96	1736.13	0.68	0.04%
שמורה קס	95.88	0.00	-	-
שמיר	1015.36	996.39	-	-
שסק	597.32	593.67	0.58	0.01%
שפע	165.09	163.46	2.09	0.39%
שקד	244.89	240.39	0.26	0.13%
תאנה	979.76	973.64	0.11	0.05%
תבל	903.96	891.93	0.77	0.23%
תדהר	2135.12	2126.31	-0.56	-0.06%
תובנה תקשורת	71.65	69.65	2.70	0.13%
תמוז	102.90	102.08	0.29	0.41%
תמריץ	64.67	63.96	0.10	0.10%
תנופה	271.08	266.07	-0.05	-0.08%
תפוז	773.70	759.41	0.43	0.16%
תפוח	523.55	520.79	0.49	0.06%
תרשיש	146.84	144.14	0.38	0.07%
תשואה חן	104.75	103.87	0.11	0.05%
תשואה שופה	101.99	99.18	0.42	0.41%
תשרי	1376.27	1365.41	0.64	0.04%

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

המתרחש עתה הוא חיובי. ■

בורסה

בנקים ומוסדות פיננסיים / בנקים למשכנתאות / חברות ביטוח / כמתכת / שירותים / מלונאות ושירותי תיירות / מחשבים ושירותי מחשב / נדל"ן בינוי ופיתוח

[illegible]

תעשיה / שחקים / כימיה / מזון / מתכת ומוצרים / מכונות חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה / עץ ומוצריו, נייר ודפוס / השקעות בתעשיה ושונות / חברות השקעה / טקסטיל והלבשה / מוצרי בניה / מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

[illegible]

משתנים נכון ליום 30.03.95

שם מניה	שער נק.	שינוי נק.	ש. אחוז	נ.ע.	ת.ש.
קרנן השק 5	299	0	0.00	550.00	1650.00
אגן	3536	0	0.00	175.00	6188.00
מבטח שמיר	1263	69	5.57	3300.00	41314.50
מליבו 5	601	-30	-4.87	-0.00	-0.00
עצרא	2211	22	1.10	630.00	14006.30
משוב	254	1	0.02	8800.00	22313.50
מולת	5252	-584	-10.00	-0.00	-0.00
פריקלאס	2131	26	1.12	90.00	1932.30
כללית ים	853	6	0.07	1200.00	10256.00
בולס שיש	173.5	-1.5	-1.10	-2700.00	-4725.00
פסיפן	68.5	2.5	4.40	2500.00	1712.50
קווי אשראי	95	-0.5	-0.07	-14300.00	-13481.00
ריבוע	1395	27	2.20	6750.00	93750.00
כלל ביטוח	921	0	0.00	300.00	2763.00
מבני תעשיה	367	2	0.05	21200.00	77936.00
בזק	498	4	0.07	44400.00	221019.00
ישרוקו יהש	2.4	-0.1	-5.50	-1210000.00	-28930.00
אקרשטין תעש	218	-1	-0.02	-3000.00	-6545.00
מגן	699	0	0.00	0.00	0.00
חגל יהש	8.4	0.8	10.02	144000.00	12096.00
אבגן יהש	12.3	-0.7	-5.55	-28000.00	-3276.00
רב בריח	869	-18	-2.20	-0.00	-0.00
פורמולה	1126	0	0.00	160.00	1801.60
אורמת	579	0	0.00	1400.00	8052.00
אבגר יהש	4.9	-0.1	-2.20	-0.00	-0.00
מרית	452	-21	-4.65	-0.00	-0.00
כיל	236	4	1.17	125400.00	293472.00
ביטן	960	-5	-0.05	-150.00	-1447.50
אסם	1956	38	2.20	2560.00	49835.20
ממטעים	1420	-18	-1.12	-5300.00	-75146.00
איס	1795	-23	-1.12	-1000.00	-1813.00
סקום	323	-3	-1.10	-6050.00	-19514.00
אורגייזהשק	2353	0	0.00	2405.00	56593.55
טרטיל	826	-10	-2.22	-440.00	-3608.00
[illegible]	[illegible]	[illegible]	0.05	880.00	1500.00
תורכלושי 1	25226	[illegible]	0.05	-301.00	-27368.06
תכרכלושי 5	[illegible]	[illegible]	0.00	35.00	8537.50
חמיין	[illegible]	-30	-2.20	-450.00	-6603.00
פרנטמור 5	6159	31	0.05	360.00	22158.30
מקור החוף	378	-8	-2.20	-400.00	-1512.00
יואל	84.5	4	4.47	61500.00	51735.00
אקונה	662	0	0.00	1000.00	6620.00
ליפשיץ 1	270	0	0.00	0.00	0.00
בקלאמי 1	34607	-178	-0.05	-68.00	-23529.28
בקלאמי 5	33764	0	0.00	0.00	0.00
לאומי	314	3	1.10	90450.00	281493.00
פת תעש מבב	23596	176	0.07	6.50	1548.39
כלל תעשיות	1724	9	0.05	9810.00	168209.90
אפריקה 0.1	270802	2016	0.07	16.00	43427.52
אפריקה 1	257059	0	0.00	0.60	1542.35
הכשרת ישוב	958	-10	-1.30	-2850.00	-22307.50
קרור 5	1936	-25	-1.12	-80.00	-1548.80
טבע	89650	1107	1.12	302.00	270144.44
ים המלח	843	23	2.27	14200.00	318694.00
מיר חדרה	14962	-37	-0.02	-90.00	-13099.10
דלק	8539	0	0.00	432.00	36831.78
דסקונט השק	18479	273	1.15	1200.00	220078.16
אמגה	514	0	0.00	0.00	0.00
טרטן ויל	387	21	5.57	800.00	3096.00
משכן	28408	71	0.02	231.00	65524.86
כור	23093	-175	-0.07	-1778.00	-409952.90
פועלים	426	8	2.20	52150.00	-220615.50
טפחות רב	169080	841	0.05	0.00	0.00
מהדרין	13803	-210	-1.15	-0.00	-0.00
פריון	10599	-216	-2.20	-60.00	-6363.45
ככלים	1644	-21	-1.12	-300.00	-4992.00
אלקו	9109	0	0.00	162.00	14740.38
פועלים השק	7733	133	1.17	320.00	24673.40
נכסים בנין	17436	-176	-1.10	-45.00	-7818.48
אוסיף	7327	349	5.50	594.00	43303.50
יצוא	1200	-6	-0.05	-140.00	-1680.00
כלל סחר	607	-16	-2.25	-230.00	-1405.30
אחרים	3386	0	0.00	960.00	32505.60
כללישראל 1	6955	120	1.17	1440.00	98972.00
אידיבי אחז	912	2	0.02	12300.00	111780.00
עלית 5	1344	-31	-2.22	-2300.00	-31171.00
אלגרן	9373	0	0.00	720.00	67316.76
תאם	1017	-21	-2.20	-3300.00	-33553.50
פולגת ב	353	0	0.00	5000.00	17650.00
מספרט	54.5	1.5	3.32	6000.00	3310.00
פטרוכימיים	1435	0	0.00	2520.00	36021.60
פיבי	41810	-105	-0.02	-220.50	-92183.74
אלביט	18928	234	1.12	936.00	175258.80
אורדן	420	-7	-1.17	-2000.00	-8460.00
ספנות בנק	1944	-20	-1.10	-540.00	-10551.60
שופרסל	5142	-26	-0.05	-660.00	-34030.80
אידיבי פתח	5090	13	0.02	4290.00	215056.80
פקר	9612	-221	-2.22	-135.00	-12976.05
ופאז 5	293	-7	-2.25	-2200.00	-6451.50
טמפו	1329	-3	-0.02	-840.00	-11188.80
כללאלקטרונ	28528	764	2.27	1950.00	552865.69
כהן פיתוח	480	-1	-0.02	-250.00	-1202.50
דנבאר 5	1693	0	0.00	0.00	0.00
ברים	1263	-10	-0.07	-1000.00	-12717.00
תדיראן	847	-11	-1.12	-4200.00	-35820.00
ברנית אגב	108	-0.5	-0.05	-10500.00	-11332.50
שקם בריקך 4	130	0.5	0.05	0.00	0.00
יואל אג 2	81.5	0.5	0.07	0.00	0.00
מבטא בריקכ5	109	0	0.00	0.00	0.00
כור אא2	7075	0	0.00	0.00	0.00
כור אג1	107	0	0.00	0.00	0.00

אזהרה לקוראים

מערכת "דבר" עושה כמיטב יכולתה לרכז ולעבד תוך זמן קצר את נתוני הבורסה והביאם לידיעת הקורא.

כל שימוש בנתונים המתפרסמים טעון בדיקה ואימות. כל הגלמה על ידי המשתמש במידע נעשית על אחריותו. אין המערכת אחראית במקרה של טעות בנתונים.

אין בפרסום הנתונים משום המלצה או חוות דעת למשקיע ויש לאמתם עם יועצי השקעות.

נמסר ע"י מבט לכלכלה ולחברה

בולים / א. לינדנבאום

יו"ר רשות הדואר ומנהל השרות הבולאי חנכו סוכנות בולי ישראל בארה"ב

יו"ר רשות הדואר, עמוס מר־חיים, ומנהל השרות הבולאי, יגאל ביילין חזרו מביקור בזק בארה"ב, בהקשר עם השקת הסוכנות החדשה של השירות הבולאי לצפון־אמריקה. הסוכן החדש, שנבחר במיכרז, הוא סם מלמוד, מגדולי הסוכנים הבולאיים בעולם. מלמוד בחר בדרך האמריקנית לציין את תחילת פעילותו למען השירות הבולאי בישראל, בקבלת־פנים לנציגי העולם העיסקי של הבולאות האמריקנית, קרי כל המי ומי בתחום הפילטליה.

לדעת יו"ר רשות הדואר הבציגות הישראלית הוצגה בפני עולם הבולאות האמריקני בצורה הולמת. לדעתו היתה בחירה טובה בסוכן אמין ובעל קשרים מצויינם בבולאות בארה"ב ובעולם כולו.

ההכרזה על קבלת הסוכנות והיצוג של בולי ישראל בוצעה בצורה נכונה לגבי ארה"ב. מאות המשתתפים באירוע היו רובם כבולם נציגי עולם המיסחר והשיווק של בולים בארה"ב. את הפן הממלכתי ייצג מנהל השירות הבולאי האמריקני, עזיז גאמר, שהוא יליד קניה ובן למשפחה שמוצאה מפקיסטן. את הצד הממלכתי הישראלי ייצגו שגריר ישראל לאו"ם, גד יעקובי, ועוד דמויות המייצגות את ישראל בארה"ב.

האירוע היה צמוד לירידי ענק "מגה שואו" של סוחרי הבולים בארה"ב ואין ספק שהיתה הזדמנות מצויינת להכרזה על הסוכנות הישראלית החדשה. כביטוי ממלכתי של הערכה אמריקנית כלפי הבולאות בישראל, הוזמן עמוס מר־חיים לשבת על במת הכבוד ולהשתתף בטקס חשיפת בולים חדשים אמריקניים. הוא הוזמן לשאת דברי ברכה ואף לחתום על גליונות זיכרון.

אנו, אכן מצטרפים לדעה שהבחירה בסוכנות של מלמוד, היא נכונה. הוא היום מגדולי סוחרי הבולים בעולם, יהודי מסורתי וקרוב לעניני ישראל.

"התחושה המשותפת", אומר מר־חיים, היא שטיפוח הבולאות לא ייעשה מאליו, וכי יש צורך לחפש שיטות חדשות ודרכי שיווק כלתי שיגרתיות. אין ספק שעשע התחום הבולאי הישראלי... כגדו ... לבודדה אולי האספנות, ולכן האספנים הפכים להיות יותר סלקטיביים וכותרים בנושאים מקויימים לאיסוף בולים. עלינו לחשוב איך למצוא נושאים בעלי כוח משיכה שיווקי, ואיך לשלב את סלים העדיפויות הבולאי של נושאים שלנו, כמו מסורת יהדית והוי ישראלי, יחד עם תחומי העניין הבין־לאומיים. יש לציין כי האמריקנים עצמם אינם ממצים את כל דרכי השיווק, אבל מקדישים לכך מחשבה.

יש לחשוב על הבול במתכונת רחבה של מוצר, משגיש מר חיים. סידרת בולים הופכת לציור מלא או לכרזה על הקיר וכרטיס ברכה לחג האוהבים האמריקני כשהוא מכיל בבול קטן המוקדש לאהבה...

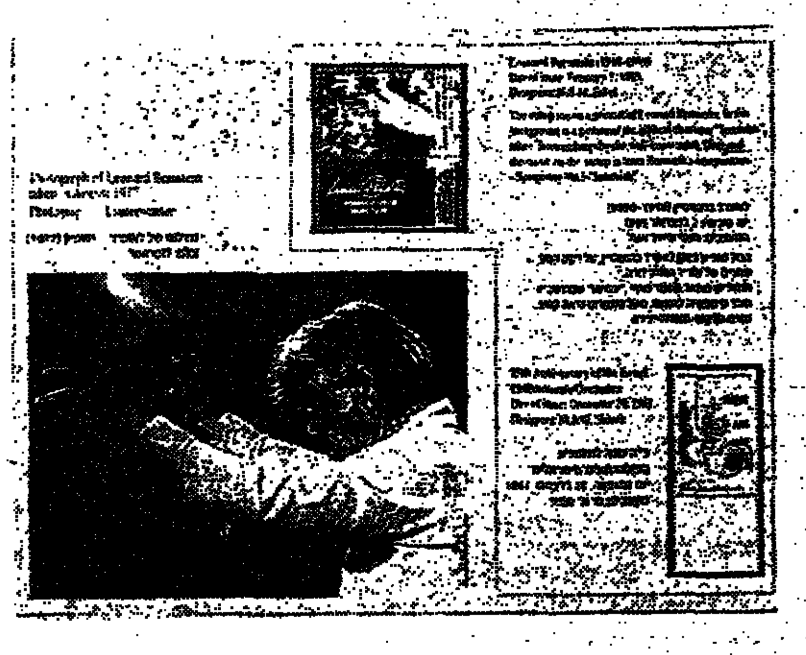

75 לאירועי י"א באדר

הוסבעה הותמת אירוע מיוחדת לציון 75 שנה לאירועי י"א באדר, הקשורים בגבורת טרומפלדור וחבריו, החותמת הפעלה בשני מוקים – בקו דואר גע גליל עליון 2 ובבית הדואר בראש פינה.

הגהלת מוזיאון תל־חי יוסה דף מוכרת בולאי מיוחד, שהגנפק בהשראת השירות הבולאי ורשות הדואר. דף המזכרת סוקר את האירוע מלפני 75 שנה ומופץ ע"י מוזיאון תל־חי ד.נ. גליל עליון 12210.

נוסף לסיפור תל־חי, מופיעים בדף המזכרת צילומי כל הגיבורים.

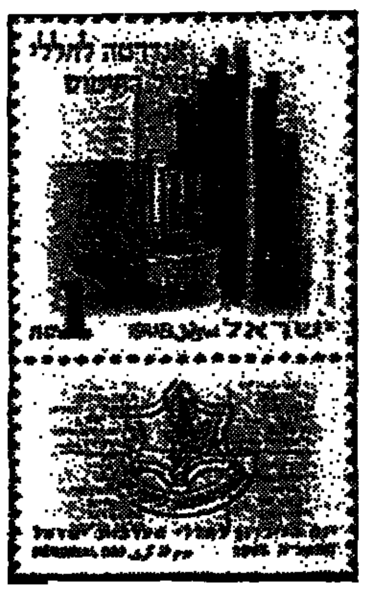

גלוית מוכרת לירייד בארה"ב

השרות הבולאי המנפיק גלוית מוכרת מיוחדת לרגל התערוכה בירייד סוחרי הבולים של ארה"ב, בניו־יורק ב־16־19 במארס 1995.

הגלויות ממוספרות במהדורה מוגבלת של 5,000 יחידות בלבד.

הכוונה לגלוית מוכרת, שאינה משמשת כגלויית דואר.

גלויה הנושאת בול ליאונרד ברנשטיין מסידרת בולי מוסיקאים, בע"נ 4.10 ש"ח, תימכר בשרות הבולאי ב־12.00 ש"ח ליחידה. אותה גלויה ללא בול נמכרת ב־7.90 ש"ח.

אספנים המעוניינים לרכוש את הגלויה באמצעות הדואר יוכלו לעשות זאת ע"י משלוח המחאה על הסכום לתשלום אל השירות הבולאי, שד' ירושלים 12, יפו 6802, בתוספת של 7.00 ש"ח, דמי טיפול ומשלוח בדואר רשום, או באשנב השירות הבולאי כמצויין לעיל.

פיקניק גרוזיני

ניקו פירוסמאנאשווילי הוא אמן גורגי (גרוזיני) שהרבה לתאר את הווי מולדתו (1862־1918). עתה, עם עצמאותה של הרפובליקה הסובייטית לשעבר, מנפיקים בגורגיה בולים עצמאיים ואפילו בהשראת "סיעונים" מן המערב. (הבולים מודפסים בלונדון בבית דפוס מודרני ועל נייר משובח ומופצים על־ידי סוכן אמריקאי).

הסידרה האחרונה הוקדשה לצייר מיקו פירוסמאנאשווילי ובה 10 בולים וגיליונית זיכרון. הם מתארים תמונות הווי מקומי, נוף, בעלי, חיים, דומם, פולקלור וכו'. בגיליונית הזיכרון, מופיעה אחת התמונות הידועות של ניקו בשם "פיקניק".

אנדרטה לחיל החימוש

לקראת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, צפוי בחודש הבא בול זיכרון מיוחד. הבול הוקדש השנה לחיל החימוש, שהינו החיל הגדול ביותר בכוחות היבשה ומופקד על פיתוח אמצעי הלחימה ואחזקתם בזמן רגיעה וחירום.

אתר ההנצחה שניבחר לבול, נמצא בנתניה, העיר המאמצת של החיל, סמוך לבית "יד לבנים". האתר כולל קיר־זיכרון שעליו חרוטים שמותיהם של 587 חללי החיל, מצבת זיכרון בצורת חצובה, העשויה מקני תותחים ובמרכזה לחות מתכת שעליהם מופיע קטע משירו של משה טבנקין: "היה נערנו כצוק הגילבוע, היה כמעוף נעוריו, גאדר, אמיץ ונועז, גבוה, גבה עד אחרון רגעיו מול הצער". בבול מופיע גם נר הזיכרון העשוי מצריח של טנק ומקנה תותחים. יום ההופעה – 15.4.1995

קטלוג "כרמל 95"

קטלוג "כרמל" לבולי ישראל, מהדורת 1995, בעריכתו של צבי זורע, הופיע בימים אלה. במהדורה החדשה כ־130 עמוד בטקסט דו־לשוני וצבעים מלאים של כל בולי ישראל, בס"ה יותר מ־1400 בול.

כל הבולים נסקרו בערכם הקטלוגי בש"ח, והסדרות גם בדולרים.

קטלוג "כרמל" הוא הקטלוג היחידי המסחרי שמופיע בארץ ואם כי המחירים אינם מחירי השוק הריאלי, הם משמשים אינדיקטור הן לסוחרים והן לאספנים. בקטלוג נסקרות כל התופעות הבולאיות הישראליות, כמו קוטרסים, גיליוניות זיכרון, גלויות מירב, (מקסימוקרדס) במידה והוצאו, דפי מזכרת, גלויות תערוכה וכו'. בקטלוג יש מספור סודר של כל בולי ישראל לצד מספרי קטלוגים עולמיים כמו "סקוט" איוור" ו"מישל".

מעוניין בחליפין

SERGEI BONOARENKO
P.O. BOX 24 – FI 00531
HELSINKI – FINLAND

Onishczenko dimitry
320070 DNIEPROPEROWSK 70
G.P.O. P.O. BOX 1474
UKRAINA

זהב שלמה באיי שלמה

האירופאי הראשון שגילה את איי שלמה ב־1567 היה החוקר הספרדי אבריד דה מנדאנה. הוא האיש שקרה לאיים בשם איי שלמה וזאת משום שסבר שבהרי המקום קבור זהב ממכרות המלך שלמה. לפי הגידסה של דה מנדאנה, אפשר לראות בבולי "איי שלמה" יוראיקה לכל דבר...

הסידרה האחרונה, בת 4 בולים וגליונית זכרון הוקדשו לעידוד התיירות למקום. (שטח האיים הוא 28 אלף קמ"ר, אי שם דרומית לקו המשווה).

שימור אתרים

הקרן הבריטית הלאומית לשימור אתרים מציינת עתה מלאות 100 להיווסדה. לציון המאורע, ינופקו ב־11 באפריל, 5 בולים המציינים את עיקר פעולתה של הקרן – שימור קרקע, אתרי נוף, ארכיטקטורה, ריהוט ובניינים. ב־25 באותו חודש ינופק גם סיפרון שיפ"ך בדבים ידע על תיפקודה של הקרן.

הבולים צויידו על פי צילומי מהם אונגם, (1939־1992) אחד מצלמי הצמרת של בריטניה

ברידג' / ארנונה שפאן

עיתוי מדויק

מהו העיתוי המדויק? משחק הקלף הנכון בזמן הנכון. שחקנים ותיקים מתורגלים במשחק בסדר הנכון במשך המשחק, והיד הבאה תרגים את חשיבותו של העיתוי.

	♠K 5 ♥7 5 2 ♦8 7 5 3 ♣8 5 4 2	
♠Q J 10 ♥Q J 9 8 ♦J 9 6 2 ♣Q 10	צפ מז מע דר	♠9 8 7 3 2 ♥10 ♦Q 10 4 ♣J 8 7 3
	♠A 6 4 ♥A K 6 4 3 ♦A K ♣A 9 6	

מחלק: דרום
פגיעים: כולם
ההכרזה:

דרום	מערב	צפון	מזרח
2 קלאב	---	2 דיאמונד	---
2 הארט	---	3 הארט	---
4 הארט	---	---	---

מערב מוביל במלכה ספייד. הכרוז רואה שעליו להפסיד שתי לקיחות בקלאב ובמידה וההארט אינם מתחלקים 2:3, הוא עלול להפסיד שתי לקיחות בהארט.

מה יכול הכרוז לעשות כדי למנוע הפסד של ארבע לקיחות, והכן ישנה אפשרות להשיג 10 לקיחות בצורה הבאה: 3 לקיחות בספייד (שתי לקיחות + חיתוך) שתי לקיחות בהארט, 2 לקיחות בדיאמונד ושני חיתוכים של דיאמונד ביד ולקיחה אחת בקלאב סה"כ 10 לקיחות. כדי לארגן תבנית משחק זו על העיתוי להיות מדויק. הכרוז זוכה עם הספייד בידו ומשחק אלוף ומלך הארט (אם מתברר שההארט 2:3 הרי שאין בעיה) במידה ומתברר חלוקה רעה בהארט, מפעיל הכרוז את התבנית האלטרנטיבית. עליו לשחק אלוף ומלך דיאמונד, ספייד לדומם, ודיאמונד הנחתך ביד הכרוז, חיתוך ספייד בדומם ושוב דיאמונד הנחתך ביד הכרוז, עתה האלוף קלאב המהווה את הלקיחה העשירית החווה מבוצע.

אם מתברר שהיד מחולקת בצורה הבאה (כשההארט בצד מזרח):

	♠K 5 ♥7 5 2 ♦8 7 5 3 ♣8 5 4 2	
♠Q J 10 3 2 ♥10 ♦Q 10 4 2 ♣J 8 7	צפ מז מע דר	♠9 8 7 ♥Q J 9 8 ♦J 9 6 ♣Q 10 3
	♠A 6 4 ♥A K 6 4 3 ♦A K ♣A 9 6	

המשחק מתנהל בצורה דומה אולם סכנת החיתוך מאחורי הכרוז קטנה יותר, משום שאם מזרח חותך, כשליך הכרוז מפסיד בקלאב.

שחמט / רונן הר־צבי

אנאנד בגמר

בדו־קרב המועמדים מטעם ה־P.C.A. ניצח אנאנד את קאמסקי בתוצאה 4.5־6.5 (הדו קרב היה הטוב מ־12). זהו הפסדו הראשון של קאמסקי בדו־קרב מזה זמן רב מאוד. בגמר שאמור להערך בספטמבר־אוקטובר שנה זו יפגוש אנאנד לא אחר מאשר קאספרוב בכבודו ובעצמו בדו־קרב על אליפות העולם מטעם ה־p.c.a. בהמשך המדור מספר משחקים מדו־קרב זה.

להלן הסכלה מהתחרות בלינארס שנסתיימה בניצחון של איבנצ'וק.

1. איבנצ'וק 10 נקודות מ־13 משחקים.
2. קרפוב 9 נקודות.
3־4. שירוב וטופאלוב 8 נקודות כ"א
5. חליפמאן 7.5 נקודות.
6. ביליאבסקי 7 נקודות.
7־8. טיויאקוב ואילסקאס נקודות כ"א
9־10: איבן סוקולוב, ובריייב 5.5 נקודות כ"א.
11־12: ליוביייביץ ושורט 5 נקודות כ"א.
13. לאוטייה 4.5 נקודות.
14. אקופיאן 4 נקודות.

במדור הבא נביא מספר משחקים מתחרות זו. להלן משחק מספר 1 בדו־קרב אותו פתח קאמסקי בסערה תוך כדי ניצחון בשחור על אנאנד... אך היה זה גם נצחונו האחרון בדו־קרב זה!

משחק 1
לבן: אנאנד. שחור: קאמסקי

1. ה4 ה5. 2. פו3 פג6. 3. רב5 א6. 4. רא4 פו6. 5. 0־0 רה7. 6. צה ב5. 7. רב3 ד6. 8. ג3 0־0. 9. ח3 רב7. 10. ד4 צה8. 11. פבד2 רו8. 12. א4 ח6. 13. רג2 הד4. 14. גד4 פב4. 15. רב1 ג5. 16. דא3 רד7. 17. ה5 דהה5. 18. דהה5 פח5. 19. אבב5 אבב5. 20. מהגב5 ג5. 21. פה4 רהה5. 22. פגג5 הפ. 23. מהר צגג8. 24. פה4 מד7. 25. צד1 מהה7. 26. רה3 צאר8. 27. צא7 מהה6. 28. פב5 צב. 29. מהצ מהד5. 30. מהו4 צגג7. 31. צג רצ. 32. 31 מהגג4 (האגרמה הן) ובעמדה זו נפל דגל שעונו של אנאנד אך כפי שנראה עמדתו כמעט זכויית אחרי 33. רדו4! פו6 (אסור 33... מה7 בגלל 34. רה6 וכן אסור 33... מז בגלל 34. מהגג8) 34. רה6! רה5 (34... רר 35. מהר7 מהד7. 36. פה6. 35. רר מהמה.

36. המה עם יתרון גדול ללבן.

משחק 2 הסתיים בתיקו ולאחר ניצחון של אנאנד במשחק מספר 3 שרשרת של 5 תיקו אשר נקטעו במשחק מספר 9 המובא לפניכם:

לבן: אנאנד. שחור: קאמסקי

15 המסעים הראשונים כבמשחק 1.

15.... מהר7. 16. בד3 ר6. 17. רב2 רד7. 18. מהגג1 צאגג8. 19. רגג3 ג5. 20. ד5 מהה7. 21. פר1 פח7. 22. רה מר. 23. פה3 ח5. 24. מהר2 מז8. 25. אבב5 אב5. 26. פר1! פא6. 27. פגג3 ב4. 28. פב5 פג7. 29. רד3 פפ. 30. רה צהד8. 31. רג4 פו6. 32. מהו6 מהו8. 33. מהו5 מהו7. 34. צא7 צג7. 35. רא6 צב8. 36. ה5! פה8. 37. צג צגג. 38. רג צר. 39. מהר8 מהו8. 40. צא1 פג7. 41. מהר7! מהב8. 42. מהק6 ג4. 43. בג4 צב3. 44. צב1 בג. 45. מהג5! צב3. 46. מהר4 מהב4. 47. פו5 צג8. 48. מהו4 ו5. 49. הר פר5. 50. ו7 והשחור נכנע זה היה ניצחון חשוב מאוד ולאחר תיקו במשחק 10, אנאנד זכה לניצחון משכנע במשחק מספר 11 והדו־קרב איתו.

אמנות / א. לינדנבאום

400 פריטי ארכיאולוגיה במכירת המרכז הארכיאולוגי

ראש גבר רומי ... (15.5 ס"מ גובה) – מחיר הערכה כ־2500 ד'.

בחודש אפריל צפויות לפתוח שתי מכירות פומביות של פריטי אמנות וארכיאולוגיה – שתיהן בתל־אביב.

המרכז הארכיאולוגי בהנהלת רוברט דויטש יקיים ב־18 באפריל מכירה גדולה, בהיקף של כ־400 פריטים ארכיאולוגיים, של מטבעות, כלי זכוכית, נרות שמן ומיני עתיקות. המכירה תהיה במלון דן בתל־אביב (המרכז המסחרי נמצא ברח' מול דגים ביפו העתיקה).

לקראת המכירה הופק קטלוג מיוחד הסוקר את כל הפריטים שהועמדו למכירה. יוצעו למכירה יותר ממאה מטבעות עתיקים, מתקופת הורדוס הגדול (66־70 לספירה) ומתקופת בר־כוכבא (132־135 לספירה). בין המטבעות יש המגיעים לכ־40 אלף דולר, כמו למשל המטבע עם כתובת "שנת אחת לגאולת ישראל", סטראדרכמת כסף של 4.4 גרם עם חזית ביה"מ "ירושלים", לולב ואתרוג (מוערך בכ־38,000 דולר: מרבית המטבעות יוצעו למכירה במחירים נמוכים בהרבה, והחל מ־80 דולר.

בקבוצת הזכוכית העתיקה יוצעו כ־50 פריטים, החל מ־150 ד' ועד ל־2000 ד'.

במכירה כלי זכוכית רומיים, מן התקופה הביזנטית, התקופה האיסלמית ומיני אלבסטרונים מן המאה הראשונה לפני הספירה. מיני נרות שמן מחרס ומברונזה יוצעו למכירה במגוון מחירים, החל מ־100 ד' ועד לכ־2000. בקבוצת העתיקות מופיעים פריטים סוריים, מצריים כנעניים, קפריסיים ואחרים. פרק זה הוא המגוון ביותר וכולל מאות פריטים.

למכירה אוסף יצירות ליאו רוט

ב־5 באפריל צפויה המכירה הפומבית של גלריה "שורשים" התל־אביבית ובה שני פרקים – תכשיטים וכלים דקורטיביים ואמנות פלסטית.

המכירה תתקיים בבית ציוני אמריקה החל משעה 19.00.

בחלק א' של המכירה, בשעה 19.00 מציעים כ־50 תכשיטים יהודיים, חלקם מעיזבון ומחירי הפתיחה מטבע הדברים הינם נמוכים במיוחד. יועמדו למכירה גם כ־40 פריטי כסף שונים (לקראת חג הפסח), פורצלנים, שטיחים יהודיים ופריטי "ארט נובו" ו"דקו". סה"כ יועמדו למכירה כ־130 פריטים.

בחלק ב' של המכירה, בשעה 20.30, אוסף יצירות של אמנים ישראלים משנות ה־30 ועד שנות ה־80. ביניהם יצירות של נחום גוטמן, מאנה כץ, יששכר ריבק, אנה טיכו, משה קסטל, מרדכי ארדון, ציונה תג'ר, לאה ניקל, מרסל ינקו, משה מוקדי, יחזקאל סטרייכמן, יוסף קוסונוגי, צבי שור, אהרון כהנא, אהרון גלעדי, פנחס כהן־גן, עודד פיינגרש דוד רייב ורבים אחרים ביניהם אוסף של 10 יצירות, פרי עבודתו של ליאו רוט, משנות ה־50 וה־60 וגם אוסף יצירות של יצחק פרנל (פרנקל). סה"כ יועמדו למכירה כ־140 תמונות.

המתעניינים בשטיחים ימצאו עניין במכירת השטיחים המיוחדת בשיתוף "שטיחי אלי ששון" שתיערך בירושלים, במלון וינדמיל ביום 6.4.95. לדברי המארגנים, מחירי הפתיחה של 210 השטיחים שיוצעו למכירה נמוכים ב־50% ויותר ממחירם הריאלי בשוק.

את היצירות של מכירת גלריה שורשים ניתן לראות עד יום המכירה, בגלריה ברח' פינסקר 66 ת"א.

"התבנעים" של מרסל ינקו, אקוורל – מחיר הערכה כ־1200 ד'.

מועצה מקומית כפר ברא
טלפון: 9382018 - 03-9389173
מכרז על משרה פנויה מס' 1/95

המועצה המקומית מכריזה בזה על רצונה להעסיק "מחנך־ת במעודון משפחתי טיפולי" בכפר, לפי הדרישות והכישורים הבאים:

1. בעלת תעודת בנושא חינוך, עדיף לבעל נסיון בנושא.
2. מתושבי כפר–ברא או מהישובים הסמוכים.
3. מתייב/ת לעבוד שישה ימים בשבוע.
4. העבודה תהיה במשרה מלאה 100%.

הבקשות יוגשו בכתב למשרד מזכיר המועצה עם כל המסמכים הדרושים, בכל ימי השבוע מלבד יום שישי.

המועד האחרון להגשת הבקשות הוא: יום חמישי 29.3.95 בשעה 14.00.

בכבוד רב
דיאן כאמל
ראש המועצה

מועצה מקומית כפר ברא
טלפון: 9382018 - 03-9389173
מכרז על משרה פנויה מס' 2/95

המועצה המקומית מכריזה בזה על רצונה להעסיק "אם בית, במעודון משפחתי טיפולי" בכפר, לפי הדרישות והכישורים הבאים:

1. בעלת תעודת בגרות, עדיפות למי שיש לה תעודה בהשתלמות בנושא הנ"ל.
2. מתושבי כפר–ברא או מהישובים הסמוכים.
3. מתייבת לעבוד שישה ימים בשבוע.
4. העבודה תהיה במשרה מלאה 100%.

הבקשות יוגשו בכתב למשרד מזכיר המועצה עם כל המסמכים הדרושים, בכל ימי השבוע מלבד יום שישי.

המועד האחרון להגשת הבקשות הוא: יום חמישי 29.3.95 בשעה 14.00.

בכבוד רב
דיאן כאמל
ראש המועצה

רייכרט תעשיות בע"מ
הודעה על דחיית כינוס האסיפה השנתית הכללית של בעלי המניות של רייכרט תעשיות בע"מ (להלן "החברה")

ניתנת בזאת הודעה כי מועד כנוסה של האסיפה כללית השנתית של בעלי המניות של החברה שאמורה היתה להתקיים ביום ה־9 באפריל 1995, בשעה 17:00 נדחה. האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה תערך ב־25 במאי 1995, בשעה 17.00, במשרדי החברה באזור התעשיה עד הלום, אשדוד.

בשם הדירקטוריון,
עזרא רייכרט, מנכ"ל

אוצר מניות קרן נאמנות
הודעה על הפסקת הצעת יחידות

ניתנת בזאת הודעה, כי החל מ־2.4.95 ועד לפרסום התשקיף החדש של הקרן (ולפי המתוכנן באפריל 1995), לא יציע מנהל הקרן לציבור יחידות של הקרן הנ"ל.

מנהל הקרן: אוצרית – חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ

אוצרית
חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ
חברה בת של

הכذا في الأصل

גליל על דרך המלך והולון על הקרשים

הפועל חולון — גליל 94:84
מאת גיל וימל

לאחר משחק שקול ניצחה אמש הפועל גליל-עליון במשחק הראשון של חצי גמר הפליי-אוף העליון את הפועל חולון בתוצאה 94:84 (41:47).
הפועל חולון הפתיעה לראשונה בתולדותיה בחצי גמר הפלייאוף, אך כנראה, לאור העובדה שכבר אמש היא איבדה את יתרון הביתיות, לגמר הפליי-אוף היא לא תגיע העונה.
חולון פתחה את המשחק עם פיני לוי במקומו של שלטון ג'ונס המורחק, אך חסרונו לא הורגש במיוחד, כיוון שסטיינהאור שיחק ללא דופי מתחת לסלים וסיים את המשחק עם 25 נקודות.
עד לדקה ה-13 (27:27) היינו במשחק שקול, אבל כאן החלה הבריחה של הגליל, כשבדקה ה-17 עלתה ליתרון כל תשע נקודות וירדה למחצית עם יתרון של שש נקודות.
בפתיחת המחצית השניה המשיכה גליל להציג משחק טוב, בעיקר תודות לקטש ודאוזר המצויינים.
באותן דקות הגדילו שחקני הגליל בהפרשים שנעו בין חמש לשמונה נקודות. בהמשך, ככל עוד קטש מעייפות ומנגד, חולון בראשותו של תומר סטיינהאור התעוררה, נלחמה ובדקה ה-29 הורה לוח התוצאות על שוויון — 63:63.
המשחק חזר להיות שקול, אבל כעבור מספר דקות חזר למשחק השחקן המצטיין במגרש, עודד קטש, שאגר כוחות על הספסל ובעזרתו, עלו הבריו ליתרון של שש נקודות, כאשר לסיום נותרו שלוש דקות בלבד.
במצב זה, דווקא סטיינהאור נכשל בהוצאת חוץ, איבד כדור והסיפור נגמר לטובת הגליל, שהוכיחה שהיא אכן מצויה בכושר מעולה.
ראוי לציין, שרלף קליין לא סבב במיוחד על המאמן, אריק שיבק ואת אחד ממסקי הזמן הוא ניהל בעצבני.
שפטו ביטון ווירזובניק לעיני 1000 צופים בחולון.
נקודות לגליל: דאוזר 29, קטש 28, ליף 14, הון 9, דיי 8, באלזביק 4, מוכבודי 2.
נקודות לחולון: סטיינהאור 25, פיני לוי ות'ורדקיל 14 כ"א, גודדין 13, כפע 12, קרטר 6.

הדחות בצ'כיה וברומניה
שני מאמני כדורגל הודחו אתמול. הגרמני יורגן סונדרמן הודח בקבוצת ספרטה פראג למרות שהיא מדורגת שניה בטבלה. הסיבה לפיטוריו לא נומקה.
גם ראפיד בוקרשט הודיחה את מאמנה אבל בגלל הפסדיה האחרונים ותוצאות הרשות שהשיגה במשחקי הליגה הרומנית.

רלף קליין מאוכזב

אחרי השגעון הצרפתי

המוליכה מכבי ת"א תתארח בראשל"צ בתקוה למעידה של האלופה מכבי חיפה בפ"ת (אצל הפועל, השלישית בדירוג) ● השאלה, איך יתפקדו שחקני הנבחרת, שברובם משתייכים ל"ירוקים" של שפיגל, שלושה ימים אחרי המאמץ הצרפתי הגדול ● ראשל"צ מעולם לא ניצחה את מכבי ת"א וגם לא כבשה את שערה ● בתוך שלושה ימים יתמודדו מכבי פ"ת וביתר ירושלים גם בליגה וגם בשמינית גמר הגביע ● מוטלה שפיגלר יארח את חבריו מנתניה בראשות פרלמן

ספירת מלאי
מאת משה קטמן

עם רדת המסך על המפגש עם נבחרת צרפת (0:0), חוזר הכדורגל הישראלי לליגה ולמשחקי המחזור ה-23, כאשר באמצע השבוע יתפנו הקבוצות לסיבוב שמינית גמר גביע המדינה עם המשחק המרכזי בין מכבי ת"א למכבי חיפה.
המוליכה מכבי ת"א תתארח בראשון לציון ותעקוב בעניין אחר משחקה של האלופה השניה בדירוג, מכבי חיפה, אצל השלישית בטבלה, הפועל פתח תקוה.
בסיבוב הראשון ניצחה חיפה בביתה 1:3, ואם לא תחזור על נצחונה מהר (16:30), עלול הפער בצמרת לצמוח לטובת מכבי ת"א.
מעניין יהיה לראות איך יתאוששו חניכיו של גיורא שפיגל מהמפסדים המדהים הצורב לבית"ר ת"א (1:0) ומהמאמץ הניכר שהשקיעו חלקם הגדול במשחקי נבחרת ישראל (הבוגרת והאולימפית) נגד הצרפתים.
ב-7 המפגשים האחרונים לא ניצחה הפועל פ"ת, כולל התבוסה בעונה החולפת בקרית-אליעזר 6:0. פ"ת לא ניצחה, כמו כן, בארבעת משחקי הליגה האחרונים שלה.
● הפועל פ"ת: שי הס; ישראל כהן, באריד, קרניל, א. קייסי, קשושוילי, מאיה, אברבנאל, מישיש, יוסי לוי, קשן. ייעדר קופל המצטבה.
● מכבי חיפה: רפי כהן; בלבול, אלון חרזי, צבר דניאל, גלאם, קנדראודיו, חזן, ברקוביץ, סילבס, מוגיאנו, גראייב. ייעדרו המורחקים רביבו, חגי לוי ושיטרית והפצוע פץ.
● מכבי ת"א, המוליכה בראש הטבלה, תתארח אצל עירוני ראשל"צ. מכבי ניצחה בסיבוב הראשון 0:2.
למכבי ארבעה משחקים בלא הפסד ולראשל"צ שלושה ללא הפסד.
אגב, מעולם לא ניצחו הראשונים את מכבי ויותר מזאת: לא כבשו אף שער נגדה.
● מכבי ת"א: אוברוב; עמית לוי, גרי ברומר, שלנג, גיא בתמן, קלינגר, אלון ברומר, נמני, שוהם, דריקס, סבילייה.
● עירוני ראשל"צ: אלימלך; וולפה, מלוקב, גביש, אלברט, עזרא, כרדיב, ואן דר-לינגה, חפר, ידמבזוק, סיטה.
● בשכונת התקוה תארח בני יהודה את הפועל באר שבע (3:3 בראשון). בירת הנגב יודעת שקיימת אפשרות שתעפיל הפעם למקום השלישי, אלא שהזהובים שהולו להריה תחתית, ינסו להשאיר את הנקודות בבית.
אגב, בשנתיים האחרונות ניצחה באר שבע פעמיים בשכונה.
● בית"ר ירושלים תארח את מכבי פ"ת ומעניין שמזה עשור שנים שכל משחקי השתיים בבירה הכרעו.
עוד פיקנטריה: ביום שלישי ייפגשו השתיים בשנית, הפעם במסגרת שמינית גמר גביע המדינה.
● הפועל ת"א תארח את מכבי עירוני אשדוד, ומעניין שהאשדודים טרם השיגו נצחון על האדומים מת"א.
כמו כן, יש לזכור כי הפועל ת"א לא ניצחה ב-8 משחקים רצופים והיא היחידה שלא ניצחה בסיבוב השני.
● הפועל בית שאן עם 5 משחקים ללא נצחון תארח את בית"ר ת"א עם המאמן מיכאל קדוש, שלא נוצח בשלושה רצופים, כולל הנצחון הגדול על מכבי חיפה.
● הפועל חיפה תארח את מכבי הרצליה. מאמן הדייגים, ויקו הדד, הוגג 6 משחקים ללא הפסד. להרצליה ארבעה משחקים רצופים ללא הפסד. חיפה מעולם לא ניצחה את הרצליה.
● צפרירים חולון תארח את מכבי נתניה; אותה ניצחה עד כה רק שלוש פעמים. נתניה ניצחה כבר 11 פעמים את יריבתה ויהיה זה מאבק מעניין בין שני בוגרי נתניה מפורסמים:
מוטלה שפיגלר, המנג'ר של חולון, מול שמואל פרלמן שחזר לאמן את קבוצת האם שלו בפעם המי יודע כמה.

הליגה הלאומית — עונת 94/95

קבוצה	משו.	נצ.	תיקו	הפס.	שערים	הפרש	נק.
1. מכבי תל-אביב	22	14	3	5	23—46	23	45
2. מכבי חיפה	22	12	6	4	26—49	23	42
3. הפועל פתח-תקוה	22	11	5	6	24—33	9	38
4. הפועל באר-שבע	22	10	7	5	25—35	10	37
5. הפועל תל-אביב	22	7	11	4	25—30	5	32
6. בית"ר ירושלים	22	8	6	8	27—30	3	30
7. בני-יהודה ת"א	22	7	7	8	33—36	3	28
8. הפועל חיפה	22	7	6	9	34—34	0	27
9. ראשון לציון	22	6	9	7	26—26	0	27
10. הפועל בית-שאן	22	6	9	7	35—23	−12	27
11. צפרירים חולון	22	7	5	10	35—31	−4	26
12. מכבי פתח-תקוה	22	5	10	7	32—29	−3	25
13. בית"ר תל-אביב	22	7	3	12	43—27	−16	24
14. מכבי נתניה	22	6	5	11	41—27	−14	23
15. מכבי הרצליה	22	5	7	10	40—23	−17	22
16. מכבי עירוני אשדוד	22	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	−10	21

פילדלפיה הפתיעה את שרלוט

אן.בי.אי
קלארנס ויתרספון קלע 28 נקודות וליקט 12 כדורים חוזרים כדי להוליך את פילדלפיה 76 לנצחון מפתיע על שרלוט הורנטס 81:99.
זה היה נצחונם השני בלבד של הסיקסרס ב-12 משחקים. לארי ג'ונסון הוביל את המפסידים עם 22 נקודות.
● באינדיאנה. נצחון קל לפייסרס 9:107 על קליבלנד בזכות 22 נקודות של רג'י מילר. כריס מילס קלע אף הוא 22 לקאבלירס.
● בסיאטל. גרי פייטון קלע 33 נקודות והוביל את הסוניקס לנצחון 92:109 על המינסוטה טימברוולבס, כששרונף מוסיף 22 ושון קמפ 20 למנצחים. ריידר קלע 19 למנוצחים.
יתר התוצאות:
מיאמי — וושינגטון 97:101; ניו-ג'רזי — דטרויט 97:107, סן אנטוניו — לוס אנג'לס לייקרס 87:107.

בסוף השבוע
ליגה לאומית, מחזור 23:
במחזרים תוצאות הסיבוב הראשון
● הפועל בית-שאן — בית"ר ת"א (2:2)
● הפועל חיפה — מכבי הרצליה (1:1)
● בית"ר י-ים — מכבי פ"ת (0:1)
● עירוני ראשל"צ — מכבי ת"א (2:0)
● בני יהודה — הפועל ב"ש (3:3)
● הפועל ת"א — עירוני אשדוד (0:3)
● צפרירים חולון — מכבי נתניה (3:2)
● הפועל פ"ת — מכבי חיפה (3:1)

מחר הקרב על פיסגת הליגה ומחרתיים גמר גביע הליגה

אנגליה
ליברפול תתייצב ביום ראשון בוומבלי למשחקה נגד בולטון בגמר גביע הליגה האנגלית, בתקווה להבטיח לעצמה כרטיס כניסה לגביעי אירופה.
המנצחת בגמר גביע הליגה זוכה בכרטיס לגביע אופ"א וליברפול מאמינה, כי היא ראויה לשוב למסגרת זו.
ליברפול מתייצבת למשחק כפייבוריטית כשבשורותיה שחקנים כאיאן ראש, ניל ראדוק, ורובי פאולר תבודה של ותיקים לצד צעירים מוכשרים.
בולטון היא נציגת הליגה הראשונה ומנהלה הוא ברוס ריוק הנחשב אחד המנהלים המצליחים באי הבריטי. קבוצתו משחקת בסגנון הישן עם שני קיצונים והוא מאמין בכדורגל הטוב. כוכב הקבוצה הוא ג'ון מקגינלי בן ה-30, סקוטי בין לאומי ולצידו בולט ג'ייסון מקאטיר, אירי בין לאומי.
מחר ימשך המאבק בין בלקבורן ומנצ'סטר יונייטד על תואר האליפות.
המוליכה בלקבורן עשויה להתייצב למשחק נגד אברטון ב"גודיסון פרק" ללא כוכבה אלן שירר.
היונייטד תארח את לידס ביום ראשון בעוד טוטנהאם יוצאת למשחק חוץ נגד סאותהמפטון אף היא ביום ראשון.
ניוקאסל תבקר את צ'לסי בעוד נוטינגהאם פורסט תשחק בשפילד מול ונסדיי. קריסטאל פאלאס תשחק בבית נגד מנצ'סטר סיטי.
משחקים נוספים: ארסנל — נוריץ'; קובנטרי — קפר; איפסויץ' — אסטון וילה; לסטר — וימבלדון.
● סקוטלנד: אברדין — קילמרנוק; סלטיק — מאדרוול; דאנדי יונייטד — ריינג'רס; הארטס — פאלקירק, פטריק — היברניאן.

קפטן, ברוס הורחק
קפטן קבוצת מנצ'סטר יונייטד, סטיב ברוס, לא יטול חלק במשחק הליגה נגד לידס ובמשחק חצי גמר הגביע האנגלי נגד קריסטאל פאלאס לאחר שהורחק ע"י ההתאחדות האנגלית.
בלם היונייטד הורחק לשני משחקים ושפג קנס בסך 750 לישט"ש לאחר שקיבל 41 נקודות שליליות.
חלוצה של ארסנל, איאן רייט, הורחק לארבעה משחקים בשבוע שעבר לאחר שהופיע בפני ועדת המשמעת אף הוא עם 41 נקודות שליליות.

דורדרכט: אימת המאמנים

מאת שמואל טל

מנהג משונה עשתה לעצמה קבוצת התחתית ההולנדית, דורדרכט, לגרום לפיטוריהם של מאמני הקבוצות המתמודדות נגדם.
במשך 24 מחזורים לא הצליחו כדורגלני הקבוצה לרשום למאומה ולו נצחון אחד לרפואה.
בעקבות מאזן גרוע זה פיטרה דורדרכט את מאמנה ניקו ואן זנגל והביאה במקומו את יאן והסלאיין.
במחזור ה-25 נפגשה דורדרכט עם ספרטה רוטרדם וניצחה לראשונה בתוצאה 1:3. המפסידה פיטרה את מאמנה האן ברגר.
שבוע לאחר מכן נצחון שני ברציפות לדורדרכט, הפעם 0:3 על וילם-טילבורג. 24 שעות אחרי ההפסד פיטרה וילם את מאמנה יאן ריקר.
זהו שאמרנו. קבוצה המועדת מאמנים.

יומן שבועי/ משה כהן

שבוע של דיבורים

השבוע שחלף הצטיין בשפע של דיבורים, הבטחות ותחזיות, ששברו את כל שיאי המלל ולא עמדו במציאות הספורטיבית.
עד יום רביעי היינו עדים ל"הגיגה הצרפתית". מה כבר לא נאמר על הגיבורים תוצרת כחול-לבן? צוותי טלויזיה הציגו את חייהם הפרטיים של הכוכבים ובעיקר של מאמנם וכאשר נולדה לאייל ברקוביץ במזל טוב בת, כל המדינה חגגה.
הבטיחו לנו "מלחמת עולם" מול צרפת הגדולה והקפטן, ניר קלינגר אף הגדיר את המשחק כחשוב ביותר בתולדות הכדורגל הישראלי, כאשר הוא שוכח לשעה קלה שרק לפני שש שנים התמודדה הנבחרת הלאומית במשחק מכריע מול קולומביה על העליה למונדיאל.
גם הבטיחו לנו יציעים מלאים, אבל בסופו של דבר נותרו 4,000 כרטיסים יתומים. אומנם באיצטדיון ר"ג שררה אווירה נפלאה וגם נכון שהמשטרה וההתאחדות לכדורגל עשו עבודה ארגונית ובטחונית נהדרת, אבל עם כל הכבוד, על סדר ובטחון לא מקבלים נקודות.
ישראל פגשה נבחרת צרפתית בינונית, שללא ספק רחוקה כיום מהצמרת האירופאית. בזאת נוכחתי שלשום בערב, כאשר ראיתי ב"יורוספורט" כמה משחקים נוספים במסגרת מוקדמות אליפות אירופה.
אולם, אין לי טענות לשחקנים. אני חושב שהפעם, התקשורת הספורטיבית פיספסה, כאשר ניפחה משחק בין ארצי נוסף של הנבחרת לאירוע לאומי.

הנפילה של מנבר

בעת כתיבת מאמר זה, עדיין לא ידוע פסק הדין של הפועל חולון שהועמדה אמש לדין משמעתי בעקבות התפרעות אוהדיה בגמר גביע המדינה, אבל מולי מונח תיאור משחקה של חולון מול גליל והכתובת ברורה: חולון כמעט הגיעה לפיסגת ההר, אבל כגודל העליה, גודל הנפילה. לפיסגה היא לא תזכה להגיע העונה.
ליבי עם הבוס החולוני, נחום מנבר, שלא חסך במשאבים כספיים ואנושיים במטרה להציב את חולון על המפה האירופאית.
הוא הבין במהלך העונה את הטעות במינוי מאמן חסר ניסיון ומיהר להחתים את רלף קליין. שחקניו היקרים החלו לפרוץ את השטרות והגיעו עד למעמד גמר הגביע וחצי גמר הפליי-אוף, אבל חולשה מדהימה דווקא בערב החגיגי של הגמר, הורידה עונה שלמה לטימיון.
אומנם לחולון יש עדיין סיכוי תיאורטי לחלוף על-פני הגליל. אבל אני חושב שגם מנבר מבין שכבר כדאי לו להכין את העונה הבאה.

השער ששיגע את סופיה

לפני 23 חודשים סיקרתי בסופיה את משחקה של נבחרת ישראל מול נבחרת בולגריה. אז, בקושי 25,000 צופים חזו בנבחרת בולגרית חסרת מוטיבאציה שבקושי חילצה תיקו מישראל הקטנה.
אומנם באותה נבחרת כבר שיחקו סטויצ'קוב, קוסטדינוב, בלאקוב ולצ'קוב, אבל ניכר היה חוסר העניין שלהם במדים הלאומיים.
בבולגריה כבר השלימו עם כשלון העליה למונדיאל '94 ובניסיון נואש הוליכו למנות את סטויצ'קוב לקפטן והכוכבים החלו להבקיע ולנצח, כאשר לשיאם הם מגיעים בפארק דה פראנס, שם הם הדהימו בנצחון של הדקה האחרונה שהותיר את צרפת הגדולה בבית המומה וכואבת (נדמה לי שעד היום).
במונדיאל הגיעה בולגריה עד לחצי הגמר ומאז סופיה נכנסה להיסטוריה. כל כוכב רוצה לשחק בנבחרת, אפילו על חשבון קבוצתו המקצועית באירופה והצופים ממלאים כל פינה פנויה ביציעי איצטדיון לבסקי סופיה.
ראיתי ב"יורוספורט" קטעים ממשחקה של בולגריה מול וולס. 70,000 צופים נלהבים והלהיבו את אליליהם ואפילו השדרן של רשת הספורט האירופאית לא הסתיר את התפעלותו מההתלהבות הבולגרית ובעיקר של האוהדים. שלא פסקו מלעודד אפילו לרגע.
ההצלחה המדהימה הפכה את הכדורגל בבולגריה ללהיט ולהצגה הכי טובה בסופיה והכל בגלל שער קטן של הדקה ה-90.

דרבי משעמם

מכבי ת"א — הפועל ת"א 68:94
מאת משה כהן

במכבי ת"א דאגו אמש להבהיר לכל הספקנים, שלפחות בעיר העברית הראשונה המכבים שולטים ללא עוררין. אומנם הפועל ת"א התייצבה לדרבי תחת חסותו של המפרק, שבשלב זה לפחות הצליח להשיג שקט תעשייתי, אבל המכבים בצל הזכרונות המרים של הדרבי האחרון דאגו לזכות בנצחון מוחץ — 68:94 ולהשיב את יריבתם המושבעת למציאות המרה.
כבר בדקות הפתיחה היה ברור שמי שהגיע להיכל הספורט ביד-אליהו לא יזכה לערב מרתק. המכבים פתחו את המשחק בסערה והוליכו 0:10.
למעשה, מכבי עלתה על יריבתה בכל דבר הקשור בכדורסל ועם כל הרצון של כמה מכוכבי הפועל ת"א להפתיע, היה ברור שהבדלי הרמות בין שתי הקבוצות יותר מידי רבים.
מכבי עשתה במגרש ככל העולה על רוחה, כאשר רק מידי פעם מצליחים האדומים לשוב לרגע קל לתמונת המשחק, אבל בכל פעם שזה קרה, דאגו המכבים להרגיע את אוהדיהם.
במרבית דקות המחצית השניה נראו שחקני שתי הקבוצות כמשלימים עם התוצאה ולמעשה, הראש שלהם כבר היה במשחק הגומלין, שיתקיים ביום שני באוסישקין.
אגב, לראשונה העונה לא ישב על הספסל של הפועל ת"א יו"ר הוועדה המקצועית, שאול איזנברג שנראה ביציע לצידו של המפרק, עו"ד אמיתי.
שפטו דגן ושטריקס לעיני 5,000 צופים בהיכל הספורט ביד אליהו.
נקודות למכבי: קולמן 22, צ'ורצ'יץ' 16, דניאל 13, גודס 12, ג'מצ'י 11, קנס 10, הנפלד 7, אלימלך 3.
נקודות להפועל: ג'ונסון 23, אורדיס 14, ספירו 7, כץ 6, פליישר 6, ואגנר 5, טרי 5, צח יאיר 2.

ירושלים לא ניצלה את מנוחת הרצליה

הרצליה — הפועל י-ם 104:108
מאת אוריק יצחקי

לעיני 100 צופים בלבד ניצחה אמש מחזיקת גביע המדינה, קבוצת בני הרצליה את הפועל ירושלים בתוצאה 104:108 (46:56) במסגרת משחקי הפליי-אוף התחתון.
הפועל ירושלים התייצבה למשחק בהרכבה החזק ביותר, לעומת הרצליה ששיחקה ללא האדסון, אמישה והרמז, שהועדפו מנוחה נוספת לאחר הגמר המתיש.
מאמנה של הרצליה, אפי בירנבויים הירבה לשתף במהלך המשחק את שחקני הספסל שלא איכזבו.
לעומת זאת, סבלו הירושלמים ממשחק נאיבי, למעט יכולת טובה של שחקנם הצעיר, יריב יצקן, שקלע 19 נקודות ובילי תומפסון שקלע 33 נקודות.
בהרצליה היה זה הערב של אמיר כץ, שסיים את המשחק עם 43 נקודות, מהן שמונה שלשות.
המחצית הראשונה היתה שקולה, אבל סיום טוב של הרצליה שקלעה 10 נקודות ללא מענה איפשר לה לרדת להפסקה עם יתרון.
את המחצית השניה פתחו שחקני השרון בסערה ושתי שלשות רצופות העלו אותה ליתרון 46:62. ירושלים צימקה את התוצאה עד ל-86:83, בדקה ה-33 ל-106:104, אבל בסופו של דבר הנצחון נשאר בשרון.
שפטו זילברברג ווייניש בהרצליה.
נקודות להרצליה: כץ 43, תומפסון 26, אוליך 16, בודמור 9, חזוז 5, מולכו 4, אטלס 4.
נקודות לירושלים: תומפסון 33, דלול 20, יצקן 19, דובראש 16, רוברטס 13, בינו 3.

נצחון לראשל"צ

ראשל"צ — אילת 74:80
מאת אורן שופס

כדורסלני מכבי ראשון לציון לא התקשו לגבור אמש על הפועל אילת בתוצאה 74:80 (35:42), במשחק הראשון במסגרת הפליי-אוף התחתון.
היה זה קרב המאוכזבות של הליגה, במהלכו התברר שהקבוצה מעיר היין מצויה בכושר טוב יותר וככל הנראה היא גם תזכה בסופו של דבר בכרטיס העליה לגמר הפליי-אוף התחתון.

מיטב הברכות
לעירית ערד
ולראש העיר מר בצלאל טביב
לרגל הכרזתה
כעיר ואם בישראל
מוצרי מתכת שרביט
שרביט שמעון
קבלן מבצע קונסטרוקצית שוק ערד

ברכות לבביות
לעירית ערד
ולראש העיר מר בצלאל טביב
לרגל הכרזתה כעיר ואם בישראל
[קאיד אבו פריח]
קבלנות בנין עפר ופיתוח
תשתיות, כבישים, מים וביוב
טלפקס. 07-235113

סל מלא ברכות
לעירית ערד
ולראש העיר מר בצלאל טביב
לרגל הכרזתה כעיר ואם בישראל
חממה טכנולוגית ערד
רח' חן 34 ערד טל. 07-952579

מיטב הברכות
לעירית נתניה
ולראש העיר מר צבי פולג
לרגל חגיגות
65 שנה להיווסדה
אגוד משקי העופות לרביה
אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
פארק תעשיות פולג, רח' האומנות, אזה"ת דרום
נתניה ת.ד. 8003 טל. 09-851010 פקס. 09-851004

ברכות חמות
לעירית נתניה
ולראש העיר מר צבי פולג
לרגל חגיגות 65 שנה להיווסדה
ממד ישראל טכנולוגיה 1983 בע"מ
טל: 09-650470 פקס: 09-650478
אזור התעשיה קרית נורדאו נתניה

ברכות ואיחולים
לעירית נתניה
ולראש העיר מר צבי פולג
לרגל חגיגות 65 שנה להיווסדה
מאת חברת
שלג לבן כח אדם שמירה ונקיון בע"מ
הנוטע 3, נתניה טל. 09-627910/1 פקס. 09-335162

זווית אישית משה כהן

תיקו שכולו הנאה

כדאי היה להגיע לאיצטדיון ר"ג. אמנם שערים לא ראינו, אבל האווירה הספורטיבית הנהדרת לכל אורך 90 הדקות הוכיחו לנו פעם נוספת שלפעמים, ניתן להנות גם מכדורגל ללא שערים.

שעה ארוכה לפני פתיחת המשחק התברר לי שהמשטרה עושה עבודה טובה. הדרכים לאיצטדיון ר"ג היו פנויות ולא אחת נדמה היה לי שפינו לכבוד הצופים את הכבישים, העמוסים בכל ימות השנה.

בתוך האיצטדיון נשמר פחות או יותר הסדר, אבל התברר שה־3,000 כרטיסים שלא נמכרו לשערים הצדדיים מנעו אווירה מושלמת של איצטדיון סטנדי ומלא מפה לפה, אבל גם כך, הצליחו 42,000 הצופים להביא את אירופה לר"ג.

המשחק עצמו לא התעלה לרמה גבוהה ונדמה לי שזו לא אותה צרפת מפחידה של מוקדמות הגביע העולמי. כנראה שהתדמית האמללה מהמונדיאל, מאותו שער מדהים של אמיל קוסטדינוב הבולגרי בדקה ה־90, עדיין מטיל את אימתו על הנבחרת הצרפתית.

ישראל ניסתה, אבל לא היה זה מספיק. אמנם לפני שריקת הפתיחה רצינו תיקו, אבל עם האוכל בא התיאבון ובעת אנו רוצים את אליפות אירופה.

בעת ישראל יוצאת לסדרה של משחקי חוץ קשים. הדרך מהבית הזה יהיה הרבה יותר קשה, אבל דבר אחד כבר ברור: הכדורגל הישראלי עלה על דרך המלך של אירופה וקשה מאוד יהיה להחזיר את הגלגל לאחור, למרות שנראה לי ששחקני הכחול־לבן יאלצו לצפות באליפות אירופה כתיירים בלבד.

טבלת בית מס. 1

1. רומניה	5	4:9	11
2. ישראל	5	4:7	9
3. צרפת	5	0:2	7
4. סלובקיה	4	6:8	5
5. פולין	4	4:3	4
6. אזרבייג'אן	5	12:1	0

טבלת בית מס. 4

1. קרואטיה	5	1:10	13
2. איטליה	5	4:10	10
3. ליטא	4	3: 4	7
4. סלובניה	4	3: 5	5
4. אוקראינה	5	8: 3	4
6. אסטוניה	5	14: 1	0

★★★

טבלת בית מס. 2

1. ספרד	5	3:12	13
2. מקדוניה	4	4: 5	5
3. דנמרק	4	6: 5	5
4. קפריסין	5	6: 4	5
5. בלגיה	5	9: 6	5
6. ארמניה	3	4: 0	1

טבלת בית מס. 5

1. נורווגיה	5	1: 9	13
2. הולנד	5	1:14	11
3. צ'כיה	4	3:10	8
4. ביילורוס	4	9: 4	3
5. לוקסמבורג	5	13: 1	3
6. מלטה	5	12: 1	1

טבלת בית מס. 7

1. בולגריה	4	2:12	12
2. גרמניה	4	2: 9	12
3. גרוזיה	5	5: 6	6
4. מולדבה	5	12: 5	6
5. אלבניה	5	7: 5	3
5. וולס	5	14: 5	3

★★★

טבלת בית מס. 3

1. שוויץ	4	5: 9	10
2. תורכיה	4	5:10	7
3. שוודיה	4	6: 6	6
4. הונגריה	3	6: 4	2
5. איסלנד	3	7: 0	0

טבלת בית מס. 6

1. פורטוגל	4	2:14	12
2. אייר	4	1:12	10
3. צ. אירלנד	5	9: 8	7
4. אוסטריה	4	3:10	6
5. לאטביה	4	11: 2	3
6. ליכטנשטיין	5	21: 1	0

טבלת בית מס. 8

1. יוון	4	1:12	12
2. פינלנד	5	7:11	9
2. סקוטלנד	5	3: 8	8
4. רוסיה	3	1: 5	5
5. סן־מרינו	4	12: 1	0
6. איי פארו	3	15: 2	0

קדם אירופי

כל משחקי הבית הישראלי

4.9.94: ישראל – פולין	1:2
7.9.94: סלובקיה – צרפת	0:0
7.9.94: רומניה – אזרבייג'אן	0:3
8.10.94: צרפת – רומניה	0:0
12.10.94: ישראל – סלובקיה	2:2
12.10.94: פולין – אזרבייג'אן	0:1
12.11.94: רומניה – סלובקיה	2:3
16.11.94: פולין – צרפת	0:0
16.11.94: אזרבייג'אן – ישראל	2:0
14.12.94: אזרבייג'אן – צרפת	2:0
14.12.94: ישראל – רומניה	1:1
29.3.95: ישראל – צרפת	0:0
29.3.95: רומניה – פולין	1:2
29.3.95: סלובקיה – אזרבייג'אן	1:4
25.4.95: פולין – ישראל	
26.4.95: צרפת – סלובקיה	
26.4.95: אזרבייג'אן – רומניה	
7.6.95: פולין – סלובקיה	
7.6.95: רומניה – ישראל	
16.8.95: צרפת – פולין	
16.8.95: אזרבייג'אן – סלובקיה	
6.9.95: צרפת – אזרבייג'אן	
6.9.95: סלובקיה – ישראל	
6.9.95: פולין – רומניה	
11.10.95: רומניה – צרפת	
11.10.95: ישראל – אזרבייג'אן	
11.10.95: סלובקיה – פולין	
15.11.95: סלובקיה – רומניה	
15.11.95: צרפת – ישראל	
15.11.95: אזרבייג'אן – פולין	

תיאטרון הבורסא / אהרן להב

תאמינו לצרפתים: ישראל נבחרת מלוכדת של שחקנים חזקים טכנית; קשה מאד לשחק נגדה

בוקר טוב ישראל. אמנם במעט שתי יממות מאז התיקו אפס עם נבחרת צרפת, אבל מותר לבשר לאומה, כי נבחרתה הלאומית של ישראל בכדורגל קפצה בכמה דרגות אל תוך הכדורגל האירופי.

לא עוד 'סינדרלה' או "סוס שחור" חד־פעמי, שטורף את הקלפים בשלב היסודות.

הכחולים־לבנים השיגו בגדול כרטיס כניסה מכובד לזירה האירופית אפילו אם בסופו של התהליך הארוך של משחקי הבית המוקדם לא נצליח להעפיל למשחקי הגמר האירופי בשנה הבאה באנגליה.

■■■

בפעם הראשונה לאחר תקופת יובש של כמה שנים (הפעם האחרונה היתה נגד קולומביה ברמת־גן בקדם גביע העולם לקראת איטליה) שאוהדי הנבחרת הלאומית לא התביישו, אלא התמרקו כליום חג ובאו בהמוניהם לאיצטדיון הלאומי.

כאחד שממשיך באדיקות להעדיף את מעמקי הבורסא מול מסך הטלוויזיה, על־פני ההתגודדות ביציע – היה המשחק הזה חוויה חיובית: אף על פי שמהאקרן משתקפת אלינו תמונה קרה, פלסטית, חד־ממדית בלי העומק והנפח והאווירה שצרות העיניים ושמעות האוזניים – ביום ר' בערב חשנו עצמנו יושבים בין 45 אלף הצופים.

התמונה לא אכזבה, המון דגלים לאומיים, הרבה כחול־לבן, הרבה קריאות עידוד, הרבה פירגון, הרבה מחיאות כפיים ושום שאגת תיסכול כאשר לשחקן ישראלי כזה או אחר יצאו בעיטה או כדור מפשל.

אם מחלקים ציונים למשחק ולשחקנים, הרי שלקהל מגיע ציון עשר. ואם נישען על דבריו של הקפטן ניר קלינגר בתכנית הבידור של דן שילון באותו ערב, קרוב לחצות – מגיעה לקהל חצי נקודה מנקודת התיקו השלמה שהשיגה הנבחרת בטבלת הבית המוקדם.

ולא לשכוח: תשע נקודות מתוך חמישה משחקים בשתיים יותר מאשר צברה הנבחרת הצרפתית.

ניר קלינגר, התהנה הסופית בהגנה כלצידו ההפתעה פליקס הלפון בצד ימין, משה גלאם משמאל ואלון חרזי מקדם הסכנות מלפנים – הפגינה קדירוח מול גלריה של ארבעה חמישה קשרים וחלוצים צרפתים, המשחקים באיטליה או בצמרת הליגה שלהם. במחצית הראשונה הופגן משחק פתוח ללא שום רגשי נחיתות.

הנבחרת שלנו הלכה והתהמהמה ככל שאייל ברקוביץ' לוחץ על הדוושה ונכנס להילוכים האלגנטים והחכמים שלו. השחקן הטכני הזה יודע לקרוא משחק, רואה קדימה שנים שלושה מהלכים ועוקב נבון בפרספקטיבה המפוקחת שלו את המיקום המדוייק של כל אחד מן החברים אותם הוא צריך לפסם בכדורים.

■■■

לכן לא קיבל הקהל את החלטתו התמוהה של המאמן הלאומי להחליף את ברקוביץ' באמצע העליה, כאשר אנחנו חותרים בהתמדה להבקעת שער. אמנם המחליף איציק זוהר, כבודו נשמר יפה על־ידי הקהל הרב, שלא הגיב כדרכו הטבעית בשריקות בוז, אבל קשה למצוא, גם עכשיו, הגיון סביר בהחלטה הזאת.

שלמה שרף הסביר אחרי המשחק כי העדיף להוציא את ברקוביץ' על פני כל שחקן אחר, למרות – שלדעתנו – באותה עת רביבו כבר לא הביא תועלת של חלוץ מבקיע בגלל המאמץ הגופני – כי לא רצה לשבור את המסגרת.

כלומר, איציק זוהר תופקד באימונים מראש לתפוס את מקום האורדיכל במרכז המגרש במקומו של האורדיכל הקבוע. איזו מסגרת יכולה להישבר במקרה של החילוף זוהר־רביבו? הרי ערב המשחק שקל המאמן הרכב פותח בלי רביבו וכן עם איציק זוהר.

החלפת שחקן מצויין כזוהר בהתקפה במקום שחקן עייף היתה צפויה, כי זוהר קצת לפנים עם בנה משחק כמו ברקוביץ' מאחור – היתה עשויה להביא תועלת גדולה עם סיכוי הבקעה. המאמן הלאומי יצא בשן ועין מהחילוף הזה. מה היה מתרחש ביצעים אילו הבקיעו הצרפתים שער ומנצחים – מוטב לא לחשוב בביזונים שליליים כאלה.

■■■

לפני שמחלקים מחמאות לאלה שיצרו את התסריט החיובי הזה של הנבחרת הלאומית (שחקנים, מאמן, צוות מקצועי) אסור להתעלם משותף בכיר: השופט הסקוטי הבינ"ל ג'יימס מקלסקי, שהעביר את 90 הדקות בצורה נפלאה.

הוא נתן למשחק לזרום ללא שום הפרעה: מספר התערבויות שלו במהלך הכדור משער לשער היה מזערי: רק שתי שליפות צהובות ושתיים שלוש שריקות לבעיטות עונשין, כאשר החליט באומץ למחול על כניסות כאלה או אחרות, הכל לטובת הזרימה של המשחק.

אילו שרק/הפסיק את המשחק על כל ספק עבירה – היה המשחק נעצר לטובת בעיטות עונשין ממצבים נייחים שבדרך כלל במשחק רב עבירות מניבות שערים.

הסרבת המשחק, גם בעזרת תנועות ידיים: להמשיך, להמשיך, הכריחה השופט מקלסקי את שתי הנבחרות לתנועה מתמדת, שיצרה משחק דינאמי, ללא מעצורים. צורת השיפוט הזאת סחטה משחקני שתי הנבחרות את המיץ עד לטיפות האחרונות.

כאן הנגלה שלנו, כששחקני הקרבה בלתי נדלים. הכושר הגופני של הישראלים הלך והידלדל בשלהי המחצית השניה, שכרה טכנית שדרשה הצטמצמות גדולה והולכת לתוך רחבת העונשין מול המבנה היותר מקצועית של כדורגלני צרפת.

כבר זמן רב לא נראה באיצטדיון הלאומי שלנו משחק כל כך קולח, כשהזוגיים מספיקים למלא אויר נוכח כל פציעה של כדורגלן שרוע על הדשא. חיים רביבו, למשל, הרבה להרטיב את ראשו וגופו במים כדי להתרענן הסימן האכזרי ביותר המוכיח כי אזלו הכוחות.

■■■

המשחק ה'צירותי' של הנבחרת, כפי שהמאמן הלאומי שלמה שרף מתעקש לקרוא לתצוגה הישראלית, כאשר רוב שחקני הנבחרת משתייכים לשתי קבוצות טכניות מאוד כמו מכבי חיפה ומכבי ת"א, הניב את כל הפירות המיוחלים.

השורה העורפית עם בוני גינצבורג הגדול בשער, דרך הקפטן

צרפת היתה משוכה גבוהה מאוד, אפילו במשחק ביתי. עברנו אותה בשלום ועם תעודת בגרות בעלת ציונים גבוהים. אפשר לנוח על זרי דפנה אבל לא לזמן מוגבל. בבית המוקדם יש לנו עוד חמישה משחקים, מהם רק אחד ביתי: הגומלין נגד אזרבייג'אן.

יתר הארבעה, ביניהם כמובן הגומלין נגד צרפת בנובמבר השנה, ישוחקו בחוץ. המשחק הקרוב יתקיים ב־25 באפריל בפולין, נגד נבחרת פולנית שמצבה בבית המוקדם חסר סיכוי להעפיל לאנגליה.

המאמן שלמה שרף הביע דעתו, כי נוכח מצבה זה, ספק אם פולין תעניק למשחק נגד ישראל את טובי שחקניה, המשחקים בחלקם שרות זרים באירופה. לדברי שלמה שרף בהתקשרות אתמול, יש לפולין כ־100 שחקנים המשחקים מחוץ למולדת.

אבל יכול להיות שהצוות המקצועי שם יעדיף לבנות נבחרת מהכוחות הצעירים המצויים כיום במולדת, אחרי ההפסד ביום רביעי בבוקרשט לרומניה 2:1.

אם אכן כך יוחלט שם תתייצב נבחרת ישראל מול נבחרת פולנית חסרת נסיון בינלאומי וסיכויינו לנצח יוטבו. אינשאללה!

■■■

ותמיד טוב לסיים במחמאה מצד אחרים.

איימה ז'אקה, מאמן נבחרת צרפת, לאחר שבירכה את התוצאה בנימוס: ההתקפה שלנו נתרה אילמת בפעם הרביעית מתוך חמישה משחקים בבית המוקדם, התמיא לישראל:

"הבית הזה הוא קשה וגם מרתק מאוד. ההפתעה הגדולה היא הנבחרת החזקה של ישראל, עבודה שאני אחד לא ציפה לה לפני תחילת המשחקים. אני רוצה לברך את ישראל, שהופכת לנבחרת שמכאיבה יותר ויותר ליריבותיה".

כמה נעים לשמוע.

קולין ג'קסון 'מאיים' על השיא העולמי במשוכות

מעל המשוכות

מאת שמואל פל

קולין ג'קסון, שיאן ואלוף העולם בריצת 110 מ' משוכות, לא השתתף באליפות העולם האחרונה באולמות, שנערכה בברצלונה. במקום זאת, הוא העדיף להתאמן באוסטרליה לקראת פתיחת העונה באיצטדיונים פתוחים.

המטרה העיקרית של ג'קסון בן ה־28 היא אליפות העולם שתתקיים בקיץ, אבל עוד קודם לכן הוא מתכוון לשפר את שיאו העולמי העומד על 12.91 שניות ואשר נקבע לפני שנתיים במסגרת אליפות העולם בשטוטגרט.

ג'קסון סבור שהוא בשל כעת לשבירת השיא: "אני מצוי בכושר מצויין כרגע. אם אצליח לשמור על כושרי, אני בטוח שהשנה תהיה שנת השיא שלי".

לדעתו של ג'קסון, ניתן לקצץ את השיא הנוכחי ולהעמידו על 12.75 שניות. הוא מאמין ובטוח שהוא יהיה האיש שיעצור את מחוגי מד העצר על זמן זה.

את העונה האירופאית שלו מתכוון ג'קסון להתחיל בחודש יוני הקרוב ב"גרנד פרי" של רומא ומה שמפחיד את האצן יליד קרדיף היא המפציעה החמורה העלולה לפגוע בו.

ג'קסון לא נוצח ב־23 מירוצים שקיים אשתקד באיצטדיון פתוח, מאז סיים שני אחרי הקנדי, מרק מקוי (המייצג כיום את אוסטרליה) במשחקי ברצלונה 92.

אבל אם נתייחס לתוצאות ולהישגים שקבע ג'קסון במהלך התחרויות שקיים באוסטרליה, ספק אם מישהו מיריביו יצליח להראות לו את הגב בשנה הקרובה.

בראיון משנהאי נמסר, כי מא הודיע שבכוונתו "להתחיל הכל מחדש". הוא סיפר שקבוצתו החדשה כוללת שמונה ספורטאים, מוכשרים יותר לעומת הקודמים ואשר מסוגלים להותיר את רישומם על טבלת השיאים תוך שנתיים שלוש.

בניגוד לקבוצה הקודמת שלדברי מא הוא היה חייב לדרבן אותה לאימונים, הקבוצה הנוכחית ממושמעת הרבה יותר ומתייחסת לאימונים לא כאל עונש, אלא כאל זכות נעימה.

מא מאמין, כי חרף הדעות על מה שהתחולל במתנה שלו הוא עדיין מסוגל "לקחת ילד ולהפוך אותו לאלוף עולם".

כזכור, ניהלד הניכותיו של מא, ביניהן יונג ג'ונקסיה, אלופת העולם בריצת 10,000 מ' מאבק נגד שיטות אימוניו וצורת התנהגותו כלפיהם, אבל בשבוע שעבר נמסר, כי יתכן שהשניים ישובו לשתף פעולה, כדי למנוע את התמוטטותה של הנבחרת הסינית המצויינת.

הצלחה לפני בריאות

רופאים גרמניים מאשימים ספורטאים מקומיים השוהים באחד ממרכזי האימונים האולימפיים בשימוש בסמים אסורים.

אחד מהרופאים ציין, כי המאמנים באתר האימונים סירבו לשתף איתו פעולה, מפני שהוא הצהיר, כי הבריאות חשובה אצלו יותר מההצלחה.

הרופא, אלכסנדר סטוגר, אורטופד ממזרח גרמניה לשעבר, טען, כי היו לו בעיות עם מאמני אתלטיקה, כאשר עבד איתם במרכז הריצה בקלן ולברקוזן, שהיא אחד ממרכזי האתלטיקה הגדולים בגרמניה.

הוא סיפר, כי בפגישה עם המאמנים הבהירו לו שדעתו על חשיבותה של הבריאות על פני ההצלחה אינה מקובלת עליהם וכי עליו לחפש לו קריירה חדשה מחוץ לספורט.

בגרמניה נערכת כעת חקירה ע"י רשויות הספורט בקשר לשמועות לפיהן, ממשיכים ספורטאים להשתמש בתמריצים אסורים לשיפור יכולתם.

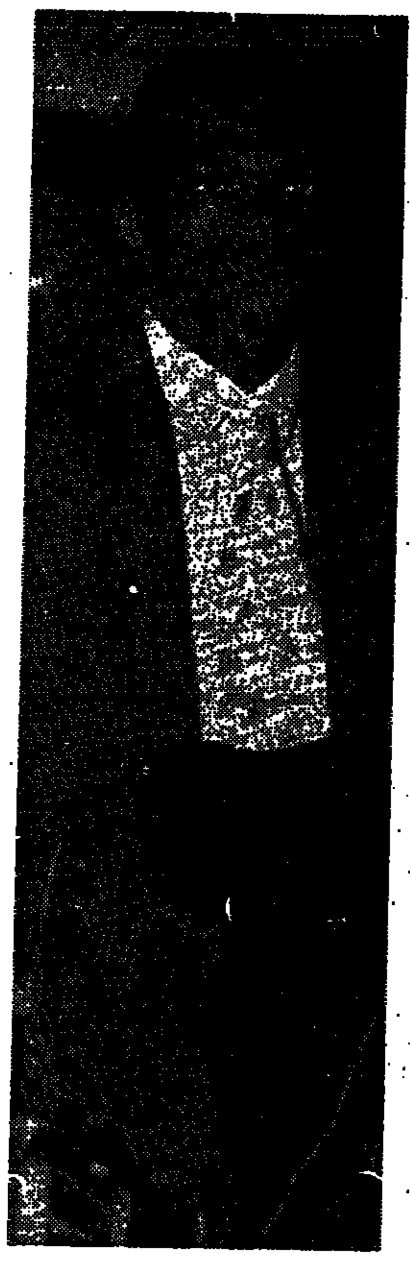

לאן נעלם מראדונה?

ארבעה ימים אחרי העלמותו המסתורית של דייגו ארמנדו מראדונה, הבטיח אתמול נשיא ארגנטינה קרלוס מנם לעשות כל מאמץ כדי לאתר את הכוכב הנעלם.

מנם הבטיח לסייע לחולץ את מראדונה מהבעיות אליהן נקלע. מאז יום ראשון נעלמו עקבותיו של מארדונה.

הוא לא הגיע לאימונים של קבוצתו ראסינג קלוב ולא הופיע לפני ועדת משמעת של ההתאחדות הארגנטינית שביקשה לבדוק כמה תקריות בהן היה מעורב.

● איטליה: במשחק המרכזי של המחזור תארח האלופה מילאן את המוליכה יובנטוס לעיני 81,000 צופים.

לא אמר את המילה האחרונה

הפיני, לאסה וירן, מי שזכה בארבע מדליות זהב אולימפיות בריצות הארוכות, חוגג בימים אלה את יום הולדתו ה־45, אך זה לא הפריע לו לשוב למעגל האימונים במטרה להשתתף בריצת המרתון במסגרת אליפות העולם שתתקיים בגטבורג.

עיתון פיני דיווח בהלסינקי, כי וירן שזכה בנצחונות כפולים בריצות ל־5,000 מ' ו־10,000 מ' באולימפיאדת מינכן 72 ומונטריאול 76, התכוון לרוץ מרתון באוסקה, יפאן, אך הריצה בוטלה בגלל רעידת האדמה שפקדה את האיזור.

במקביל לאימוניו, נאבק וירן על מקום בפרלמנט הפיני בבחירות הקרובות, אבל גם אם הוא יקבל מושב, הוא לא מתכוון לוותר על אהבתו הראשונה – הריצה.

ג'ונרן מקים צבא חדש

מאמן העל הפיני, מא ג'ונרן, שהתפרסם בעולם כאשר הוביל את חבורת הרצות שלו שכונו "הצבא של מא" לשיאי עולם מדהימים ואשר איבד את מרבית חניכותיו שיצאו כנגד שיטות האימונים שלו, מקים 'צבא חדש'.

איטליה נגד סאמפראס ואגאסי

גביע דייויס

צמד הטניסאים הטוב בעולם פיט סאמפראס ואנדרה אגאסי ישכחו בסוף השבוע את היריבות ביניהם על המחבט מס. 1 בעולם, ויוליכו את נבחרת ארה"ב נגד איטליה במסגרת רבע גמר הבית העליון בגביע דייויס.

השניים ישחקו רק במשחקי היחידים כשבזוגות יתייצבו ריצ'י רנברג וג'ארד פאלמר.

את איטליה ייצגו במשחקים אנדראה גאודנזי (19 בעולם) ורנצו פורלאן. בראגדי ופסקסולידו ישחקו בזוגות.

נבחרת גרמניה, אף היא בהרכבה החזק ביותר, הכולל את בוריס בקר ומיכאל שטיך, תפגוש בנבחרת הולנדית בנרצת שתנסה להפתיע באוטרכט.

קרייצ'ק הוא הבטוח היחיד אצל ההולנדים למשחקי היחידים. השני יבחר מבין אלטינג, סימרינק והארהויס.

שוודיה תשחק נגד אוסטריה כשבסגלה שמות כשטפן אדברג, מגנוס לארסון, יואנס ביורקמן ויאן אפל שלפחות על הנייר עדיפים על תומס מוסטר, אנטוניץ' ווילסשינג.

במשחק הרביעי ישחקו במוסקווה רוסיה הפיינליסטית עם קפלניקוב, וולקוב וצ'סנוקוב מול דרום אפריקה בשורותיה משחקים ווין פריירה, אנדרוסקה גרדול וגארי מולר.

מתחיל הפיינל פור

מכללות

מחר מתחיל ב"קינגדום" בסיאטל הפיינל פור של אליפות המכללות בכדורסל. צפון קרוליינה תשחק מול האלופה ארקנסו בעוד אוקלהומה סטייט תפגוש את יו.סי.אל.איי.

יו.סי.אל. איי זכתה בפעם האחרונה בתואר האליפות לפני 20 שנה, זו היתה אז זכייתו האחרונה של ג'ון וודן האגדי שהוביל את נבחרת המכללה ל־10 זכיות ב־12 שנים.

הונדורס: תיקו בברזיל!

הפתעה נרשמה אתמול בריו דה ז'נירו כאשר נבחרתה החלשה של הונדורס כפתה תיקו 1:1 על אלופת העולם נבחרת ברזיל.

המשחק נערך במזג אויר גשום ועל מגרש בוצי ומוצף מים שפגע במשחקם של המארחים.

ברזיל הופיעה בהרכב צעיר כאשר החלוץ רונלדו ויולה הוא היחיד מהסגל שכה בגביע העולם.

הונדורס הבקיעה ראשונה בדקה ה־15 מרגלי קארסון. ברזיל השוותה בדקה ה־44 מפנדל של טוליו.

● בלוס אנג'לס גברה צ'ילה על מקסיקו במשחק רעים כשאיוון זמוראנו מבקיע את שער הנצחון מפנדל בדקה ה־78.

למועצת יוקנעם עלית
ולראש המועצה מר סימון אלפסי
ברכות חמות
לרגל חגיגות ה־60
נח הנדסה אזרחית בע"מ
חב' לבניה ופיתוח
נח הנדסה אזרחית בע"מ
בוררות, יעוץ והערכת נזקים
טל. 220865 פקס. 04-222263

מועצה אזורית אפעל
טל' 03-5356933/4
פקס' 03-5356034
לשר עוזי ברעם
ברכות חמות ואיחולי הצלחה
לרגל מינויו ל"שר הפנים"

טבא ברבדת
לשר עוזי ברעם
לרגל מינויו ל"שר הפנים"
עירית נצרת עילית

שפע ברכות
למועצה מקומית הוד השרון
ולראש המועצה מר עזרא בנימיני
לרגל חגיגות 30 שנה להיווסדה
קריכלי
חב' לבנין והשקעות 1990 בע"מ

מיטב הברכות
למועצה מקומית
הוד השרון
ולראש המועצה
מר עזרא בנימיני
לרגל חגיגות
30 שנה להיווסדה
סתיו מערכות חשמל (1994) בע"מ
א.ת רעננה טל. 449991, 09-917788
פקס. 09-910917

ברכות ואיחולים לבביים
למר אורי צפריר
לרגל מינויו
למנכ"ל חב' הביטוח "אררט"
דוידוף
סוכנות ביטוח (1989) בע"מ

כהן נתן - קלדרון
עבודות תשתית ופיתוח
ביוב, ניקוז, ריצוף +קירות אבן, חידוש חצרות
טל. 7521691 - 050-29006617
ברכות לבביות
ליהוד, לתושביה
ולעומד בראשה - מר שלמה בקשי
במלאת 105 שנים להיווסדה
ברכת תנופה ופיתוח

مطابق للأصل

האגודה לזכויות האזרח תפנה לבג"ץ

נדחה ערעור העיתונאי ג'בארין שהורשע ב"הסתה לאלימות" עקב מאמרים שכתב

מאת אודי שרון

בית המשפט המחוזי בחיפה דחה אתמול את ערעורו של העיתונאי מחמד יוסף ג'בארין, שהורשע בבית משפט השלום בחדרה בפרסום מאמרים המעודדים ומשבחים מעשי אלימות במהלך האינתיפאדה. "האינטרסים המתנגשים במקרה זה הם בין חופש הביטוי לבין שלום הציבור, וידו של האחרונה היא על העליונה", קבע בית המשפט.

השופטים התירו בתוקף את העונש שגזר שופט השלום על ג'בארין: שנתיים מאסר על תנאי לשלוש שנים, וקנס של 15 אלף שקלים.

ג'בארין, תושב אום אל־פאחם, הואשם כי במהלך פברואר '90 פירסם בארבעה עיתונים ערביים מאמרים שבהם עודד את פעולות האינתיפאדה וגינה את הכיבוש הישראלי. התביעה טענה שהמאמרים עודדו למעשי אלימות שעלולים לגרום למותו של אדם או פגיעה בו, וזאת בניגוד לחוק למניעת טרור. הסניגור, עו"ד דן יקיר מהאגודה לזכויות האזרח בישראל, טען כי במאמרים שפירסם ג'בארין לא היה מקום עידוד למעשי אלימות, וחזר על טענתו זו גם במהלך הערעור בבית המשפט המחוזי.

כותרות המאמרים שכתב ג'בארין היו "אתה פחדן", "מרוכבך" ו"הידד, יישר כוח". בית המשפט המחוזי קבע, כמו שקבע שופט השלום, שכותרות אלו מעודדות למעשי אלימות מסוכנים. במאמר "אתה פחדן" קרא ג'בארין לצאת נגד אש התופת, בלשונו, שהוציאה לאורך הארץ ולרחובות, ואשר הרחיבה את מעגל המוות כל יום. היא התבטאה, כתב, בכדורים שפילחו את גופם של בני עמו ובשימוש בכדורי גומי שסימאו עיני תינוקות, וכן בהכות ועולי פנים אבילי נפש. הבורח מהתמודדות עם אש זו "ימות מות לב", קבע ג'בארין.

ועוד: "עתיקתך אין משמעותה אלא קיום הכיבוש... אם יקרה לך נזק למען אלוהים, הרי זה טוב לך. האם אין יראתך מהכיבוש נודמת לעבירה על מצוות הדת? קום ובוא בעקבותי, הריני הולך עם אחי לדפוק על שערי גן העדן. האם אתה בא איתנו?"

במאמר האחרון כתב ג'בארין בין השאר: "כל איבת שצעקתי 'הידד הידד' והשלכתי בקבוק תבערה, הרגשתי שאני עושה הוד תפארת".

השופטים המחוזיים, מלכיאל סלוצקי, חיים פיזם ושמואל ברלינר, הסכימו עימם, כי במאמרים האלה אכן עולה אהדה לאינתיפאדה ואף עידוד לפעילות במסגרתה. "מטרת החוק היא להגן על הציבור לא רק מפני התוכן המזיק של הביטוי עצמו, אלא מהתוצאות המסוכנות שעלולות לנבוע מפרסום כזה".

השופטים הדגישו שהפרסום נעשה בעיתונות בשפה הערבית, על רקע מהומות פוליטיות והתרחשות ביטחונית, כאשר האינתיפאדה בעיצומה ומפילה קורבנות רבים (אם כי בעיקר בקרב הפלסטינים). עקב נסיבות אלה, הוליכו השופטים, ראשי בית המשפט להסיק כי קיימת מידה מוחשית של הסכנה שבמאמרים. בנוסף, הם קבעו כי ג'בארין אכן התכוון להשיג את התוצאה להן קרא במאמריו (כלומר לעודד בני עמו מכיפיה).

בית המשפט המחוזי ציין כי המאמרים הופנו לאזרחי ישראל הערביים, אשר באוהדי האינתיפאדה הייתם לה אהבתם, ולכן אין להשלים עם קריאה לעודדם להתנכלות לתחבתם האוהדת עד כדי רצון לפגוע בחיילי צה"ל בכיוון לאינתיפאדה.

עו"ד יקיר הגיב על החלטת הערעור: "הרשעה של עיתונאי בשל מאמרים שפירסם היא פגיעה קשה בחופש העיתונות. לדעתנו, במאמרים אלה לא התממשה הסכנה לביצוע מעשי אלימות עד כדי ודאות".

מהאגודה לזכויות האזרח נמסר בתגובה: "הרשעתו של אדם בפלילים בשל אמירותיו, מהווה פגיעה קשה בעיקרי היסוד הדמוקרטי של חופש הביטוי, ובעיקר כשמדובר בביטוי בעל ערך ספרותי ואמנותי". האגודה תבקש מבית המשפט העליון רשות לערער בפניו על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה.

החביא את ילדיו בבגאז' כדי לחסוך דמי כניסה ל'חמת גדר'

מאת שמעון וייס

עמרי לוטן (18) בנו של מנהל אתר המרחצאות והתנינים בחמת גדר, לכד אדם שניסה להבריח את שני ילדיו לאתר, כדי להימנע מתשלום על כרטיסים עבורם.

לוטן הבחין, במהלך עבודתו בבריכות הדגים של קיבוץ מבוא חמה הסמוכות לאתר, במכונית שנהגה בכניס שני ילדים לתא המטען כדי להסתירם, ויורד בנסיעה לכיוון שער הכניסה לאתר.

הצעיר רץ לכיוון האתר והגיע בדיוק כאשר המכונית עמדה להיכנס והשומר החל פותח את השער. הוא ביקש ממוכר הכרטיסים לעצור את המכונית ודרש לבדוק את תא המטען שלה. תחילה סירב האיש, תושב נצרת עילית, אך לאחר לחץ ואיום מצד אנשי האתר, הוא הסכים לפתוח את תא המטען ושם נתגלו שני הילדים.

האב הסביר כי עשה זאת כדי לחמוק מתשלום הכניסה וביקש מאנשי האתר שירחמו עליו ולא יתלוננו נגדו במשטרה. אנשי האתר הסכימו, אך דרשו ממנו לפחות לשלם עבור כניסת ילדיו לאתר.

רופא שלא איתר מום בעובר נתבע לפצות ההורים

(עג.־ רופא נשים מראשל"צ נתבע לשלם לבני זוג מאותו יישוב 720 אלף ש"ח, בטענה לרשלנות רפואית.

בתביעה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב נאמר, כי במהלך '93 פנתה האשה באופן פרטי אל הרופא כדי שיערוך סקירת מערכות לעובר שבבטנה. לטענתה, היא פנתה אליו לאחר שהרופא אמר לה כי הוא נמנה עם 30 הרופאים הנחשבים למומחים לביצוע בדיקה זו.

באוקטובר '93 ילדה התובעת תינוקת, שמתה לאחר הלידה כתוצאה ממום קשה בעמוד השדרה. לטענת התובעים, ניתן היה לזהות את המום בסקירת המערכות שביצע הרופא הנתבע, אך הוא לא זיהה את המום ולכן המשיכה התובעת בהריונה ונמנעה ממנה הזכות לבצע הפסקת הריון.

טרם הוגש כתב הגנה.

ראש העירייה רוני בילוא מקבל הבכירים בבי... דיקן (צילום: אילן אוספנדרייבר)

ראש המועצה הדתית באילת נעצר בחשד לעבירות מירמה

(עג.־ יצחק סאולי (50), יו"ר המועצה הדתית באילת, נעצר אתמול לחקירה ביחידה הארצית לחקירות הונאה ושוחרר בערבות ובתנאים מגבילים על ידי בית המשפט השלום בבאר שבע, בהסכמת החוקרים.

נציג המשטרה, מפקח ערן ספרא, הודיע לבית המשפט כי סאולי חשוד בביצוע עבירות מרמה והפרת אמונים. לדבריו, סאולי התנה מתן תעודת כשרות לאחד מבתי המלון באילת בתשלום 30 אלף ש"ח למועצה הדתית – זאת כאשר כמובן לא היתה לו סמכות להתנות כזו. עוד טען מפקח ספרא כי סאולי נהג לארח בבתי מלון באילת אישים שונים על חשבון המועצה הדתית בעיר.

המשטרה טוענת שקיים חשד כי סאולי ביצע עוד מספר רב של עבירות דומות, אבל לצורך חקירת החשדות המשטרה כבר לא זקוקה להחזקתו של החשוד במעצר. לכן הציע מפקח ספרא לשחרר את סאולי ממעצר בערבות ובתנאים מגבילים.

סאולי הסכים לתנאים שהציג נציג המשטרה, והשופטת שרה דברת ציוותה לשחרר אותו בערבות של 20 אלף שקלים. השופטת ציוותה על סאולי להפקיד את דרכונו בבית המשפט, אסרה עליו לעזוב את הארץ במשך שנה, וחייבה אותו להתייצב במשטרה בכל עת שיידרש.

הורשע שודד סניפי דואר. סרגי יעקב (27) מעפולה נידון אתמול בבית המשפט המחוזי בחיפה לחמש שנות מאסר, שנה וחצי מתוכן בפועל, לאחר שהורשע על פי הודאתו בשוד שני סניפי דואר בחיפה. יעקב, עולה חדש מחבר המדינות, נכנס ב־20 בנובמבר '94 לסניף הדואר ברחוב גאולה 24, נתן שקית לפקידה ובאיומי אקדח צעצוע דרש ממנה למלא אותה בכסף. הפקידה הכניסה לשקית 8,360 שקלים. בדרך דומה שדד יעקב כעבור שעה 20,970 שקלים בסניף הדואר שבשדרות בן גוריון. הוא נלכד בתום מרדף אחר מכוניתו. (אודי שרון)

חשוד באונס גיסתו הקטינה. בית משפט השלום האריך אתמול את מעצרו של תושב אשדוד (26), שנעצר לפני יומיים בחשד שביצע מעשים מגונים בגיסתו הקטינה. לטענת המשטרה, במשך כשנתיים נהג החשוד לבצע מעשים מגונים בגיסתו, אחותה של אשתו, מאז שהיתה בת 15. נמסר כי בינתיים הפעילו בני משפחתו של החשוד לחץ רב על הקטינה כדי שזו תחזור בה מתלונתה. (ע)

סי־אן־אן שוקלת להעביר את שידוריה דרך ערוץ 2

– במקרה שלא תגיעה להסכמה עם חברות הכבלים, שמסרבות לשלם לסי־אן־אן את התעריף המעודכן

מאת אביבה אלצמן

רשת ה־CNN שוקלת להעביר את שידוריה דרך ערוץ 2 בשעות שהערוץ אינו משדר, אם לא יצליחו להגיע להסכמה עם חברות הכבלים באשר לתנאי התשלום עבור השידורים.

ההסכם הקיים בין חברות הכבלים לבין סי־אן־אן הסתיים בנובמבר '94, ומאז מנסה החברה המשודרת לחתום עם חברות הכבלים על הסכם חדש במטרה להסדיר את התשלום שתקבל סי־אן־אן עבור שידוריה, אך ללא הצלחה. בסי־אן־אן לא רצו להגיב על הידיעה שהם שוקלים להעביר את שידוריהם בדרך אחרת מאשר הכבלים, אך מסרו שאכן יש משבר במו"מ עם הכבלים, "ואם ימוצו כל האפשרויות, כולל הליכה לבית משפט או לבורר, נחשוב על אופציות שונות".

מונופול נצלני

בשבוע שעבר הגיע לארץ רון סיקה, סגן נשיא ב"חברת טרנר אינטרנשיונל", הבעלים של סי־אן־אן, במטרה להוציא את המו"מ מהמשבר, אך לאחר מספר ימים עזב את הארץ בהרגשה "שאין עם מי לדבר". בשיחת טלפון מלונדון אמר סיקה שהבעיה הבסיסית היא שיש לנו קושי לנהל מו"מ עם מונופול נצלני, שמשתמש בכוחו בכוח שיש לו לקרטל ומעביר את המסר: 'אנחנו מונופול ולכן נעשה מה שאנחנו רוצים. אין לכם ברירה, אלא לנהל מו"מ איתנו ובתנאים שלנו, כי אין אף אחד אחר'. זה מצב עצוב ומביש. אנחנו קשורים ל־210 חברות שידור שונות ברחבי העולם, ואף פעם לא נתקלנו בבעיות מהסוג שיש עם חברות הכבלים בישראל", אומר סיקה.

החוזה בין סי־אן־אן לחברות הכבלים נחתם לפני כחמש שנים, כאשר חברות הכבלים החלו לפעול בישראל. אז, כשתעשיית הכבלים בארץ עוד היתה חדשה ועם מספר מנויים קטן, הסכימה סי־אן־אן "כדי לעזור לתעשייה בתחילת הדרך, לתת את המוצר שלנו במחיר נמוך". מאז שהסתיים החוזה, בנובמבר האחרון, מנסה סי־אן־אן לחתום עם חברות הכבלים על חוזה חדש, "במחיר שהמוצר שלנו שווה באמת, וזאת משום שכבר לא מדובר בתעשייה חדשה, אלא בתעשייה מפותחת עם 800 אלף מנויים".

פלסטיני נהרג ו־3 נפצעו מפגיעת משאית ישראלית

(ע).־ אדם אחד נהרג ושלושה נפצעו בתאונה שאירעה אתמול בבוקר בכביש חוצה שומרון, סמוך לאיזור התעשייה ברקן.

סמיטריילר ישראלי, שנסע לכיוון אריאל, התנגש במכונית פרטית, בה נהג תושב השטחים. אחד מנוסעי המכונית הפרטית, גם הוא תושב השטחים, נהרג ושלושה אחרים שנסעו במכונית נפצעו.

בתאונה אחרת, שאירעה במושב מיטב, נהרג פועל תאילנדי כאשר טרקטור שהשתדרדר פגע בו. צוות של מד"א שהגיע למקום קבע את מותו של הפועל. משטרת עפולה חוקרת אם היה כאן מקרה של גרימת מוות ברשלנות.

2 אחים התעללו באמם בת ה־60; אחד אחז בה, השני חבט בה

(ע).־ שני אחים תושבי אשדוד הואשמו אתמול בבית משפט השלום באשדוד, כי היכו יחד את אמם בת ה־60, הסובלת ממחלות כרוניות רבות.

בכתב האישום נטען, כי בנובמבר '92 פרץ ויכוח בין שני האחים, יעקב עזו (35) ודוגי עזו (25), לבין אמם. במהלך הוויכוח אחז דוגי בחוזקה באמו כשהוא מעקם את ידיה מאחורי גבה, ואילו האח המבוגר יעקב היכה אותה וסטר לה. אחד השכנים נחלץ לעזרת האם ומנע מבניה להמשיך להכותה.

בבית המשפט כפרו השניים באשמה וטענו כי מעולם לא נגעו לרעה באמם.

איחולים לבביים
למר עמוס רודין
לרגל מינוי למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
עלי סללים קבלן

למיטב הברכות
למר עמוס רודין
לרגל מינויך
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
חפציבה

ברכות וסיוע לביוע
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
[illegible]
07-230666

טבא ברבזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
סיבוני יצחק
08-560862

למר עמוס רודין
שפע ברכות
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
חברה לבנין ופתוח בע"מ
טלפון: 04-517637, 517690
רח' העצמאות 88, חיפה מלפקס. 04-514627

שפע ברכות
למר עמוס רודין
לרגל מינויך למנכ"ל
משרד הבינוי והשיכון
חברת רמט בע"מ

ברכות לביוע
למר עמוס רודין
לרגל מינויך
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
המשך שגשוג והצלחה
דרוקר זכריה
חברה קבלנית
לעבודות אזרחיות
בנין ופיתוח בע"מ

צרזר ברכזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
שרביט
חב' לבנין והשקעות בע"מ

לעמוס רודין
בהצלחה בתפקיד החשוב והאחראי
אהוד רויטמן
וחברת אור עבודות בע"מ
אור עבודות בע"מ
המגדל- אורלוב 77 פ"ת 49342. טל: 03-9347347 פקס: 03-9341450

טבא ברבזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
יפרח אברהם
בנין ופתוח בע"מ
06-989282

ברכות ואיחולים לביוע
למר עמוס רודין
לרגל מינויו למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
מוחמד עבד אלקאדר ושות' בע"מ
חברה לבנין, שיכון והשקעות
נצרת טל. 578599 06-571419 פקס. 06-550616 ת.ד. 96

ברכות חמות
למר עמוס רודין
לרגל מינויך
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
"חלמיש" חב' ממשלתית-עירונית לשיקום הדיור בת"א-יפו בע"מ
שא ברכה הצלחה ושיתוף פעולה פורה

ברכות חמות
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
תשלוז השקעות
תשלוז
TASHLOZ INVESTMENT & HOLDING LTD

טבא ברבזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
בוני התיכון הנדסה אזרחית ותשתיות בע"מ
מגדלות יפו דרך בן צבי 2 ת"א ת.ד. 8449
טל. 03-6825175 (רב קווי) פקס- 03-6824958

איחולים לבביים
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
לוי־רמות עבודות עפר, כבישים ופתוח בע"מ
רח' הצפורן 30, ירושלים, טל. 02-763786, פקס. 02-762054

צרזר ברכזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
האחים אבו עיאש בע"מ
06-561858

ברכות לביוע
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
חבר ערבית חברה לבנין
04-825919

טבא ברבזת
למר עמוס רודין
לרגל מינויו
למנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
אגבריה פאדל אללה
06-311677

כפתור ותרח

נראה כי הפריימריס בארץ תפסו את מקומם של אזורי הבחירה בבריטניה. אפילו מצלמות הטלוויזיה וערוץ 33 הוניוז־משהו אינם מספקים עוד חברי־כנסת בבניית "הדיוקן הציבורי" שלהם

שלמה גינוסר

הזינוק האנרגטי של שר האנרגיה גונן שגב שלשום לעבר הכפתור של מנגנון ההצבעה האלקטרוני בכנסת הסתיים בפיגור של שתי שניות. הקול הקואליציוני הנגוע הכריע לטובת נצחון אופוזיציוני. אבל, גם אם כשלונה של הקואליציה לדחות את ההצעה להקים ועדת חקירה לבדיקת הניהול הכספי בהסתדרות אירע על חוט של קול לא יהיה זה הוגן אם הקואליציה תטיל את האחריות לכשלונה על כתפיו של אדם אחד.

התירוצים ידועים: יצאתי לקרוא לאלכס, הורתי במכונית להצבעה ולא הספקתי, הבטיחו שכיגה יאריך בתשובה והוא קיצר, מעי המו כחלילים ונאלצתי לפרוש לשירותים וכיוצא באלה תירוצים מן הלקסיקון המוכר של הח"כ הנעדר. אבל, רוב התירוצים נמוכים מכדי להסתיר את הסיבות האמיתיות. יש המתחמקים מהצבעות מטעמים פוליטיים ופנים־פוליטיים למיניהם, יש שמוקירים את רגליהם ברגעים מכריעים דווקא משום שגילו זה מכבר עיסוקים מרתקים (ואולי משתלמים יותר מבחינה פוליטית) מנמנום סוררני בישיבות מליאה או ועדות, ויש - כפי שתמיד היו - ח"כים במשרה חלקית אך בשכר מלא.

חוץ מהח"כים המכהנים בו־בזמן־ראש בישיבות המליאה, איש אינו מכביד על עצמו בתחושה של חובת־דיווח לכיסאו, אותו כיסא שעל כיבושו עמל בפרך בעוברו את כל מדורי הפריימריס ומערכות הבחירות הכלליות.

מכיוון ששוט המצליף הסיעתי הועתק מן הפרלמנט הבריטי (כדאי לזכור שבימים עברו תפקידו של המצליף היה לעבור בכל הפאבים ובמוסדות המפוקפקים יותר בסביבות בניין הפרלמנט ולאסוף את פרלמנטריו להצבעה, ככבס הרועה את עדר הבקר) - אולי מוטב היה לאמץ נוהג הצלפה בריטי נוסף. מצליפי הסיעות השונות בפרלמנט נוהגים לסווג את אזהרותיהם לחברי הסיעה לקראת ההצבעה ולמתוח מקו אחד ועד שלושה קווים מתחת ל"הזמנה" להיות נוכח בשעת ההצבעה, כאשר צליפת שוט המלווה בשלושה קווים פירושה סנקציה מפלגתית חמורה. הצרה היא, שגם המלצה זאת אפשר לפטור בנקל ב"אשרי התמימים".

השבועון הבריטי "אובזרבר" יצא השבוע בתקפה חריפה ביותר על חברי הפרלמנט המעדיפים פעילות חוץ־פרלמנטרית על ישיבות המליאה והועדות. במאמר מערכת תוקף ה"אובזרבר" את הנוהג הנושן ההולך ומשתרש לארגן את ישיבות הפרלמנט כך, שחבריו יוכלו לחמוק כבר ביום רביעי לעיסוקיהם באזורי הבחירה שלהם ברחבי המדינה. נוהג זה גורם לכך, שהשבוע הפרלמנטרי בווסטמינסטר מתקצר, למעשה, מחמישה ימים לשלושה (שהיא, אגב, המיכסה השבועית הנהוגה אצלנו).

"לעתים קרובות מדי, הכניסה לפרלמנט נראית כטיפוס אל עולם הפריווילגיה. בקלות רבה מדי מתייחסים חברי הפרלמנט לסטטוס יותר מאשר לג'וב - אמצעי לפיתוח דיוקן ציבורי יותר מאשר עבודה למען האינטרסים של הבוחרים" תוקף ה"אובזרבר" ומוסיף: "במרדף אחרי הפירסום על חשבון מילוי החובות בפרלמנט - חברי פרלמנט סייעו לא רק להאריך את ההתייחסות הציניות של הציבור כלפי המוסדות הפוליטיים. הם גם החלישו את תפיסת־הפרלמנט עצמה".

כל זאת, בעיקר בשל העדפת העיסוקים באזורי הבחירה (כדי להבטיח את בחירתם מחדש, כמובן) במקום למלא את חובתם הפרלמנטרית הבסיסית: חקיקה ובקרה על הממשלה.

נראה כי הפריימריס בארץ תפסו את מקומם של אזורי הבחירה בבריטניה. אפילו מצלמות הטלוויזיה וערוץ 33 הוניוז־משהו אינם מספקים עוד חברי כנסת בבניית "הדיוקן הציבורי" שלהם. לא כל־כך מפתיע אולי, בהתחשב בזה שהשידורים החיים מדיוני הכנסת הם, לא אחת, אנטיתיזה למושג "חיזות". המצב ההפוך, היפראקטיביות ומהומה רבה, דווקא אינו מטריד את הח"כים הפחות נחשבים, אבל רובם, תודה לאל, כבר הבינו שהצעקנות היתרה והמרגנות המצלמות עלולות להסתיים, אפילו בעידן הפריימריס, באפקט הרסני של "איסתרא בלגינא".

אימתו של שוט הבחירות המתקרבות גדולה יותר מאימת שוטו של המצליף הסיעתי. זה לא חדש. לקראת סוף תקופת כהונתה של כל כנסת בעבר תמיד נפרצו השורות ודבו הכבשים התועות בכל סיעה והיו כצאן ההולכות לטחיטה. ח"כים אחדים אכן עשו זאת למטרות סחיטה ממפלגותיהן, ח"כים אחרים ביקשו להאדיר את אישיותם העצמאית בעיני מגורי־בוחרים שונים וח"כים מעטים פשוט נולדו לשדוך את דרכיהם.

הצרה היא, שאחד המאפיינים הבולטים של תרבות הפריימריס, שמימלא נוגסת ומכרסמת באיכות הנבחרים, הוא עצבנות־שעון אקוטית. מועד הבחירות נשאר קבוע, אבל ההסתערות על הבוחר הולכת ונוסגת לעבר ההווה. ככל שתרבות זאת תפרח ותתפשט, כך תלך ותוקדם מערכת הבחירות ותגגוג ומדכנסת נמו בתיאבון שאינו יודע שובעה. ח"כים ימצאו את עצמם מאויימים על־ידי שוט המצליף מחד ועל־ידי אימת הבוחר מאידך והרבה כפתורים במנגנון ההצבעה האלקטרונית במליאה יישארו מיותמים או שישמשו עדות למרידות שטותיות. מה יהיו מזה ח"כים בודדים? כמו תמיד; העדמומי יפיק רווח והאחר יישאר תרח. כאן לא תהא רבותא לקואליציה על פני האופוזיציה או להיפך. כי, בינינו לבין עצמנו, הצבעות בכנסת לא תרצו אף פעם את גורל הבחירות. לכל היותר, הן חזו את תוצאותיהן במידה משתנה של דיוק. ■

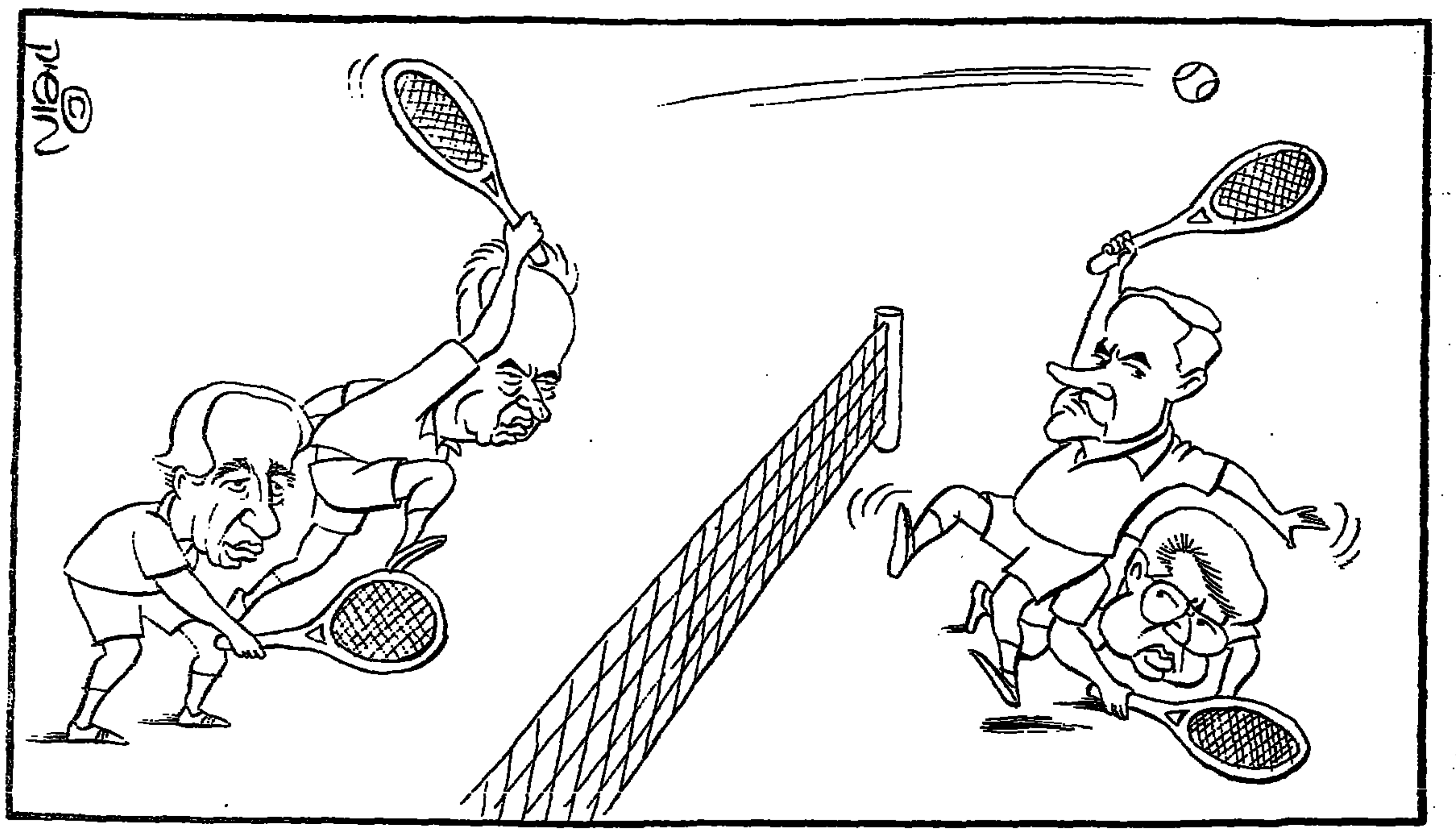

מי בזיל (הזול) ומי ב"מיצוב אישי"

אמיר אורן

הלוויין המדיני הראשון מתוצרת ישראל, "אוסלו 1", שוגר בהצלחה בספטמבר 1993, לאחר שפרס, רבין וממשלתם החליטו לחסוך ולקבל את ההצעה הזולה ביותר. הצלחה, בהקשר זה, פירושה הינתקות מכוח הכבידה של כדור־הארץ ויציאה לחלל. רק קטנוניים רעי־לב יטענו כי באי־יכולתו של הלוויין להינתק מהטיל, פעולה הידועה גם כ"הפרדה", טמון כשלון מטריים. לפי כל אומדן ענייני, הצלחה בארבעה מתוך חמשת השלבים היא הצלחה של 80 אחוז - ובדמוקרטיה קובע הרוב. אובדנו של הלוויין בחלל אינו צריך להתפרש על דרך השלילה, אלא כאתגר בסדר־הגודל של המידבור והמת"ח (מזרח־תיכון חדש).

שמעון פרס שונא איזכורים של פעולותיו בעשורים קודמים - "אל תעשה אתי את חשבונות העבר" - למעט כאשר איזכורים אלה מיטיבים איתו, לא אחת מפיו. פרס מייחס לעצמו, במידה רבה של צדק, פעלתנות מרכזית בביצוע החלטת בן־גוריון לבנות כור גרעיני בדימונה, אבל השתבחותו בחזונו המרחיק ראות מתעלמת מפרט קטנטן: בראשית שנות ה־60 התמ קדה המחלוקת הפנימית לא רק בסוגיה העקרונית, להתגרען או לא, כי אם גם בשאלה המעשית כמה לתקצב מתי ועל חשבון מה. לולא השקיע אז צה"ל בכוחו המקובל, במיוחד בעוצבות המשוריינות, היתה מלחמת ששת הימים מתנהלת ומסתיימת במתכונת אחרת לחלוטין. לטווח הארוך תרמה דימונה להרתעה הישראלית מפני איומים קיומיים, אך כדי לעבור את הטווח הקצר בדרך לארוך היה צורך, תחילה, בהקצאת המיליארדים ל"סנטוריון" ול"פאטון".

טנקי־השלל מתוצרת סובייטית, שנאספו ב־1967 בסיני בהמוניהם יחד עם משאיות "זיל" ורכב רב אחר, זימנו לישראלים רבים היכרות עם האדם החדש שעיצבה המהפכה המרקסיסטית־לניניסטית: ראש קטן עם שלפוחית גדולה. ההברקה הסובייטית היתה בהתאמת האדם למכונה. אם בתוכנית החלל השלימה מכפלת הכמויות העצומות ברודנות החשאית עם ביזבוז כצער אך הכרחי בקוסמונאוטים שעד ליורי גגארין, נהגה הצבא הסובייטי ביבשה מעודפים אנושיים גדולים, שהניחו לו לברור שריונאים כמידתם הדחוסה של הטנקים, בניגוד להתפנקות המערבית, המתחשבת בגוף האדם ובצרכיו. מומחים מהמערב, שהתלוו בשנים האחרונות לגיחות ארוכות במפציצים רוסיים, חסו על בשרם את מטמון של 22 שעות צפופות ללא שירותים אחידיים. זהו, כנראה, גם המעיין שממנו שאב סייס־התוכלה האפו אסד, תניך התעופה הצבאית הסובייטית, את משמעת־המים המהוללת שלו, המחוללת פיק בברכיהם של שריחוץ אמריקאים לדורותיהם.

הרעיון הסובייטי התבסס גם על שליטה ריכוזית נוקשה בכוחות, לבל יעזו לחשוב עצמאית כדי ריגיעו, חלילה, גם למסקנות מדיניות מורדניות. הצלחתם של צבאות מערביים - ואולי יותר מכל, בשנים מסויימות, של צה"ל - להוציא את תלמידי הסובייטים משיווי־משקלם היתה אמורה ללמד משהו בעניין יתרונם האיכותי של המפקד הלוחם המוסמכים, במגבלות ברורות, להפעיל יוזמה ותושיה, אבל לקח זה נשחק בעידן המחשב. עיתונות התעופה העולמית גדושה במחלוקת בין מתכננים לבין טייסים בשאלה שהפילה, כנראה, עוד ועוד מטוסי נוסעים מתוצרת "אירבוס": השלטת המחשב בתאי־הטייס, כך שגם באירוע־חירום במעט ואין המוח האנושי המנסה לתקן תקלה ממוחשבת יכול לגבור על התוכנה. רבים ממבקרי "אירבוס", המשבחים את הגישה האמריקאית של "בואינג" ו"מקדונל־דגלס", מייחסים את השגיאה הגורלית בתיכנון הבסיס האירופי ליהירותם של המהנדסים, המזלזלים בטייסים.

דוגמה אחרת ליהירות זו, בכסות של תגובה קרירה לשתצנות טייסית, מובאת בספרו החדש והמשונה של משה ארנס, "מלחמה ושלום במזרח־התיכון". טולסטוי אוורי זה מגלה טפה - מסר שביקש ב־1984, בהיותו שר־הביטחון, להעביר באמצעות השליח האמריקאי דונלד ראמספלד לסדאם חוסיין, כי ישראל תשמח "לייעץ ואף לעזור" לעיראק במלחמתה נגד איראן - ומכטח ספחיים. ארנס סיבוע את עצמו, אם כי רק בעטים מאד זולתו, שנצחון הליכוד על העבודה בבחירות 1988, בשובר־שוויון 39:40, הושג בזכות איש אחד באירוע אחד. היה זה ראש־הכמה ארנס, שמילכד את יריבו עזר ויצמן בעימות פומבי ביניהם וחילץ מפיו הכרזה בדבר הישענות אפשרית על קולות הסיעות הערביות. בכך מיצב ויצמן את העבודה שמאלה מהמרכז, השאיר את המרכז לליכוד והעניק את הבכורה לקברניטו של ארנס, יצחק שמיר.

מי שאינו ארנס עשוי לזכור אירוע אחר, ערב הבחירות ההן, פיגוע קטלני באוטובוס ליד ידיהו (בתוספת ויד של אלוף פיקוד המרכז עמרם מיצנע כי אין בכוחו של צה"ל לסכל תמיד פיגועים כאלה), כתורם קצת יותר להטיית הכף, במידת הכפית, מהעבודה אל הליכוד, אבל המיצוב הכללי של ארנס, כמו של פוליטיקאים מהנדסים פחות, הוא רק בסוזה ליצרים הפרטיים. לא במקרה אהודות כל־כך בארץ מכוניות מתוצרת "מיצוב אישי".

פרס ורבין קנו מערפאת, במחיר־מיבצע מפתה, טיל מתוצרת עזה, שאינו מצליח להיפרד מלוויין המדיניות הישראלית

מול שמיר וכמאוכזב ממנו, כקורבן נאמנות חד־סיטרית, התגלגל בארנס מקרהו של אריה בר־אליעזר מול מנחם בגין. בזכרונותיו הפוליטיים של בר־אליעזר, שהופיעו לאחר מותו לפני 25 שנה, מתוארת פליאתו של מספר 2 ב"חירות" על נדיבות מנהיגו, שהסתפק בנציג אחד - בגין - של מפלגתם בממשלת האחדות של אשכול ולא תבע וקיבל כיאה למשקלה מול הליברלים של גח"ל שר שני, מן הסתם בר־אליעזר (שירותו גם כי בגין נואות לוותר על התביעה להעברת תיק־הביטחון למשה דיין והופתע לשמוע כי בינתיים נקבע לה אשכול). ברגעים מבריעים, קובעת האישיות ולא המפלגה, כמתברר גם מהמהלכי שמיר בכינון ממשלת 1984, עם שר־הביטחון רבין ובלבד שייחסם אריאל שרון - וכמשתקף מנחישותו של דוד לוי לעשות כל שיידרש, לקראת הבחירות או למחרתן, להרביק את ח"כיו ללשונו המאזנת בין שתי הסיעות הגדולות בכנסת ובלבד שלא ייאלץ לכבות את סנגרלשעבר ועלבר־לנצח "ראש הממשלה בנימין נתניהו".

ההצעה הזולה ביותר. ערפאת, קהיר, 1970

הרחק מן העין הציבורית, מעיבה תופעה דומה על היחסים בצמרת צה"ל: הרמטכ"ל מדיף עויינות כלפי ראש אמ"ן. רב־אלוף אמנון ליפקין־שחק להוט לחזות בפרישתו של אלוף אורי שגיא לביתו ולזיתו, בין משום ששגיא - ידידו בהתמודדות על ירושת אהוד ברק ומי שאינו מועמד מתבקש לניהול הגרתי של ערבי פנוי־פנויות, אך מקובל כמיומן ביותר במלאכת הצבא - אינו סוגר לסמכותו המקצועית, בין משום שליפקין זקוק לכל תפקיד־אלוף פנוי. אם ימנה את תא"ל איתן בן־אליהו לעוזר ראש אג"ם, כמקדמה בדרך המתקצרת למינויו למפקד חיל־האוויר, יישארו לרמטכ"ל לטובת אלופים חדשים מכוחות השדה לא יותר משני ראשי אגפים במטכ"ל. את המועדף בעיניו, תא"ל משה ("בוגי") יעלון, באמות־המידה של ליפקין אולי הרמטכ"ל הראשון של העשור הבא, מבקש הרמטכ"ל להעדיף לאמ"ן. אם יתעקש שגיא להישאר בתפקידו, באין לו התחייבות מבפקודו האחר, שר־הביטחון רבין, לקבלת תפקיד מבלתי שווה־ערך, ייתקע ליפקין, במידה רבה, עם המטכ"ל שאייש ברק ובלא יכולה להסביע חותם אלופי משלו.

עד כה, רבע־שנה לאחר מינויו, אכן אין חותם כזה ניכר בצה"ל. ליפקין הוא אכנם במופגן רמטכ"ל חיילי יותר מקודמו ובתרחק מבחישה מדינית, כיאה הן למי שנכווה בהיקות עם אש"ף והן למי שעוד עלול לקבל מעליו את הסילוק המסעיד בִיבִי. אריק ורפול, אך הוא גם מנוכר כלפי רבים מבכירי קציניו, ממעט להיוועץ בסגנו מתן וילנאי ומשרה בסטת, במקצת ביקוריו, אווירה בתתיקה ומשתקת.

בכל רבטכ"ל, זקוק ליפקין במיוחד לראש אמ"ן שיקנה לו תחושה כי אנף רגיש זה שלו מאובטח מהפתעות מצד עמית וכוחך גם יחד, אך כתוצר־לוואי השוב ביחסי־הכוחות בצמרת הביטחונית, אם יצליח למנות את יעלון לראש אמ"ן ולהשפיע, לקראת מארס 1996, גם על מינוי פנימי לראשות ה"מוסד", לאחר שבראשות השב"כ זכה מומלצו של ידידו יעקב פרי, יהיו כל שלושת החברים המרכזיים בוועדת ראשי השירותים זוטרים בעליל מהרמטכ"ל ואסיר־תודה לו ובניגוד, למשל, למצבו של רפאל איתן מול ראש ה"מוסד" יצחק חופי וראש השב"כ אברהם אחיטוב, בסלהי שנות ה־70.

הקושי העיקרי של קהילות המודיעין, מול מישטרים סגורים וממודרים מטהראן ועד פיונג־יאנג וארגונים תת־מדינתיים מחיזבאללה וחמאס ועד לעוד משולם ול"אום שינריקיו" מחוללת היפאנית, הוא במבצאת התמהיל היעיל של מעקב רואה ושומע עם סוכנים אנושיים. הכל מעוניינים, כמובן, בהגברת החדירה האנושית לתוככי המישטר והכת, אך כפי שגילו החודש טוב בסי.איי.אי - ואשתקד, בהאיסי, באחוותה הביטחונית של הסוכנות האחרות, די.אי.אי - הגורם האנושי גורר עימו עלויות נוספות. לחיידר־בזון אינו מסוגל לחשוף כוונות של קבניטי אורייב, אך גם אינו עלול להתהבך בפשעים משלו, כמו הקולונל שכיד־הסי.איי.אי בגואטמלה. שירבו אצל מפעיליו מכאוב יותר מאשר דעת.

זה היה, כזכור, גם סופו (הארצי) של סיפור פולארד - סם שאינו בנמצא בסיפרו של ארנס, אף שגיוסו לשירות הלק"ם - "הלשכה לקשרי מדע", רישמית, אך בפועל "הלשכה לקיצור מרחקים", מפאת משימותיה לגניבת ידע טכנולוגי זר ולשימוש בו בפיתוחים ישראליים כמו־מקוריים - אירע בתקופת ארנס במשרד־הביטחון. מאחורי הדימוי הפייגיני־שילוקי, החמדני והמקוסם כל־כך, ניצבת, מנימוקים מסורתיים של היסכון בכספי־ביטחון שיזקו לרכש אחר ובשנים יקרות בין מלחמות, מציאות עגומה של סיכונים מדיניים והתפתקנות פחוזה. המדוזה האנושי שבין הדרג המדיני המסמיך והדרג המקצועי המבצע גדול דיו, באין פיקוח נאות, למשחקים אסורים ולהזרמה סיבובית של כספים ממלכתיים לכיסים פרטיים או מפלגתיים.

הפרשות הביטחוניות שכללו הערמה על המערכת המשפטית, יחד עם מעורבותם של הברים בבית־המשפט העליון, מאגרנט ולנדוי דרך כהן וברק ועד לשמגר וגולדברג, בוועדות החקירה שבדקו קטעים ממלחמות יום־הכיפורים ולבנון ואת סבה מערת המכפלה, סייעו להתפכחותה של הערכאה המשפטית העליונה מנטייתה הקודמת, להניח למדינה ובמיוחד למערכת הביטחונית ליהנות מהספק, בעזבה מול אוחזים שביקשו סער. לפני שניים וארבעה עשורים, לא היה ל"עתירת המצבות" של משפחה שכולה סיכוי להתקבל. הבונה הלאומי היה אז חשוב בהרבה מן המכנה האישי. בעיצומה של מלחמת ההתשה העניקה לעצמה המדינה גם את הזכות לקבוע למי, משני הורים שכולים, עדיפות על בדיוגו. ההזדמנות לכך נקרתה בפני הכנסת בעת הקיקת "חוק העיטורים", הקובע כי אם יוענק עיטור גבורה, עוז או מופת לאחר המוות, הוא יימסר למשמורת לשאר־בשרו של המעוטר, לפי הסדר, לאלמנתו, בהיעדרה לבן או בת (ובמקרה של יותר מאחד, למבוגר שבניהם) ובהיעדרם לאם - ורק לאחריה לאב. היום, לכאורה בשיא כוחה, כוחו־הם, של התעוררות הוריהם של חיילים - במאבקם של הורי הניספים באסון צאלים כ' צפוי בקרוב פרק נוסף של טענות כרות כלפי אישים בצמרת צה"ל - חובת ההוכחה על המדינאים ועל הקצונה. באווירה העכשווית, לא היתה קביעה כלשהי מתקבלת בהכנעה, גם לא העדפת האמהות על האבות בנסיבות קשות של מות־גיבורים. ■

כשאילמים פוצחים פה ויהודים פותחים באש

מאחר שמאז בן־גוריון לא העזו אנשי העבודה לומר ליתום המיילל שהוא יתום מפני שרצח את הוריו, לא פלא הוא שאנשי הליכוד נדהמו כשאילמים פערו לפתע את פיהם. תדהמתם היא כתדהמת הצבוע שיום אחד הזברה לא ברחה אלא נגחה בפניו

פזי פרויס

לאחר ההתלהמות של ראש הממשלה באנשי הליכוד, הם הצהירו בפעם ה־117 "רבין איבד את העשתונות", הצהרה מרוה במקצת. את העשתונות ניתן לאבד פעם אחת בלבד, אלא אם בין לבין עשתונותיו חוזרו אליו. אבל לא הפורמציה הפסיכולוגית עומדת למבחן; עומדים למבחן האמת ותרבות הוויכוח בישראל.

לומר כי הליכוד יושב על הדם ויש לו אחריות לטרור היא התבטאות חמורה אבל אנשי הליכוד הם שצריכים להלין על כך. אחרי שתיקה ארוכה, ארוכה מדי, קם רבין לדבר אליהם בשפתם. עד כה השכילו מעטים בלבד בשמאל להתייצב על מסלול הגידופים שהימין סלל. למשל השר יוסי שריד שלא הניח לח"כ אריאל שרון להטיח בראש הממשלה על שנאתו למתנחלים ובעצם בכל מה שיהודי. קצת ציפצף גם יו"ד ההסתדרות חיים רמון ופה ושם שר החוץ שמעון פרס. אבל בסך הכל השמאל נאלם דום ולא פצה את פיו מול גידופי הימין.

לבד מתאבות המייסדים - אבא אחימאיר, אורי צ. גרינברג ועוד כמה אבירי פה ושפתיים - מנחם בגין נותר אמן הסילופים המפתיע. לכן מוזר היה לקרוא את דברי ח"כ בנימין בגין כשהוא מתרעם על ראש הממשלה ודרך דיבורו עם הימין. בגין האב, איש שחונך על משמעת לאומית, הפר את הקונסנזוס בימי המנדט, נקט מדיניות שהרוב התנגד לה אבל הכתיר עצמו כמי שמנע מלחמת אחים. אחר־כך הודיע לקהל המוני, כי השוטרים שהתאספו כדי להגן על הכנסת בפניו ובפני בריוניו, נושאים עמם גז, מאותו סוג שבו "הושמדו אחינו באושוויץ". הוא גילה, כי אמריקה העניקה לנו 100 מיליון דולר אך אף אחד מתושבי הארץ לא ראה את ה־100 דולר שצריכים היו, כאילו היו האופציות של אברהם שוחט, ליפול בחלקו. בזמן מלחמת לבנון הודיע, כי אחר שישכבו הקרבות ידרוש להקים ועדת חקירה על התנהגותה של האופוזיציה במהלך הקרבות, הודעה אמיצה כפי אחר שבעת מלחמת העצמאות קרא לאנשיו לערוק מהצבא, כדי להגן על אוניית נשק שהביא ארצה. בהבטחתו להעדת־חקירה ביקש להטיל את אשמת הכישלון הצבאי בלבנון על יריביו, על־אף שלא נמצא אחד ביניהם שהעז - לבד מרק"ח, אלוהים יזכור לה זאת לברכה - שהרים אצבע נגד ההתנפלות. אדרבה, היו במפלגת העבודה שהרחיקו לכת בפטריוטיזם מעבר לנדרש על־ידי הממשלה. מאחר שראש הממשלה בגין האשימם בסבטוז', אין פלא שמרעיד דיבור על סבין בגב, לודר האו וכיו"ב שבחים לתקשורת, כולל לגלי־צה"ל המאולפים והממושמעים. בין מערב ומזרח ובין כסה לעשור, הפיצו תומכיו של בגין בציבור את סוד בעלותו של שמעון פרס על מניות הירדן ואת האמת בדבר אמו הערביה. פה ושם קם פרס לזרוק זאת בפני אנשי הליכוד, אך רק אחת לשנה, וגם זה בקושי.

יורשו של בגין בראשות הממשלה, נקט בתחיל כהונתו לשון יותר מאופקת אבל ככל שנתקל ביותר מהמורות בדרכו, הדריף את התבטאויותיו, כולל כלפי חברי מפלגתו ("קרימינלים"). מתברר שיצחק שמיר התקשה להתנער מהמורשת הפרותית־לח"יית. שר ביטחון שכיהן בעבר מטעם תנועתו, הגדיר שמיר כבוגד על שטילפן לתוניס. באחרונה הטיח זאת במפלגת העבודה מאחר שאחד מחבריה נפגש עם איש אש"ף (אוחרי ועידת מדריד). ניחא אילו הצהיר כך יהושע מצא או דוד לוי, אך יצחק שמיר, איש לח"י לשעבר שבמהלך מלחמת העולם שלח את אנשיו לביירות, כדי לנהל מו"מ עם נציג משרד החוץ של הרייך השלישי, אוטו ורנר פון הנטינג, כדי לכרות ברית עם הנאצים נגד הבריטים? איש במפלגת העבודה, גם לא השנונים שבהם, לא קם כדי להזכיר זאת לשמיר.

כך גם כשיורם ארידור "מנתח" בעיתונות ד"היום את הכישלון הכלכלי של שוחט ואת עומקה של האינפלציה, כשאנשי הסדר המניות הבנקאיות צועקים על חילוץ הקיבוצים וקופת־חולים ממצוקתם, כשלימור לבנת מטיפה מוסר בענייני טוהר מידות ונקיון כפיים ואריאל שרון מקונן על דם שנשפך היעוד־יהודית (מה זה?). לבד משריד, ששאל סוקרים השבוע את שרון במה מתבטאת יהדותו ומה הוא עולל בלבנון, ישבו אנשי העבודה והחרישו כדגים.

ואם הכל מותר לראשי הליכוד למה שההמונים (כמו "האספסוף של המערך", דברי שרון) לא יתהלכו עם שלטים "רבין רוצח", "רבין בוגד", בתוספת איורים של רבין חבוש כאפיה ומדבקות המתארות אותו רוחץ ידיו מהדם שדבק בהן? ולמה שלא יצעקו "בוגדים" אם שני ראשי־ממשלה של הליכוד התבטאו באותו אופן?

פסיכולוגים אומרים שאנשים נוהגים לייחס לאוייביהם מגרעות שהם נגועים בהן ומעשים שהם עצמם ביצעו או התכוונו לבצע. כך הערבים טענו שישראל מתכוונת להסות את מי הליטני לאחר שהסורים ניסו הלכה למעשה להסות את מקורות הירדן לים־התיכון. הם האשימו את ישראל בהשמדת עם, אחרי שהם ניסו כזאת ולא כל־כך הצליחו. באותה מידה ניתן להבין את אירידור שמאשים את שוחט באינפלציה, את לבנת המדברת על שחיתות ואת שמיר הזועק "בגידה". כך התנהלו הדברים שנות דור מבלי שבשמאל יגיבו, עד שלפני שבוע קם רבין. מאחר שמאז בן־גוריון לא העזו אנשי העבודה לומר ליתום המיילל שהוא יתום מפני שרצח את הוריו, לא פלא הוא שאנשי הליכוד נדהמו כשאילמים פערו לפתע את פיהם. תדהמתם היא כתדהמת הצבוע שיום אחד הזברה לא ברחה אלא נגחה בפניו.

אילו רבין וחבריו היו מרימים את קולם קצת מוקדם יותר, לא היו לבנת ומצא, קאופמן ותחמן, נתניהו וקצב מעזים לצעוק "שקט, ישנים". הודעזותם טבעית כמו התמרמרות אנטישמים על שישראל לא הולכת כצאן לטבח. אם יהודים יורים בחזרה אין זאת אלא שאיבדו את עשתונותיהם. ■

המתרחש עתה הוא חיובי. ■

هكذا منه الأصل

יצא המרצע מן השק

אם כבר בסוף 1993 ידעו ראשי בנק ישראל כי יעד האינפלציה לשנת 1994 נקבע על סמך הנחות שגויות, מדוע לא שונה היעד, במקום להטיל על כולנו עונש קולקטיבי?

אמנון אמד

באמצע חודש מאי בשנה שעברה, אחרי כמה חודשים של רגיעה, החליט בנק ישראל לחדש את העלאות הריבית. בשעות הבוקר זומנו הכתבים הכלכליים בירושלים לפגישה דחופה עם הנגיד וליתר ביטחון חולק להם גם חומר רקע כתוב, שכלל, בין היתר, השוואות בינלאומיות וסדרת שאלות ותשובות בנושא האינפלציה. מי שטרח לקרוא בעיון את חמש השאלות והתשובות שחוברו בשבילו אנשי הבנק יכול היה להבין כבר אז את כל הסיפור. למתקשים יותר בהבנת הנקרא ניתן ההסבר המלא לסיפור הריבית רק השבוע, עם פירסום הדו"ח השנתי של בנק ישראל.

כבר לפני קרוב לשנה נאלצו אנשי בנק ישראל להתמודד עם סוגיה די מציקה: אם ברבע הראשון של 1994 עלה המדד בשיעור נמוך יותר מאשר ברבעון המקביל בשנה הקודמת, מדוע צריך היה להעלות את הריבית? מי שגם שואל וגם מספק את התשובות יכול, כידוע, לומר מה שהוא רוצה וזו התשובה שסיפקו בזמנו אנשי הבנק למהלך התמוה לכאורה: ברבע הראשון של השנה עלה המדד במונחים שנתיים של 9.6 אחוזים, בעוד שיעד האינפלציה ל־1994 הוא 8 אחוזים. כלומר, העובדה שהמדד עלה ברבע הראשון בשיעור נמוך יותר מבתקופה המקבילה אשתקד אין בה די כדי להבטיח את השגת יעד האינפלציה לשנה זו.

במלים פשוטות, האינפלציה בפועל פחות מעניינת. מה שקובע באמת הוא יעד האינפלציה. ולמי שהספיק לשכוח, אחרי העלאת הריבית של מאי קיבלנו שש העלאות ריבית רצופות, תחילה שלוש העלאות מתונות יחסית של חצי אחוז כל פעם ואחר־כך קפץ כבר המינון היותר לאחוז וחצי בחודש. וכל העלאות הריבית האלה, מתברר, ניתנו עלינו רק כדי להחזיר את המדד הסורר ליעד האינפלציה שנקבע בשבילו כמעט שנה קודם לכן, בקיץ 1993.

בציבור הרחב נתפס יעד האינפלציה כמושג די ערטילאי. אבל בבנק ישראל מייחסים לו חשיבות כמעט מיתית. השאלה היא כיצד נקבע אותו יעד, שחשיבותו עולה על הדבר האמיתי. את התשובה הרשמית למה שהיה ידוע כבר מזמן סיפק השבוע דו"ח בנק ישראל: קביעת יעד האינפלציה לשנת 1994, מספרים מחברי הדו"ח, הושפעה מהאטה בפעילות המשקית ומההערכה כי שיעור האינפלציה כבר ירד מתחת לסביבה של 10־12 אחוז.

בדיעבד התברר כי האטת עליית המחירים בקיץ 1993 לא שיקפה ירידה ממשית של האינפלציה. עד כאן דו"ח הבנק. את שאר הפרטים מספקים נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. קביעת יעד האינפלציה נעשתה לאחר שלושה מדדים נמוכים במיוחד של שלוש עשיריות, שתי עשיריות ועשירית אחוז אחת. במונחים שנתיים, ביטאה סידרה יורדת זו של המדדים שיעור אינפלציה של 2.5 אחוזים.

אבל בעובדה שישראל איננה אירופה יכולים היו אנשי בנק ישראל להיווכח כבר כמה שבועות לאחר קביעת יעד האינפלציה. באוגוסט קפץ המדד באחוז שלם, בספטמבר התפוצצה פרשת שיחות אוסלו עם הפלסטינים והמשק נכנס לאופוריה של חזון אחרית הימים. שני המדדים הבאים היו גם הם גבוהים יחסית ושיעור האינפלציה השנתי קפץ כבר לכ־13 אחוז. דו"ח בנק ישראל זהיר יותר בניסוחיו ולדברי מחבריו, ההערכה בדבר התמתנות האינפלציה התגלתה כמוטעית רק בסוף 1993. השאלה שבכל זאת יש לשאול היא אם כבר בסוף 1993 ידעו ראשי בנק ישראל כי יעד האינפלציה לשנת 1994 נקבע על סמך הנחות שגויות, מדוע לא שונה היעד? הדבקות במטרה, או ביעד במקרה שלפנינו, גררה כזכור שבע העלאות ריבית רצופות וגרמה עשיית כמה טעויות נוספות בתחומי שער החליפין והתקציב. וכך, במקום להודות בטעות כשעוד ניתן היה, בחר בנק ישראל להטיל על כולנו עונש קולקטיבי.

אחרי שהתברר כי הריבית הגבוהה נועדה בראש ובראשונה להחזיר את שיעור האינפלציה אל היעד הלא ריאלי שנקבע לגביו, לא נותר אלא לבחון מה קרה בשנה שעברה לאינפלציה עצמה. גם כאן, למרבה המזל, מגלה לנו דו"ח בנק ישראל את התמונה האמיתית. בפרק המחירים מאמתים מחברי הדו"ח את מה שנכתב בעמודים אלה כמה פעמים: שיעור האינפלציה בשנת 1994 חרג רק במעט מהמדרגה בת 10 עד 12 האחוזים, המאפיינת את המשק החל משנת 1992. מה שגרם אשתקד לעלייה גדולה יותר במדד היו האצה חריגה במחירי הדיור ובעיות היצע זמניות בענף הפירות והירקות.

במסיבת העיתונאים לרגל פירסום דו"ח הבנק שאלתי את הנגיד לטיב הקשרים שבין בעיות ההיצע הזמניות של העגבניה והמלפפון לבין ייקור מחיר הכסף. אולי היה זה קוצר הזמן ואולי מדובר בבעיה חמורה הרבה יותר, אבל לבושתי הרבה אני חייב להודות שאת תשובת הנגיד פשוט לא הבנתי. ■

בין שתי תחנות דלק

בכינוס השבוע ביטאו אנשיו של לוי בפעם המי יודע כמה את תחושת הרדיפה המלווה אותם בתוך הליכוד. מה לעשות, והפראנויה הזאת, כך נראה על־פי הוויכוח על התקנון, מוצדקת

לוי. יורד מן הגדר. צילום: יצחק הררי

אמיר נוימן

לפני שלוש שנים, בלילה שבין יום השביעיות הראשון לשני, הסבו השר אריאל שרון וסגן השר בנימין נתניהו לשולחן אחד במסעדת דרכים בתחנת דלק. הסיפור ידוע ותחנת הדלק היתה, כמדומה, מול גני התערוכה בתל־אביב, ומכל מקום "צפונית". השניים עסקו באותו לילה בהידוק ה"דיל" שבין מחנה ארנס למחנה שרון. למחרת חברו שני המחנות לגוף אחד והשלימו את "מחיקת" מחנה לוי. בלילה ההוא הועמקו זרעי הפורענות הפנימית בליכוד. כמה ימים אחר־כך השמיע לוי בבלון "דניאל" את "נאום הקופים" הידוע שלו.

ביום שלישי השבוע התכנסה במסעדה בתחנת דלק "דרומית", בפאתי יבנה, קבוצה של ראשי רשויות ופעילי ליכוד ממחנה לוי. בין אותו ליל שביעיות בראשית 92 לבין הערב הזה השבוע חלפו שלוש שנים, מהפך בבחירות לכנסת, פריימריס בליכוד, שבהם נבחר סגן השר לשעבר ליו"ר המפלגה והתרחב הקרע עם לוי ומחנהו. במשך שנתיים, מאז הפריימריס – בעוד יו"ר הליכוד הנבחר מכונן את המוסדות הפנימיים החדשים, לשכה והמזכירות – ישב דוד לוי על הגדר כשהוא צופה במתרחש ללא מעורבות פעילה ומאורגנת. בשבועות האחרונים אותת באורח ברור על כוונתו לשים קץ לתקופה הממושכת של ישיבה על הגדר וקרא אל הדגל את אנשי מחנהו.

על סדר היום בליכוד, מלבד העיסוק בסקרים המנבאים לנתניהו נצחון על יצחק רבין בבחירות, אילו התקיימו היום ולא בעוד 20 חודשים, עומדות כבמפלגת העבודה שאלות הקשורות בתקנון הפריימריס. מדובר בשאלות, שלכאורה יש להן אופי פרוצדורלי – כגון, כמה שמות יסומנו על גבי טופס הבחירות – אבל פרוצדורה זאת תחרוץ גורלות פוליטיים.

על־פי המקובל בבחירות פנימיות, שבהן בוחרים רשימת שמות, מתירים לבוחר לסמן רק מספר מסויים מתוך הרשימה. למשל, אם בוחרים 10 נציגים, מסמנים על גבי טופס הבחירה רק שישה או שבעה שמות, ובעת הספירה משקללים את הקולות שקיבל כל מועמד. שיטה זאת מונעת את האפשרות ל"מיזוריזציה", כלומר לדורסנות של הרוב. אם מתירים סימון של כל עשרת השמות, יכולה לכאורה קבוצה גדולה ורבת עוצמה לבוא עם רשימה מוכנה של עשרה מועמדים, ולכפות בחירה של כולם ולפחות של רובם.

הוויכוח על שיטת הסימון הוא ויכוח ותיק ומוכר בליכוד ובעבודה וגם במפלגות אחרות, שבהן בוחר המרכז רשימות של מועמדים. העבודה, למשל, הכריעה בפריימריס ב־92 בעד סימון מקצת השמות. כך, למשל, בבחירות המועמדים ל"רשימה הארצית" הותר לסמן בטופס 15 שמות מתוך רשימה של 64 מתמודדים על 24 מקומות. בוויכוח הנוכחי על הפרוצדורה מבקש נתניהו להביא להחלטה, שתאפשר לסמן על גבי טופס הבחירה מספר שמות זהה למקומות המוקצים ברשימה, כלומר אם יוקצו ל"רשימה הארצית" 30 מועמדים, יסמן הבוחר 30 שמות. "מיזוריזציה", טוענים בצדק אנשי לוי. למקורבי נתניהו הסבר לעמדתם – הם חוששים מכך שמחנה לוי, מצומצם ככל שיהיה בתוך כלל מתפקדי הליכוד, בעלי זכות ההצבעה, יבואו כאיש אחד ויכפו רשימה משלהם בתוך רשימת הליכוד לכנסת. זו טענה בלתי רצינית בעליל, שהרי אם אנשי לוי הם כוח בעל השפעה ניכרת בציבור בעלי זכות ההצבעה, מגיע להם ייצוג ראוי, ואם לאו, ממילא לא יצליחו להטביע חותם רציני ברשימה.

בכינוס שהיה השבוע ביבנה ביטאו אנשיו של לוי בפעם המי יודע כמה את תחושת הרדיפה המלווה אותם בתוך הליכוד. מה לעשות, הפראנויה הזאת, כך נראה על־פי הוויכוח על התקנון, מוצדקת.

הכינוס היה טקס מעיקרו, ולא נועד להחלטות אופרטיביות. אלה יתקבלו בחדרי־חדרים ולא במסעדה שמבעד לשמשתה הרחבה צפו במתרחש נציגי התקשורת. בזה אחר זה קמו ראשי הרשויות המקומיות והפנו קריאות נרגשות ללוי לשוב ולהוביל אותם בראש כוח אשר יכבוש את העמדות המגיעות לו בתוך הליכוד. (באמצע השבוע נראה שיצר הסרקאזם של חבר הכנסת בני בגין גבר עליו, כאשר עשה שימוש בטקס הזה כחומר לסטנד־אפ כתוב). רק בודדים מבין הנוכחים הצביעו על אפשרות הפרישה והקמת מפלגה חדשה כאופציה ממשית. החלופה הזאת, נראה יותר ויותר, אינה מקובלת עתה על לוי. ■

הודעה

על הצעה מיוחדת של יחידות השתתפות

"לאומי פיא" חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ מציעה על פי תשקיפי הקרנות המפורטות להלן את יחידותיהן במחיר היחידה בתוספת הוספה של 0.25%* וזאת לכל תמורה כספית החל מ־2.4.95 ועד 2.5.95 שעה 11:00**.

פיא-אור קרן נאמנות | פיא קרן נאמנות | פיא-חליפין קרן נאמנות | פיא-קרן בדולח

* פיא-חליפין במחיר יחידה בלבד.
** בקרנות פיא-חליפין ופיא-בדולח עד השעה 13:00.

המנהל: לאומי פיא - חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ
הנאמן: קסלמן וקסלמן חברה לנאמנויות (1971) בע"מ

לאומי פיא
משפחת המשקיעים הגדולה בישראל

ברכות חמות

לתושבי אור עקיבא

לחברי המועצה המקומית

ולראש המועצה מר יעקב אדרי,

לרגל חגיגות 45 שנה

שאו ברכת תנופה ופיתוח

החברה לפיתוח קיסריה

אדמונד בנימין דה רוטשילד בע"מ

מה שהסקרים לא אומרים

ב־19 החודשים שנותרו עד לבחירות הכל עוד עשוי להשתנות. בינתיים רבין ממשיך בתגובותיו האמביוולנטיות לממצאי הסקרים ובהתקפות המחושבות על נתניהו, ומנהיג הליכוד עסוק בעיקר בלוי הלוחם על מעמדו

מוטי בסוק

ב־1991, כשנה לפני הבחירות בארצות־הברית ובישראל, חזו המשאלים וסקרי דעת הקהל – שם וכאן – נצחון מובטח לג'ורג' בוש ולליכוד. על ביל קלינטון לא שמע כמעט אף אחד, וסיכוייו של יצחק רבין להיות ראש ממשלה שאפו לאפס. את סופו של הסיפור כולנו מכירים. הדוגמא הזאת היא אחת מני רבות. ולמרות זאת, כמעט כולם בארץ עסוקים במערכת הבחירות של 1996. כאילו לא נותרו עוד 19 חודשים עד יום השין, כאילו

נתניהו. למד מהשגיאות של שמיר. צילום: יצחק הררי

רבין. ניסוי כלים. צילום: אילן אוסנדרייבר/ישראל סאן

בפרק הזמן הארוך הזה לא עשויים להתרחש עוד המון אירועים שיהפכו את התחזיות על פיהן. אם חיים רמון יקים מפלגה חדשה, למשל; או דוד לוי יפרוש מהליכוד וירוץ לכנסת ברשימה עצמאית; אם בית המשפט יושיע את אריה דרעי והוא יודיע על פרישתו מהחיים הציבוריים; או אם המפלגות הערביות, כולל התנועה האיסלמית, יחליטו לרוץ לכנסת ברשימה אחת, בגיבוי ראשי הציבור הערבי.

משאלי דעת הקהל הנערכים בארץ חדשות לבקרים הם בבחינת סטנוגרפים רגישים יותר או פחות לדעת הקהל בארץ, אבל רק בהתייחס לרגע נתון. כל פוליטיקאי מתחיל יודע שהתוצאות עשויות להשתנות מקצה לקצה מסיבות שונות ומשונות. לכן על הפוליטיקאים ללמוד כיצד להתייחס למשאלים – לכבדם, וגם לחשוד בהם. כי יש נתוני יסוד שהסקרים מתעלמים מהם. למשל העובדה שבבחירות הקרובות יצביעו הבוחרים פעמיים: למועמדים לראשות הממשלה ולמפלגה שלהם לכנסת. על ראשות הממשלה יתמודדו כנראה, בסופו של דבר, רבין ונתניהו. אבל כיצד יצביע אדם דתי או חרדי, המעדיף את הליכוד, אך איננו יכול לתמוך באדם שהודה בפומבי כי נאף? בלי קולות הצדדים לנתניהו הרי לא יהיה רוב.

דוגמא אחרת: מה יהיה שיעור ההצבעה בקרב הערבים? עד היום היה אחוז ההצבעה של הערבים נמוך בעשרות אחוזים מזה של היהודים, אבל אם אמנם תהיה רשימה ערבית מאוחדת ופחות קולות ערביים יילכו לאיבוד עשוי אחוז ההצבעה להשתוות לזה היהודי ואז מובטח נצחונם של רבין ושל גוש השמאל בכנסת. הרי בכל מערכות הבחירות האחרונות היה הפער בין גוש השמאל לגוש הימין מינימלי, קולות בודדים לכאן או לכאן. עוד כמה ח"כים ערבים בכנסת עשויים לשנות את אופי הקואליציה השלטת עוד לפני שהקלפיות ייפתחו. מסיבה זו מנסים בגוש הימין לבנות מפלגה אנטי־ש"ס, "ספרדים לומדי תורה". זאת רשימה ימנית למהדרין, הבנויה לפי המודל של ש"ס: רב כריזמטי – מרדכי אליהו – לצד פוליטיקאים צעירים ומוכשרים. אליהו, שכמו מנהיג ש"ס היה רב ראשי, נחשב לידידו בנפש של עובדיה יוסף וידוע כאיש ימין מובהק כבר עשרות שנים. בליכוד ערים לסכנה שבהרצת רשימה כזאת: היא עלולה להרגיז מאוד את ש"ס, ואם הרב עובדיה יוסף יורה לאנשיו לתמוך ברבין הרי שתוצאות הבחירות לכנסת ה־14 יהיו חתומות עוד לפני שיחלו.

איש מבין אנשי השלטון לא נזקק להצהרות האחרונות של ראש הממשלה, כדי לדעת שרבין מתכוון לרוץ גם בבחירות הקרובות. גם "משבר שבס" שהתרחש לא מכבר היה חלק מהעצבנות הרבה בלשכת רבין בגלל ויכוחים בנושאים שונים, שרבים מהם קשורים לבחירות הקרובות. ראש הממשלה מתייחס לסקרים באופן דו־משמעי: מצד אחד הוא מפגין חוסר עניין, זלזול או חוסר אמון בהם וביטחון שהמושג שלו על הלכי הרוח של העם מדויק יותר. מצד שני הוא קורא את הסקרים בשקיקה, נהנה מאוד כשהתוצאות מחמיאות ויוצא מכליו כשהנבראה אומרת: ביבי נתניהו. ובחודשים האחרונים, זה מה שמראים הסקרים. מכאן נבעה ההתקפה על מועמד הליכוד לראשות הממשלה ב"יומן השבוע" של הערוץ הראשון לפני שבוע. כמובן שלא היתה כאן פליטת פה. גם אצל רבין כמעט הכל מתוכנן מראש. בחודשים האחרונים הוא מנסה לעשות דה־לגיטימציה לנתניהו, בעיקר בתחום קבלת ההחלטות בנושאים ביטחוניים־צבאיים. עד היום זה לא כל־כך עבד, אבל מאחר שעד לבחירות יש עוד הרבה זמן – מותר לעשות כפעם לפעם ניסוי כלים ולבדוק את נקודות התורפה של נתניהו בדעת הקהל. כבר בפלמ"ח הרי למדנו שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה.

לא ברור עדיין איך יגיב הציבור על ניסיונו של רבין להדביק לגבו של נתניהו את החמאס. לא ברור גם אם הוא יביא לריסון הימין במקרה של פיגועי טרור נוספים. מה שכן ברור הוא שנתניהו הרבה יותר מודאג מהניסיונות של דוד לוי לפגוע בו. מי שמסתובב בכנסת יודע שבליכוד יש שני מחנות: ביבי נתניהו עם כולם נגד דוד לוי ואריאל שרון. לוי דיבר השבוע; שרון יעשה זאת בשבועות הקרובים. בחודשים האחרונים נתניהו נהנה משקט יחסי מבית, דבר שעזר לו מאוד לטפס מעלה מעלה בסקרי דעת הקהל. השבוע לוי אותת לו שהשקט הזה נגמר. גם רפאל איתן טרם אמר את המלה האחרונה, במיוחד אם מביאים בחשבון את מערכת יחסיו המורכבת עם שרון.

מלחמה מבית היא מצב כמעט בלתי־נסבל לנתניהו. למרות שהוא יודע כי ללוי אין אופציה לעזוב את הליכוד והדבר גם אינו עומד על סדר־היום שלו. עד כה נמנע נתניהו בכל מחיר ממחלוקת עוד הנגרר עוד לפני שנוצר. זאת למרות שהלחץ עליו גדול מאוד, בעיקר בנוגע לתפקיד שר ביטחון. לוי דורש ממנו, כפי שדרש מיצחק שמיר לפני הבחירות האחרונות, את ליטרת הבשר שלו, ומיד. נתניהו לא יתן לו. הוא למד מהשגיאות של שמיר. עם זאת ברור לו שמכות קבועות מלוי ומשרון, מתחת לחגורה ומעליה – כשגם רבין אינו מרפה – עשויות לערער את מעמדו הציבורי. נתניהו יעשה הערכת מצב וכוחות. השאלה הגדולה היא האם ייצא – בפעם הראשונה – למתקפה. דבר אחד בטוח: החזית השניה של נתניהו בחודשים הקרובים תהיה לא פחות מעניינת מהחזית הראשונה. ■

צמצום על־פי חוק

מיכל סלע

עאידה דבש, בת 27, ילידת הכפר צור באהר, חלק בלתי נפרד מירושלים, גולה עם העיר המאוחדת. לפני כשש שנים נישאה לבן הכפר, המתגורר ברבת עמון. הוא אינו תושב ירושלים ואינו רשאי לקבל היתר לשהות בה, מעבר לביקור חולף, על־פי מדיניות ממשלת ישראל ואישור השב"כ. מרבית הפלסטינים שאינם בחזקת תושבי האיזור, בעיקר גברים צעירים, אינם רשאים גם להיתר ביקור. זהו חלק ממדיניות השואפת לצמצם ככל האפשר את מספר הפלסטינים, הן בשטחים הכבושים והן במזרח ירושלים, בין היתר באמצעים מנהליים של מרשם התושבים. כך גם נוצרה בעיית "העקורים" הנמצאת עתה במשא ומתן.

מאז נישואיה מחולקת עאידה דבש את זמנה בין רבת עמון לצור באהר. לפני כל יציאה לרבת עמון עליה לפנות למשרד הפנים, לאותה מחלקה נפרדת לערבים במזרח ירושלים ולקבל תעודת מסע. מסתבר שאין זה עניין מנהלי בלבד. באמצעות הפניות החוזרות ונשנות מקיימים פיקוח. משרד הפנים־לערבים, מנצל את הפניות הרבות האלה גם כדי להפקיע תעודות זהות ובכך את מעמד "תושבות הקבע" של פלסטינים בירושלים, המעמד המיוחד שניתן לפלסטינים בירושלים עם החלת חוק סיפוח חלקי העיר שנכבשו במלחמת ששת הימים.

דבש, ילידת ירושלים המאוחדת, מקבלת עם שובה לאיזור דרך גשר אלנבי היתר שהייה במקום הולדתה למספר מוגבל של חודשים, בדרך־כלל שלושה. לאחר מכן היא אמורה לעזוב את האיזור. בשל נישואיה למי שאינו גר בירושלים נחשבת דבש מבקרת זמנית בכפר הולדתה, על־פי הסדר מינהלי של משרד הפנים־לערבים. מאז 1948 פועל משרד הפנים־לערבים על־פי הנוסחה: אשה ערביה נשואה הולכת לגור בבית בעלה. הכלל הזה אינו רשום בשום מקום ועד לאחרונה איש לא ערער על כך. הפלסטינים עצמם קיבלו זאת כבהול עליון. פקידי משרד הפנים מתייחסים לנוסחה הזאת שקבעו לעצמם כאילו היתה חוק מדינה. ההסבר שנותן משרד הפנים־לערבים לנוהל שקבע לעצמו ללא עוררין: אנחנו יודעים שזאת המסורת שלהם.

בפעם האחרונה הגיעה דבש לאיזור ב־25 בדצמבר, לפני כשלושה חודשים. מאז היא מבקרת במשרד הפנים־לערבים מעת לעת במסע יסורים והשפלה. היא פנתה בבקשה לחדש את אישור היציאה־כניסה. היא גם מבקשת להגיש בקשה ל"איחוד משפחות", זה הנוהל המאפשר לערבי שאינו בן האיזור (במדינת ישראל, במזרח ירושלים ובשטחים הכבושים) לבקש מעמד של תושב באיזור.

בעבר הפלסטינים שגרו בירושלים התקבלו בעובדה שצריך לחיות אתה, אך בתנאי מינימום, מבלי להשקיע דבר לשיפור תנאי חייהם. בשנים האחרונות גם המעט שהיה, נמוג. אחת התוצאות המעשיות היא גירוש בפועל של מאות פלסטינים מן העיר, תוצאה אחרת – הגברת המרירות שלהם

בביקור הראשון במשרד הפנים מאז שיבתה האחרונה לירושלים נלקחה ממנה תעודת הזהות מסיבה לא ברורה וניתנה לה בתמורה קבלה, כנדרש. מעת לעת באה לדרוש בשלום התעודה ונדחתה בלכי ושובי. בשלב מסוים נלקחה ממנה גם הקבלה ופקיד אמר לה: מקומך אינו כאן, לכי לך לגור עם בעלך בירדן.

בשלב זה פקעה סבלנות האב, סה דבש. היו לו חילופי דברים קשים עם פקיד במשרד הפנים־לערבים, אדם בשם חיים בן עטר. זה לא חוקי, אתלונן במשטרה, אמר דבש. מצידי תתלונן, אמר בן עטר, בערך במלים אלו. "בסוף הוא גם קרע את התעודה, והתיק נמצא בארון הברזל שמאחורי השולחן של בן עטר, לכו תראו", אומר האב סה דבש בהתרגשות. "זאת מדינה דמוקרטית? לא אתן לבתי לצאת מכאן!"

המקרה של דבש הוא אחד מני אלפי מקרים של ניסיון לנצל הליכים מינהליים שאיש אינו מעבירם תחת שבט ביקורת, להרחיק פלסטינים מהמעמד של תושבות בירושלים. סיפורה של נצרין זורייר הוא עוד ואריאציה על הנושא.

נצרין זורייר היא תושבת ירושלים ובעלה תושב חלחול. היא נולדה בירושלים, חיה בה כל חייה, אמה עדיין חיה כאן ובתה הולכת בירושלים לגן הילדים. זורייר עובדת בירושלים, פעם עבדה כמזכירה בלשכתו של פייסל אל־חוסייני, היום היא עובדת במרכז לזכויות האדם שמנהל חנאן עשראוי. היא משלמת כחוק מס הכנסה לקופת אוצר מדינת ישראל, ביטוח לאומי וביטוח בריאות.

במשרד הביטוח הלאומי־לערבים נאמר לה כי אינה זכאית לקצבת ילדים משום שאינה תושבת ירושלים. על־פי החוק משולמות קצבות הביטוח הלאומי רק למי שנמצא בגבולות המדינה. הגדה המערבית ורצועת עזה מבחינת חוק הביטוח הלאומי הם "חוץ לארץ". כדי לא לגזול את הזכות הזאת מן המתנחלים נוספה לפני שנים לחוק תקנה המאפשרת תשלום קצבות הביטוח הלאומי גם למי שהמדינה אפשרה להם לגור בתחום המימשל הצבאי. התקנה מנוסחת כך שתחול על־פי הפשט, רק על היהודים.

על־פי התקנה הפרטית של משרד הפנים־לערבים זורייר היא בחזקת "מי שעברה לגור אצל בעלה", לכן אינה תושבת ירושלים ולכן אינה זכאית לדמי הביטוח הלאומי. העובדה שהיא מבלה את מרבית זמנה בירושלים אין בה כדי לשנות את המציאות של משרד הפנים והמוסד לביטוח לאומי, גם לא התשלומים שהיא משלמת מדי חודש.

ירושלים. הפקיד אמר לעאידה דבש: מקומך אינו כאן, לכי לך לגור עם בעלך בירדן. צילום אילוסטרציה: בוריס כרמי

מפקח מטעם הביטוח הלאומי ביקר בבית זורייר בירושלים ודיווח לממונים עליו: היא איננה גרה בירושלים. לאחרונה נודע לה כי במשרד הפנים קיימת כוונה לדרוש ממנה להחזיר את תעודת הזהות המוכיחה כי היא בחזקת תושבת קבע בעיר.

זורייר, דבש ורבים אחרים נבוכים, כועסים ובמידה רבה חסרי אונים. המצב אכן מסובך בשל ההבט הפוליטי. הרגישות שאפיינה את היחס לסיבוך הזה לפני שנים רבות נעלמה. פעם נהגו רשויות המימשל, בעיקר באמצעות עיריית ירושלים, לנווט בגמישות־מה בין הטענה שירושלים היא העיר המאוחדת של היהודים לבין הידיעה שחוץ מישראל איש אינו מקבל את הטענה הזאת. הפלסטינים שגרו בעיר התקבלו כעובדה שצריך לחיות אתה, אך בתנאי מינימום, מבלי להשקיע דבר לשיפור תנאי חייהם. בשנים האחרונות גם המעט שהיה נמוג. אחת התוצאות המעשיות היא גירוש בפועל של מאות פלסטינים מן העיר. תוצאה אחרת היא הגברת המרירות, המתורגמת להגברת הפעילות המדינית של הפלסטינים, כאן ובעולם, בעניין ירושלים, כולל מינוי בלתי מוצהר של פייסל אל־חוסייני כממונה על תיק ירושלים ברשות הפלסטינית. אי השתתפות נציגים ממצרים וירדן בכנס פקחי התעופה שהיה השבוע בירושלים הוא חלק מן העניין.

מאז ההחלטה על "סיפוח ירושלים" ויצירת המושג העירוני־הפוליטי "ירושלים המאוחדת" פועלת הממשלה בדרכים מינהליות מגוונות לצמצום מכוון של מספר תושביה הפלסטינים של העיר בצד הרחבה מכוונת של תושביה היהודים. הקמת השכונות היהודיות בשטחים שסופחו ב־1960 ואיסור הקמת שכונות לפלסטינים באותם אזורים הם האמצעי הבולט ביותר, המלווה גם בצמצום אפשרויות הבנייה הפרטית של הפלסטינים במעט השטחים שנותרו לרשותם. בהיעדר פתרונות דיור נוצרה הגירה פלסטינית אל מחוץ לתחום העירוני. אלא שעבור פלסטינים מדובר בהגירה "לחוץ לארץ". יהודי העובר מירושלים למעלה אדומים כמוהו כיהודי העובר לגור בתל־אביב או דימונה, פשוט עוברים דירה. פלסטיני העובר מירושלים לעזריה, בחצי הדרך למעלה אדומים, הוא בחזקת מי שעזב את הארץ, בין אם עשה זאת מרצונו החופשי, לצרכי עבודה, או משום שהדירות הרבות הנבנות בירושלים מיועדות ליהודים בלבד, לא לפלסטינים תושבי ירושלים.

אם יגור בעזריה, חלחול או שכם תקופה ממושכת, שבע שנים על־פי תקנה 11/א, יאבד את תושבות הקבע שלו בירושלים. על־פי התנהגות משרד הפנים אשה מאבדת את התושבות הזאת מיד.

לצורך עידוד ההגירה יש גם התעלמות ביודעין מן הפן המיוחד של "תושבות הקבע" של הפלסטינים בירושלים. המעמד הזה נכפה עליהם כחלק מהחוק לסיפוח חלקים בירושלים שנכבשו ב־1967. לישראל לא היה עניין לספחם כאזרחים לכל דבר על־פי אותה תפיסת עולם הגורסת כי יש לצמצם את מספר הערבים במדינה. היה בכך גם שמץ של התחשבות בקשר המיוחד שלהם לפלסטינים בשטחים ובזמנו גם לירדן.

ואף על פי כן, יצא בעבר בית המשפט להגנת עמדת משרד הפנים. בדיונים שונים שבהם ניסו פלסטינים להגן על תושבות הקבע שלהם קיבל בעבר בית המשפט את טענת משרד הפנים שהתושבות הזאת כמוהה כתושבות נרכשת של תושב זר הנכנס למדינה. ההסבר של בית המשפט היה כי אין בחוק ובתקנות סעיפים המאפשרים לעגן את התושבות הזאת בדרך אחרת. למחוקק ולמתקן לא חסרו אמצעים להשלים פערים כדי ליצור מראית־עין חוקית ומתוקנת של כל הפעילות הקשורה בהתנחלויות ב"חוץ לארץ". תוספת התקנות לעניין הביטוח הלאומי היא רק דוגמא אחת.

גם במסגרת הקביעה הזאת עושה משרד הפנים־לערבים כראות עיניו. שני הסיפורים האישיים המובאים כאן אינם מתאימים להיתר לנהוג על־פי התקנה המאפשרת ביטול תושבות הקבע, אלא לנוהל הפרטי של משרד הפנים לשלוח אשה אחר בעלה.

גם בעניין הזה חל, מסתבר, שינוי קטן לאחרונה, כשראש הממשלה כיהן גם כשר הפנים. הוא קבע כי אי־אפשר להפלות בין אשה לגבר ולפסוק לגבי בני משפחה בבית מי יגורו.

פקידי משרד הפנים אינם מתרגשים מהחלטתו של ראש הממשלה, כך מסתבר, וממשיכים בקשי העורף שלהם.

מי שהמעות מצויות בכיסו מעז לפנות לבית המשפט. עורך הדין אנדרה רוזנטל לבדו מנסה לטפל בכמה מאות פניות כאלה.

הבעיה הגיעה בינתיים גם לאוזניו של שר הפנים הזמני החדש, עוזי ברעם. בביקור במשרד הפנים־לערבים נתלו עשרות אנשים בכנף בגדו ושטחו בפניו הרבה סיפורים אישיים. נודע כי הוא זימן דיון במשרדו בעניין הזה. פניות של "דבר" השבוע לקבל ממנו תגובה כלשהי לא נענו כלל.

דוברת משרד הפנים יודעת שתמיד נהגים לפי החוק, כי אין מדיניות של צמצום ערבים בירושלים ובכלל, "כל מקרה שבדקנו בעקבות תלונה התברר כי העובדות לא היו נכונות". ניסוח דיפלומטי לטענה הרווחת כי הערבים תמיד בודים סיפורים ואינם מדייקים בעובדות.

מתברר עוד, כי שרירות הלב מופעלת נגד קבוצות חלשות במיוחד. הרבה מאוד פלסטינים שהם "אנשים חשובים" הם בחזקת תושבי ירושלים ואינם גרים בה. אחרים לא גרו בה מעולם, כמו חנאן עשראוי ופקיד זוטר במשרד הפנים־לערבים לא יעז לפעול נגדם.

עורך־הדין רוזנטל מטפל שנים רבות בבעיות כאלה. הוא לומד לעטות עור עבה כדי לא להתמוטט תחת נטל הפניות ולעמוד בקור רוח מול שרירות הלב של פקידי המימשל והפרשנות שנותן בית המשפט לתקנות. השבוע הוא נשמע אופטימי מעט. משרד הפנים מוצף בימים אלה פניות לחדש תושבות קבע ולאחד משפחות, ומבחינת המשרד זה הזמן המתאים לפעול לצמצום האוכלוסיה הזאת. יחד עם זאת, מעריך רוזנטל, דווקא היום יש גם סיכוי כלשהו לדחוף את משרד הפנים קצת יותר לפינה.

הישג־זוטא הושג לאחרונה, בין היתר, בשל פעילות של רוזנטל. תושב הגדה הנשוי לתושבת ירושלים זכאי לאישור כניסה לעיר למשך 24 שעות, למשך שלושה חודשים. עד כה היה ניתן אישור רק לפעמים ורק לשעות היום. התנאי הוא: אישור נציג השב"כ באיזור מגוריו של המבקש. תופיק סעדה מחלחול, בעלה של נצרין זורייר, הוזמן לפגישה עם קפטן רפי אתמול, יום חמישי בשעה 12. יש לקוות כי קפטן רפי היה לו לעזר. ■

מגלים את הזכות לאושר

אסור לשחרר את החברה, את המדינה, מלספק ריצפה או סף, שמתחתיו אף אחד לא יוכל ליפול. אבל יחד עם זאת צריך להפחית את מידת החדירה של השלטון לחיים הפרטיים

יורם פרי

בעוד הפוליטיקה המשיכה גם השבוע לספק סערות ורגשים, הן בתחום המדיני־ביטחוני והן במישור המפלגתי־כוחני, התרחשה בימים האחרונים סדרת אירועים, שיש להם מכנה משותף: הם מבטאים שינוי עמוק מאוד, ולטעמי אף חיובי, בתרבות הישראלית.

מה משותף להתנגדות מנהלת בית הספר התיכון בירושלים להעביר למשטרה את רשימת כל התלמידים לצורך איתור משתמשים בסמים; להתנגדות בכירים במשרד הביטחון לעבור בדיקה במכשיר פוליגראף; ולהחלטת בית המשפט העליון לאפשר להורי חללי צה"ל להתבטא כרצונם על מצבת בנם?

את המכנה המשותף הציג במקרה ראש הממשלה, בדיון שנערך השבוע בממשלה בעניין אחר, הרפורמה במס ההכנסה. "הגיע הזמן", אמר רבין, "לאפשר לאזרחים להחליט מה הם עושים בכסף שלהם".

מה שמשותף לכל האירועים האלה תואר השבוע במאמר שנכתב ב"הארץ" על־ידי המשפטן זאב סגל ב"זכות להיעזב במנוחה". המלחמה בפשע אינה צריכה לפגוע בזכותם של אזרחי המדינה לפרטיות, טען. סגל בנה את מאמרו על חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, אותו חוק שרבים רואים בו אחד מחוקי היסוד החשובים שחוקקו בארץ. זה נכון, אבל יותר משהחוק הביא לשינוי נורמטיבי היה הוא עצמו ביטוי של השינוי שמתחולל בתרבות הישראלית.

השנים המעצבות של החברה הישראלית היו שנות ה־20 וה־30, האבות – על־פי הפי.סי צריך לומר גם האמהות – המייסדים שלה באו ממזרח־אירופה, כשהם מציבים את הקולקטיב הרבה מעל הפרטים המרכיבים אותו. כפי שצפוי מתנועה לאומית שיש לה יעד אדיר, להשיג עצמאות לאומית, שימש היעד הזה הצדקה לבטל יעדים פרטיים אחרים. אידיאל יסוד של החברה האמריקאית – הרדיפה אחר האושר – למשל, נראה ביטוי לנהנתנות נטולת ערכים ומשוללת מוסריות. בחברה משימתית וקולקטיביסטית, הפגיעה בחופש הפרט ובזכויות אחרות שלו מתקבלת כמובנת מאליה אם מדובר באינטרסים של הקולקטיב, והביטחון עומד כמובן מעל הכל.

האתוס הזה הולך ומשתנה בשנים האחרונות. כשהקימה שולמית אלוני את התנועה לזכויות האזרח ביטאה עמדות של קבוצת מיעוט, קבוצת שוליים, בחברה הישראלית. היום פועלים בארץ עשרות רבות של ארגונים שביסוד המצע הרעיוני שלהם עומדות זכויות האדם והאזרח.

יש מי שרואה בשינוי תרבותי זה דקדנציה. ביטוי של תמורות, עירעור ערכים מקודשים, ויתור על יעדים לאומיים נעלים והפיכת ההנאה וההנהנתנות לערך עליון. מילת הקוד של תומכי "גוש אמונים" לתופעה שלילית זו היא התייוונות. לא במקרה באה הביקורת העיקרית לשינוי התרבותי הזה משתי הקבוצות של הימין התרבותי הישראלי, החרדים והמחנה הלאומני־דתי. אבל התנגדותו של הרוב הדומם, המרכז הישראלי, לסימנים ששתי קבוצות אלה מעלים ממחישה עד כמה עמוק השינוי התרבותי שחל בחברה הישראלית.

יש לשינוי זה פן מסוכן אחר. קיימת סכנה שהעדפה מוגזמת מדי של האינדיוידואליזם תביא לכך שהמדינה תוותר על מחויבותיה כלפי קבוצות חלשות בחברה. פן זה בולט במיוחד בתחום הכלכלי. מדינה המבקשת לגבות מהאזרחים פחות מסים, כדי להשאיר בידיהם יותר כסף ולאפשר להם להחליט מה לעשות בו, בהכרח מספקת להם פחות שירותים. אבל מדינה כזו גם נותנת לאנשים יותר כוח להחליט כמה כסף כל אחד מהם יוכל לעשות. ובכך מצליחים מנהלי בנקים למשל, גם זה התברר השבוע, להגדיל את הכנסותיהם ל־200,000 ש"ח. בחודש, לא בשנה.

אסור לשחרר את החברה, את המדינה, מלספק ריצפה או סף, שמתחתיו אף אחד לא יוכל ליפול. אבל יחד עם זאת צריך להפחית את מידת החדירה של השלטון לחיים הפרטיים, צריך לצמצם את הכפייה של החברה על אורח החיים, יש להפחית את התערבות הכלל בחיים הפרטיים. צריך לאפשר להיעזב במנוחה. זה, כפי הנראה, התהליך המתרחש עתה והוא חיובי. ■

הסדר לקיבוצים או הסדר הבנקים

רן הלוי

אווירה חגיגית שררה שלשום אחר הצהריים באולם הרצפלד במרכז החקלאי בתל־אביב. אולם הישיבות, שקירותיו מעוטרים בתצלומים מהווי ההתיישבות של שנות ה־40, ה־50 וה־60, כבר מזמן לא גדש קהל רב ונסער כל־כך. נפשם של הקיבוצניקים, שהורגלו בשנים האחרונות לספוג עלבונות, לשתוק ולהמתין בסבלנות שנציגיהם בתנועה, בכנסת ובממשלה יביאו להם את הסדר החובות המיוחל, נקעה סוף סוף.

מאז כינוס בית השיטה בשבוע שעבר, שנשא את הכותרת "לא עוד כבשים בבעלי בית", השתנתה האווירה: "הכושי עשה את שלו הכושי יכול ללכת, וזוהי התחושה שמתקבלת מטיפול הממשלה בנושא הסדר חובות הקיבוצים", אמר שלמה לשם מקיבוץ אורים, בעל תואר דוקטור להסדר הקיבוצים באוניברסיטה של החיים.

"הסדר הקיבוצים שנחתם לפני חמש וחצי שנים מומש עד כה בשיעור של 40 אחוז לכל היותר. במשך עשר שנים נאנקים הקיבוצים תחת עול החובות, ולמרות הורדה משמעותית ברמת החיים הם אינם מצליחים להשקיע את המינימום הנדרש במשקים. ההון והציוד נשחק, וחמור יותר – ההון האנושי נשחק. הצעירים עוזבים בהעדר עתיד מקצועי, אישי וחברתי, וראש הממשלה ושר האוצר מבקשים מאיתנו שוב ושוב להמתין. המצב הפוליטי לא מתאים, הם אומרים, ומבקשים לדחות את ההסדר בעוד שנתיים. שנה, שבועיים, שבוע, ואין סוף לדבר. באנו לומר לראש הממשלה, לשר האוצר, למפלגת העבודה ולמרצ – לא עוד! יש גבול לכל תעלול!"

דברי לשם זוכים לתשואות רמות, וברוח דומה מתבטאים מעל הבמה חברים נוספים, פעילי שטח בארגונים האזוריים ובהתארגנות החדשה למאבק על ההסדר. את השירה המלומדת של כינוסי הוודות החקלאיים משבשת קבוצה זועמת של בני תשחורת התובעים פעולה מיד: "לא שמענו פה משהו שאינו ידוע לנו", מפריעה את הדוברים מעל הבמה קריאת ביניים של סרי כץ מקיבוץ מגל. והוא מוסיף: "באתי לכאן לקבל סידור עבודה מתי ואיפה להתייצב לפעולה. כל משטרת ישראל לא תצליח להשתלט על התנועות הקיבוציות". קריאות נוספות, בוטות יותר, מסמנות את הכיוון המבוקש: לעלות לקריית הממשלה עם טרקטורים, לשרוף צמיגים, לחסום את הדרך לירושלים, לשתק את הארץ בכל הצמתים שלצידם שוכן קיבוץ.

ח"כ חגי מירום, שאינו נוטה בדרך־כלל לצרף לאזכורו בתקשורת את התואר "חבר קיבוץ יפעת", מקבל את רשות הדיבור. מירום, שמילא בחודשים האחרונים היטב את תפקיד החתול השחור שעבר בין ראש הממשלה לתק"ם בדרכו למחוזות המרוחקים ת"ק פורסה מבעיית החובות, שופך מים צוננים על הכוונות להיאבק על האינטרסים הקיומיים של התנועה הקיבוצית. הוא מלמד את המוחים פרק באחריות ושיקול דעת ואף נזכר פתאום באלה "הנושאים באחריות לקיומם של קיבוצים כהמוטטים". מדבריו עולה שאין מה להתרגש ולהתלהב. החיים קשים, פקידי האוצר יעצו לקיבוצים את המוות גם אחרי אישור ההסדר, מזהיר הח"כ מן השמינייה, ואין בעצם מה לעשות. במצב ביש כזה אולי אין להאשים את ח"כ מירום על שהוא בחר לו עניינים אחרים לעסוק בהם בקריירה הציבורית שלו.

נראה שעד ליום רביעי הבא, יום הדיון בממשלה, תימשך ההתמקחות בין ראשי התנועות הקיבוציות ומשרד החקלאות לבין האוצר על היקף החובות שימחק ההסדר. מדובר בפער של מאות מיליוני שקלים

המאבק הציבורי שהוכרז עליו בכינוס בית השיטה בשבוע שעבר כבר רשם לזכותו לא רק שינוי באווירה, אלא גם שינוי בסדר היום של המגעים על ההסדר. לפני פחות משבועיים קיצצה הממשלה בתקציב שנועד לכך ונראה היה שההכרעה שעל סדר היום היא בין ויתור על ההסדר המשלים לבין הסדר חלקי ליישובי הספר. "לא איכפת לי שקיבוצי נדל"ן ישברו את הראש שלהם לבד" – אמר רבין באותה ישיבת ממשלה. ביום הכינוס במרכז החקלאי התבשרנו ששר האוצר, בייגה שוחט, הגיש לרבין את הצעתו להסדר המשלים, וכי הצעתו מדברת על הסדר לכל הקיבוצים שסובלים מחובות כבדים.

עוד התברר שהסדר הקיבוצים יגיע כבר בשבוע הבא לשולחן הממשלה. השאלה העומדת עתה על סדר היום, כפי שהציג אותה בכנס שר החקלאות יעקב צור, היא "אם ההסדר שיוצע לנו יהיה הסדר לקיבוצים או הסדר הבנקים. אם יתברר שהסדר זה יותיר על כתפי הקיבוצים נטל חוב שלא יוכלו לעמוד בו, זה לא יהיה הסדר לחיים, ואנחנו לא נתמוך בו".

צור הדגיש את החשיבות של מרכיב העזרה ההדדית בין הקיבוצים בהסדר. "הממשלה לא תאשר הסדר חובות שלא יכלול מרכיב משמעותי של סיוע הדדי, ואני אעמוד על כך שבהצעה שתוגש לממשלה יותנה הסיוע הממשלתי בסיוע הדדי בין הקיבוצים".

גם ח"כ חיים (ג'ומס) אורון, חבר קיבוץ להב, הדגיש נקודה זו בדבריו בכנס. "אנחנו מרבים לדבר על הסדר למחיקת חובות, ולא מדגישים די שמדובר במאבק על קיומה של תנועה קיבוצית", אמר.

אורון סבור שאין לבוא אל הממשלה ב"איומים שאין בהם ממש, אלא בטיעון שממשלת העבודה־מרצ שלא תתמוך בהסדר לקיבוצים ממוטטת את הבסיס היסודי שעליו עומדות המפלגות המרכיבות אותה". אורון ואחרים הדגישו את המחיר הפוליטי הכבד שהממשלה תידרש לשלם בציבור על הסדר לקיבוצים, על רקע אווירה לאומית ההולכת ומתרחקת מן הערכים שעליהם מבוססת ההוויה השיתופית של הקיבוץ. הוא העריך שלקראת הדיון בממשלה תוצג בפני התנועות הקיבוציות הדילמה בין אישור הסדר כולל לכל הקיבוצים שלא יהיה בו מענה מספק לחובותיהם, לבין דחיית הסדר זה תוך סיכון שלא ניתן יהיה לגייס תמיכה פוליטית מספיקה לאישור הסדר כולל.

נראה שעד ליום רביעי הבא, יום הדיון בממשלה, תימשך ההתמקחות הקשה בין ראשי התנועות הקיבוציות ומשרד החקלאות לבין האוצר על התכלית: היקף החובות שימחק ההסדר. מדובר בפער של מאות מיליוני שקלים.

על "הרצון הטוב" שמפגינים פקידי האוצר בטיפולם בהסדר הקיבוצים יכולה להעיד עמדתם בשאלת המבנה המורכב והמסובך של ההסדר – דווקא משום שבמקורותיו נכלל גם נכס שיעמידו החייבים, כלומר, קרקעות הקיבוצים. מימוש ערכן של הקרקעות ותרגומן לשקלים, שיממנו את מחיקת חובות הקיבוצים בבנקים, הוא תהליך מסובך, המצריך מעורבות ממשלתית. לאחר שהאוצר דחה חלופות שונות שהציגו התנועות הקיבוציות, נותרה האפשרות שהאדמות שבהן מדובר, בהיקף של כ־100 אלף דונם, יוחזרו למינהל אשר יטפל בשיווקן. כך "יזכו" הקיבוצים בכ־2 מיליארד שקל למחיקת חובות "קיבוצי הנדל"ן" שבאזורי הביקוש במרכז הארץ.

ערכן של אדמות אלה מוערך בכ־8 מיליארד שקל, אך הקיבוצים זכאים, לפי החלטה 666 של מינהל מקרקעי ישראל, רק ל־27 אחוז ממכירתן. היתר הוא רכוש המדינה. עד לפני כשבועיים הפחידו פקידי האוצר את רבין שהתחייבות המדינה לרכוש את הקרקעות במסגרת הסדר הקיבוצים תחייב את הממשלה לרשום בתקציבה את אותם שני מיליארדים כמימון ביניים עד שהקרקע תימכר בפועל ותירשם כהכנסה של מינהל המקרקעין. רבין נבהל מכך ולכן נטה להסדר ליישובי הספר בלבד.

המאבק הציבורי שהוכרז עליו בכינוס בית השיטה בשבוע שעבר כבר רשם לזכותו לא רק שינוי באווירה, אלא גם שינוי בסדר היום של המגעים על ההסדר

האוצר, שנעתר השבוע סוף־סוף להגיש את תוכניתו להסדר, מדבר עתה על מחיקת 2.5 מיליארד שקל מן החובות באמצעות קרקעות הקיבוצים (מה שיחייבם לוותר על יותר אדמות). נראה שהשלכות הטיפול במכירת אדמות הקיבוצים על תקציב המדינה אינן מפחידות כבר את האוצר והוא התפנה למאמץ לחייב את הקיבוצים לוותר על יותר אדמות לצורכי הסיוע ההדדי ולמחיקה עצמית, כדי להקטין את חלקם של הבנקים במקורות למימון ההסדר מ־2.5 ל־2 מיליארד שקל. טוב שיש מי שדואג לבנקים...

אגב כך נחשף אופיה האמיתי של "תובענות" הקיבוצים בדרישתם להסדר גם לגבי "קיבוצי הנדל"ן". מדובר בדרישה לאפשר לאותם קיבוצים לוותר במסגרת הסיוע ההדדי על אדמה תמורת מחיקת חוב, לרבות חוב שאינו שלהם, בשיעור חמישה אחוזים מן המשבצת החקלאית שלהם, אבל באופן שלא יחזה את הדבר לימות המשיח. יש כמה וכמה "קיבוצי נדל"ן", בעלי נכסים רחמנא ליצלן, שלגביהם זוהי שאלה של קיום או גסיסה מתמשכת.

ומהי בסופו של דבר תרומת האוצר למחיקת חובות הקיבוצים? 1.5 מיליארד שקל לפי עמדת התנועות ומשרד החקלאות; 1.4 מיליארד שקל לפי עמדת האוצר. השווה הסדרי החובות לתעשיות הצבאיות, להסדרי הפנסיה, הרשויות המקומיות, ועוד. ■

[illegible] الأصل

6,000 נסיכים מחפשים מלוכה

דן אבידן

יש הסבורים שהסדקים במבנה השלטון הסעודי כבר נפערו וכי בתוך כמה שנים יתמוטטו מוסדות השלטון בממלכה. אבל נראה כי הערכה זו היא פסימית מדי וכי בכוחם של המוסדות הנוכחיים להמשיך ולהתקיים, בייחוד אם יוכנסו בסעודיה בהדרגה רפורמות חברתיות

בחודש שעבר מלאו 13 שנה לעלייתו של המלך פאהד לשלטון בסעודיה. עיתונים שונים בעולם הערבי, ובעיקר כאלה הזוכים לסיוע כספי סעודי, יצאו בדברי שבח לפאהד לרגל המאורע. השבועון "אל־וטן אל־ערבי" היוצא לאור בפאריס, שפעם היה נאמן לעיראק ובשנים האחרונות הפך מאיר פנים לסעודיה, בשל הדולרים שמזרימה משפחת המלוכה הסעודית למערכתו, ראיין שורה של אנשי מדינה ואינטלקטואלים ערבים שידעו לספר כי תחת שלטונו של המלך פאהד הממלכה הסעודית משגשגת ופורחת וכי המלך העביר כבר את סעודיה למאה ה־21, מבחינת פיתוח תעשייתי וחקלאי, והקדים בכך את שאר מנהיגי העולם.

זוהי, כמובן, תמונה מגוחכת של פני המציאות הסעודית בשנים האחרונות. מאז מלחמת המפרץ, עברה סעודיה תמורות שונות, המציבות אתגר בטווח הארוך, אם כי לא בטווח הקצר, לחוסנה הכלכלי וליציבותה הפוליטית. קודם־כל קיימת בעיית ירושת השלטון בממלכה המדברית הגדולה. בעיה זו לא קשורה בהשלכות מלחמת המפרץ, אלא טבועה בשיטת הירושה הנהוגה בסעודיה מאז מות מייסדה של הממלכה, המלך איבן סעוד, בראשית שנות ה־50. על־פי הנוהג שנקבע אז, עובר השלטון בממלכה מהמלך לבוגר שבין אחיו ולא לבנו. פאהד, שהוא אחד מבניו של איבן סעוד, עלה למלוכה ב־1982 אחרי שלטונם של שני אחיו של מייסד הממלכה, המלכים סעוד ופייסל. פאהד הוא היום בן 74. מצבו הבריאותי רחוק מלהזהיר – הוא סובל מסוכרת, מבעיות לב, מלחץ דם גבוה ומבעיות בברכיו, המקשות עליו את ההליכה, בנוסף לכובד משקלו.

בראשית כהונתו היה פאהד בעל מרץ ונקט יוזמות רבות. זכורה, למשל, יוזמתו המדינית של פאהד מ־1982 שאומצה על־ידי ראשי מדינות ערב, ובה הכירו הערבים בראשונה באופן עקיף בישראל. אבל מאז המלך הסעודי כמעט ולא היה פעיל והצטיין באיטיות מופלגת. מספרים שאת רוב שעותיו הוא מבלה במשחקי מחשב. כאשר יילך פאהד לעולמו, אמור לרשת אותו אחיו־למחצה הנסיך עבדאללה המשמש יורש העצר ומפקד המשמר הלאומי שהוא כוח צבא שבטי, האחראי על ביטחון הפנים בממלכה. אולם, גם עבדאללה אינו אברך והוא עבר כבר את גיל ה־70. אחריו בשושלת הירושה ניצב הנסיך סולטאן, שר ההגנה של סעודיה, שגם הוא בן 71. בתור ממתינים עוד קרוב ל־50 אחים נוספים של המלך פאהד לתורם בירושה, רובם כבולם בשנות ה־60 לחייהם. כלומר, אם תאריך הצמרת הסעודית הנוכחית ימים, הרי שבתוך עשר שנים ישלוט בסעודיה מנהיג בן 80.

המלך פאהד מודע לבעיה זו. לפני שלוש שנים, הוא שינה את חוק הירושה וקבע כי בעתיד הכתר לא בהכרח יעבור למבוגר מבין האחים של המלך, אלא למתאים ביותר לתפקיד מתוך בית המלוכה, לפי שיקולו של המלך. על־ידי כך פתח פאהד את הפתח להשתלבותו של דור הנכדים של מייסד הממלכה איבן סעוד במאבק על הירושה של השלטון. עם דור זה נמנים אישים כמו בנו הבכור של פאהד, שר החוץ הנוכחי סעוד אל־פייסל, הנסיך בנדר שגריר סעודיה בוושינגטון, שהוא בנו של האמיר סולטאן שר ההגנה, הנסיך תורכי העוסק בענייני מודיעין, ואחרים. כל אלה הם אנשי ביצוע מבריקים שחונכו במערב ושלהם אמביציות מרחיקות־לכת לרשת את המלוכה. הם נערכים כבר עתה למנוע מיורש העצר עבדאללה לרשת את השלטון לאחר הסתלקותו של המלך פאהד.

בשל כך נוצרו מתחים שונים בקרב משפחת הנסיכים הענפה. כל טוען עתידי לכתר מתקשר עם אנשי דת בולטים, שהם חלק מהממסד הסעודי, ועם מנהיגים שבטיים בעלי מעמד רם, כדי ליצור לעצמו מחנה תומכים איתן לזמן ששאלת ירושת השלטון תעמוד על הפרק. יש לציין כי גם בין אחיו המלאים של פאהד, הנסיכים סולטאן ונאייף (שר הפנים) צאצאי אשתו הסודיירית של איבן סעוד, ובין אחיו למחצה הנסיך עבדאללה, בנו של איבן סעוד מאשה אחרת בת שבט שמר, לא שוררת הרמוניה. כל אחד הוא בעל שאיפות משלו לרשת את השלטון כמה שיותר מהר וקיימים ביניהם חילוקי דעות גם סביב סוגיות מדיניות אחרות. כל המאבקים האלה במשפחת המלוכה (המונה בסך־הכל 6,000 נסיכים) מתנהלים בינתיים מתחת לפני השטח, והמלך פאהד מצליח להצניעם ולהתפקד כשליט־על. אבל לכשימות פאהד, יש להניח כי חלק ממאבקים אלה עלולים לצוץ מעל לפני השטח ולהפוך את שאלת הירושה בממלכה הסעודית לבעייתית.

מלחמת המפרץ חשפה את סעודיה לקשיים כלכליים. היא נאלצה לממן בהון עתק את משלוח החילות הבינלאומיים שבאו להגן על הממלכה מפני ציפורניו של סדאם חוסיין, לאחר שכבש את כווית בקיץ 1990. המדובר בראש ובראשונה בעוצבות הצבא האמריקאי שנערכו על אדמת סעודיה על ציודן הכבד, וכן בעוצבות של מדינות מערביות אחרות וכמה מדינות ערביות. סעודיה נאלצה לממן את הכוח הבינלאומי הזה מעתודותיה הכספיות שלה, שהלכו והידלדלו מ־170 מיליארד דולר ל־50 מיליארד דולר היום, שהן בחלקן בלתי נזילות. על הכלכלה הסעודית עדיין רובץ חוב של 50־60 מיליארד דולר בגין הוצאות המלחמה. העובדה שבשנים האחרונות מחירה של חבית נפט הלך וירד פלאים לעומת מחיר הנפט שהגיע שחקים בשנות ה־70 ובראשית שנות ה־80, הידלדלה עוד קודם למלחמת המפרץ את הכנסות הממלכה הסעודית. עובדה זו לא מנעה מהמלך פאהד מלהמשיך לנהל יחד עם אלפי הנסיכים בחצר המלוכה אורח חיים בזבזני. הוא גם לא פגע, עד באחרונה, בשיטה הסעודית הקלאסית שלפיה חצר המלוכה – דהיינו המדינה – מסבסדת באופן מאסיבי את השירותים הציבוריים העיקריים ועל־ידי כך קונה את נאמנות התושבים ואת יציבותה הפנימית. ידוע בעניין זה, למשל, כי המלך פאהד מסבסד אפילו גידולי חיטה בלב המדבר הערבי כדי לטעת סיפוק בקרב התושבים המבקשים לעסוק בחקלאות במדבר, גם אם הדבר מייקר את מחיר החיטה פי־שלוש לעומת החיטה שניתן לייבא מחו"ל.

אמנם סעודיה ממשיכה להפיק ולמכור 8 מיליון חביות נפט ביום, המכניסים לה הון רב, בהתחשב בעובדה כי מחירה של חבית אחת הוא 16 דולר היום, אבל, אין בכך די כדי לכסות את כל החובות וגם להמשיך לקיים את המשק הבזבזני והסיעודי שמקיימת הממלכה לאורך השנים. דבר זה החל לעורר ביקורת מצד המוסדות המוניטריים הבינלאומיים, שראו בדאגה את הידלדלות העתודות הכספיות של הסעודים כשהממלכה עדיין שקועה בחובות בשל מלחמת המפרץ. אפילו ארה"ב, ידידתה הגדולה של סעודיה, נזפה לא מכבר במלך פאהד על צורת ניהול המשק הסעודי. על־אף שמצד שני מעודדת ארה"ב את סעודיה להמשיך להשקיע מיליארדי דולרים במשק האמריקאי על־ידי רכישות נשק מסיביות ועסקאות מסחר ענקיות, כמו חידוש צי התעופה הסעודי במטוסי בואינג חדישים מהמפעלים בסיאטל. (סעודיה נחשבת למדינה שרכשה הכי הרבה נשק במערב בשנים האחרונות. סך־כל ייבוא הנשק המערבי נאמד ב־19 מיליארד דולר).

הביקורת מצד ארה"ב הדליקה נורה אדומה אצל המלך פאהד, הרגיש בכלל לביקורת לא כל שכן מצד בעלי בריתו האסטרטגיים. פאהד נרתע גם כנראה מביקורת פנימית, שהחלה לצוץ בסעודיה מצד חוגים שונים על המשך ניהול חיי המותרות מצד משפחת המלוכה בשעה שהמדינה, עשירה ככל שתהיה, זקוקה להידוק החגורה בגלל עול החוב החיצוני המעיק עליה והידלדלות הכנסותיה מהנפט.

על רקע זה נקט פאהד צעד דרסטי יחסית, כשבראשית השנה הודיע על קיצוץ נוסף בתקציב הממשלתי, שקוצץ כבר פעמיים בשנתיים האחרונות. הפעם החליטה הממשלה לקצץ במידה מסוימת גם בתחום שירותי הרווחה לתושבים, דבר שלא נעשה בעבר. במסגרת זאת, צומצמו הסובסידיות הממשלתיות על חינוך, בריאות ותעופה והוקפאו משרות בשירות הציבורי. בראשונה הטילה הממשלה איגרות חוב ומסים על עיסקאות מסחריות. מחירי המים, החשמל והדלק עלו. תושבי סעודיה כבר אינם יכולים לשוחח שיחות מקומיות בטלפון בחינם. יש שמועות שהממשלה מתכוונת להמשיך בקו זה ולבטל את כל הסובסידיות ולהפריט את החברות הממשלתיות הגדולות (כמו חברת התעופה הלאומית) ולתת לסקטור הפרטי תפקיד דומיננטי בכלכלה הלאומית. אולם, בנתח המיועד לצורכי ביטחון בתקציב החדש, העומד על 40 מיליארד דולר, לא נגעה הממשלה. הוא נשאר שליש מהתקציב – כ־13 מיליארד דולר. זאת, מכיוון שהאיומים החיצוניים על יציבות הממלכה לא חלפו מהעולם והמלך פאהד עדיין רואה בהם מקור סיכון עיקרי לשלטון שושלתו.

האיום החיצוני כלפי סעודיה נובע מעיראק ומאיראן. כל עוד סדאם חוסיין יושב על כס־השלטון בבגדאד לא מוציאים הסעודים מכלל חשבון שהוא עלול לשוב לסורו ולאיים על מדינתם. באוקטובר אשתקד, כשסדאם חוסיין ריכז שוב כוחות בדרום עיראק מתוך כוונה טקטית לאיים על כווית ולהלחיץ על־ידי כך על האמריקאים להקל בנטל הסנקציות הבינלאומיות החונק את עיראק, נכנסו הסעודים לפאניקה והזעיקו את עזרת האמריקאים לגבות אותם מפני סכנה עיראקית אימננטית. סעודיה עומדת בראש הגוש של מדינות המפרץ הפרסי הפועל בזירה האזורית והבינלאומית יחד עם ארה"ב ובריטניה כדי לבלום מגמות מצד רוסיה, סין וצרפת ומצד חלק ממדינות המפרץ להקל בנטל הסנקציות מעל עיראק. למעשה אפשר לומר כי כל עוד סדאם חוסיין ימשיך לשלוט בעיראק לא תשקוט רוחם של הסעודים ואין להתפלא שהם חוששים באורח סמוי בכל מיני יוזמות להפילו מהשלטון. באחרונה נתנו מקלט לגנרל העיראקי וופיק סמראאי שערק משורות הצבא וניסה לחולל הפיכה נגד סדאם חוסיין בסיוע הכורדים והשיעים אך נכשל בניסיון זה.

המאבקים במשפחת המלוכה מתנהלים בינתיים מתחת לפני השטח, והמלך פאהד מצליח להצניעם ולהתפקד כשליט־על. אבל לכשימות, יש להניח כי חלק ממאבקים אלה עלולים לצוץ מעל לפני השטח ולהפוך את שאלת הירושה בממלכה הסעודית לבעייתית

היחסים בין סעודיה לאיראן אף הם לא מאירי פנים. הסעודים חוששים תדירות מאופיו הפנאטי של משטר האייתוללות האיראני. מדי שנה כאשר מגיעה עונת העלייה לרגל למכה ולמדינה (המשמשת ובאה עתה), עולה המתיחות בין שתי הארצות על פני השטח. איראן מבקשת לאפשר למאות אלפי עולי רגל איראנים לעלות למקומות הקדושים לאיסלאם בסעודיה, ואילו השלטונות הסעודיים מגבילים את מספרם מחשש פן יחוללו מהומות שיערערו את היציבות הפנימית בממלכה. בעניין זה זכורות היטב לסעודים המהומות שחוללו עולי הרגל האיראנים במכה ובמדינה לפני כמה שנים. שלא לדבר על זכרונם הטראומטי מניסיון של קבוצה סעודית פונדמנטליסטית, שפעלה בין השאר בהשראת החומייניזם האיראני, להשתלט על קודש הקודשים, הכעבה שבמכה, ב־1979. העובדה שאיראן השתלטה על שלושה איים במפרץ הפרסי השייכים לפדרציית הנסיכויות, בעלת בריתה האזורית של סעודיה, מוסיפה מימד של מתיחות נוספת ליחסי שתי הארצות. הגם שהמלך פאהד והנשיא האיראני האשמי רפסנג'ני מקיימים הידברות ביניהם בניסיון לקיים יחסים נורמליים בין ריאד לטהראן.

וקיימים עוד איומים חיצוניים בעיני הסעודים, המהווים פוטנציאל להתערבות פנימית נגד בית המלוכה, כמו כשלון הדרום במלחמתו נגד הצפון בתימן. הסעודים תמכו בדרומיים ומצאו את עצמם בצד המפסיד של המאבק הפנימי בתימן. עתה שולט בכל רחבי המדינה התימנית שנוא־נפשם הצפוני עלי עבדאללה צאלח, שאין להם אמון בו ומהתנהגותו הם חוששים משום־מה. סכסוך הגבול הממושך בין סעודיה לתימן מהווה אף הוא מוקד מתיחות מתמיד, הגם שלכאורה נמצא לפני כחודש המכניזם ליישבו ברוח תביעות הסעודים. גם יחסי הסעודים עם כמה מבעלות בריתם במועצה לשיתוף־פעולה במפרץ הפרסי אינם אידיליים. קיים סכסוך גבול בינם לבין הקטארים, למשל, והם חוששים מהשלכות המהומות של השיעים בבחריין, הנמשכות כבר כמה חודשים, על בני המיעוט השיעי במחוז אל־חסא הסעודי שלחופי המפרץ הפרסי העשיר בנפט. כל אלה גורמים לכך שהמלך פאהד שם את יהבו בכל הקשור לביטחון ממלכתו על ארה"ב ומדינות המערב החזקות, ולא על בעלות בריתו הערביות, מצרים וסוריה, הגם שהמשמעות של אסטרטגיה זו היא הפקרת גורלה של הממלכה הוהאבית בידי הכוחות "הכופרים", בניגוד להנחות הבסיסיות של האיסלאם הווהאבי הצרוף שעליו מושתתת הממלכה הסעודית.

לשאלת הישענותה של השושלת הסעודית על צבאות המדינות "הכופרות" להבטחת שלמותה ויציבותה, עוד מתקופת מלחמת המפרץ, היו השלכות גם בתחום הפנימי בסעודיה. חשיפת הממלכה לעשרות אלפי חיילים אמריקאים ולאורחות החיים החופשיים של בני המערב הצמיחה אופוזיציה קשוחה יותר לשלטונו של המלך פאהד מצד שתי קבוצות מנוגדות. הקבוצה האחת של אנשי דת סונים קנאים שצמחה בעיר המדבר בוריידה, לא הרחק מריאד הבירה במחוז נג'ד שהוא לב הממלכה ומעוז יסודותיה השבטיים. קבוצה זו, הידועה בשם "הוועדה להגנה על הזכויות הלגיטימיות (של אזרחי סעודיה)" מורכבת מחכמי דת, ממטיפים במסגדים ומסטודנטים ואנשי אקדמיה. היא מטיפה לשנאת זרים, מאשימה את המלך פאהד על שהסתייע ב"כופרים" להגנת הממלכה ומתנגדת נמרצות לכל ניסיון של הסעודים להשתלב בתהליך המדיני בין ישראל לערבים. בדרך־כלל הפיצו אנשי קבוצה זו את תעמולתם הקיצונית בכנסים ומעל גבי קלטות. בסתיו אשתקד ובראשית השנה יצאו אנשי הקבוצה הקנאית להפגנות נגד הממשלה ואף קראו להפלתה, ולהדחת המלך פאהד. חלקם אף איימו לבצע פיגועים נגד יעדים מערביים על אדמת סעודיה והתארגנו לצורך זאת במסגרת צבאית־למחצה שנקראית "גדודי האמונה".

האיום בטרור, היה הקש ששבר את גב הגמל מבחינת השלטונות. הם עצרו כ־150 איש מקרב פעילי הקבוצה ובראשם שני אנשי דת בכירים ביותר: שייח סלמאן אל־עודה וסאפאר אל־חוואלי. בעקבות זאת ירדה הקבוצה למחתרת והקימה לעצמה שלוחה בלונדון, בראשות הפרופסור לפיסיקה לשעבר מחמד אל־מסערי. בשם מפרסמת הקבוצה עלון־חדשות שבועי המכיל טענות אין־ספור על מעשי שחיתות מצד השלטון הסעודי, לרבות גילויים של הפרת זכויות האדם בממלכה וכיוצא באלה האשמות. חומר ההאשמות מועבר למטה האופוזיציה בלונדון בפאקס על־ידי שלוחת המחתרת הממשיכה לפעול בתוך הממלכה ועל־ידי סעודים ממורמרים מלאי טענות נגד המשטר. עלון החדשות הזה נקרא בצמא בסעודיה שהיא חברה סגורה המשתוקקת לכל שביב אינפורמציה בלתי תלויה בשלטונות. לכן מדאיגה התופעה הזאת את השלטונות הסעודיים והם נקטו גם צעדי חקיקה שונים כדי להגביל את מגוריה. המלך פאהד אף משתמש בחכמי הדת הבכירים הנאמנים לו ובראשם המופתי הסעודי אל־באז, כדי להוקיע את הגורמים הקנאיים, למשל על־ידי פירסום "פאתוות" (פסקי־הלכה) מטעם המופתי האוסרים על שימוש בכוח נגד השלטון, הנחשב בעצמו לאורתודוכסיה איסלאמית מובהקת. המלך גם הטיל הגבלות על הטפות הדרשנים הדתיים במסגדים.

קבוצה שנייה של אופוזיציה שצמחה בסעודיה עקב מלחמת המפרץ היא בעלת גוון ליברלי. חבריה הם אנשים בעלי השכלה מערבית ונוכחות הכוחות הזרים על אדמת סעודיה הגבירה אצלם את המוטיבציה לחולל רפורמות במבנה המימשל הסעודי השמרני. הם קוראים ליותר פתיחות של השלטון לציבור הרחב, לדמוקרטיזציה של החיים הפוליטיים בממלכה ולמתן חירויות ליברליות לציבור בכל הנוגע לניהול אורח חייו באופן יותר חופשי. עם קבוצה זו נמנות גם נשים סעודיות הנאבקות על מתן זכויות לנשים בממלכה. חלק מהן התפרסמו בעת מלחמת המפרץ, כאשר יצאו בשיירת מכוניות נהוגות על־ידן ברחובות ריאד, והפרו בפומבי את האיסור שחל על נשים לצאת בגפן לרחוב, לא כל שכן לנהוג בכלי־רכב. היה זה אקט סמלי שנועד למחות על מעמדן המופלה לרעה של הנשים הסעודיות בכל התחומים. אנשי הקבוצה הליברלית תובעים גם חקיקת חוקה נאורה לממלכה הסעודית, דבר העומד בניגוד מוחלט לאופיה של הממלכה כמדינת דת שהחוק היחיד המופעל בה הוא חוק ההלכה האיסלאמית "השריעה".

השלטונות הלכו לכאורה לקראת חברי קבוצה זו בשל הלחץ הכללי שגבר בממלכה ליותר שותפות של העם בתהליך קבלת ההחלטות, כלקח ממלחמת המפרץ. הם הקימו לפני שלוש שנים את "המועצה המייעצת" ("מג'לס אשורא") המונה 60 מכובדים שמינה המלך פאהד כדי שיוכל להתייעץ איתם בניהול ענייני המדינה, כביכול במתכונת פרלמנטרית. בפועל מהווה מועצה זו חותמת־גומי של המלך ושריו לכל צעדיהם, והיא לא מימשה שום צעד ליותר דמוקרטיזציה של החיים הפוליטיים בממלכה.

כפי שהדברים עומדים עתה בסעודיה, שולט המלך פאהד בממלכה ביד רמה. הקבוצה הליברלית איבדה מתנופתה ואילו הקבוצה האיסלאמית הקנאית ממשיכה לפעול במחתרת ומחו"ל, אך אין בידה לסכן כרגע את יציבות הממלכה. חלק ניכר מפעיליה הפחות מסוכנים שוחרר ממעצר על־ידי המלך, כדי לקנות בצורה זו את נאמנותם. כדי לשמור על מעמד בית המלוכה דואג פאהד שלא לפגוע בהטבות הבסיסיות שמעניקה הממלכה לאזרחיה, כמו הפטור ממס הכנסה, סיבסוד חלקי של הבריאות והחינוך ועוד. כתוצאה מכך ממשיך האזרח הסעודי לקיים רמת חיים גבוהה. הממשלה הסעודית מצליחה לטפל בבעיותיה הפיננסיות, לנוכח הקשיים הקיימים, והיא בעלת הפוטנציאל הגדול ביותר בעולם מבחינת רזרבות הנפט העומדות לרשותה.

הלחצים על המשטר המלוכני הנובעים מהביקורת הציבורית על שחיתותו ומהבעיות הכלכליות, גורמים למשטר להתכנס בתוך עצמו. זו אחת הסיבות שהמלך פאהד זהיר מאוד בכל הקשור לשאלת תהליך השלום באיזור. הוא התחייב, יחד עם שאר נסיכויות הנפט במפרץ הפרסי, להסיר את החרם העקיף מעל ישראל, אבל בפועל עדיין מתקשים תיירים שבדרכונם מופיעה חותמת ישראלית להיכנס לתחומי סעודיה. סעודיה אינה יוזמת מהלכים בשאלת תהליך השלום. להיפך, היא מקפידה, כבעבר, שלא לחרוג מעמדות הקונצנזוס הערבי, ואף התגייסה באחרונה לעזרת סוריה כדי להאט בקצב הנורמליזציה בין כמה מנסיכויות הנפט למדינת ישראל. בכו"ם הרב־צדדי נוקטת סעודיה לא פעם עמדות נוקשות כדי למנוע התקדמות שתאדיר את הסורים מבחינתם לגבהר. בכל הקשור לנירמול יחסי סעודיה עם ישראל פאהד זהיר ביותר לא רק בגלל אופיו האיסלאמי השמרני של משטרו, אלא גם כחשש מכל צעד חריג שלו מבחוץ, ידרבן את האופוזיציה למשטרו להגביר את פעילותה.

הממלכה הסעודית הגדולה, אם כן, עוברת תמורות מתחת לפני השטח שהכוח המניע אותן הן השלכות מלחמת המפרץ. מלחמה זו אמנם כבר מאחורינו, אבל רק טבעי שיהיו עוד הדהודים במפרץ הפרסי בכלל ובסעודיה בפרט. יתכן שהלקחים שיפיק מכנה הסעודים לטווח הארוך, והאילוצים הכלכליים שהיא מכתיבה כבר עתה לשושלת השלטת בריאד, יחד עם המיגבלות של השלטון הסעודי הנובעות ממבנהו השבטי, יביאו ברבות הימים לתהפוכות גם במדינה זו שעדיין נהנית מיציבות יחסית. יש הסבורים שהסדקים במבנה השלטון הסעודי כבר נפערו וכי בתוך שנים אחדות יתמוטטו בממלכה מוסדות השלטון. אבל נראה כי הערכה זו היא פסימית מדי וכי בכוחם של מוסדות הממלכה הסעודית הנוכחיים להמשיך ולהתקיים, בייחוד אם יוכנסו בסעודיה בהדרגה רפורמות חברתיות. ■

הלחצים על המשטר המלוכני, הנובעים מהביקורת הציבורית על שחיתותו ומהבעיות הכלכליות, גורמים למשטר להתכנס בתוך עצמו. זו אחת הסיבות שהמלך פאהד זהיר מאוד בכל הקשור לשאלת תהליך השלום באיזור

פאהד. מתרכז במשחקי מחשב. צילום: יו.פי

פייסל. מנציגי דור הנכדים בשלטון. צילום: אי.פי

סולטאן. השני בשושלת הירושה. צילום: אי.פי

כאילו נעצו לי סכין בלב

"רק האיגוד הארצי של העיתונאים תמך בנו תמיכה של ממש. ממפ"ם, שמענו הרבה הצהרות יפות. גם מהיו"ר. אבל מעשים לא היו. לא כדי למנוע את סגירת העיתון ולא כדי להבטיח את הזכויות שלנו". אבשלום קווה, יו"ר ועד עובדי "על המשמר"

אפרים דוידי

עיתונאי ועובדי "על המשמר" עסקו אתמול בשאלות הקשורות בסגירה של העיתון היומי. הם קיבלו מכתבי פיטורין, כאשר לא כל הפרטים הנוגעים להסכם הפרישה סוכמו עמם. שבוע הסגירה, היה שבוע קשה בשבילם. שבוע שלווה בהפגנות. ביום רביעי לבדו הפגינו עשרות העובדים מול הקיבוץ הארצי בזמן ישיבת ראשי תנועות הקיבוצים כדי להבטיח את הסכמי הפרישה.

מזכירות הקיבוץ הארצי התכנסה ביום רביעי בערב והחליטה לכבד את עקרונות ההסכם עם עובדי העיתון "על המשמר". בהודעה שפרסמה המזכירות נאמר כי "מזכירות הקיבוץ הארצי, כנציגת בעלי העיתון, מקבלת את המלצת מועצת המנהלים של "על המשמר" לפיה יכובדו עקרונות ההסכם שנחתם ב־1992 עם העובדים שנשארו". ויקטור שם טוב, שר הבריאות לשעבר, קיבל על עצמו לשמש כנאמן מטעם שני הצדדים לביצוע ההסכם. בין הפגנה אחת לשניה, פגשנו את יו"ר הוועד, אבשלום קווה, ב"על המשמר", ועד עובדים משותף לפקידים ולעיתונאים. קווה הוא כתב ותיק לענייני עבודה.

מדוע הפגנתם השבוע?

במהלך השבוע נאלצנו להפגין כמה פעמים מסיבה פשוטה, שלא היה לנו הסכם פרישה חתום. בזמנו, בעת תוכנית הפרישה הקודמת, הובטח שהעובדים שישארו בעיתון יזכו לאותם התנאים להם היו זכאים העובדים שפרשו ב־1992. וזה מה שדרשנו.

כמה עיתונאים פרשו אז?

היו אז 70 עובדים, עיתונאים ופקידים, ונשארנו כ־30. דרשנו לקיים הסכמים שנחתמו אתנו בזמנו. פשוט כמו לחם שחור.

אבל הבעלים של העיתון, הקיבוץ הארצי, לא מנע מעולם שלא יכובדו התחייבויות כלפי העובדים.

היו לחצים של המחלקה הכלכלית של הקיבוץ הארצי, אשר רצה לא לכבד את ההסכם. זאת בטענה ש"אין כסף". באחת מהישיבות של מועצת המנהלים אמר אחד מראשי המחלקה הכלכלית, אמליו רוזן: "מצידי אתם יכולים לדרוש 300 אחוז פיצויים. אתם אף יכולים לחתום על נייר כזה. אבל לנייר אין כל משמעות. הוא לא שווה כלום".

היו אנשים שצידדו בעמדתנו, שיש לכבד הסכמים, כמו ראשי הקיבוץ הארצי, ביניהם עזרא פורמן ועמירם אפרתי ומנכ"ל העיתון, יוסי הולנדר [illegible] במחלקת הבנייה של הקיבוץ הארצי. עניינם של עובדים אלה עוד מתגלגל בבתי המשפט.

מה שאתה מתאר זה מרד. ראשי התנועה סבורים שיש לכבד את ההסכם ואנשי המחלקה הכלכלית, שתחתיהם, מתנגדים?

אינני יודע אם זהו מרד, אבל פורמן אמר באחת הישיבות שאם הדרישות שלנו לא יתקבלו – הוא יצטרף להפגנות שלנו ויעזוב את התפקיד.

אבל הוא לא הצטרף, נכון?

ענייניו הפנימיים של הקיבוץ הארצי לא כל־כך מעניינים אותנו. ממילא מצבנו קשה. לרוב החברים לא יהיה מקום עבודה אחר ועוד אנחנו צריכים להילחם על הפיצויים? מדוע הקרבנו כל־כך הרבה קורבנות מאז 1992 ועוד לפני כן? כדי שיגיע היום ויגידו לנו: "אין לכם עיתון, אבל גם פיצויים לא מובטחים?"

איזה תמיכה ציבורית קיבלתם במאבק: ההסתדרות, מפ"ם, איגוד העיתונאים?

מכל הגורמים שציינת, רק האיגוד הארצי של העיתונאים תמך בנו תמיכה של ממש. ממפ"ם, שמענו הרבה הצהרות יפות. גם יו"ר מפ"ם, חגן ארז דיבר יפה. אבל מעשים לא היו. לא כדי למנוע את סגירת העיתון ולא כדי להבטיח את הזכויות שלנו. פרט להצרי אלקלעי, אף אחד מאנשי מפ"ם לא התגייס למעננו. בהסתדרות, אף אחד לא קם. פרט לחבר ההנהגה בנימין גונן. אולי אנחנו אשמים. אולי לא הפעלנו מספיק לחצים.

למה ללחוץ, הרי בין המפוטרים יש חברי ההסתדרות רבים?

פנינו לאנשים רבים בצמרת ההסתדרות, במועצת הפועלים. להפגנות התייצבנו לבד, יחד עם אנשי איגוד העיתונאים. מכל הפניות האלה לא קיבלנו תשובה, לא היה אוזן וחוזר.

גם לא מחברי כנסת, שרים?

אני יכול לציין רק שני חברי כנסת שהתעניינו ורצו לעזור, ח"כ ענת מאור ממפ"ם ויו"ר ועדת העבודה והרווחה, יוסי כץ. כל היתר, יוק.

כמה שנים עבדת בעיתון, איך קבלת את ההודעה על הסגירה?

17 שנה אני כותב ב"על המשמר", ככתב לענייני עבודה ההסתדרות, בנוסף הייתי כתב לענייני תעשיה, תיירות ותחבורה. ההודעה על הסגירה היתה צפויה, אבל כאשר התבשרנו על כך ביום שלישי בלילה, כאשר נמסרה ההודעה הרשמית, חשתי כאילו נעצים לי סכין בלב. תבין, "על המשמר" לא היה רק עיתון ולא רק מקום עבודה. "על המשמר" היה גם בית, גם תפיסת עולם וגם חברים. ■

עיתון קטן־גדול

לוי מורב

עברתי 12 שנה ב"על המשמר". נפרדתי ממנו בחודש מאי 1990, אולם הוא נשאר חלק בלתי־נפרד ממני כמו מעשרות רבות של עיתונאים שעברו דרכו והלכו למקומות אחרים. "על המשמר" לא דומה לשום דבר שאני מכיר. יותר מעיתון זה היה הלך רוח. יותר מכלי תקשורת זה היה הפנינג יום־יומי. וברקע תלויה כל הזמן הגיליוטינה של הסגירה.

כדי לעבוד בעיתון קטן ועני אתה צריך להיות אופטימיסט חסר תקנה, מאמין גדול בטוב שבאדם ובעל מערכת עצבים חסונה במיוחד. "על המשמר" לא היה מקום עבודה בשביל קריירסטים. הוא לא שימש מקפצה לתפקידים בכירים ובמה למי שחיפש חשיפה מירבית. הוא היה עיתון אידיאולוגי במובן הטוב של המלה. אף שהיה עיתון מפלגתי – ביטאון מפ"ם ולמעשה בבעלות הקיבוץ הארצי – הוא היה הרבה יותר מזה.

"על המשמר" היה קודם כל כלי ביטוי לעובדיו ובמיוחד לעיתונאיו, שלא הגיעו אליו במקרה. מי שעבד ב"על המשמר" האמין בדברים מסוימים. לאמונה הזאת ניתן ביטוי באופן העריכה, בדרך הגשת החומר, בסלקציה של החדשות, בהגשתן וכמובן בפובליציסטיקה המיוחדת שלו. "על המשמר" היה עיתון שהאמין בדברים.

מותו בגיל 52 של "על המשמר" הוא יותר מאירוע פנימי. הוא סימן וסמל למותה של תקופה ולסיומו של עידן בחברה הישראלית. אבל האמונה בחברה השואפת לשלום, צדק חברתי ושוויון הזדמנויות כלכלי לא מתה וכל עוד היא קיימת היא תמצא דרכים חדשות ובמות אחרות כדי לצעוק את צעקתה

הוא האמין בפתרון מדיני לסכסוך הדמים בין ישראל לשכנותיה. הוא האמין שרק פשרה טריטוריאלית יכולה להביא לשלום ורק הכרה בזכויותיו של העם הפלסטיני תמנע את המשך הטרור. הוא האמין שאחוות עמים איננה סיסמה ריקה אלא מבטאת תוכן ממשי. לכן היה העיתון חד ועקבי במהלך המו"מ בין ממשלת הליכוד למצרים בהנהגתו של אנואר סאדאת. לכן נתן העיתון במה לפלסטינים, לטענותיהם ועמדותיהם. לכן היה יריב מר ועיקש לאריאל שרון ועשה כל שיכול עיתון קטן ועני כדי למנוע את מלחמת לבנון. "על המשמר" היה העיתון היחיד, לצידם של פובליציסטים כמו יואל מרקוס ואיתן הבר, כל אחד מהם בעיתונו, שיצא נגד מלחמת לבנון עוד לפני שהיא פרצה. "על המשמר" היה העיתון היחיד שלא נסחף בימים הראשונים של המלחמה בהתלהמות המלחמתית הכוללת של התקשורת, בבחינת "שקט, עכשיו יורים", אלא אימץ מהרגע הראשון עמדה ביקורתית נגד המלחמה ומטרותיה ונגד האמצעים ששר הביטחון דאז, אריאל שרון, והרמטכ"ל באותם ימים, רפאל איתן, נקטו להשגתן.

"על המשמר" היה העיתון היחיד שהיה לו מדור כלכלי־חברתי שבינו לבין מדורי הכספים והממון של העיתונים המסחריים אין כמעט ולא כלום. "הכלכלה והאדם" היה שמו של המדור. ואמנם האדם, העובד, היה מרכז ההתעניינות של מדור זה. אחד התעשיינים המובילים בארץ אמר פעם שרק ל"על המשמר" יש מדור כלכלי, בעוד שלכל העיתונים האחרים יש מדורי בורסה.

"על המשמר" ביטא במדור הכלכלי ובעמודיו האחרים, במוספו השבועי "זותא" ובמוסף השבת שלו את האמונה הבסיסית שאין מדע הכלכלה משהו אובייקטיבי וזר, אלא אחד הביטויים לחיי האדם והחברה. עם זאת הוא לא היה נציג של סוציאליזם דוגמטי, סוציאליזם של מחסור, אלא ביטא עמדות מורכבות ופתוחות יותר שהביעו תמיכה בכלכלה תחרותית עם אוריינטציה חברתית ואחריות לאומית.

"על המשמר" היה עיתון קטן שהתנהג כמו עיתון גדול. מכיוון שלא היו לו אמצעים כספיים כמו לגדולים, הוא חיפש את המקוריות ביצירתיות של עורכיו ועובדיו. ואמנם היו ל"על המשמר" כמה חידושים עיתונאיים שהשפעתם על העיתונות והתקשורת היתה מעבר לגודלו ותפוצתו. השפעה זו התבטאה קודם כל במעבר הבלתי פוסק של עיתונאים ממנו לעיתונים וכלי תקשורת אחרים. בית הגידול של עיתונאים אלה, האוניברסיטה העיתונאית שלהם ושלי, היה ב"על המשמר".

"על המשמר" חידש בתחומים שונים ומגוונים. בתחום הלשוני היה אחד העיתונים הראשונים שהקפיד על שימוש בשפה עדכנית ועם זאת תקנית. הסלנג מצא את דרכו לעמודיו, אבל תמיד במסגרת הולמת ומנומקת. לא היו בו תופעות של פריקת עול לשונית המאפיינת כיום חלק מהתקשורת המקומית, אבל היו בו חידושים מקוריים שחלקם אומץ על־ידי העיתונים הגדולים והמסחריים.

מדורים כמו ביקורת עיתונות, מדורים מיוחדים לחו"ל ולכתבים מתמחים, מדור ספרות מעולה עם דגש על שירה, סיפורת וביקורת מקורית, היו אופייניים לעיתון. הפובליציסטיקה, לפחות בשנים שבהן עבדתי בעיתון, מ־1978 ואילך, היתה רזה ותמציתית. הימים של הטורים הבלתי גמורים של מאיר יערי עם התידיסים לקראת ועידת מפ"ם חלפו עברו מן העולם.

כל זה לא עזר. מספר הקוראים הלך וירד, מספרם של המנויים הלך והצטמצם. מתן אפשרות לבחירה אישית של עיתון יומי במסגרת האינדיווידואליזציה של הקיבוצים פגעה אנושות בחוסנו הכלכלי של העיתון. ההיחלשות הכלכלית, החברתית והפוליטית של התנועה הקיבוצית בכלל ושל הקיבוץ הארצי בפרט כרסמו בשארית הרצון להמשיך ולהחזיק עיתון יומי, גם במחיר מגוחך יחסית. אם אין רצון, כל היתר הוא בבחינת תירוצים. וזה בעצם מה שהרג את "על המשמר". המו"ל של העיתון (הקיבוץ הארצי) אינו רוצה יותר להיות בעלים של עיתון. בדיוק כמו הסתדרות העובדים הכללית החדשה.

לכן מותו בגיל 52 של "על המשמר" הוא יותר מאירוע פנימי. הוא סימן וסמל למותה של תקופה ולסיומו של עידן בחברה הישראלית. אולם האמונה שניתן וצריך לקיים חברה השואפת לשלום, חברה החפצה בצדק חברתי ובשוויון הזדמנויות כלכלי, האמונה הזאת לא מתה. כל עוד היא קיימת היא תמצא דרכים חדשות ובמות אחרות כדי לצעוק את צעקתה. הסוציאליזם החכם, הסובלני לא מת. הוא בנסיגה ודירוגו ברייטינג החברתי נמוך ביותר. אבל בחודש עוד ישוב. אם לא בימינו, אז בימיהם של ילדינו. כי כל עוד יש מקופח אחד ורעב אחד בעולם, הרעיון לא ימות. ■

הטרדה ברמה אקדמית

יעל פישביין

שני סקרים שנערכו באוניברסיטת תל־אביב בשנים 1989 ו־1991 ולא פורסמו עד היום מגלים שהטרדה מינית מצד מרצים ומתרגלים כלפי סטודנטיות היא תופעה שכיחה ביותר.

הסקר הראשון נערך במסגרת עבודת מאסטר בהדרכת פרופסור אזי ברק בקרב 169 סטודנטיות מהחוגים הפרופסיונליים המעניקים מקצוע, כגון משפטים ורפואה. מתוך הנחה שבחוגים אלה התלות של הסטודנטיות במרצים גבוהה יותר יתגלו בהם תופעות לא רצויות בשכיחות רבה יותר. הממצאים הועברו למזכירות האקדמית, לדיקן הסטודנטים ולוועדה המרכזת של האוניברסיטה בלא שננקט שום צעד ממשי לטיפול בנושא.

ב־1991 ערכו סטודנטים בהדרכת פרופסור ברק סקר דומה, אך בהיקף גדול יותר, 762 סטודנטיות מכל הפקולטות. עיקרי המימצאים חזרו על עצמם והתוצאות דווחו לדיקן הסטודנטים, וגם הפעם לא גילו רשויות האוניברסיטה עניין במימצאים.

שני סקרים שנערכו באוניברסיטת תל אביב מראים כי מאות סטודנטיות נחשפות להטרדה מינית מצד מרצים. למרות זאת, אומרת ד"ר חנה וירט־נשר מפורום הנשים באוניברסיטת תל אביב, שבמשך כשתי שנות כהונתה בפורום הגיעו אליה שתי סטודנטיות בלבד עם תלונה על הטרדה מינית. הן לא רצו למסור פרטים וסירבו להגיש תלונה רשמית

הסקרים נערכו במסגרת עבודות מ.א והסטודנטים שערכו אותם כבר קיבלו את התואר. שני הסקרים מבוססים על שאלון אנונימי המקובל באוניברסיטאות שונות בארה"ב, כשהמטרה היא לבדוק את היקף התופעה. השאלונים הועברו בכיתות גדולות. בסיום השיעור התבקשו הסטודנטיות להישאר באולם ולמלא את השאלונים. 10 אחוזים סירבו לעשות זאת. השאלון כולל מיגוון רחב של שאלות מדורגות בסדר עולה של חמש דרגות חומרה. השאלה הקלה ביותר היא, "האם היית אי־פעם בסיטואציה שבה מרצה, או מתרגל, נהג לספר סיפורים בעלי רמיזות מיניות, או בדיחות בעלות אופי מיני". השאלה הקשה ביותר מתייחסת לאונס.

תופעות קלות של הטרדה מינית

שאלה א' עסקה, כאמור, בסיפורים ובדיחות מיניות. 37 אחוז מהסטודנטיות בסקר הראשון ו־38 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ב': "האם אי־פעם מרצה או מתרגל העיר כלפיך בצורה בוטה הערות מיניות, בין בפרהסיה בין באופן אישי". 71 אחוז מהסטודנטיות ענו בחיוב על שאלה זו בשני הסקרים.

שאלה ג': "האם אי־פעם היית בסיטואציה שבה מרצה או מתרגל העיר הערות סטריאוטיפיות מיניות. הכוונה להערות כגון: הנדסה היא מקצוע לגברים ואחות בית־חולים זה מקצוע לנשים". 48 אחוז בסקר הראשון ו־30 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ד': "האם אי־פעם היית בסיטואציה שבה מרצה נהג בך בצורה שונה בגלל מינך, או גילה כלפיך העדפה בשל מינך". 27 אחוז בסקר הראשון ו־22 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ה': "האם אי־פעם מרצה או מתרגל לטש בך עיניים, או קרץ לעברך וגרם לך להרגיש אי־נוחות". 20 אחוז מהסטודנטיות ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ו': "האם אי־פעם היית בסיטואציה שבה מרצה או מתרגל העיר הערות מפתות בקשר להופעתך, גופך או פעילויותיך המיניות". 12 אחוז בסקר הראשון ו־9 אחוזים בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

סיכום כל השאלות בפרק זה של הסקר העלה שכשני שליש מהנשאלות, במספרים מוחלטים כ־7,000 סטודנטיות, נתקלו לפחות פעם אחת באחת מהתופעות הקלות־יחסית של הטרדה מינית שהועלו בשאלות.

דרגת חומרה ב'

פרק ב' של הסקר עסק בתופעות חמורות יותר של הטרדה מינית. שאלה א' היתה: "האם אי־פעם מרצה או מתרגל התחיל איתך". 10 אחוז בסקר הראשון ו־12 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ב': "האם אי־פעם היית בסיטואציה שבה מרצה או מתרגל ניסה ליזום אתך יחסים מיניים או רומנטיים". 4 אחוזים בשני הסקרים ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ג': "האם אי־פעם מרצה או מתרגל התנהג כלפיך בצורה שנראתה לך כמנסה לפתות אותך, הזמין לך, העיר הערות מיניות, הציע לך לצאת איתו". 5 אחוזים בסקר הראשון ו־9 אחוזים בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ד': "האם אי־פעם מרצה או מתרגל הפנה כלפיך תשומת־לב מינית שלא רצית בה". 10 אחוז בסקר הראשון ו־9 אחוזים בסקר השני ענו בחיוב.

סיכום התשובות בפרק זה מעלה שכ־20 אחוז מהסטודנטיות, שהן במספרים מוחלטים כ־2,000 סטודנטיות, נתקלו לפחות פעם אחת בהטרדה מינית מהסוג שהועלה בשאלות פרק זה.

דרגת חומרה ג'

בפרק זה של הסקר הועלו שאלות הנוגעות לפיתוי מיני, כאשר המרצה מנצל את מעמדו לפיתוי בציון המופנה כלפי הסטודנטית.

שאלה א': "האם חשת אי־פעם שהנך משוחדת בציונים טובים תמורת שיתוף־פעולה מיני עם מרצה או מתרגל". 1.3 אחוזים ענו בחיוב על שאלה זו בשני הסקרים.

שאלה ב': "האם אי־פעם תוגמלת בפועל על־ידי מרצה או מתרגל תמורת שיתוף־פעולה חברתי או מיני". 0.2 אחוז ענו בחיוב על שאלה זו.

סיכום הפרק הזה מעלה שכ־300 סטודנטיות נחשפות לסוגים שונים של פיתוי מיני.

דרגת חומרה ד'

פרק זה של הסקר עסק באיום או בעונש מצד מרצים כלפי סטודנטיות, על אי שיתוף־פעולה מיני.

שאלה א': "האם אי־פעם חשת שהנך מאויימת, באופן גלוי, או סמוי על שאינך משתפת־פעולה בעלת אופי מיני עם מרצה או מתרגל". 1.1 אחוז בסקר הראשון ו־1.8 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ב': "האם אי־פעם היית מעורבת בפעילות מינית שלא רצית בה עם מרצה, או מתרגל עקב איומים בעונש". 0.3 אחוז בסקר הראשון ו־0.2 אחוז בסקר השני ענו בחיוב.

דרגת חומרה ה'

פרק זה של הסקר עסק במגעים גופניים כפויים, שחלקם עשויים להיחשב כעבירות פליליות.

שאלה א': "האם אי־פעם נתקלת בניסיון לגעת בך מצד מרצה או מתרגל". 1.8 בסקר הראשון ו־0.8 בסקר השני ענו בחיוב.

שאלה ב': "האם אי־פעם נתקלת בניסיון לגעת בך בכוח מצד מרצה או מתרגל". 0 אחוז בסקר הראשון ו־0.1 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

שאלה ג': "האם אי־פעם מרצה או מתרגל חשף עצמו בצורה בלתי צנועה לפניך". 0 אחוז בסקר הראשון ו־0.3 אחוז בסקר השני ענו בחיוב על שאלה זו.

בפרק זה הופיעו שלוש שאלות נוספות שעסקו בניסיון לקיום מגע מיני, ניסיון לכפות על הסטודנטית לגעת במרצה, או במתרגל, קיום מגע מיני בכוח. אף סטודנטית לא ענתה בחיוב על שאלה זו.

על אף שאחוזים מעטים מקרב הנשאלות, בשני הסקרים, דיווחו על תופעות קשות של הטרדה מינית, אין לזלזל בהיקף התופעה. אם מניחים שהסקר משקף את המצב האמיתי, כל אחוז בסקר משקף 100 סטודנטיות ואז עולה שכ־80 סטודנטיות נחשפות לנסיונות מגע לא רצויים מצד מרצים או מתרגלים, 30 סטודנטיות היו קורבנות למרצים או מתרגלים שחשפו עצמם לפניהן בצורה בלתי צנועה, ועשר היו קורבנות למגע מיני שנכפה עליהן בכוח.

גולן. כולם יודעים שהתופעה קיימת. צילום: דן לנדאו

שפירא. ספק אם הטרדה מינית היא רעה חולה באוניברסיטת תל אביב

נשר. גם האמיצות ביותר לא מוכנות ללכת להליך משמעתי נגד מרצה מטריד. צילום: דני לב

ד"ר חנה וירט־נשר מפורום הנשים באוניברסיטת תל אביב סיפרה שבמשך כשתי שנות כהונתה בפורום, הגיעו אליה שתי סטודנטיות בלבד עם תלונה על הטרדה מינית, אבל הן לא רצו למסור פרטים וסירבו להגיש תלונה רישמית. הפורום איפשר לסטודנטיות לפרסם מספר תיבת דואר שאליה היו אמורות סטודנטיות להפנות תלונות על הטרדה מינית, ובעבור זמן מה התברר שאף סטודנטית לא פנתה לתיבת דואר זו. וירט־נשר דיווחה על הסקרים שערך פרופסור אזי ברק, אבל מעולם לא עיינה בהם מפני שהם לא הונחו לפניה: "עמדנו במצב לא נעים. מצד אחד, אנחנו יודעים שיש בעיה; מצד שני, אנחנו לא יכולים לפעול בלי בסיס קונקרטי של מימצאים או תלונות". פורום הנשים ניסה לדרבן את האוניברסיטה לנסח תקנון משפטי מחייב המגדיר מה היא הטרדה מינית מצד מרצה או מתרגל, כדי לפרסם אותו בידיעון הסטודנטים, אבל עד כה הדבר לא נעשה.

פרופסור אסא כשר חבר ועדת האתיקה האקדמית שהוקמה באוניברסיטת תל אביב לפני כשנתיים הגיב: "אני מכיר את הסקרים ואף הצעתי שוועדת האתיקה תעסוק בהם. הוועדה התכנסה בסך־הכל פעמים מאז מינויה. למיטב ידיעתי, הסקרים נדונו רק פעם אחת בוועדה המרכזת של האוניברסיטה בלא שהוסקו מסקנות. הסטודנטיות שפנו לפורום הנשים, פנו אחר־כך אלי וטענו שהפורום לא התייחס אליהן ברצינות. הן הסתפקו בזה שהעלו שמות של מטרידים ידועים בקרב אנשי הסגל, אבל סירבו להתחיל בתהליך של יוזמת חקיקה או הקמת מנגנון שיתמקד בנושא זה. הן התרשמו שיש בלוק בקרב סטודנטיות לגבי הטרדה מינית. גם האמיצות ביותר לא מוכנות ללכת להליך משמעתי נגד מרצה מטריד, על־אף שהחיסיון והסודיות הובטחו.

"באוניברסיטאות שונות בארה"ב יש פרופסורית שתפקידה הוא לטפל בתלונות על הטרדה מינית ויש תקנון התנהגות מחייב עם שיניים. המרצים מקבלים הנחיות ברורות כיצד להתנהג בנושא של הטרדה מינית".

פרופסור עמוס שפירא חבר ועדת האתיקה של אוניברסיטת תל אביב: "ארה"ב לא נראית לי המודל הנכון. יש לי ספק אם הטרדה מינית היא רעה חולה באוניברסיטת תל אביב. אם אפשר להוכיח באופן בלתי מוטל בספק שזו רעה חולה, אז צריך להיות לזה ביטוי נורמטיבי. מבחינה משמעתית, ניתן לבסס טיעון נגד מרצה על הסעיף הקיים הנוגע להתנהגות שאינה הולמת מרצה. נראה לי שקשה יהיה לבסס תלונה על זה שמרצה קרץ או סיפר בדיחה, אבל אם מרצה נגע בסטודנטית ללא הסכמתה, על זה ניתן לבסס תלונה".

פרופסור ביל פישר מאוניברסיטת מערב אונטריו, מרצה אורח באוניברסיטת תל אביב ועמית חוקר של פרופסור אזי ברק: "באוניברסיטאות שונות בארה"ב ובקנדה יש תקנונים שונים הנוגעים להתנהגות הולמת בקמפוס וזה כולל גם את הסטודנטים. יש טענה שבתלונות על הטרדה מינית יש לטפל בצורה אחרת ויש גם טענות שהטיפול בהטרדה מינית כבר עבר את הגבול, מפני שהוא נותן כוח רב בידי המתלוננת וכוח אפסי בידי המרצה המתגונן. באוניברסיטה שלי היה מקרה שסטודנטיות התלוננו נגד מרצה על שכינה תלמידה בכינוי 'לאקי לוסי'. עלה לו הרבה כסף להתגונן בפני התלונה והשם שלו הושמץ מאוד על־ידי ארגונים פמיניסטיים, בסוף הדרך הוא יצא זכאי. יש לחנך אנשים ביחס לתופעה הזו של הטרדה מינית, גם בסגל וגם בצד של התלמידים, צריך לתת יותר כוח למתלונן אבל גם להיזהר מאוד מציד מכשפות".

פרופסור גליה גולן מהאוניברסיטה העברית דיווחה שבעקבות פעילות של סטודנטיות בתחום ההטרדה המינית קבעה האוניברסיטה נוהל האומר מה היא הטרדה מינית ואיך לטפל בתלונות בנושא זה: "הבעיה היא שהנוהל לא פורסם והסטודנטים לא יודעים עליו. דיברתי על כך עם דיקן הסטודנטים והובטח לי שבשנתון הבא יבוא הדבר על תיקונו. צריכה להיות מודעות בקרב אנשי הסגל והסטודנטים לנושא. אף אחד לא שש להודות שיש תופעה כזאת באוניברסיטאות, כולם יודעים שהיא קיימת ואסור לנהוג בה מינהג של בת יענה". ■

هكذا في الأصل

סדאם – במובן הטוב

גדעון קין, פאריס

ז'אן פייר שוונמן, מדינאי ואינטלקטואל מבריק, מי שהיה ראש האגף השמאלי של המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית, מוכר בעולם בעיקר כשר ההגנה בממשלת צרפת שהתפטר מתפקידו בתחילת מלחמת המפרץ, פשוט משום שהתנגד לה. היה זה קצה (הזמני אולי) של הקריירה הפוליטית של מעין גוליסט שמאלי זה, שנלחם בקנאות בהשפעה האמריקאית כמו גם בהתקרבות מוגזמת לגרמניה במסגרת איחוד והריבונות הלאומית באיחוד האירופי.

שוונמן הוא גם ידיד ומעריץ ותיק של עיראק ושל מנהיגה סדאם חוסיין. לא פלא שתפס שוב את מקומו בתוך הלובי הפרו־עיראקי הגדול בצרפת והעמיד את עצמו בראש אלה שניסו להביא לכינון עורץ הידברות ישראלי־עיראקי שיוביל אולי ללגיטימציה של עיראק בזירה הבין־לאומית ולביטול הסנקציות נגדה. לשוונמן יש כסוציאליסט הערכה למנהיגי מפלגת העבודה ובמיוחד לשמעון פרס. באוקטובר ובנובמבר 1994 הוא יצא למעין שליחות־תיווך שהובילה אותו תחילה לבגדד ואחר־כך לירושלים ובמהלכה הביא "שדר בעל־פה" מסדאם חוסיין לשמעון פרס. בספר שיצא בימים אלה בפאריס הנושא את השם "ירוק ושחור" ("על אינטגריזם, נפט, דולר") מספר שוונמן על "שליחותו" זו ומביא בראשונה את נוסח "השדר" במלואו בתוך כתב הגנה נלהב על מקומה המרכזי החיובי־הבלתי־נמנע של עיראק בכל הסדר עתידי במזרח התיכון ובין האיסלאם לאירופה.

בפגישתו עם סדאם חוסיין, סיפר לו שוונמן כי "התחנה הבאה שלי היא ירושלים. אפגוש שם את שר החוץ של ישראל, שמעון פרס. לאיש יש חזון. זה די נדיר במזרח התיכון. הוא יודע שאין שלום בר־קיימא מהים התיכון עד למפרץ בלי הכרה בזכויות העם הפלסטיני והוא מכיר גם בחשיבותה של עיראק באיזור". לדבריו, ענה לו סדאם כי "אין בכוונתו לשלוח מכתב למר פרס", אבל שוונמן יוכל לחזור באוזניו של פרס, על מה שאמר לו. וזה מה שאמר סדאם חוסיין: "עיראק בחרה אחת ולתמיד בפיתוח ובעצמאות. בכל מקום מתקוממים נגד אלימות ושוחד – פרט לעיראק, שם נמצא התירוץ בדמות זכויותיהם של הכורדים והשיעים. זהו ניצחון לגישת כפל הלשון. עיראק שואפת לשלום וליציבות באיזור. אני מקווה שהיא תוכל לתרום את תרומתה. מפתח השלום במזרח הקרוב הוא גורל העם הפלסטיני. למרות אי־הצדק והתוקפנות שסבלה עיראק, אני רוצה לשמור על אמונה בעתיד...".

הספר "ירוק ושחור" ("על אינטגריזם, נפט, דולר"), שיצא בימים אלה בפאריס, מאת ז'אן פייר שוונמן, מי שהיה שר ההגנה הצרפתי, הוא כתב הגנה נלהב על מקומה המרכזי והחיובי של עיראק בכל הסדר עתידי במזרח התיכון. שוונמן מספר, בין היתר, על מסר שהעביר דרכו נשיא עיראק לשמעון פרס

שוונמן ביקש לצרף ל"שדר" גם דברים שאמר לו שר החוץ טארק עזיז: "עיראק עברה שתי מלחמות, עם איראן וארה"ב. אנחנו רוצים שלום. לא אנחנו יזמנו את הסכסוך הישראלי־פלסטיני. מבחינתנו זהו סכסוך חיצוני. אין לנו גבול משותף עם ישראל. עמדתנו היא שעל הפלסטינים לקבוע בעצמם את עמדתם. איננו צריכים להיות יותר פלסטינים מהפלסטינים. כמו שממשלות מצרים, סוריה וירדן אחראיות בראש וראשונה כלפי עמיהם. עליהם להחליט בעצמם. אנחנו נמנעים מלמתוח עליהם ביקורת רשמית אך כיצד לא נתרשם מכפל הלשון והאפליה שביישום החלטות האו"ם 242 ו־338. עיראק לא בחרה בדרך הפונדמנטליזם האיסלאמי. היא בחרה בדרך של מודרניזציה. הקנאות המוסלמית היא הגורם העיקרי בערעור יציבות האיזור. שורשיה נעוצים בעוני, בייאוש, בתחושת חוסר הצדק... אשר לתהליך השלום, אנחנו סבורים כי הוא נותר מעורפל בנקודה המרכזית שהיא עתידו של העם הפלסטיני".

שוונמן. מסע צלב אנטי־אימפריאליסטי. צילום: אי.פי

שוונמן התרשם בביקור זה, וכך גם אמר לפרס בפגישתם ב־3 בנובמבר בירושלים, כי חל שינוי משמעותי בעמדת עיראק. מנהיגי עיראק מאמצים עמדות עקרוניות ומשלבים פתיחות וחשדנות לגבי שימוש בדבריהם. הספקנות שהם מביעים מקהה את נכונותם האפשרית לקשרים עם ישראל והתנאי של הסדר "אמיתי" של הבעיה הפלסטינית מספק צידוק לזהירותם. למרות הכל שוונמן משוכנע כי העיראקים הגיעו למסקנה שהמפתח לא נמצא בירושלים אלא בוושינגטון. וזאת התפתחות של ממש בעמדתם בהשוואה ל־1990־1991. העיראקים של 1994, אומר שוונמן, נוטים פחות לראות בכל מקום ובעיקר במדיניות האמריקאית את השפעת "הלובי הציוני".

שוונמן אומר כי אינו שותף לדעותיו של פרס על ההתקדמות לעבר עידן "שוק לאומי במזרח התיכון" (ועוד פחות מאשר באירופה, שם, כאמור, הוא מהמתנגדים הגדולים לויתור על הריבונות הלאומית). אך נראה לו, כמו לפרס, ששינוי הכלכלה מאפשר לשנות גם את המנטליות. "איני מאמין, בניגוד לפרס, כי ניתן למחוק לאומים בעיקר אם הם באים תוצר של לאומנות צעירה ועדיין לא בטוחה. אך אני מאמין שאפשר לחבר אותם, ליצור ביניהם סולידריות, כשפרוייקט משותף מאפשר להפגיש אותם... שנאת המודרניסטים המערבים היא התכחשות לצורך בזהות.

שוונמן מספר כי הרצה בפני פרס על מה שראה ושמע בעיראק אך תגובתו לשדר של סדאם, כך נראה, לא היתה נלהבת. "גם אם הקשיב לי בתשומת לב, איני משוכנע ששכנעתי אותו שאפשר לעשות שימוש טוב בשילוב הזהות והמודרניות. צריך יהיה כמובן לשכנע את כל הנוגעים בדבר לקבל רעיון זה ומעולם לא התכחשתי לקשיי המשימה", מעודד את עצמו שר ההגנה לשעבר. "ההיגיון של המזרח אומר: אתה אוהב אותי או שונא אותי. אם אתה אוהב את מי שאני שונא, סימן שאתה שונא אותי". שוונמן מקבל איפוא באהבה גם את העויינות נגדו והוא אפילו "מבין שלישראל יש אובססיה להבטיח לפני כל דבר אחר את ביטחונה" – (והוא אינו מתייחס כלל לטילים העיראקיים שנחתו על תל־אביב), והוא ממשיך להסביר את עמדת ישראל בעיקר כלפי השותף האטלנטי, שאינו אהוד עליו בלשון המעטה: "היא אינה יכולה להרשות לעצמה במצבה לומר דברים רבים שונים מאוד מאלה של הממשל האמריקאי".

אבל הוא אינו מתייאש ממסע הצלב האנטי־אימפריאליסטי הפרו־עיראקי: "אני מטיל ספק בכך שהרעיונות שזרעתי יעשו את שלהם. גם לשלום היגיון משלו. עיראק היא המשך של המזרח הקרוב והיא העשירה ביותר מכל מדינות האיזור. איזה היגיון יש במשא ומתן עם הבעת' הסורי תוך התעלמות מהבעת' העיראקי? מי יכול לומר שיש הבדלים באופיים של משטרים אלה? אם סוריה יכולה לבלוע את לבנון בעוד שעיראק נאלצה לפנות את כוויית – זה משום שאין נפט בלבנון... מי יכול להאמין שניתן לשאת ולתת על בעיית הביטחון האזורי עם סוריה לבדה?" ■

ותודה גם לכם

"תודה לכם", אלבום גירסאות הכיסוי החדש של דוראן דוראן, מציג להקה עם גוונים מפתיעים ושונים. "אנקומיום", אלבום המחווה שיצא השבוע ללהקת לד זפלין, חושף להקות שונות עם גוון אחד

טל סילבר

בוב דילן, איגי פופ, פאבליק אנמי, לו ריד, סליי אנד דה פמילי סטון, אלוויס קוסטלו, הדלתות, הטמפטיישנס, לד זפלין וגראנד מאסטר פלאש ומלי מל. כל אלה, ורק אלה, הם האנשים המופיעים על גבי העטיפה המקסימה של אלבומם החדש של להקת דוראן דוראן, "תודה לכם" (או "תודה לך"). כל אחד מהם מיוצג באלבום הזה בשיר אחד, בחירתם של דוראן דוראן לבצע אותו, וכל אחד מהם גדול בכמה מידות על מפרשיו החדשים, על־אף שגם להם לא חסר ותק בעיסקי הפופ. מה שיגרום בוודאי לקיטונות של בוז כאשר ידובר באלבום הזה.

וללא ספק מדובר בבחירה מסקרנת ומפתיעה של אמנים ושירים, מכיוון שאמנים כמו קוסטלו או איגי פופ מייצגים צדדים שעד היום לא ציפינו למצוא בדוראן דוראן, וגם הבחירה לטפל בשני שירי ראפ, אחד מהם של להקת הראפ האמריקאית המיליטנטית השחורה פאבליק אנמי היא גוון חדש ומעורר עניין, שקשה היה לדמיין שקיים בחבורה הזאת, במיוחד לאור התדמית הלא נעימה שהודבקה להם. במחצית הראשונה של שנות ה־80 הגיחו דוראן דוראן הבריטים עם להיטי פופ ענקיים בגופם של אלילי נוער מיופייפים ודגל הפוסטרים שלהם דרכה כמעט על כל קיר ממוצע של מיליוני בני נוער באירופה, ארה"ב, כל העולם וישראל. במחצית השניה של אותו עשור זוהרם דעך, עד לפני שנתיים. אז הם הוציאו את להיט הענק "אורדינרי וורלד" ושבו בסערה לצמרות כל מצעד עולמי אפשרי. אבל שיר נפלא או לא, שלצידו עוד כמה להיטים לא רעים בכלל, לא שינה את תדמית המסטיק, הפופ המצוחצח מדי, שנרמזה ליותר מדי אנשים שהוא מיועד ליותר מדי ילדים, מכדי שהם יתייחסו אליו ברצינות.

צריך לא מעט אומץ כדי להתמודד עם קלסיקות רוק בסדר גודל של "ליי ליידי ליי" של דילן או "קריסטל שיפ" של הדלתות, ולדוראן דוראן יש כמות בלתי גבולית של עיניים שרק מחכות לראות אותם נופלים. אלבום גירסאות הכיסוי של דוראן דוראן הוא לא יותר, אבל גם בכלל לא פחות, מאלבום טוב. סיימון לה בון, הזמר, וזה לא יעזור לאף אחד, הוא מגיש פופ מצויין, והזמרנות של דוראן דוראן הנוצצת והפומפוזית מתבטאת בתקליט הזה רק בבחירת השירים. יש לזה משמעות עצומה. אבל דוראן דוראן כמבצעת הולכת ומאבדת את היומרות שלה, וזה יפה. במקום להבהיר אנרוף פופי מלוקק על השירים, הם פשוט נשמעים כמו מעריצים, שבאמת אומרים תודה לאמנים שהם אוהבים. אף ביצוע כאן אינו מתרומם מעל למקור, למעשה אף אחד מהם אינו מתקרב לשם אפילו, אבל יש כאן חן נעים ומחמיא, שמספק כמה דקות של לא יותר ולא פחות מכיף פשוט. וזה לא מהיר וגם לא מרומם רוח, אבל גם זה, סליחה, סליחה, גם זה נחמד מדי פעם.

וזה לבטח עדיף בהרבה על אלבום המחווה המביך, המשעמם, שיצא השבוע ללהקת הרוק המנוחה לד זפלין. "אנקומיום" (שיר הלל, שבח) הוא אסופה של אמנים שונים, רובם מהשורה הראשונה של אמני הרוק החדשים המצליחים היום בארה"ב, שמבצעים כאן, כל אחד בדרכו ולפי בחירתו, את אחד משיריה של אותה להקה. לד זפלין היתה הגדולה מסוף שנות ה־60 ובמהלך שנות ה־70, הלהקה שהביאה לעולם את סיגנון הרוק הכבד, חיברה אותו אל הרית'ם אנד בלוז ואל מוסיקת הפולק האנגלית והיתה אחד ההרכבים המהפכניים, העשירים, המוסיים, ורבי ההשפעה וההשראה שידע עולם הרוק. הגיטרה החשמלית הכבדה והמתפלספת של ג'ימי פייג' ורעיונות ההפקה המבריקים שלו שינו לעד את פני המוסיקה העולמית, ועל אף שאחריהם צמחו אין־ספור הרכבי רוק ורוק־כבד שונים ומשונים, הם והם ממשיכים עד היום להוות מקור השראה להמוני מאזינים נוספים, שנחשפים למוזיקה שלהם רק עכשיו, דבר שיימשך בוודאי גם בעתיד. השנים יוכיחו שהגבולות שהם תמו יחד עם ג'ימי הנדריקס האירו את אוזניהם של לא מעט אמני רוק חשובים ומשפיעים בעצמם, וגם את של אלה שבעטו בהם. ג'וני לידון, לשעבר ג'וני רוטן, שהיה מנהיג להקת הפאנק החשובה של כל הזמנים, "אקדחי הסקס", הוא רק דוגמה אחת.

לכן זה עצוב ומעצבן כל־כך לשמוע כמה נטול השראה הוא אלבום המחווה החדש של לד זפלין. לתשעה מתוך 12 הביצועים שבו יש סאונד גיטרות אחיד עקר ומייבש, שנשמע חסר כל קשר לסאונדים החדשניים של המקור, ומדובר בתשעה הרכבים שונים. להרכבים הצנועים יחסית אפשר לסלוח ("הוטי אנד דה בלואו פיש", למשל, הרכב רוק רך שבוצר הצלחה בארה"ב). אבל את־כל השאר, שכולם, אגב, אמריקאים, מתחשק להשעות לכמה זמן מהקלטת תקליטים. "פור נון בלונדס", שאחראיות ללהיט "ווטס אפ" (שיר התוק העניין שנשמע כמו "דונט וורי, בי האפי" של בובי מקפרין) ממלאות באוויר מיותר את "מיסטי מאונטין הופ". הסטון טמפל פיילוטס היומרניים, אחד ההרכבים הכי מצליחים בארה"ב, שנשען על אופנת הגראנג' ועל חיקוי חסר בושה למי שכבר הפכו לטייקונים בזכות האופנה הזאת, להקת פארל ג'ם, מבצעים בדרכם היומרנית המשעממת את "דאנסינג דייז". "בלינד מלון", הרכב נאו־היפי, שמאכלס תכופות את מסכי האם.טי.וי, מציגים כאן תבלה של זיופים איומים, ושריל קרואו, שכבר עלתה על הנוסחה האמריקאית הכי לעוסה, נוחה ומבוקשת (וגם על העצבים) עם הלהיט "אול איי וואנה דו (איז הב סאם פאן)" בשנה שעברה, תהפוך כנראה גם את "דייר מייקר" ללהיט חביב, למרות סתמיות הביצוע שלה. דווקא הנרי רולינס, אחד האמנים המגררים שפעלים בערבות הרוק האמריקאי, נשמע כאן כמו עוד אחד מהחבורה המאולצים, שלא משנה כמה חזק הם יפתחו בתקליט הזה את אפקט הדיסטורשן שלהם, שום דבר לא יקרב אותם לגישת מלאות הרעב ולאנרגיות המטורפת שהביאו איתם לד זפלין כל־כך בטבעיות.

קטע מעטיפת התקליט "תודה לכם". לא יותר ולא פחות מאלבום טוב

קשה לפסוק לגבי הדואט של רוברט פלאנט, סולן לד זפלין בעצמו, יחד עם טורי איימוס, שמבצעים בעדינות את "דאון ביי דה סיסייד". זה אמנם ביצוע יפה למדי, אבל ביחס למקור זה לא ממש משמח. ויש גם עוד רצועה אחת, בריטית דווקא: דוראן דוראן, כן, הם, עושים את "ת'נק יו", שמופיע בגירסה ארוכה יותר גם באלבומם הכיסוי החדש (וגם נושא את שמו). ודווקא הם, הנחשבים לנבזים במושגים של מעריצי הנרי רולינס ושאר החבורה האמריקאית המתלהבת ב"אנקומיום", דווקא הם מבצעים בחוסר יומרות שכל־כך נדיר למצוא כאן את השיר הזה, ומוכיחים שמייבשי השיער השמישים שלהם עדיפים בהרבה על היומרות המייבשות והסרות הכיסוי של ילדי הגראנג' האופנתיים שסביבם. ■

כשאוסטרליה מפסידה, הוליווד מרוויחה

סצינה מתוך "עדות עיוורת". קריאה לסובלנות כלפי ידידים

הסרטים שהאוסטרלים עשו בשנות ה־70 וה־80 היו חזקים בתיאור אופי, אבל מגמתיים ולעתים כמעט פשטניים בפרשנותם המחודשת להיסטוריה האוסטרלית. לעומת זאת, טובי הסרטים של שנות ה־90 עוסקים בשאלות עכשוויות שנויות במחלוקת, בדרך רעננה ולא נוסחתית

"אקונומיסט" מיוחד ל"דבר"

במלל הרב על הכניעה התרבותית שהתחלפה ביהירות תרבותית יש הפרזה. אבל אין ספק שיוצרי הסרטים האוסטרלים מהלכים היום בצעד רענן, שעה שרצף של סרטים אוסטרליים מעולים – ביניהם "אולם נשפים", "עדות עיוורת" ו"פריסילה, מלכת המדבר" – מלהיב את הציבור ואת המבקרים כאחד. הלהיט האחרון הוא "חתונתה של מיוריאל", פנטסיה על שירי אבבא ועל חתונות לבנות, בבימויו של פול הוגן (ולא זה של "קרוקודייל דנדי"), שתוקרן בהצגת בכורה מלכותית בלונדון ב־21 באפריל.

מה, אם כן, החידוש? האם דברים כאלה לא קרו בעבר? התשובה היא כן ולא. כן, מבחינה זו שלפני כמה שנים התחיל דור חדש, והיום מתבגר, של במאים אוסטרלים ליצור סרטים ששבו את דמיונם של רבים – פיטר וייר עם "פיקניק בצל ההר" (1975) ו"גליפולי" (1981), ג'יליאן ארמסטרונג עם "הקריירה המזהירה שלי" (1979), ברוס ברספורד עם "נחשול מוראנט".

אבל התשובה היא גם לא, במובן זה שאותם סרטים שונים מאוד מן הסרטים של היום. לכנות את קבוצת הסרטים הישנה "דרמות של תלבושות" יהיה חצוף וגס, אבל אלה סרטים המביטים אחורנית. האוסטרלים השתדלו או להשלים עם מורשתם הבריטית, או להתנער ממנה. במדינה שהיתה ידועה בצניעותה, הצנזורים הוכו סקיטסוף על־ידי ממשלת הלייבור הרדיקאלית של גו ויטלאם: ניתנה הקצבה ממשלתית לסרטי עלילה, ויוצרי הסרטים האוסטרלים מלאו מרץ.

הסרטים שהם עשו בשנות ה־70 וה־80 היו חזקים בתיאור אופי, אבל מגמתיים ולעתים כמעט פשטניים בפרשנותם המחודשת להיסטוריה האוסטרלית. ב"נחשול מוראנט", סיפור "אמיתי" מימי מלחמת הבורים, חיי חיילים אוסטרלים מוקרבים על־ידי הבריטים על מזבח ה"ריאלפוליטיק". ב"גליפולי", קצינים בריטים לוגמים תה ומפטפטים מתחת לצוקים, בזמן שמיטב הנוער האוסטרלי נקצר על־ידי תותחים תורכיים. "הקריירה המזהירה שלי" ו"פיקניק בצל ההר", סרטים מצויינים, תקועים גם הם בעבר. הנשים בסרטים אלה חונקות בבגדי התקופה ובמוסכמות ויקטוריאניות מחניקות. אפילו ב"הניגון של ג'ימי בלאקסמית" (1978) של פרד שפיסי התחושה היא של תצלום בגוון חום־אדמדם. הסרט מעביר את הכעס על התאכזרותם של האוסטרלים אל האבוריג'ינים מן ההווה אל העבר.

לעומת זאת, טובי הסרטים של שנות ה־90 עוסקים בשאלות עכשוויות שנויות במחלוקת. הם גם מצליחים איכשהו להיות "פוליטיקלי אינקורקט" (כלומר, נוגדים את האופנה הפוליטית) ואף־על־פי־כן הומאניים. קשה, למשל, לתאר לעצמנו סרט כמו "פריסילה מלכת המדבר", עם מלכותיה המוזנחות להחפיר, פליציה, מיצי וברנארד, נוצר בהוליווד. ואולם, הבמאי שלו, סטיפן אליוט, מצליח להביא את צופיו למצב שהם צוחקים עם, לא על, דמויותיו המצועצעות. "The Sum of Us", סרט שבויים על־ידי קווין דאולינג וג'וף ברטון (איך זה שהשניים ביימו יחדיו), הוא תביעה לסובלנות כלפי הומוסקסואלים וגם סיפור מצחיק/עצוב המתאר כיצד אב שהתאלמן ובנו ההומוסקסואל מגרדים זה לזה את חיי האהבה.

ג'וסלין מורהאוס נועזת עוד יותר ב"עדות עיוורת". היא הופכת צלם צעיר ועיוור (כן) לאכול־שנאה ומניפולטיבי לא פחות מן האשה אחוזת־הדיבוק. אבל גם סרט זה הוא קריאה לסובלנות – הפעם כלפי ידידים שבחברה מאכזבים אותך. סובלנות היא נושא מפתח גם ב"רק לרקוד" של באז לורמן, הזוכה להצלחה קופתית גדולה מעבר לים. רקדן נשפים אוסטרלי צעיר מנצח באליפות הפאן־פאסיפית על־ידי התרסה נגד הדעות הקדומות המלעיגות של הדור הישן נגד צעדי־ריקוד חדשים ומנהגים נבזיים מוזרים.

פחות אופנתי מכולם, "מלאכים רעים" (אשר שמו שונה בחוץ־לארץ ל"זעקה באפילה") מציג כת דתית באור נעים. הסרט, בכיכובה של מריל סטריפ, מספר את הסיפור המפורסם־היום על לינדי צ'מברליין שהורשעה ונכלאה שלא בצדק על רצח תינוקה. העוול נגרם על־ידי דעות קדומות. היה זה בעיקר בגלל קנאות עיוורת נגד "כנסיית היום השביעי" של האדוונטיסטים שחבר המושבעים (ואוסטרלים רבים) סירבו להאמין לתיאור של צ'מברליין כיצד נחטף תינוקה על־ידי כלב דינגו. היא נשלחה לכלא, ושוחררה רק כשראיות חדשות הוכיחו את חפותה מעבר לספק סביר.

רוב הסרטים בגל הנוכחי נפלאים ברעננותם ואינם נוסחתיים. הם לא יכולים היו להיעשות על־ידי במאי אמריקאי או אירופי. ואכן, ויטלאם לא לגמרי מגזים כשהוא אומר במבוא לאוסף מאמרים על תולדות הסרטים האוסטרליים:

"הקולנוע הוא יחיד־במינו מבין האמנויות באוסטרליה בכך שהוא חייב רק מעט להשפעת ההתפתחויות בחוץ־לארץ. זהו, בעיקרו, גידול מקומי. פרט להמצאה של מכונת הקולנוע עצמה, הקולנוע האוסטרלי צמח ללא עזרתן של מדינות אחרות כביטוי של תרבות מקומית מובהקת".

יש, בכל מקום, מסורת ארוכה של אוסטרלים מן הסוגים המבריקים המבקשים תהילה ועושר מעבר לים בתחומי יצירה רבים ושונים (חשבו־נא רק על רופרט מרדוק, על קלייב ג'יימס, על סידני נולאן, על פיטר קארי, על ג'רמיין גריר, על בארי המפריס, על ג'יימס וולפנסון ועל רבים אחרים). למה לא ינהגו כך גם יוצרי סרטים?

רוב במאי הקולנוע האוסטרלים שפרצו לזירה לפני עשור או שניים עקרו כבר להוליווד, ועם הצלחותיהם נמנים "הנהג של מיס דייזי" של ברספורד, "בית רוסיה" של שפיסי, וכן "העד" ו"ללכת שבי אחריך" של וייר. אחרים מן הבמאים החדשים כבר זורמים בעקבותיהם. וכשהם עושים זאת, ההפסד של הקולנוע האוסטרלי הוא שוב הרווח של הוליווד. ■

סצינה מתוך "פריסילה מלכת המדבר". קשה לדמיין סרט כזה נוצר בהוליווד

קלינטון: נעשה הכל לאחות את הקרעים בציבור האמריקאי

חצי מהאמריקאים תומכים בסימפסון, והחצי מהאמריקאים תומכים בטייסון

המגעים הלא רשמיים להקמת ממשלת אחדות לאומית נכנסו לשלב מתקדם ביותר. לפי הסיכומים שהושגו עד כה אפשר שתקום בישראל ממשלת אחדות לאומית תחת הסיסמה המאחדת:

מושחתים נמאסנו!

בתגובה על דבריו של אריאל שרון שאמר למתנחלים: "אם 50 אלף איש ישכבו על הכביש ליד משרד ראש הממשלה – הממשלה תיפול", מרגיעים מומחים למספרים ומומחים לכבישים ואומרים "אם 652 איש ששכבו מתחת לכביש לא הפילו ממשלה, גם 100 אלף איש על הכביש לא יפילו ממשלה".

סקר:

43% אלכוהול עדיין תומכים ברבין

אלף בית

א: תגיד, מה אתה חושב על ההתפרצות של רבין?
ב: זו לא היתה התפרצות, זה היה לגמרי מתוכנן.
א: מה היה מתוכנן?
ב: ההתפרצות.

שיחת השבוע
והפעם: בין אלף ובית

א: שלום, מה שלומך?
ב: תודה טוב. רציתי לספר לך שחל אצלי מהפך ביחסי ליהדות החרדית.
א: אלוהים אדירים! גם אתה?!
ב: אל תדאג... אני לא חוזר בתשובה בעזרת השם... ואני גם לא מסטול עכשיו... וגם לא ביצעתי איזו עבירה... פשוט אחרי הרבה זמן שהם רק הרגיזו אותי והחו אותי... מצאתי אצלם נקודת אור.
א: רק אל תגיד לי שנקודת האור שמצאת זוהרת בקצה המנהרה!
ב: לא זוהרת... וגם לא חזרתי מהודו... והרי לא התגרשתי כשהייתי ילד... פשוט שמתי לב לעובדה מעניינת ונוגעת מאוד ללב... שמתי לב שהטיפוסים הכי סהרוריים, הכי תמהוניים, הכי משושטים, הכי משוגעים, הכי שוליים, נחשבים אצל היהודים למקובלים. ולדעתי עדה אשר יודעת להפוך את המשוגעים שלה למקובלים, בכל זאת יש בה משהו.
א: זה הכל?!
ב: כן, זה הכל.
א: אתה יודע, מקובל עלי.

הודעה לקוראינו

לרגל צאת ספרו של בנימין נתניהו, לא יתפרסם היום המוסף לספרות ותרבות של "דבר אחר". אנו בטוחים שקוראינו יקבלו צעד זה בהבנה.

העורכים

אלף בית

א: תגיד, אתה בעד מלחמת אחים?
ב: כן.
א: למה?
ב: כדי שאפשר יהיה לברר פעם אחת ולתמיד אם ההמאס תומך ב"עבודה" או בליכוד.

אלף בית
(המשך)

א: ואתה בעד או נגד ההתפרצות הזו?
ב: אני חושב שלרבין זה יכול רק להועיל.
א: איך זה יכול להועיל לו?
ב: כי המצביעים יבינו שאם רבין כל־כך כועס ומתפרץ עכשיו כשהוא ראש ממשלה, אז כמה אם הוא יפסיד בבחירות המקובלת הוא יכעס. יתרגז ויתרתח פי עשר ואת זה כנראה שאף אחד לא רוצה.

מהנעשה בהסתדרות

"ישבנו על חוף הים...עשינו סיאנס... הזזנו את הכוס... פתאום העלינו את רוחו של ארלוזורוב... שאלנו אותו: מי רצח אותך... הוא החחיל לענות, פתאום באה רוח עם אקדח והרגה אותו..."

קרא ראיון במוסף השבת.

אלף בית
(המשך)

א: אז תגיד, בכל זאת, ההתפרצות של רבין מתוכננת.
ב: מה זה מתוכננת ועוד איך מתוכננת.
לפרטי פרטים.
א: אתה בטוח?
ב: להלוטין. רבין תכנן את ההתפרצות ונאום הליכוד תכנן את כל שאר פרטי הפרטים.

פלילים

תחנת רדיו פיראטית שצברה סכומים גדולים של כסף שחור מזוייף, ביקשה מהמשטרה אישור לפתוח קאזינו לא חוקי.

מחקר סודי של מפלגת העבודה קובע:

סוף הדרך!

מחקר סודי של מפלגת העבודה שבוחן באילו עוד דרכים יכולה הממשלה להמאיס את עצמה על העם, גילה שלא קיימות עוד דרכים.

שר האוצר בשיתוף עם מזכ"ל ההסתדרות וממשלת ישראל יצאו אמש בהודעה מרגיעה לציבור:

נפתרו בעיות הפנסיה! מעכשיו יכולים אזרחי ישראל לישון בשקט

כתבנו לענייני זיקנה מוגעת מוסיף ומדווח:
משרד האוצר גיבש תוכנית מהפכנית למניעת התמוטטות בקרנות הפנסיה. לדעת שר האוצר יש בתוכנית הזו כל האלמנטים הדרושים כדי להרגיע את הציבור וכדי שהציבור יוכל לישון בשקט. שר האוצר לא הסתפק אמש בהרגעה כללית אלא נכנס לפרטי פרטים מרגיעים:
★ פנסיונר ותיק יצטרך לישון בשקט לפחות שתי יממות בשבוע כדי שהפנסיה תספיק לו.
★ מצטרפים חדשים יצטרכו לעומתו לישון בשקט לפחות 4 יממות בשבוע כדי שיוכלו להתקיים מהפנסיה.
★ מי שיישן בשקט במשך כל השבוע, יישאר אפילו עם עודף.

כתבנו מוסיף ומבהיר כי אחת הסיבות העיקריות למשבר בקרנות הפנסיה, אם לא העיקרית שבהן, היא העלייה המשמעותית בתוחלת החיים מחד, וחוסר התוחלת שבדבר מאידך. אשר על כן, הוחלט במסגרת ההסדר החדש שכל פנסיונר אשר יגיע לגיל 75 ולא יתפטר מן העולם, תודיע לו קרן הפנסיה הודעה בדילקמן: פנסיונר נכבד, ברכות חמות ליום הולדתך. החל ממחר בבוקר אתה חי מחוץ לתוחלת החיים המקובלת והצפויה ולכן תסתדר לבד או שתפסיק לחרוג מהתוחלת. ויפה שעה אחת קודם.

בברכה,
קרן הפנסיה המתוקנת.

ברגע האחרון

צוות המומחים לענייני בחירות, שהציע לרבין להחריף את התבטאויותיו נגד הליכוד, הוא אותו הצוות שהציע לרבין כמה ימים קודם להירגע, אבל נתקל במטר של גידופים

בקרוב בחנויות התקליטים:
האלבום החדש של יוקו אונו ופול מקרטני
"מתפייסים כל הדרך אל הבנק"

טורישי

התגלע ריב קטן. אשתי רצתה לצבוע את חדירה בירוק תפוח, בעוד שלי לא היה איכפת. אשתי, משתתפת קבועה במשמרת נשים בשחור, לזכר הטרגדיה של נישואיה אתי, טענה ששלושת הבנים מצדדים בה. אני טענתי לעומתה שלא איכפת לי. לא היה איפוא מנוס מסקר דעת קהל, כדי להכריע אותו ולתמיד מי משנינו יותר פופולרי בקרב ילדינו, אשתי שתחיה או אני, שאמות.

הסקר הקיף 1250 מרואיינות בוגרות מהמיגזר היהודי והדרוזי, להוציא שכונות יוקרה באיזורי פיתוח וישיבות הסדר בקיבוצים. נמצא ש־2.7 אחוזים מהנשאלים צידדו באשתי, 2.3 תמכו בי, ולתשעים וחמישה אחוזים לא היה איכפת.

תיקו, כידוע, הוא התוצאה הגרועה ביותר האפשרית, להוציא שוויון, ולא רק בחיי משפחה. אם עבור הסקר הראשון מכרנו את הדירה, הרי שבעבור השני מכרנו את החנות, אולם הפעם וידאנו שהשאלה תהיה יותר ספציפית, כלומר מחודדת, הוות אומר שפיציית. הפעם התבקש הציבור להכריע בין שתי האופציות היחידות:

א. כל הילדים מצדדים באמס.
ב. גם טורקיז הוא ירוק.
ג. רבין.
ד. תשובה אחרת.

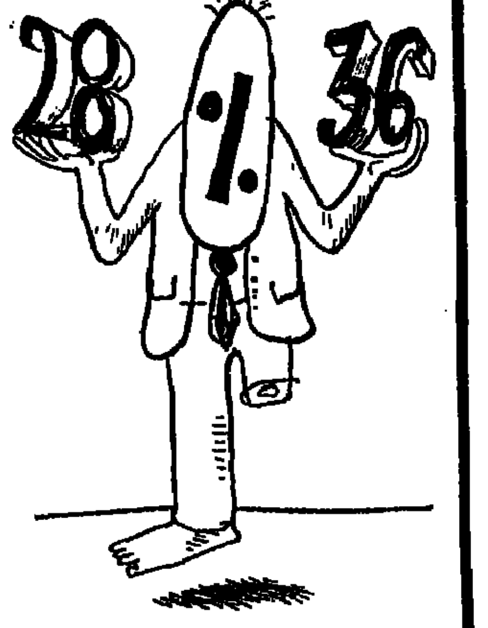

התוצאות הוכיחו חד וחלק שרוב הציבור נוטה, עם הזמן, לשנות את עמדותי. אם עד כה לא היה לי איכפת כלל ועיקר, מעתה עמדתי על לימון בהיר, וייקוב הדין את ההר. אשתי, לעומת זאת, ביקשה לשמוע חוות־דעת שנייה, וטענה שהבנים לצידה. התפשרנו וסיכמנו בינינו לשאול אותם. וכאן צצה בעיה. אנחנו חשוכי ילדים. אשתי הודיעה מיד שהיא כעריסה בת. למור נסיון, העדפתי לוותר על עימות, אבל הכרזתי שאם בת, נקרא לה על שם אבי, יצחק. אשתי גורסת שעם שם כזה הילדה לא תגיע רחוק, כפי שהיא לא הגיעה אתי, ודרשה ביבי, על שם אמה המנוחה. התפשרנו על סקר שווקים שלפיו ייקבע השם. בינתיים אין הסכמה על חברת הסקר, אבל זה ממש לא נורא. ממילא לא נשאר מה למכור.
אלי שרייבר (חתולי)

מכתבים

שלום רב,
קראתי בעיתון שבאינטרנט אפשר למצוא את שמו המפורש של ראש השב"כ. ושאלתי היא: מתי אפשר יהיה למצוא באינטרנט את שמות הגנבים שגנבו 40 מיליארד שקל מקרנות הפנסיה.

ש.ז. לש

מסביב לעולם בקונצ'יקה

שלום קולגות, "למה לא" (כמה אנשים בצאניה פונים)

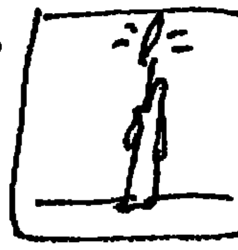

אני שמח לתת שירות דנוך לפותרי התשבצים המכורים שבין קוראינו. כדי להקל עליהם, אני מביא בתוך מסגרת זו רשימת מילים שלציתם קרובות למדי נדרש הפותר הצרוב למלאותן מקבילות, פירוש או מילה נרדפת ולא תמיד עולה הדבר בידיו (במין, לברוג, ריכוז או בשטח חוסר ידע). נראה לי כי אם ישמור פותר התשבצים רשימה זו תחת ידיו, הוא יחסוך זמן ומאמץ וקלה באותי אני על שכרי:

מזון המדבר – מן	אות הניגון – ו	סוג מנוע – ?
מילת צירוף – נו	נגד מקים – נס	קריאה לצר – ו
לא קשה – רך	נמלט, קיים – יש	מלא בריה – אז
בן הנכ"ב – נין	קרס, אנקול – וו	אדון – מר
חותן משה – יתרו	גיל דר מלוה – יג	מלת שלילה – לא
מילת קריאה – הה	צדם רפה – שן	מתנה – שי
נשיא המדינה – שילפק	משפחות הנגב – לס	הבוא – בר
מאור קטן – נר *	משקה צלים – תה	משפט סיום – אלא מה

* (ראה למעלה מימין)

שלכם א', שדרות־ישראל

פועלי כל העולם: המאמן הוא עגול

דבר אחר

המערכת
דני קרמן, שלמה ניצן, יאיר גרבוז, אביב אלחסיד, תומר קרמן, אורי קרמן, תרזה איזנברג, אליהו שרייבר (חתולי) ואבנר כץ – אלא מה.
הופעת אורח: רובי ריבלין

המוסף הסאטירי הנמכר ביותר במדינה • גיליון מספר 580 • 31 במרס 1996 • באדר ב' תשנ"ה • גיליון מוקדש למצב הרוח הלאומי שעומד בפעם הראשונה מתחת לרמה של הדולר

המפלגות בישראל כולן ביחד וכל אחת לחוד מודיעות:

החלה מערכת הבחירות: מהיום ועד יום הבחירות ועד בכלל, הציבור איננו טיפש!

רק עוד
553
יום
לבחירות

קונצנזוס

סבא שלי, זכרונו לברכה, היה תמיד אומר לאבא שלי, זכרונו לברכה: "תגיד לבן שלך 'לעולם תקנה בירידות ותמכור בעליות'".
הקיצור, השבוע קניתי את מצב הרוח הלאומי ומכרתי את ביבי נתניהו.

העורך

אלף | בית

א: שמעת שהרב גורן חיבר תפילה מיוחדת להעלאת מצב הרוח הלאומי?
ב: הרי הרב גורן כבר מת.
א: והמצב רוח הלאומי חי?

אלף | בית

א: קראת שביבי אמר, שרבין נפל על הראש?
ב: קראתי.
א: נו, ומה אתה אומר?
ב: שאני בטוח שביבי אף פעם לא יפול על הראש.
א: למה?
ב: אם הוא לא נפל על הזין, הוא בטוח גם לא יפול על הראש.

אלף | בית

א: קראת שראש הממשלה אמר שהליכוד הוא סייען של החמאס?
ב: קראתי.
א: נו, ומה אתה אומר?
ב: אני שואל למה רבין לא אמר שהחמאס הוא סייען של הליכוד?
א: כי הוא לא רוצה להתגרות בחמאס.

אלף | בית

א: דוקטור, כמה נשאר לך לחיות?

אלף | בית

א: תגיד, שמעת שרבין מדבר מהבטן?
ב: כן, שמעתי, מהבטן של הבר.

נולד

חתול עם זנב אחד נולד במושב זנוח

מת

משפחתו של צעיר שנהרג בתאונת אופנוע, תרמה את השנים שנשארו לו עד הפנסיה, לצורך הקטנת ממוצע תוחלת החיים למען הצלת קופות הפנסיה.

רבין מתוודה בראיון מיוחד ל"דבר אחר":

כל הזמן פיגועים, פיגועים, פיגועים. כבר השתעממתי מרוב פיגועים. לכן, החלטתי לקלל את ביבי.

ציטוט

"מכונית ישראלית גובה לכל פועל ערבי פלשתיני"

שמעון פרס לאלפי עותים, עם הנחת אבן הפינה למאריך התעשייה

הכל בגלל העלייה בתוחלת החיים

בגלל העלייה בתוחלת החיים, נוצר הגרעון הגדול בקופות הפנסיה, ורבין ירוץ בבחירות הבאות.

לווין,
שוב הביתה –
סלחנו על הכלו

החברים מהטכניון

בחירות בקצה המנהרה — מוסף מיוחד לסיקור בחירות '96

סקר

אם הבחירות היו נערכות היום, כבר לפני שנתיים היתה מתחילה מערכת בחירות

רק עוד
553
יום
לבחירות

סקר

רוב הציבור נמצא במצב רוח כזה, שאין לו אפילו מצב רוח לקחת את הכסף שהממשלה נותנת לו בשביל להעלות לו את מצב הרוח.

סקר

סקר חדש קובע: התחזק אמון הציבור בטירור. 70% מהציבור בישראל מאמינים בפיגועים.

כך עולה מתוצאות הסקר, לפיו מתברר כי הציבור בישראל איבד את אמונו - בתהליך השלום.
עוד עולה ממימצאי הסקר, כי רק אם תקום מפלגה חדשה אשר תציע מלחמה כוללת במקום טירור מפוזר, תקטן תמיכת הציבור בטירור.

מומחה לענייני בחירות:

תוצאות הסקרים האחרונים אינם עדיין תוצאות המידגם, אבל כינתיים הן תוצאות האמת.

למכירה
לרגל נסיעה
200 קולות מלחים שעשויים להטות את חכף
לפנות לפופאי.

ברגע האחרון

דובר מפלגת העבודה: מפלגת העבודה לא מתכננת את צעדיה בשום פנים ואופן לפי תוצאות של סקר זה או אחר, אבל מכיוון שאין תוצאות של סקר אחר, אז נפעל לפי התוצאות של סקר זה.

ברגע האחרון

בנימין נתניהו יושב־ראש האופוזיציה מאמין שניצחון בעוד שלושה־ארבעה סקרים ייחשב בעיני הציבור כעבר צבאי מפואר.

בירדן | בטורקיה | בספינת האהבה

ברגע האחרון

רוב חוסם המתנגד לבחירה ישירה של מפלגות מסתמן בקרב רמון ונתניהו

בשטחים

בליכוד חוששים ש"המהנדס המבוקש", יחיא עאייש, "יתפס לפני הבחירות

רובי ריבלין:

החמאס לא ירוץ לבחירות כדי לא לפגוע בסיכויי הליכוד לזכות

ברגע האחרון

עדיין לא נספרו קולות החיילים, אבל כבר נמצאו שניים שהצליחו לנחש 15

בחירות של אמיצים
מפלגת העבודה – כנגד כל הסיכויים
רבין עבודה

רק מי שבגד פעם יכול לזהות בוגד אמיתי

הרוב מצביע לרע
במיעוטו
רבין עבודה

להחליף את השלטון בכל מחיר
גם אם הוא גבוה

هكذا اصل الأصل

התלם הארוך – קטוע

נחמן רז

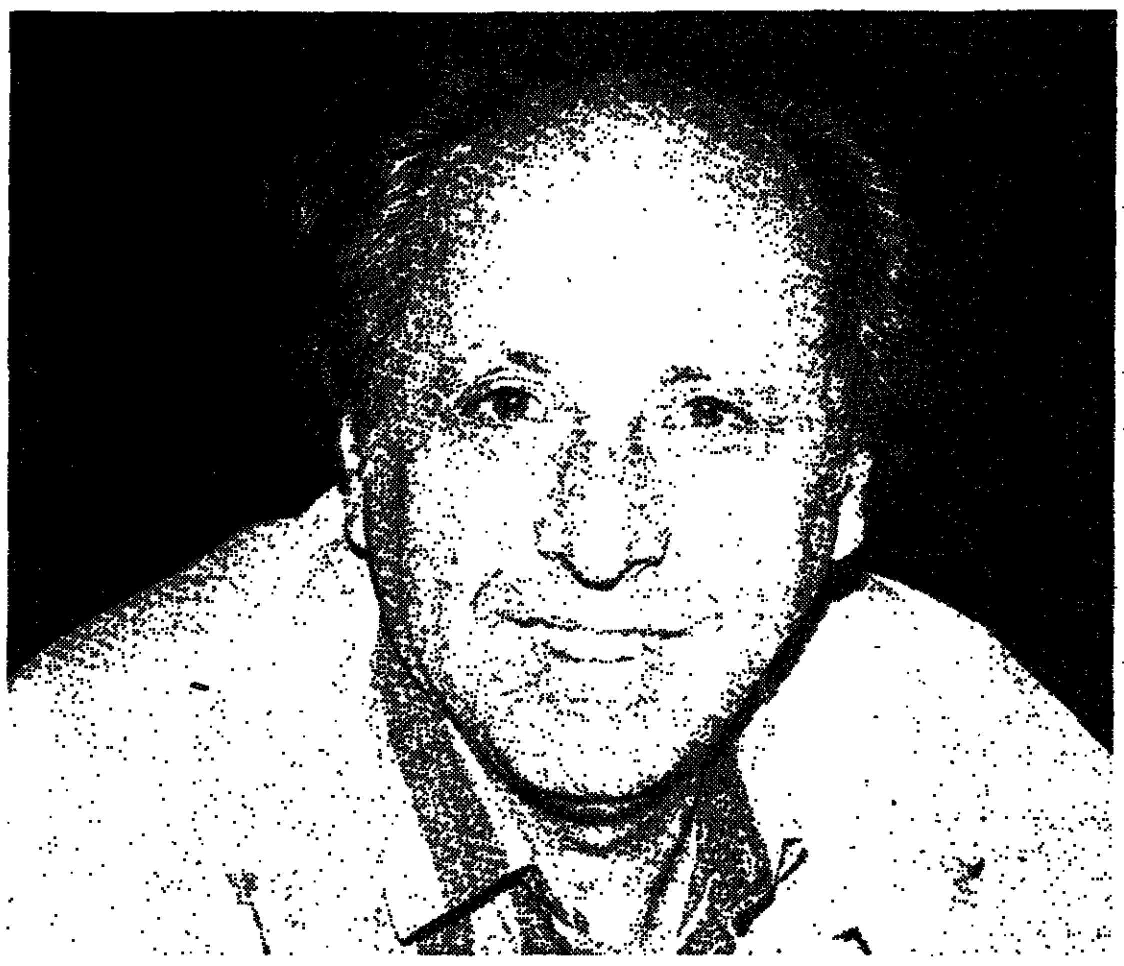
מוקי צור

מוקי צור: "התשמע קולי?" עורך: אברהם שפירא, הוצאת עם עובד, 1985.

שמו של הספר "התשמע קולי?" הרי הן המילים הפותחות משירה של רחל: "ומר־נגנה". זו השאלה, שהיא התיבה הראשונה שבשיר, מסמנת מצב־נפש של אי־ביטחון ואי־וודאות ובו־בזמן צפיה מתוחה להיענות, לקשר. הצפיה הזו להד, למענה, מחייבת קשב דרוך, האוזנה מרוכזת לקליטת כל צליל והד מה שאליו מכוון קולה של המשוררת.

כך גם בספר הזה. כל רשימה בו, כל מאמר, שיחה, הרצאה ומכתב יש בהם חישש אחר ההיענות, בקשה לתשובה, ייחול לתגובה.

הקורא כמו מוזמן להגיב, להשתתף. הדברים אינם נשלחים כך סתם לחלל הריק, האילם. גם לספרים אחרים שלו נתן מוקי שמות הלקוחים מתוך שירה של רחל ואין בכך תימה. העולם שבו משוטטת רוחו הוא עולמם של אנשי העליה השניה והשלישית, בעיקר, תחושותיהם ולבטיהם, ייאושם ואהבתם, פרפוריהם והכרעותיהם. כך – לספרו – אלבומו, שהוציא יחד עם אלישע פורת ותאיר זבולון, קרא: "כאן על פני אדמה", מתוך שירה הידוע של רחל, שהמשכו המוכר: "לא בעבים מעל..." – "לא ערפילי מזור", "היום המומש ביד" וכדומה. לספרו על צבי שץ קרא: "אביב מוקדם", לספרו על משפחת ישראלי מכנרת, בן־ציון וחיה קרא: "על שפת אגם סואן" – כולם משפטים מוכרים משיריה של רחל, והחוט המקשר ביניהם הוא אותה נקודת־המרכז של לבטי ההיאחזות, בקרקע העמק הזה, בנוף הזה, באקלים הארץ הזו.

אבל מרחבי החיפוש אחר קשר־זיקה, חיבורי־רעיון וקרבת־גישה לעניינים המרכזיים של חיינו בארץ וחיי עמנו לתפוצותיו: רעיונות הציונות, החלוציות, הלאומיות, האמונה – מה הם אומרים להם ולנו – כל אלה מתפתלים ונפרשים על פני תקופות ועולמות רחבים מאוד, וגם משם, מן העולמות ההם, מצפה מוקי להד, לתגובה. גם שם הוא מבקש אחר הקשר, אחרי איזה צינור מחבר, אחרי מגע חיוני, מפרה, מעורר ומפעיל.

צורת ההידברות של מוקי מתייחדת בכך שהיא עוסקת לא ברעיונות מופשטים, ויהיו מעניינים בכל שיהיו. תמיד מתחבר אצלו הרעיון עם האדם, עם האיש שיש לו שם ויש לו ביוגרפיה ותולדות־חיים ומראה־פנים ולבטי־נפש וערפולי־אמונה ואהבה וייאוש ותקווה ותמיד הוא נמצא בחיפוש, בבקשה אחרי איזו נקודת־משען, הנותנת טעם ומשמעות לכל הדברים, ובלשונו של מוקי: "קורות העם היושב כאן בארץ מעניינים אותי כאוסף בלתי־נדלה של סיפורים של יחידים, בעל משמעות למאמינים לא פחות מלמתנסים בהם. מזווית־ראיה זאת אני בוחן גם את ההיסטוריה של הציונות ושל הקיבוץ, כסיפור עלילותיהם האישיות של משפחות ואנשים. הרעיונות והאירועים משחקים תפקיד מכריע בעיצוב המפה של היסטוריה זו, בשרטוט הקואורדינטות העוזרות במפגשות ובהתמצאות, אך אינן יכולות לבוא במקום הסיפורים עצמם" (עמ' 213).

האנשים שאת סיפוריהם הוא מספר ודרכם הוא משקיף גם על תקופה ועל מעשים, לעולם אינם הופכים אצלו לדמויות על־אנושיות, למשהו אגדי, שלא מן העולם הזה.

המיוחד בסיפוריו של מוקי הוא בכך, שהקורא מוזמן בהם להתלוות למסע הנפשי־האישי של המספר והמסופר, מתוך הזדהות גמורה עם מצבו ועם מעמדו. גם בכך, אולי, ערכם המחנך המיוחד של הסיפורים. הקורא חש את ה"גיבור" כאדם בשר־ודם, נאבק, נכשל, מתייאש חוזר ומתגבר ונאבק במעשה הזה, וכך הופך הקורא לקרוב, המטמיע בתוכו בדרכים נעלמות איזה כוחות של התגברות ושל יצירה ושל עמידה, כי תמיד הוא חוזר אל נקודת־העמידה, החיוב, העשיה, שיש עימה בניין וחיים.

כדרכם של חסידים נוהג מוקי להשתמש הרבה באנקדוטה, בסיפורי מעשיות, בתיאורי־זוטות קטנים, שהרבה חומר חכם עולה מהם לא פעם. וכדבריו יש בהם גם מיסוד המדרש מיסוד הפרשנות. הסיפורים משובצים ברשימותיו כתמונות צבעוניות, ההופכות את אסופת הרשימות הזו לאלבום עשיר ומגוון.

לשון הרשימות היא מעין פרוזה־פיוטית, מין צירוף מיוחד של הגות ושירה, ציור ומחשבה. למשל: "לו היו בתים עתה גורן באום־ג'וני, אף אחד לא היה יכול לראותה. היא היתה מוסתרת בצל עצי התמר הגאים, מטעי האבוקדו והפרדסים, צינור המים הגדול ושלל עצי־הנוי שמילאו את העמק. הסתרת הגורן באום־ג'וני היא תוצאה של הצלחה בת־שנים. אך בעקבותיה בא גם טשטוש. הגורן היתה סמל בולט, ברור, חד־משמעי. היא אירגנה את הנוף, מיקדה אותו. עתה הוא עשיר ומפתר. הגורן סבלה מעודף אור, שהפך לחום מתיש, לתקווה בלתי־מושגת. העמק הירוק־הדוק, המנוסה יותר והליברלי, צפוף ומבולבל יותר". (עמ' 279) כך, בקטע קטן זה, מרוכז הרבה מן ההוויה העכשווית של עמק־הירדן ושל יישוביו, שינויי הנוף, הצמיחה, ההתפתחות המשקית, הניסיון האנושי והבלבול הרוחני...ובהמשכה של אותה רשימה: "את הגורן של אום־ג'וני אין רואים; התלם הארוך – קטוע. האם גם עתה תישמר הפרספקטיבה ויכולת ההכרעה והרצון להקיף הכל ולהיות אחראי? עתה צריך המפעל להפוך לתרבות. היתר אינו עובדה אלא אתגר מסובך. ואף על פי־כן, גם אור צריך, גם קנה־מידה וגם ראיה רחבה". (עמ' 280).

ואותו סיום־סיכום נובע ונמשך מתוך תמונה אחרת: "ראיתי תמונה בעין־גב. התמונה מצהיבה, ישנה. לפני הרבה שנים צולמה כאן: אנשים צעירים מקיפים במעגל שתיל עץ, מן הראשונים במקום, ורוקדים הורה. השתיל נמוך, האנשים הגבוהים. השתיל חלש, האנשים הצעירים ומלאי־הכוח. יש בתמונה משהו מעורר רחמים, איזו יתמות של צעירים שחיים ללא צל, שקומתם ענקית, אך היא עומדת בודדה מול הרים חשופים".

דרך הציורים האלה כבשא מוקי צור את כל הפרובלמטיקה של התמודדות האדם עם הטבע ועם עצמו. כי הרי לאחר שבכיבול הצליח במאבק, העמק כוסה עצים וירק, ובתים ואנשים – נשאר האדם מבולבל, מעורר רחמים. אבל הבלבול הזה אינו מביא אותו לתלישות־דעת. הוא מעורר וקורא להתמודדות? הספר מפגיש את הקורא עם אנשים ותקופות, עם רעיונות ונסיונות, החל מחלוצי העליות הראשונות ובהם אנשים מיוחדים במקוריותם וייחודם כגון: נ. נפתולסקי וממשי, וסלוצקין וברקוביץ' ואחרים, דרך אנשי־הרוח ומורי התקופה כמו: א.ד. גורדון, סבבקין ומאיר יערי, וברל, וי.ח. ברנר, ועגנון, ורחל כצנלסון ושז"ר ורחל המשוררת ואחרים, אבל הוא מצוי גם בעולמם של מ. בובר וג. שלום – מבקשי־דרכים חדשות ביהדות ובציונות, והמתעצמים עם השאלה התיתכן יהדות שאינה אורתודוכסית, ואיך? ומה בין ציונות ויהדות? ומה מקומה של החלוציות האישית במפעל התחיה הלאומית. הוא תר אחר נקודות־מפגש בין תופעות של התעוררות רוחנית מיוחדת וחיפושים אחר מקורות אמונה מחודשים – בתולדות העם בעבר וקשריהם לתקופתנו, ולתנועת התחיה הציונית החלוצית שלנו – והוא מציין בנימה מהורהרת לגבי ההורשה וההנחלה של רעיונות והיפים מדור לדור: "הפרובלמטיקה של הציונות קשורה בעובדה, שהביוגרפיה של החלוץ שהתכוונה להתוות דרך נכשלה ביכולתה למסור דבר". (עמ' 168).

גם הפרק שעד היום לא סוכם ולא נחתם הקשור בשואה, בדילמות המוסריות שאליהן נקלעו אנשים בימים ההם ובמקומות ההם, ובעמדת היישוב היהודי באותם ימים ולאחר השואה – מעסיק את מוקי. הוא משוחח על עולמם של יצחק צוקרמן ויצחק קצנלסון בפרק "שפת השבר ההוא". ובעיית ההתוודעות וההתמודדות של מי שלא היה שם ולא חווה אישית את השברים – עם מה שקרה שם, עם המאורעות ועם האנשים. תוכה כל אלה – השאלה הגדולה בדבר יכולתו של המפעל הציוני להיות תשובה של התחדשות ושל בניין לאומי ויהודי נוכח האימה של רצח העם ומשמעותו. ואף כאן, כבכל נושא, תשובתו של מוקי אינה קלה וכתמיד, יש בה תביעה, אתגרים, וכלשונה: "המפעל הציוני נמדד במפעל שעוד לפניו, ביכולתו לא להסתפק במה שכבר הוגשם. וכל דור עומד במבחן קשה זה – מחדש". שאלות הקיבוץ של ימינו אף הן מעסיקות את המחבר הרבה. יחסי הדורות, שאלת ההמשכיות, שאלות של הנחלה והורשה מדור לדור. וכאן עולה ביתר־שאת וחוזרת קריאה: "התשמע קולי?" כל דור מייחל להבנה מצד הדור האחר. כך הוותיקים מאת הצעירים וכך הצעירים – דור שני ושלישי ורביעי – מאת הקודמים להם ומאת אלה הבאים אחריהם. כל דור ועולמו, כל דור חכמתו לחיות את חייו כהבנתו. כל דור ולשונו המיוחדת, [illegible] שונה, נטייתו האופיינית וסולם־הערכים שלו.

כיצד ישמעו אלה את אלה? כיצד תיהפך השמיעה להבנה וההבנה למצב־חיים משותף? האם בכלל אפשרית ההבנה הזו? וכך הוא פונה אל בן־הקיבוץ, דור שלישי או רביעי למייסדים: "בן קיבוץ, אהבתי אותך. מהלך יחף, קצת גדול מבגדיך, מתבונן וחי בבדידות מתודעת, שואל עצמך, מוכן למסע פנימה, מתפלסף ועובד, שחור תוסים לאינטוף עם תבנית הנוף, עם קריאת האופק. עתה פוגש אני בך ותינוקך אחריך, מחפש את דרכו במדרכות הקיבוץ ואתה כבר מקנא, מתאונן, חרד, מאבד תקווה ואוהב. בן קיבוץ הוא בנך. כשאני רואה אותך מזמין אותו בקלות ומשתוקק להתקדם יחד עמו בשביל – נפשי הומיה. האם שמעתי את קולך?" (עמ' 204).

גם בשאלות הקיבוץ האקטואליות, כמו גם בשאלות ציבוריות או פוליטיות אחרות, אין המחבר נוקט עמדה ניטרלית. בלשונו המיוחדת ובסגנונו האופייני קובע מוקי: "הקיבוץ יידע להתחדש רק אם מורשתו לא תהיה אוסף של איסורים, שאף אחד לא מבינם, וגם לא מפעל של מציתי־יעודות, המוצאים סיפוק במוקד. רק אם יידע לינוק ממקורותיו את משא־הנפש לחידוש, לאי־השלמה, למרד, ואם יידע לבנות מגעגוע אל העתיד כלים להערכת האמת של האנשים והמערכות שחלפו – יתחדש הקיבוץ. ולאו דווקא יהיה 'קיבוץ חדש'". (עמ' 275).

כמחנך ותיק, רגיש ומנוסה, מתייחס מוקי גם לשאלות החינוך והמחנך בתנאי התקופה הנוכחית, הקשה כל־כך לשאת בה דגלים של אמונה, כי קשה להדריך בימים של אובדן־דרך, וכך הוא אומר: "אני מחפש מאמינים מחנכים היכולים להלך בחשכה ולא לשתק את עצמם, גם לא לכוון לעצמם. מחנכים שלא יקראו לאור חושך ולחושך אור. מחנכים המאמינים בדוגמה האישית, אך לא כופים אותה ולא הופכים אותה לעריצות. – אני מחפש מחנכים המוכנים להיפגש עם חניכיהם, אך גם להפגיש אותם עם תרבות, עם תביעה. – אין תחליף לתהליך החינוכי עצמו הצומח מתוך חירות הקשר בין האנשים, יכולתם לברור בין אותות, להעריך מציאות, לחוש נתבעים, לגלות את חירותם, להצמיח רגישויות ולעודד יצירה. החינוך הוא תמיד בהתחלה. הוא נעוץ לא רק בנתונים אלא באפשרויות הנפתחות". (עמ' 284).

הספר מסתיים ברשימה המופנית אל חוקרי הקיבוץ, שתפוקת עבודותיהם המנתחות כשלונות הקיבוץ ועיוותיו עקשיה למלא לאחרונה כרכים אין ספור: "אין מה ללמוד מכל חוקרי כשלון מגדל־בבל. לא אותו ניסו חברי הקיבוץ לשחזר. לא בו התקנאו. אולי התקנאו בסולם־יעקב, בכר האבן, בחלום הפרוע, בהתגלות הנדירה, אך הם הכירו כי אין מלאכים בסולמם. רק אנשים העולים ויורדים". (עמ' 306).

אכן, זוהי הנימה חווי הנעימה המלווה ומנחה את כל הרשימות שבספר. העמידה נוכח פלא־האדם, החולם, הנאבק המתייסר והיוצר, הנכשל ושב ומנסה ומתמודד ואינו נכנע.

אי־אפשר לסיים דברים אלה מבלי לומר מלים אחדות על הצירוף מוקי – פצ"י, המחבר והעורך של ספר מיוחד זה. צמד אנשי־רוח, תלמידי־חכמים, והומניסטים מובהקים, שניהם חברי קיבוצים, המשתפים־פעולה זה עם זה כבר שנים רבות. תופעה חריגה ונפלאה זו של שני ישראלים, חניכי תנועת־הנוער הישראלית, מבתים שאינם דתיים – כיצד נצמדו שניהם בשקיקה ללמוד ולהכיר את המקורות – החסידות והקבלה, תלמידים לבובר ולגרשם שלום, של ספרות העליה השניה ותנועת העבודה, צוללים לתולדותיהם ומקוריהם וחיבוריהם וחותרים לדלות משם חומרי בנייה לציונותם, לחלוציותם, לחינוכם ולעבודתם ולחיינו היום בארץ ובקיבוץ. מיוחדת במינה היא ההיצמדות של שניהם אל ראשוני החלוצים מן העליה השניה והשלישית, היצמדות אישית בפשטות, מגע אדם עם אדם דרך שיחות, שאלות אישיות רבות וישירות, עבוד לנבירה במיסמכים, במכתבים וביומנים – הכול כדי לעמוד על סוד מעשיהם של אותם ראשונים, תבניות עולמותיהם, מניעיהם ויחסיהם.

דומני, כי סקרנות בלתי־נדלית זו של מוקי ופצ"י נובעת מן הדחף לדעת את עצמנו. מי אנחנו? מי הם הורינו ואבותינו? מה היו המעיינות מהם שאבו תעצומות־נפש כאלה? מהו שורש נשמתנו? בלשון המסורת היהודית. וכמה, והאם וכיצד כל זה מחייב אותנו, היום?

אי־אפשר שלא לציין אחדים ממפעליהם המשותפים, הספרותיים־הגותיים־חינוכיים: ליקוט ועריכת "שיח לוחמים" לאחר מלחמת ששת הימים, שהפך למיסמך המשקף עולמו של דור שלם של בני הקיבוצים; ייסוד והוצאת העיתון "שדמות", כלי חשוב לביטוי והגות של שכבות אנשי רוח צעירים בתנועה; הקמת "מרכז ההדרכה" באפעל ומכונים שונים לחינוך, ללימוד והכרת מקורותינו היהודיים והקיבוצים־ציוניים, ב"ארנים". הכול – "בעקבות ראשונים" – כאותם סיורים שנוהג מוקי לערוך למעוניינים, כדי להכיר להם משהו מדרכם וקורותיהם של האבות המייסדים. וכבר נראים גם ראשוני הממשיכים לנסיונות חשובים אלה.

ומכל אלה ומפעלים אחרים של מוקי, עולה ובוקעת שאלת: "התשמע קולי?" – אותו חיפוש אחר הקשר, אחר התגובה וההתחברות במסע החיפושים אחר חיים, של משמעות, ומשמעותם של המעשים. נראה לי, שספר מיוחד זה גם "מעל לזמן מצווה ברכה" כי ערכו הוא גם מעבר לזמנו. על כל אלה, חייבים אנחנו לשניכם, מוקי ופצ"י – תודה!

יעקב צבי שרגל

על תיבות החסד

תמכתי יתדותי בשלש־עשרה תבות אמותי בר־שפטיה

עַל שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת שֶׁל חֶסֶד
תָּמַךְ אָבִי אֶת עוֹלָמוֹ.
וְאָנֹכִי, בְּנוֹ
בִּשְׁפֵלָה נָטִיתִי אָהֳלִי
מִמִּלִּים צְרוּפוֹת בְּכוּר.
וּמֵאָז בַּעֲרִיסָה שֶׁכַּבְתִּי
וְיָנַקְתִּי קִסְמֵי נִגּוּנָיו,
הָיְתָה הַשִּׁירָה לִי לְנֶשֶׁק.

מֵעַל מֵעוֹלָם לֹא בָּרַחְתִּי.
גַּם כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לִי אֹהֶל
שֶׁל דִּבּוּר, בְּאוֹתִיּוֹת מְרֻבָּעוֹת
עוֹד הָיָה מוּסָרוֹ שֶׁל אָבִי
יְסוֹד־מוּסָד לְשִׁירַי,
הַמַּשְׁתִּית הִגְבִּיל אֶת דַּרְכִּי.

בָּנִיתִי לִי אַרְמוֹן – אוֹצָר בָּלוּם
מַחְבָּרוֹת שֶׁל כֶּסֶף, מֵאוֹתִיּוֹת זָהָב,
מִטַּעַם וּנְגִינָה לִתְרוּעָה וְזֵכֶר.
וְאַף שֶׁעָנָן שֶׁל שִׂנְאָה עַל פְּנֵי רָבַץ
הֵעִיק וְהֶחֱנִיק קִיּוּמִי כָּאן,
אֲנִי, שֶׁעָגַן עַל שְׂפַת אָבִי,
אֶת סֹהַר הַמִּלָּה מִלְמַלְתִּי.

וּבַיִת לִי בָּנִיתִי בְּזֶה הַמָּקוֹם
מִמִּלִּים מְעֻנָּגוֹת וּמִלִּים הַנּוֹגְעוֹת בַּמֶּרְחָק,
עִם גִּילִים שֶׁל צְלִילִים, עִם קִירוֹת שֶׁל זְמִירוֹת
וּמַחֲלוֹנוֹת הַיָּפִים מִן הַמַּמָּשׁ.
אוּלַי בּוֹכוֹת מִלִּים בְּחֹסֶר נֶחָמָה,
אִי־מִי יִשְׁמַע,
אִי־מִי יִרְאֶה
אֶת מַלְאַךְ הָרַע עוֹנֶה לִי אָ מֵ ן!

עיר פצועה

עִיר פְּצוּעָה שֶׁל חֲלוֹמִי,
כְּבָר אֵינֶנִּי זוֹכֵר אֶת הַיּוֹם,
כְּבָר אֵינֶנִּי זוֹכֵר הַשָּׁעָה,
כַּאֲשֶׁר בְּיַחַד
אוֹ בִּיחִידוּת
אֵלַיִךְ בְּיִסּוּרַי קָרָאתִי:
לַשָּׁנָה הַבָּאָה...

הוֹ, כַּמָּה קֵיצִים קִיַּצְתִּי,
כַּמָּה חֳרָפִים חָרַפְתִּי עַד הַיּוֹם,
וְגוֹן פָּנַיִךְ לֹא דָּהָה
בַּחֲלוֹמִי.

עַכְשָׁו
בְּשָׂאתִי אֶת מַשָּׂא הַיָּמִים
וְעוֹלֶה בְּרִפְיוֹן אֶל גִּבְעוֹתַיִךְ הַשָּׁרְשִׁיּוֹת –
חֲרֵדוֹת אֶל תּוֹךְ כּוֹס יְגוֹנִי, פְּצוּעָה,
עִם יֵינוֹת מְתוּקִים וּמָרִים
הָאָדָם מְעוֹרֵר וּמְבַכֶּה
אֶת יְמוֹתַיִךְ הַסְּכִינָאִיּוֹת הָאֲרֻכּוֹת.

כְּבָר אֵינֶנִּי זוֹכֵר אֶת הַיּוֹם,
לֹא הַשָּׁעָה
כַּאֲשֶׁר – בְּיַחַד אוֹ בִּיחִידוּת –
אֵלַיִךְ בְּיִסּוּרַי קָרָאתִי:
לַשָּׁנָה הַבָּאָה...

מיידיש: יהודה גור־אריה

אילן שיינפלד

שירים

הָאוֹר נוֹפֵל עַל פְּנֵי מוּסְקָט,
נִמְזָג בּוֹ וְהוֹפְכוֹ עֵנָב זְגוּגִי,
סַף שֶׁל שְׁקִיפוּת הַנְּסוּכָה בִּפְרִי,
עִגּוּל מֻשְׁלָם שֶׁל תַּמְצִיּוֹת חַיִּים.

הָאֶשְׁכּוֹל הוּא הַנִּפְלָא בְּהַמְצָאוֹת הָאֵל
אֲשֶׁר חִלֵּק אֶת כָּל כֹּחוֹת הַמְּצִיאוּת
בֵּין עוֹלָמוֹת הַמִּתְקַיְּמִים בּוֹ בּוֹ־זְמַנִּית,
מִבְּלִי נוֹכַל כִּמְעַט לִטְעֹם בָּם בּוֹ־זְמַנִּית.

אֲנִי טוֹעֵם אֶת יֵין הַיְדִיעָה שֶׁל אֶשְׁכּוֹלוֹת
חוֹוֶה אֶת עוֹלְמוֹתַי מִכָּל זְמַנִּים
מִתּוֹךְ כִּבּוּד הַזַּג אֲשֶׁר עוֹטֵף לִי כָּל עוֹלָם בִּגְבוּל.

*

כְּבָר דִּמִּיתָ עַצְמְךָ לְאֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל עֲנָבִים. עַתָּה תָּאֵר
לְעַצְמְךָ,
כִּי אוֹתָם הָאֶשְׁכּוֹלוֹת לְחָיִים וְנוֹצָצִים מִטַּל בְּתוֹךְ
כַּרְמֵי הַתֹּהוּ,
פָּשׁוּט עוֹמְדִים וּמִשְׂתָּרְגִים כְּעֵין גְּפָנִים בְּתוֹךְ חֶלְקַת
הַתֹּהוּ.

כֶּרֶם בֵּין כְּרָמִים רַבּוֹת וּרְחוֹקוֹת זוֹ מִזּוֹ כְּמוֹ גָּלַקְסִיּוֹת
מְגַדְּלוֹת בְּפִיהֶן כּוֹכָבִים שְׁחוֹרִים
עַל פְּנֵי זָלוּל אֶנֶרְגְּיָה יְרֻקָּה.

לָרֹב הַגֶּפֶן עֵנָב יוֹנֵק מֵעָפָרוֹ וְשָׁרָשָׁיו. אַךְ לְעִתִּים
הָרִיתָךְ
נִסְפֶּגֶת בַּגִּנִּים עַד שֹׁרֶשׁ הָאֶשְׁכּוֹל, מִמֶּנּוּ הִיא
נִתֶּכֶת כְּמוֹ בָּרָק נֶחְלָף עֵנָב אַחַר עֵנָב, מַסַּע הַמִּתְפָּרֵעַ
בְּעִמְקֵי מֶרְחָב.

זמיר בן־דוד

כמידת־האור

כְּמִדַּת־הָאוֹר שֶׁאַתְּ רוֹצָה שֶׁיִּהְיֶה בִּי יִהְיֶה בָּךְ.
וּמִי יוֹדֵעַ מָתַי יַעַבְרוּ כָּל יְמֵי־הַחֹשֶׁךְ?
אֲנִי נָתַתִּי בָּךְ אֶת הָאוֹר וְאַתְּ נָתַתְּ אוֹתָהּ.
אֵיפֹה הַסֻּלָּם שֶׁהֵבֵאת לִי וְשֶׁאוֹמֶרֶת לִי לַעֲלוֹת בּוֹ
וַאֲנִי חוֹלֵם סֻלָּם וַאֲנִי עוֹלֶה בּוֹ יַחַד עִם מַלְאֲכֵי־אֱלֹקִים
שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, וַאֲנִי עוֹלֶה וְיוֹרֵד עוֹלֶה וְיוֹרֵד.
מָתַי אַגִּיעַ לַמָּקוֹם הַנָּכוֹן, לָאִישׁ הַנָּכוֹן, בַּזְּמַן הַנָּכוֹן?
הַכֹּל נָכוֹן וְלֹא נָכוֹן. אֲנִי כּוֹבֵשׁ אֶת עַצְמִי כָּל פַּעַם
כְּאִלּוּ זֶה הָיָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה. אֲנִי תּוֹעֶה
בֵּין נֵרוֹת־הַחֲנֻכָּה וּבֵין אֱלֹקִים, מְבַקֵּשׁ
עַל נַפְשִׁי, עוֹמֵד בְּשַׁעַר־הַכֻּסִּים לִשְׁמֹר
שֶׁלֹּא תָּבוֹא רוּחַ רָעָה, שֶׁלֹּא יִכָּנֵס שָׂטָן.
אָהַבְתִּי שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לְכָל אֶחָד, כִּי
כְּמִדַּת־הָאוֹר שֶׁאַתְּ רוֹצָה שֶׁיִּהְיֶה בִּי
יִהְיֶה בָּךְ וּבִי.

רק הדברים

רַק הַדְּבָרִים יוֹבִילוּ לְאָן שֶׁיּוֹבִילוּ.
מָה עָכְשָׁו מָתַי? אֲחֵרִים הִשְׁבִּיעוּ אֶת הַיָּם.
הַיָּמִים עַכְשָׁו הֵם מוֹלִיכֵי־הוּם. אֲנִי אַף פַּעַם
לֹא הָיִיתִי מִמֹּלִיכֵי־הַלַּיְלָה. מַרְגִּישׁ שֶׁמִּשֶּׁהוּ
מַעֲלֶה אֶת יָדַי לְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁעֲמָלֵק לֹא
יְנַצֵּחַ. זָכַרְתִּי אֶת יְמֵי הַנְּעוּרִים
שֶׁלִּי וְהַלֵּב יָצָא. עָמַדְתִּי עַל קְצֵה־הַיָּם
בְּעֶמְדַּת־רֹאשׁ כְּדֵי לִרְאוֹת נוֹף אַחֵר.
הַשָּׁמַיִם הָיוּ בַּתִּקְוָה שֶׁפַּעַם יִתְקָרְבוּ
כְּמוֹ הַנְּפִילִים אֶל בְּנֵי־הָאָדָם, וְהַדְּבָרִים
יוֹבִילוּ לְאֵיפֹה שֶׁיּוֹבִילוּ.
אֵיפֹה הָיִינוּ?

הסופר כשחקן

הסופר א.ב. יהושע כשחקן. בשבוע שעבר השתתף יהושע כניצב בצילומי הסרט הנעשה על פי ספרו "מר מאני". התמונה צולמה בעיר התחתית בחיפה.

נשמטה ההקדשה

משירו של נתן יך שפורסם כאן בשבוע שעבר נשמטה ההקדשה לפצח מילין עם סיומו את תפקידו כעורך "משא". איתך סליחה: בשירו של נתן יך, בשורה החמישית לפני הסוף במקום אני מוקף צ"ל: אני מֻקָּף.

طبق الأصل

קובלנתו של אפדייק

מרדכי אבישי

ג'ון אפדייק: "בק: הספר", מאנגלית: אלי הירש, הוצאת זמורה־ביתן, 160 עמ' 1995.

ג'ון אפדייק, שנולד בשנת 1932 בעיירה שילינגטון שבמדינת פנסילווניה בארצות־הברית, רכש לו זה כבר שם ופירסום רב בארצו ואף זכה להיות מוכר בעיני מיליוני קוראים בעולם כאחד הנציגים המובהקים של הסיפורת האמריקנית. ספריו תורגמו ללשונות רבות, עוטרו בשבחי הביקורת ושמו אף הוזכר כאחד המועמדים הרציניים לפרס נובל. אפדייק הוא יוצר פורה השולח ידו בסוגים ספרותיים שונים: רומאנים, סיפורים, מחזות, ספרי־שירה, אוטוביוגרפיה, ספרי ילדים, מבחר דברי־ביקורת.

גם לעברית תורגמו לא מעט מיצירותיו. מאז 1965 הופיעו בתרגום עברי קובץ סיפוריו "נוצות יונה", הרומאנים "זוגות", "הינשא לי", "רוץ שפן", "שפן חוזר", "שפן עשיר", "ההפיכה", "המכשפות מאיסטוויק", וקובץ סיפורים נוסף בשם "הדרך רבה מדי".

עתה מונח לפנינו ספר נוסף משלו בשם "בק: הספר". למקרא פרקי־הספר ולאחר היכרות עם מבנהו, האופייני לצורת כתיבתו של אפדייק, כמו חזרתי אל סיפוריו הראשונים, שנכתבו ונתפרסמו בסוף שנות החמישים והופיעו, כאמור, בקובץ "נוצות היונה", שהוא גם ספרו הראשון שתורגם לעברית. הסיפורים שונים למראית עין בנושאיהם, בקצב התרחשותם, בגיבוריהם ובבעיות המעסיקות אותם. אך השוני הוא למראית עין בלבד, כי רב הקשר המהותי ולעתים אף הדמיון ביניהם. כולם משקפים אותו עולם במבט, אותה אווירה במשפחה, השרויה בפינה נידחת כל אחת המדינות המרוחקות של ארצות־הברית, לרוב פנסילווניה מחוז הולדתו של המספר, בחווה משפחתית או בעיירה קטנה. דומה שגם גיבורי הסיפורים אינם אלא גיבור אחד בשלבים שונים של חייו, המופיע בהפרשי זמן שונים מן הילדות, הנעורים, הבגרות, הנשואים ועד להיותו אב לילדים, העומד בראש משפחה משלו. בנקודות מסוימות מתקרבים הסיפורים אלה לאלה וכאילו מצטרפים לחטיבה סיפורית אחת, כפרקים של סיפור אחד או רומאן.

"בק: הספר" ראה אור ב־1970, אך פרקים מתוכו התפרסמו בנפרד כבר קודם לכן. כך למשל, הפרק "המשוררת הבולגריה" נדפס ב־1965 כסיפור נפרד או כרשימה העומדת ברשות עצמה בכתב־העת "ניו יורקר". המקשר ביניהם הוא בק הסופר, הגיבור הספרותי המופיע בכולם.

חביבה על אפדייק בכלל כתיבה סדרתית, המתקשרת באמצעות גיבורים משותפים או נושא מרכזי. הללו חוזרים בכמה גבהה ואריאציות, כמו בשלושת הרומאנים "רוץ שפן" "שפן חוזר" ו"שפן עשיר". לאותם סיפורי סדרה, שייכים גם 17 סיפורי הזוג מייפל, המכונסים ב"הדרך רבה מדי". שתים עשרה שנה ויותר אחרי שפירסם את "בק: הספר", המעלה את דמותו של סופר יהודי אמריקני בשם הנרי בק, כתב לו אפדייק ספר המשך בשם הצפוי משהו "בק חוזר".

באחת ממסותיו המוקדמות כתב אפדייק כי שלושת היסודות הגדולים בחיים הם המין, הדת והאמנות. ב"בק: הספר" הוא כותב על שניים מהם – על האמנות (בדמות הסופר וכל הגיגיו ואמירותיו בענייני ספרות) ועל המין (בחייו של גיבורו).

כאשר הופיע הספר במקורו האשימו את אפדייק ביחס בלתי־אוהד כלפי נציגי "הענף היהודי" בספרות האמריקנית החדשה, והיו אף שהפליגו בהאשמה כי יש בספר יסודות אנטישמיים. ייתכן מאוד שהיו לאפדייק הנוצרי חשבונות עם אותם סופרים ממוצא יהודי, שהשתלטו בסערה על הספרות האמריקנית והכניסו בה נימות וטעמים שהיו זרים לרוחו. קרוב לוודאי שבאמצעות גיבורו הנרי בק ביקש לעצב מעין דמות קולקטיבית של פיליפ רות, סול בלו, ברנרד מלמוד, ג'וזף הלר ואחרים. אך הוא מפנה את הנימה האירונית בספר לא רק כלפיהם, אלא גם אל עצמו ואל כלל הסופרים האמריקניים. כך או כך, הדברים רחוקים מאנטישמיות של ממש, או משהו הדומה לה.

הסופרת האמריקנית ממוצא יהודי סינתיה אוזיק כתבה על "בק: הספר": "רק במקרהו של בק אין אפדייק מוצא לנכון להיות תיאולוגי. בכל שאר הרומאנים שלו אין הוא עומד בפני הפיתוי של התיאולוגיה והוא מאציל על הטיפוסים הלא־יהודים מיתוס של תפקידים נוצריים או פרוטו־נוצריים, דבר המוסיף לאנתרופולוגיה האמריקנית המקומית מעין אווירה של קדושה. ובכל מקום ששם נערצת הקדושה – מתקבל הרושם כי גופרית נוספת מתוך התוהו. אפדייק הוא הדנטה שלנו: אמריקה היא אחת מן השתיים – או מלכות השמיים, או התופת. אולם לגבי בק אין לו תחושה זאת".

אפדייק הוא מאותם סופרים אשר קיבלו חינוך נוצרי, מאמינים באלוהים, מבקרים בכנסיה, אך כותבים על אנשים ונשים, שאינם מתקשרים כלל אל הדת וציוויה. על גברים ונשים נואפים, מתגרשים, עוסקים באינטנסיביות בבעיות שיוצרים חדרי־מיטות מתחלפים כמו ספרו הידוע אולי ביותר "זוגות".

אפדייק ביקש תמיד לכתוב על החיים האמריקניים, וההוויה ההווה הזו עומדת במרכז כתיבתו. הוא הצהיר יותר מפעם אחת, כי הרבה לכתוב על ניכור, גירושין ופרידות, כי זו תופעה נפוצה באמריקה. גם "בק: הספר" משתדל להציג פן של החיים האמריקניים – הסופר האמריקני וקהלו, מראייניו וקהילתו.

בביקורו החטוף בישראל ב־1978 דיבר אפדייק בפגישה עם קוראים על בדידותם של גיבוריו, דוגמת בדידותם של הסופרים האמריקניים, שכל אחד מהם פונה לכיוון אחר ומתמסר להתבוננות עצמית. זוהי "ספרות מפונקת של גולים ומתבודדים, שכולם נסוגו והלכו לגלות כדי להשיג מעט שלווה", אמר. הוסיף: "אפשר לומר שהגיבורים ברומאנים שלי הם אנשים אבודים. אבודים, או לפחות תלויים ועומדים".

אין ספק, שגם הנרי בק הוא גיבור אבוד. שום בעיה מבעיותיו אינה נפתרת לא בזמן נסיעותיו במזרח אירופה וללונדון ולא בשובו לארצות־הברית. לא בעיותיו האישיות, לא יחסיו עם נשים, לא המודעות היהודית שלו או התרחקותו מיהדות, ולא תחושותיו כסופר, הדי על הפירסום שהביא לו ספרו הראשון ומאז מלווה אותו הרגשה של קיפאון או נסיגה יצירתית.

"בק: הספר" נפתח בתיאור מסעותיו של בק למוסקבה, לרומניה ולבולגריה, לשם הוא נשלח על־ידי הממשל האמריקני בשנות השישים, כנציג של הספרות האמריקנית במסגרת מה שהיה קרוי או "חילופי־תרבות" בין מערב ומזרח. תיאורים אלה נמסרים באמינות ובלא הגזמות יתרות של המצב במזרח אירופה באותן שנים פוסט־סטליניסטיות. כזכור, גם סול בלו כתב רומאן שלם על ביקור ברומניה בעידן האפל של צ'אושסקו, "דצמבר של הדיקן", אך שם התיאורים הרבה־יותר קודרים ומטילי־אימה. לצד דמויות בדיוניות או בלתי־מזוהות במפגשיו של בק עם ראשי אגודות־הסופרים בארצות אלה, מוזכרים גם משוררים כווזנסנסקי ויבטושנקו. בשעת פגישות עם יהודים במוסקבה, מהרהר בק ביהדותו הנטושה: "איש הקשר שלו בשגרירות האמריקנית – כדורסלן־לשעבר מוויסקונסין, עגמומי ודק הליכות, בעל השם הספורטיבי הנוצץ סקיפ ריינולדס – הבטיח לו ששניים מכל שלושה אינטלקטואלים סובייטים מחביאים איזה יהודי באילן היוחסין שלהם; ובאחד הערבים בק אכן מצא את עצמו בדירה מוסקבאית שעל כונניות הספרים שלה סודרו בשורה תצלומים (של קפקא, איינשטיין, פרויד, ויטגנשטיין)

ג'ון אפדייק

אשר העלו בהתרסה את זכרה של תהילת היודן־קולטור הטרום־היטלראית. מארחיו, הן הבעל והן האשה, היו מתרגמים מקצועיים, ודירתם היתה עמוסה עד בלבול בקרובי משפחה, סלל מהגרים הידראולי צעיר עם עיני איילה, וסבתא ששירתה כרופא שיניים בצבא האדום והכלב הדנמאלי שלה הטיל את מרותו על הטרקלין. במשך ערב שלם, ארוך ושופע הרבה כוסיות, זרות, אולי גם זה בהתרסה, כלל לא הוזכרה. היה זה אחד הנושאים שבק העדיף להתעלם מהם. גם בכתיבתו הוא השתדל לחרוג מן הגטו שבלבו אל עבר המרחבים הפתוחים שמעבר להדסון; יהדות אמריקה זכתה בהישג האמנותי הגדול שלה, כך חשב, לא ברומאנים של שנות החמישים, אלא בסרטים של שנות השלושים, מכונות הענק האשליות שבאמצעותן הקרינו בהזות יהודיים מכבבים גויים על אומה גויית, ובכוח שכמות המהגרים שלהם העניקו לארץ חסרת הצורה חלומות ואפילו סוג של מצפון [...] עבור בק היה זה אחד מסיפורי האהבה הגדולים של כל הזמנים – הרומאן הזה, שכל הצדדים הרוויחו ממנו, בין היהודים של הוליווד ושכירי היום הנכר והנגרים של אמריקה, והסופר היהודי האהוב עליו היה זה שהפנה עורף לשלושה רומאנים נפלאים על ברוקלין פרי עטו, ופרש למדבר כדי לכתוב תסריטים בשביל דוריס דיי".

יש להניח שלא בק היהודי חשב כך, אלא יוצרו הנוצרי, אפדייק, במסגרת ביקורתו על היהודים בספרות האמריקנית, תוך נסיון להפחית בערכם ו"לאוף" נסיון זה על־ידי הדגשת חלקם של היהודים בתעשיית הקולנוע האמריקנית.

גם המבוא האירוני לספר, שבו פונה בק הגיבור אל אפדייק המחבר, מבטא את תיסכוליו של סופר ממוצא יהודי באמריקה – ומזכיר במשהו את פיליפ רות.

בק נודד בארצות־חוץ ובתוך ארצות־הברית, מן הדרום לניו־יורק, שממנה אינו יכול להיפרד בסופו־של דבר. כלום אין המספר מתכוון להציג כאן את הנדידה כתכונה יהודית ידועה? אולם שוב: הוא עצמו נד בדרך זו, תיאורי מסעותיו של בק מבוססים על נסיעותיו שלו באותה תקופה לברית־המועצות, רומניה, בולגריה ואנגליה – כשם ש"אפו היהודי המלנכולי" של בק דומה מאוד לאף הארוך של אפדייק עצמו. אין זה סוד, כי הוא החדיר הרבה פרטים אוטוביוגרפיים לתוך יצירותיו, אף כאשר ניסה להסוות חלק מהם.

בשנות השמונים פירסם ספר המשך "בק חוזר" (שלא תורגם עדיין לעברית). בהמשך זה שוב נוסע בק לחוץ־לארץ כנציג הספרות האמריקנית, אך הפעם הוא נודד בעולמות אחרים: קוריאה, אוסטרליה, אמריקה הלאטינית, קניה. באחד השלבים של חייו הוא עושה מעשה "שאינו מתאים" לו, חדל להיות רווק זקן, ונושא לאשה את ביאה לאטשט הנוצריה ומבלה עמה ירח־דבש בישראל (שתיאורה אינו אוהד ביותר). הסוף, שהוא נוטש את אשתו, חוזר לנורמה אחותה (את שתיהן הכרנו כבר ב"בק: הספר"), ובוודאי ימשיך לקיים יחסים עם נשים מזדמנות.

גם ב"בק: הספר" וגם ב"בק: חוזר" הגיבור כסופר וכאדם אינו מגלה יכולת להתקשר לאנשים לאורך־זמן, חי חיים בלתי־מגובשים, מבולבלים ומבלבלים. דמות של גיבור מודרני נטול־שורשים, שיש בו גם מהאוניברסלי וגם מן האמריקני.

נפש כורדי

ענת שפיצן

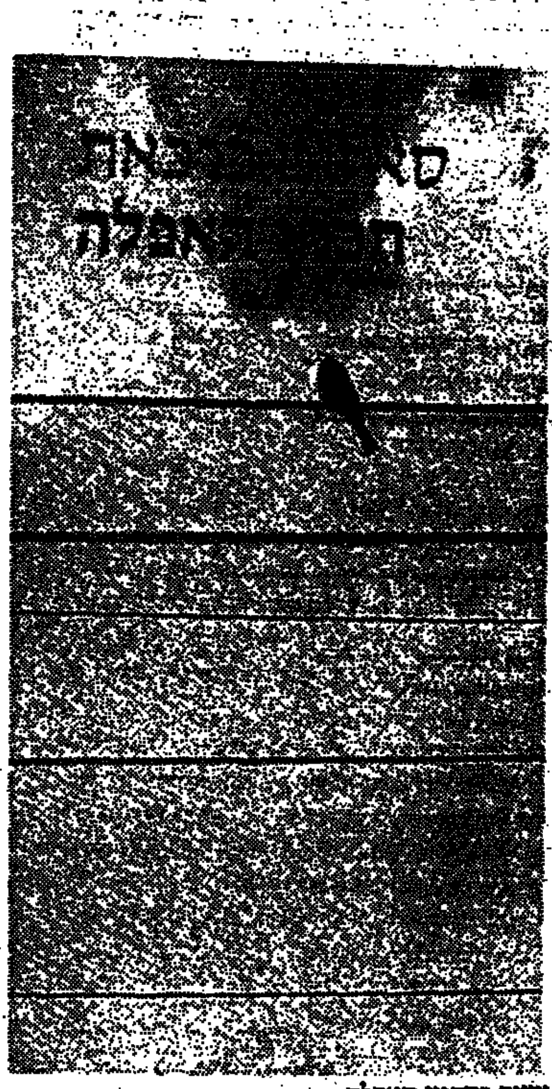

שער "חכמי האפלה"

סאליב ברכאת: "חכמי האפלה", מערבית: מתי פלד, ספריה לעם, עם עובד, 249 עמ' 1995

בעבודת מחקר שעשיתי על העדה הכורדית הוקסמתי במיוחד מהדמיון העממי הפורה. הזהירו אותי מפני שדים, נתנו לי סימנים לגלותם, כמו ציפורניהם השחורות, ולימדו אותי לחשים לביטול פגיעתם הרעה. כן התריעו בי שהשדים אוהבים לכלוך ועלולים לצאת בכל רגע מתוך המקלחת שלי, אם לא צחצחתי אותה כיאות. האמונות בשדים ובתופעות על טבעיות אחרות צמחו על רקע האמונות הרווחות בעם הכורדי.

בעלילת "חכמי האפלה" משתקף הדמיון העממי העשיר של הכורדים המוסלמים על גבול צפון סוריה: למולא בינאף נולד בן פלאי, המתבגר בכל שעה בשלוש שנים. בתוך שעות מעטות הוא הופך לנער, שפמו גדל, וקמטים מתחילים להסתמן על פניו. בצהריים הוא דורש מאביו להשיא לו אישה. ובערב הוא זקן מופלג. הילד הקשיש יוצא מביתו ונעלם בשלג, הוא מותיר אחריו את אשתו מעוברת, היולדת בן, שגם הוא ניחן בתכונת הצמיחה המואצת של אביו.

גם מימד המקום שונה כאן מהמוכר לנו בחיי יום יום: המרחק בין כפר לכפר מצטמצם לפתע, ולפיכך קטן שטח האדמה שבבעלות המולא. שינויי המרחקים גורמים למסגד להגיע אל מי הנהר. המסגד מוצף מים, אבל לתדהמת המולא המאמינים המתפללים בו מצמיחים זימים בצווארם. תופעות על טבעיות נוספות מתרחשות בכפר: אצבעותיו הכרותות של מורה שהוציא לעז על אנשי הכפר, חוזרות ומופיעות בחצר הבית. האצבעות גדלות באדמה כפטריות ואף שעקרים את היבול המחר, שבות האצבעות וצומחות בעקשנות מדי יום. ועוד נסים ונפלאות: ראשי אדם מטילים לפתע צללים בצורת ראשי כלב. ואילו פצעו של גבר שנפצע בקרב מצמיח חורשה. הצמח גדל בגופו כאיבר נוסף עד שמשתלט על הגוף וגורם למותו.

אולם למרות הדמיון הפרוע הספר מעוגן במציאות. הוא מתאר את חיי הכפריים הכורדים, חסרי המדינה, הנרדפים, שמשפחותיהם מהגרות מכפר לכפר כדי למצוא פרנסה וכיוון שהחקלאות אינה מספיקה למחיה, רבים עוסקים גם בהברחות. את הבסיס הריאליסטי מחזקים מעט קטעי ההיסטוריה המשולבים בספר, כמו הקטע המתאר את השלטון הצרפתי באזור, ומדגיש איך ליבו הצרפתים את המלחמה בין הבדווים לכפריים הכורדים.

ליסוד הריאליסטי תורמים גם תיאורים דייקניים של הכפרים המצויים על המפה. הבתים הנליוס מצויירים בדייקנות על הצבעוניות, שבלה נבול משקלותיהם והבית נעשה בהן. מפורטים גם המאכלים המקומיים, כמו ריסוח השושים שאוכלים ביום, וכן הכפריים האהבים הטפל שהגברים שמים על עיניהם להגנה מפני הקור. מובאים אף מנהגים כמו המנהג להשיא לחתן ולכלה עצות אחיתופל ערב חתונתם: לכלה מייעצים לשמור על כבודה ולסרב להתמסר לגבר, ואילו לחתן אומרים שלא ישתהה בתוכה זמן ארוך.

ניכר שהמחבר הכיר מקרוב את ההווי הכורדי. ברכאת נולד בכפר בצפון מזרח סוריה. אמנם בהיותו בן שבע עשרה עזב את כפר הולדתו ועבר לדמשק, משם לביירות, ואחר כך עד לניקוסיה, שם הוא חי כיום. אבל למרות הניתוק הוא מצהיר: "אני כורדי, ההווי הזה ממשיך לתסוס בקרבי, לעולם ישאר חלק ממני".

ייתכן שעקב הניתוק הוא מבחין ביתר שאת במגרעותיה של החברה בכפר. למשל על העצות בליל החתונה הוא מעיר במפורש שבעקבותיהן איבדו גברים רבים את כוח הגברא שלהם. ובעיקר מובלטת בספר האכזריות, שצמחה בתנאי החיים הקשים. התושבים מנהלים מלחמה מתמדת בקור וברעב. המלחמה אינה רק בין האדם לאיתני הטבע, הכפריים נאבקים גם בשלטונות ובכפריים יריבים. איבה שורדת גם ביחסים בין המולה למולה ובין אדם לאדם.

מעשי האכזריות בכפר מרובים. אדם שהלשין על כנופיית מבריחים נורה למוות, ולפני השמועה כעונש גם כורתו את ערוות אשתו. גם עונשו של מורה שהשתעשע באיברי גופה של נערה צעירה הוא מוות. אחיה של הנערה משסף את גרונו. נער אחר מנקב בכדורים את גופו של גבר, שפגע בכבוד אחותו ואמה הפגיעה בכלבו. המתכבמה כך שקריע לחן והוציא לעז שהחזירו לו קריצה. העונש החמור אינו מספק את הנער, הוא מגיע לבית הנרצח ויורה בשאר הגברים במשפחה. נוסף לאכזריות מודגשת לעין המלחמה החשובה על כבוד המשפחה.

אולם הספר אינו מסה ביקורתית על החברה, וגם לא תיאור היסטורי או אנתרופולוגי. באחרית דבר שהוסיף המתרגם, מתי פלד המנוח שהלך לעולמו וזה תרגומו האחרון, נאמר שהיצירה היא הצצה לנפש העם הכורדי. ומשקפת את הווייתו. השילוב המיוחד בין הדמיון למציאות חושף את עמקי נפשו של העם הזה, שיש בו "נטיה למיסטיקה, להוויות לאמונות העממיות". העל טבעי לפי התפיסה המקומית הוא חלק מן המציאות, משפיע עליה ומושפע ממנה.

במיוחד בולטת כאן כמיהתם של הכורדים לחופש, המתבטאת למשל ביחס מזלזל לשלטונות ולגבולות מדיניים. נציגי השלטון מוצגים באור נלעג. באירוניה נאמר שכל הרוצה להתיידד עם שוטר צריך לשחוט לשם כך תרנגולת אחת, ואילו כדי ליצור קשר עם בעל דרגות צריך להקריב תרנגולות רבות. ההסבר שניתן לתופעה הוא הדמיון הרב בין השוטרים לבעלי הכנף. גם משטרת הגבולות מוצגת בצורה מגוחכת. בסיפור על פרד עמוס טבק מוברח, שדהר אל תוך תחנת המשטר. כל השוטרים נמלטו מפני שחשבו את הפרד לשד. וכך נכנס המבריח כבעל הפרד לתחנה הריקה, אכל באין מפריע צלחת עדשים חמות, ויצא שלם ושבע.

את המחאה על קיומם של גבולות מדיניים מלאכותיים אפשר לראות בתיאורי הגוף המרגישים את ההמשכיות בין שני עברי הגבול. כמו שני החורשים התאומים בצד התורכי ובצד הסורי שכל דבר מתחושש בהם במקביל. את הגבולות המלאכותיים חוצים המבריחים וכן המון דמויות מסתוריות מוארות בזוהר סגול, המייצגות את אבות אבותיהם של הכורדים בעלי הזכויות ההיסטוריות על המקום.

הספר רווי סמלים כמו הדמויות המסתוריות. שפע הסמלים, שילוב דמיון במציאות וריבוי גיבורים ביצירה, יוצרים לעיתים רושם מוזר, וקשיי הבנה; לבלבול מוסיף המבנה המקוטע. "חכמי האפלה" בנוי מכמה עלילות המשולבות זו בזו, ובתוך העלילות מעורבב סדר הזמנים ורבות הקפיצות האסוציאטיביות מנושא לנושא.

לי הפריע מאוד עיצוב דמויות הנשים. בכפרים אלה הן כלי שרת בידי הגברים, מושא לתשוקה, ועזר כנגדם. נדמה שהמחבר הלך בעקבות המסורת הכורדית בעיצובן ולא הצליח להעניק להן אופי ספרותי משלהן. אנו למדים רק על יחסיהן עם גברים, על מתחים מיניים ועל תפקידן בהולדת בנים. אין בכך כדי להפיח בהן רוח חיים.

למרות החולשות והקושי בקריאה ההצצה לעולם הכורדי מרתקת. ובפינה מצומצמת זאת מתגלים דברים המדברים לכל נפש. למשל מלחמתו של הגיבור בכאוס נגד הזמן הדוהר מבטאת את מאבקו של כל אדם במרוץ הזמן. כפי שאומר בכאוס: "נטל השנים אינו מעיק רק על מי שמעגל חייו מסתיים ביום אחד".

בעיקר מצטיינת היצירה בתיאורים ציוריים, עזי ביטוי. מעידה על כך תמונת השלג, שגם היא כמו כל הספר, מערבת דמיון ומציאות: "לובן פרוש על פני המרחב לאורכו ולרוחבו. כנפיים עצומות לבנות: כך תקע שם השלג את יתדותיו ונטה את אהליו...שטיח לבן מאוד, שהזרזירים השחורים אוחזים את שוליו במקוריהם כאומרים לשאתו אל חלל האוויר. לבן ודוגני, טווס שנתעטל מקישוטיו הרהומים. המיתארים אותו מאחוריים. לבן כליל והלובן, בוסת בעוצמת צבעו. אחיל שסימני אלימות ניכרים בו".

מתי פלד, שזו היתה אחת מעבודות התרגום האחרונות בחייו, היטיב להעביר את הלשון הפיוטית שבמקור לעברית עשירה ומושכת. יהא תרגום זה בבחינת ציון נוסף לזכרו.

אינדיאנה וניו־יורק

איזה פרליס

סול בלו: "גניבה", מאנגלית: אלי הירש, הוצאת זמורה ביתן 1995

סול בלו (חתן פרס נובל לשנת 1976) אינו אוהב את ההגדרה: "סופר יהודי־אמריקאי" ומעדיף להיות סופר, שיצירתו בעלת מסר אוניברסלי. ובכל זאת גיבוריו האותנטים ביותר הם אינטלקטואלים יהודים־אמריקאים, בני מהגרים, המתלבטים בסבך החברה האמריקאית העכשווית. יש להניח, שבדמויות אלה שיקע המחבר זכרונות חייו והעניק להן גם קווים אוטוביוגרפיים.

קלרה ולדה, גיבורת הרומן הקצר "גניבה" שתורגם עכשיו לעברית, קורצה מחומר אחר. תיאור חיצוניותה שבפתית, מצביע על כך, שלא צמחה בשכונה יהודית: שיער בלונדיני, עינים כחולות, אף קטן שמוצאו מן הים הצפוני – דיוקן של גויה. בפנימיותה קיים ניגוד בין מורשת אבותיה הפרובינציאליים, איכרים וסוחרים קטנים באינדיאנה, לבין אורח חייה, כאשת עסקים בניו־יורק. ההורים הדתיים מאוד חינכו אותה על ספרי הקודש: "תפילות לארוחת בוקר, ברכה בכל ארוחה תהלים בעל פה, הבשורות על בוריין – דת כמו פעם".

התשתית הזאת לא נמחקה וסימנה "המראה הפרובינציאלי", שדבק בקלרה לעולמים. לאחר שנות לימודים במוסדות להשכלה גבוהה, לרבות שנה בקולומביה, התקדמה בשלבי הקריירה, עד שהיתה לאחד ממנהליה של קבוצה בינלאומית של בתי הוצאה והתמחתה בעתוני האופנה. מכאן שקלרה היא "מצליחנית", התגלמות "החלום האמריקאי". מאידך חייה הפרטיים מגלה תמונה שונה: ארבעה בעלים ("שלושה מתוך הארבעה לא היו יותר מזה – גברים מן הסוג המכונה בעל. רק אחד, השלישי, היה דומה איכשהו לדבר עצמו") שלוש בנות, שני נסיונות התאבדות, יעוץ של פסיכיאטר. ל"חלום האמריקאי" כמו לירח, יש צד מאיר וצד אפל.

אהבת חייה של קלרה הוא איתיאל רגלר, שעשה קריירה בתחום אחר. בסיסה של קלרה בניו יורק, כרך העוצמה הכלכלית, ואילו איתיאל חי בוושינגטון, מרכז השלטון. הוא התפרסם כילד פלא בתחום אסטרטגיית הגרעין, היה יועץ לבטחון בינלאומי, עוזר לידיד ועדה בסנאט ועוד. לבעל כישורים כאלה "השמים הם הגבול". אולם, כמו אצל קלרה, חייו הפרטיים הם כישלון חרוץ. לעומת ארבעה בעלים ושלוש בנות של אהובתו, מסתכם "מאזנו המשפחתי" בשלוש נשים ושני ילדים. קלרה מסכמת: "איזה בזבוז! מה הטעם בשבע חתונות, חמישה ילדים" (אולי בלו מהרהר בששת נסיונות הנישואים שלו עצמו)

סול בלו

קשר האהבה בין קלרה ואיתיאל מסתמל בטבעת אזמרגד, מתנת האוהב לאהבתו. פעם אחת הטבעת נעלמה אבל לאחר חיפושים נמצאה מתחת למיטתה של קלרה. בפעם השנייה הטבעת נגנבה (מכאן כותרת הספר) ובהקשר זה מופיעה דמות שלישית, הנחשפת להשפעתה של ניו־יורק, הלוא היא ג'ינה הגמן, וינאית צעירה, מבית טוב, המתקבלת לעבודה כמטפלת בבנותיה של קלרה. מטרת באה המוצהרת: "לשפר את האנגלית שלי. אני רשומה לקורס במוסיקה בקולומביה. וללמוד על ארצות הברית של אמריקה". קלרה מתייחסת בליברליות למטפלת, אך גם "חוששת למוקשים שאורבים כאן לנערות". הרי היא עצמה עלתה על מוקשים אלה בבואה מאינדיאנה. ואכן חניכותה של ג'ינה בניו־יורק היא מהירה ו"יסודית". היא "לומדת על ארצות הברית של אמריקה" באמצעות צעיר שחור מהאיטי, שבעקבותיו היא עוברת מביתה המפואר של קלרה בשכונת היוקרה להארלם. אולם ג'ינה אינה פגיעה, כפי שנדמה היה למעבידה שלה. לאחר הרפתקה קצרה היא מוכנה לשוב הביתה ולהינשא לפקיד הבנק של אביה.

בסיפור שלפנינו מתנער בלו מן הנושא היהודי, אבל מבחינות אחרות הוא נשאר בתחום התמחותו. הוא מספר סיפור בצורה מרתקת, הוא שופע הומור עוקצני ואירוניה, ויתר על כל אלה מגלה חמלה ביחס לגיבוריו, המסתבכים ותועים בדרכי החיים. דמויות אלה הן תוצר החברה האמריקאית, שבלו רואה אותה בעין ביקורתית. חברה זו מופיעה בסיפור בכפל פניה. מצד אחד העיירה הפרובינציאלית, השומרת עדיין על מסורת המייסדים הראשונים ואורחות חיים שלו ומתון (יש להניח שבמקום כזה אין הרבה פרנסה לפסיכיאטרים) אבל מצד שני החיים שם הם "מחוץ לעיניים בערך כמו מצרים העתיקה". מובן, שצעירים מחוננים ושאפתנים מרגישים מחנק ונמלטים לכרכים מואצים, שבהם גם אפשרויות הקריירה רחבות יותר. צרתה של קלרה היא בשניות שבאופיה המתח שבין בת עיירה ואשת קריירה. הפן השני של אמריקה היא ניו־יורק "עיר גוג ומגוג" מסובכת ומושכת, סמל התרבות והתעשיית של אמריקה. מצבו של האינטלקטואל (אפילו בלי הגיבנת היהודית), בחברה זאת אינו בכי טוב. האינטלקטואל לעתים נכשל, במקום שאדם רגיל עשוי להצליח. כך למשל איתיאל, המומחה לאסטרטגיה גרעינית, שב בערב הביתה ומוצא, שגברת רגלר השלישית הסתלקה, לאחר שרוקנה את הבית, לרבות המצעים ממיטתם הזוגית. מצער אך גם מגוחך. כשלונו של איש הרוח בחיי יומיום ובחיי אהבה, הוא אחד הנושאים של בלו. הסיפור שלפנינו אינו מגלה עולמות חדשים, אבל הוא קריא ומשעשע, על אף היותו רציני.

חזית הבית – משמעותה הבניין השלם

עמירה ערן

א. שפירא, הרוח במציאות – מגמות העיצוב בהגות בובר, ספרי [illegible] האוניברסיטה תל אביב, 1994.

יח לפי באורינה אינו אלא בהקמת החזית: אבל הכרחתי לבך כדי להעלות בבת אחת לעין המסתכל את המשמעות המסבות את הבניין כולו. וזה תפקידה של חזית נכונה ורק היא עשויה למלא תפקיד זה, שהרי בלעדי החזית אין אתה יכול לעמוד על משמעותו של הבניין".

מילים אלו, שבהן פותח מרטין בובר את קובץ דבריו נתיבות באוטופיה (מהדורה שנייה 1983, בעריכת א. שפירא), מהוות תיאור נאמן של המחשבה המדריכה את אברהם שפירא, בספרו על משנתו של בובר הרוח במציאות - מגמות העיצוב בהגות בובר, שזה עתה יצא לאור. ההכרה, כי חזית הבית, היא המביאה לעינינו את משמעותו של הבניין השלם, בהיותה מלכדת לאחדות אחת את היסודות, הקירות, התקרה והחלונות, היא מחשבת המפתח בספר חשוב זה. אברהם שפירא חושף באמצעות מודלים מושגיים את תצורות העומק המאחדות את מחשבתו של בובר על כל שלוחותיה לכלל יצירה אורגנית אחת.

מעלותיו של הכותב היכרותו האישית עם בובר ולמהגותו בכל מבטי התבטאויותיו משמשים לו כשתי קואורדינטות למיפוי רעיונותיו של האיש בהקשרם הביוגרפי וההיסטורי. וכך נוטל הקורא בידיו ספר מרתק הפורש לפניו את תולדות הרוח כחלק ממלוא חיי הגוף והנפש של הפילוסוף הגדול, ומאפשר לו הצצה אל מאחורי הקלעים של התודעה היוצרת, ברגעי המתח של המפגש בינה לבין האירועים הדוחסים המעצבים.

משימה זו, "בניית חזית הבית", שנטל על עצמו אברהם שפירא אינה מן הפשוטות, ואפילו למחבר שהקדיש את מיטב שנותיו ומאמציו לבירור עולמו הרוחני של בובר ולחקר החסידות, שבובר הבין את יסודותיו. מעל שלוש משוכות היה עליו להתרומם: משוכת המהות, משוכת האיכות ומשוכת הכמות.

המשוכה הראשונה, משוכת המהות, עומדת בדרכו של החוקר הקונצפטואלי, מאחר שבובר הסתייג במודע משימוש מכוון ושיטתי בכלים מושגיים מתבנתים. האופי המיסטי האופי את פעילותו החשיבתית נותן את הרושם, כי דבריו נכתבים מתוך נביעה עצמית ומתוך זיקה מתחדשת. קליטת הורימה הזו בכל כלי שהוא, מן הסתם היתה מצטיירת לו כהקבעה של תהליך חיוני במושגיות מופשטת שפירושה אובדן הזיקה, או בלשונו הפיכת היחס הדיאלוגי של "אני – אתה" ליחס מנוכר של "אני – לו". למרות זאת, אין לשפוט את תרומתו של המחקר על בובר בכלי חשיבתו של מושא המחקר, כי לבובר נודע יחס מזלזל אל סטרוקטורות "עצמאיות", שבלעדיהן אין לקביעה המחקרית ראייה התפתחותית ושיפוטית. הוא מביע אי אמון בתבניות ובממדים היסטוריים ובמקרים רבים מבכר להתעלם מהם ולהסתפק בקונסטרוקציות הרוחניות שהוא בונה על סמך קשרים אסוציאטיביים: כאלו שמימד הזמן, כגורם מפענח אינו משחק בהן תפקיד מפתח.

המשוכה השנייה, משוכת האיכות, היא לשונו של בובר שאיננה מקילה על הקורא. לשון זו אמנם מתהנת בעוצמה מהפנטת, כפי שהגיבו תמיד שומעיו, אך בפירוק השיטתי, הקפדני, מתקשה החוקר לשחזר את קול הנשימה הטבעי של תפיסת החיים של בובר. היטיב לבטא זאת ג. שלום, עמית ופולמוסן של בובר: "אכן, בנקודה אחרונה זו טמונה הסיבה לקושי הרב בניתוח השקפותיו במה שהוקשה מאוד ומתמיד את ההידברות עימו. לשונו היא רב־גונית לאין שיעור, פיוטית, עתירת דימויים, רבת משמעות ויחד עם זאת, באורח מוזר, בלתי־ממוקדת ובלתי־חד־ערכית". (עוד דבר, עמ' 366).

המשוכה השלישית היא משוכת הכמות: חיבוריו של בובר נפוצים בעולם כולו ותורגמו ליותר מעשרים ושלוש שפות. באוצרות־הברית לבדה נכתבו עד אמצע שנות השמונים יותר ממאה עבודות דוקטור על משנתו. איש אשכולות היה הדובר, אף שאינם מתפצלים לדיסציפלינות נפרדות, זכו לדיון מנקודות־ראות פילוסופית, תיאולוגית, חינוכית, אנתרופולוגית וסוציולוגית, ספרותית ואמנותית. כתביו הרבים, ובהם הרומן "גוג ומגוג"; ספרי הגות: "פני אדם", "בסוד שיח", "דרכו של מקרא", "תורת הנביאים", "בין עם לארצו", "הרוח והמציאות", "בפרדס החסידות" ועוד; מכתבים ודברים בעל פה מהווים מאגר עצום של ידע ומידע שהיה על אברהם שפירא לנתב לכלל תובנות מנהירות.

מרטין בובר נולד בווינה בשנת 1878, גדל עד נעוריו בפולניה, ונעשה לאחר מכן מעורה בתרבות האירופית ודובר מובהק של התרבות הגרמנית. על אף היותו ציוני פעיל משנות בחרותו, זכה להוקרה כה רבה בחוגים שאינם יהודיים, עד כי ידידו הקרוב גוסטאב לאנדאואר הגדירו כ"שליח היהדות אל האנושות". בכך ביטא אולי גם את מועקת קהל מעריציו של בובר שציפו ממנו לאותה מידה של הגשמה בפועל לה הטיף בדבריו. ואכן בובר עלה לארץ־ישראל רק בשנת 1938 ומיטב יצירתו הוא פרי של התמודדות רוחניות ומאבקים קיומיים שהיה להם ביטוי מר וחריף על במת ההיסטוריה (שתי מלחמות עולם, השואה, מלחמות תקומת ישראל). אלו משתקפים בכתביו בפריזמה אישית מאוד. המימד האישי או הבין־אישי, הוא יותר מאשר חותם של איש זה בדברי הרוח של האנושות ושל מחשבת ישראל. על האישי להוליך האנושי שכן, אפילו האנושיות בהסתכלה אל פניה, אינה מתחייבת לאמירה אמיתית, שבה מתמצה אדם כשהוא מישיר עיניו אל תוך תוכו של הזולת. "בימי מלחמת העולם הראשונה נתברר לי שמתחולל והולך תהליך... תהליך של התגברות הקושי בשיחה לאמיתה שבין אדם לחברו; וכייחוד מרובה הקושי שבשיחה בין בני־אדם השונים זה מזה בטבעם ובדעותיהם. הדו־שיח פה אל פה, בלא גודרים וסייגים, הלך ונעשה קשה ונדיר, ותהומות שבין אדם לחברו מתרחבים באכזריות מוסיפה והולכת... ואזי לפני שלושים וחמש שנים, נפקחו עיני לראות שכאן שאלת גורלה של האנושות" (עם ועולם, עמ' 83).

"שאלת גורלה של האנושות" לא היתה לדידו של בובר שאלה שהפילוסוף דן בה כשהוא מבודד ומסוגר במגדל שן. הוא תפס את הגורל האנושי כמעוצב על־ידי יחידים, שכל אחד מהם הוא עולם מלא, דווקא כשאין הוא מתבצר בעולמו הפנימי והופך אותו ל"גנו של הענק" שאסור לחדור אליו. ההכרח הוא להבקיע את הגבולות החוצצים בין אדם לאדם ולקיים הידברות על יסוד המלאות האנושית המרוממת מהתברלות, שאינה מסתפקת במכנה משותף אוניברסלי. חוויית השיח פה אל פה עם הסובב מפעמת בדפוס הגותו של בובר, עוד טרם שוכלל וגובש באמירות פילוסופיות מבוקרות ובניסוח דיאלוגי מדוקדק. רק מנקודת הקשב האישי והכיוון העצמי אל בסן הדברים, יכול אדם לתפוס את המציאות הנהדרת כסוד שיח גם עם הנצחי והמרומם. הפעילות המפייסת, הפיכת היחס הזה לניגון הדו־פעמי היא כשרונו היהודי של בובר. הקוטביות הניגודית שעליה בנויה השקפת עולמו, ושאת סימניה המוסכמים עמל לפצח אברהם שפירא, היא הפן האחד והדו־הפנים של יחס מהותי. האתגר הוא לגבור על רב־גוניותה של התוויה החוזרת ולגלות את סוד אחדותה. ספרו של שפירא נותן בידי הקורא את חוט המשמעות כשהוא מפלס את דרכו בלבירינט המרתק של הרוח הבוברית. הוא מסמן לו את דרך האמצע, בין מושגים קוטביים שסוד חיבורם הוא סוג הורימה כגדה אחת אל הגדה הנגדית. היינו: בלי להזדהות עם התוקף המובהק של איזה שהוא קוטב, ועם זאת להרש בקיומו כמין מצפן.

אברהם שפירא רואה בדואליות הקוטבית, על שלל גילוייה עקרון מפרה ומעצב במרחב הגותו של בובר. לדעתו של שפירא, יש להבחין בארבעה מיבנים דואליים יסודיים הנוכחים בכתביו, אם במרומז או במפורש: "מערבולת כיוון"; "רגע – נצח"; "רחוק – זיקה"; "אני – אתה – אני – לו". לכל אחת מסטרוקטורות היסוד השתקפויות שונות. על רקע תיאורטי שונה הן עשויות לקבל מבע לשוני שונה, או אפילו להתלבש על ציר התייחסות שונה, אך בה בשעה הן קבועות כפריזמות התבוננות של האדם אל סביבתו. להיעזרות על צמדי המושגים מטרה ערכית ומטרה פורמלית. מצד ערכם הם מהווים כלי מדידה ושיפוט של עוצמת הדחף הראשוני לנוע אל מימוש המיוחל; ומצד שיטתיותם, הם מהווים אמצעי לכינוסה של הרוח היוצרת למערכת מלוכדת ובעלת משמעות.

האתגר שעמד על עצמו הכותב הוא כבד מאוד. בוודאי שהיה צריך להשקיע כאן הרבה מרוחו הוא, כי הפרשנות, כמו היופי נתונה בעין המסתכל. כפי שבובר עצמו ציין לא אחת: "יודע אני שפירושי כדרכו של כל פירוש, מותנה בהווייתי" (עם ועולם, תשכ"א, עמ' 415). לשפירא ולעמדת החוקר שלו זכות עמידה בפני עצמם, אף־על־פי שאין ספק שהווייתו כיוצר, כעורך וכאיש הגשמה משוקעת בדיבור מקיף זה. כשבובר מדבר על הדרך שבה התחיל באיסופם של סיפורי חסידים, הוא מתאר את נסיונותיו הכושלים להעביר את רוח הסיפור על־ידי תרגום מדוייק מלשון ללשון. מסורתו לא עלתה בידו עד שהבליחה בו ההכרה, כי עליו להקשיב לסיפורים, להבינם בכוונותיו, להטמיעם בנשמתו, ורק אז לספר את שעלה בליבו. במהותו חוויית יסוד זו לכדי תיאוריית מחקר, גרס שההבנה האמיתית, המודרת, היא מעבר ומעל הסכיקות הפילולוגיות וההיסטוריות. באמצעותן ניתן אמנם לתאר את המציאות הנחקרת, אך לא להבטיח את המפגש האמיתי בין אדם לטקסט בעל משמעות. אין לי ספק, שספרו של א. שפירא נכתב מצד אחד מן המרחק ההכרחי לכל ראייה ביקורתית־מחקרית, ומצד שני מתוך קירבת הנשמה שאותה תיאר בובר כעקרונית להבנה אמיתית. בובר, בכלל, נוטה היה להתחלות מצבי תודעה מבריקים מאוד באירועים העשויים להתראות כבנאליה למסתכל האדיש. בתארו את האחריות האינסופית של האדם כלפי האידסופי, אחריות שמתגעגעת מהסיבתיות שאנו רגילים לראותה כמכריעה את התנהגותנו, הוא מביא סיפור שבפני עצמו נשמע יומיומי ומבורז, אך בה בשעה הוא משמש רקע לתובנה עמוקה. בובר מספר, שפעם בסיומה של אחת מתוך "שלוש הרצאות על היהדות", שעה שישב עם חסידיו בבית קפה, ניגש אליו איש פשוט ובלתי־מוכר. תוך שיחה הסתבר לו, כי זהו אחיו של מנהל משק ביתו והוא הזמינו לשולחנו. שעות ארוכות ישב האיש הפשוט והקשיב רוב קשב לדיונים הפילוסופיים המופשטים שלא יכול היה לרדת לחקרם. רק לבסוף, אחרי שבובר הצציד בו מספר פעמים להשמיע באוזניו את עניינו אליו, העז תוך היסוסים מרובים ובדיבור מקוטע לשאול לדעתו של הדוקטור בובר על התנו לעתיד, שלומד עתה להיות עורך־דין. האם מוטב שיסתפק בלימודים אלו, או ימשיך למשרת שופט. משעונה לו בובר כי אינו יודע, משיב לו האיש הפשוט "בטון שעצבות וכניעות שלא ינוארו שימשו בו בעירובות: 'אדוני הדוקטור אין הוא רוצה לענות – ובכן מודה אני לו על מה שהואיל לומר'".

באותה הרוח סבורני יש להודות לאברהם שפירא על מה שהואיל לומר. לפעמים מתפתה החוקר הסקרן לשאול על דברים שאינם ניתנים לאמירה. מקרה כזה מזכיר ברגמן ביומנו. כשביקש את בובר לפרש לו מה טבעו של ה"בין אנושי" במשנתו נתקל בסירוב עקשן. כשהוסיף ונידנד לו, נעתר בובר באי־רצון מופגן לומר, ש"כשיש אירוע בין שני אנשים, אין להסתפק במה שקרה אצל כל אחד מהם לחוד, אלא יש כאן משהו נוסף. יותר אין אני רוצה וגם אין אני רשאי לומר. הפילוסוף אונס את עצמו לומר יותר, ועל־ידי זה הוא מרמה את עצמו... אני אינני רוצה להמציא דבר – מה שאין אני יודע עליו". (מובא בקובץ תקווה לשעה זו, ערך א. שפירא, עם עובד תשנ"ב).

מעבר למה שניסיתי לומר על ספרו של אברהם שפירא, ישנו ה"משהו נוסף". משהו שעל הקורא לחוות את עוצמתו בדרכו הוא. לא הכל ניתן להולכה מכלי לכלי. וגם אני אינני רוצה להמציא את אותו דבר שאינני יודעת עליו. על כולנו ללמוד לפנות מקום לנוכחות הכוח הלא־מדובר.

יתכן ולשאלות פילוסופיות פרקטיות, כמו שאלתו של היהודי הפשוט, תימצאנה תשובות פשוטות יותר. אבל אברהם שפירא מגיש לנו מפתחות משוכללים כל־כך, שיש רק לקוות שהדלתות שייפתחו באותו, ייפתחו במלוא רוחבן, כבשעה "שכל הדלתות נפתחות באותו והסערה תודרת את כל חדרי הבית" – (בובר בתארו את השפעתה המהממת של הכרה פתאומית ומכפשת כ"הפיכת לב"; פני אדם, עמ' 88). "חזית הבית" נאה עד מאוד. נאה ממנה "משמעותו של הבניין". ועכשיו גם פתוחה הדלת אל סערה ה"חודרת את כל חדרי הבית".

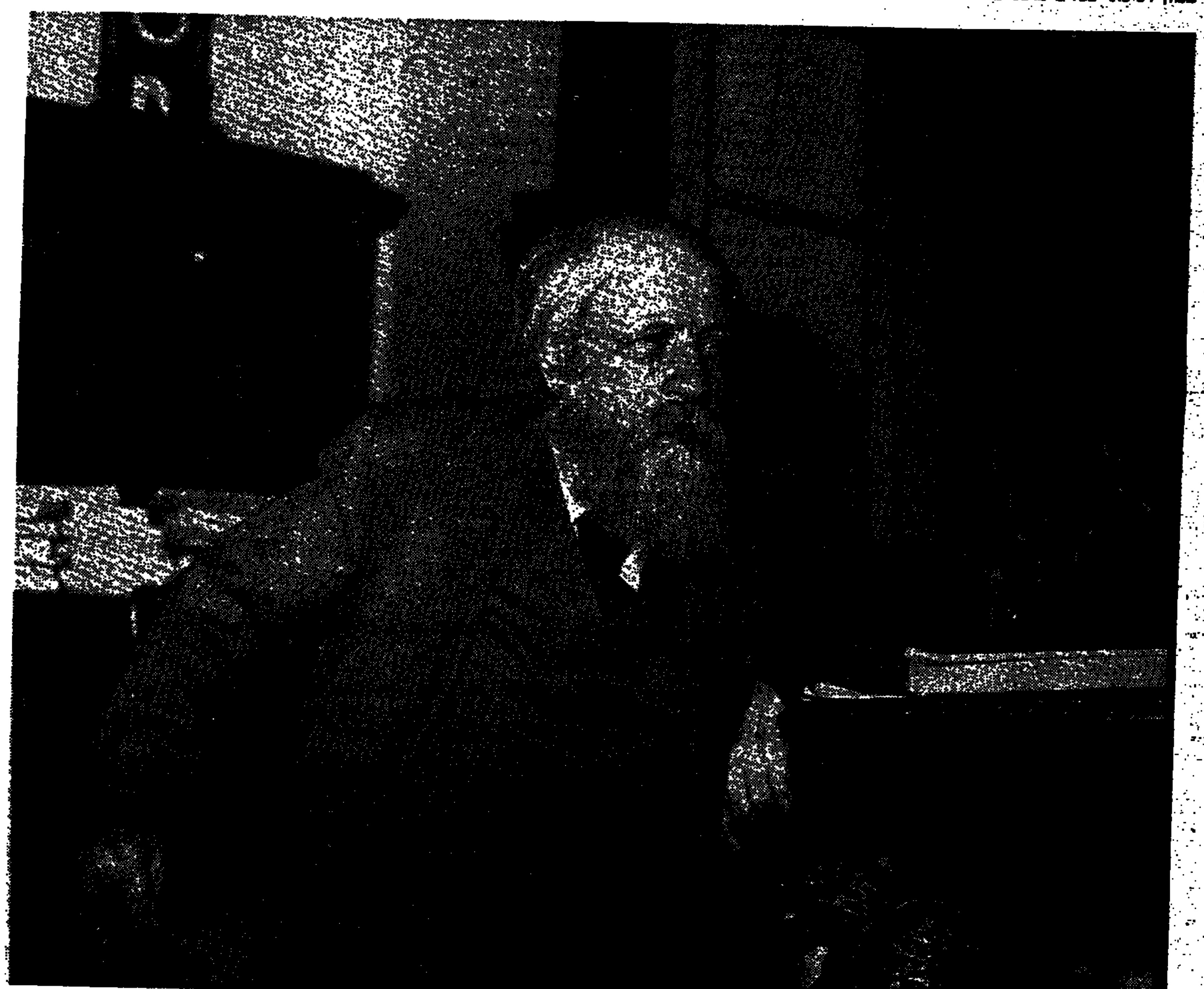

מרטין בובר

מירי אשכנזי־סמלקינסון

משלוח מנות

אוהבת אותך גשם
יורד על כביסה,
על סמרטוטים
תלויים של שבת.

אוהבת אותך גשם
יורד על דלי פלסטיק צהב
משקה את העצים הזקנים בשדרה
רוחץ את פסל הפירוסקה המכער.

כמה אכעס אם יורידו אותו
הרבה יותר מאשר כעסתי
כאשר הביאו אותו
ביום ההוא.

אוהבת אותך גשם
משקה לי את הפרחים
הארם,
ממלא לי את המשפך
אוהבת אותך יורד בפרים
על תחפושות של ילדים.

אוהבת אותך
מכיסה עליך
מתכרבלת עמק
בתוך סדין ושמיכה.

סוף המאה

הדגלים הקבועים,
אחד מן הסימנים,
החפצים המסברים,
כבולה לחוטים המתפרים,
מחפשת בערוצים,
לוחצת על כפתורים,
תמונות מרצדות,
מתחלפות על המסך.

מחיגים, סליחה,
שיחה ממתינה,
ממתינה לשיחה,
אולי אפשר להזמין יקיצה
חלומות בצבע ורד.

בקור

אחת, שתים, שלש
ארם.
משפטים שלמים
שיחה על הכל ולא כלום.
אני זו היא והיא אני
היתה לובשת כחול תואם לעיניה
מלכה.
אצילות חביה בין קפלי שמלתה
עשויה ללא רבב.
דבורה שלו היה, רהוט, בכמות ובמדה
כמו דברה ועיניה השגיחו שלא להוסיף מיותר.

עכשיו יושבת בכסא גלגלים סעודי
בבית חרש, מכורס,
ערב שישי מקבל את השבת.
עוד מעט הראש יפול
ישתדל בכל מאד
בכלות הכל...

אחת, שתים, שלש
ארם.

התחדשות

לילה,
ירח וכוכבים
עבודת הבורא
עננים, מה שרוצים.
יום.
ואור בצהרים
נעמי שמר,
איזה יפי
חיבת לנשת... ומשם
להמשיך.

עדנה מיטווך־מלד

עתוי

המלה הנכונה
במושב המתאים
ביום המיעד
בשעה המדיקת
בדקה האחת
של כאן ועכשיו
ברוח הנכונה
תשמר על נפשנו
מצוקה וצרה
שואה ומלחמה
תקשר אותנו חזק
לשרשים ולאדמה
תבנה בתים וגשרים
ותחזיק בידי שמשון
את העולם הזה
מן הפתי
והנפילה העמקה
למדרון.

תהיה שיר אחד מנסה
בימים מכתיבים
שגעון.

זכוכית מגדלת

ואם כל האנשים היו דומים
ולא היינו רואים את ההבדל
בין הסינים לגרמנים
בין האנגלים ליהודים
בין ההולנדים לספרדים
בין הבריאים לחריגים,
לא היינו מבחינים
בין בני־אדם לאנשים
בין שומעים לקשובים
בין משלימים לכואבים.
לא היינו רואים
את הברכה הקסומה
שראה ביאליק בזכוכית המגדלת
ולא היתה לנו המשקפת בעלת הנורה האדמה
המאירה בן־אנוש בזוית הנכונה.

דודו אייל

עכשיו שקט

עכשיו שקט, שקט מחלט
כי הדברים החשובים באמת
מתרחשים אצלנו, עוברים לידינו
ואנחנו בוהים ולא מעכלים
רק תוהים ושואלים מה עושים?
עכשיו שקט, שקט מחלט
כדי שנציב גלעד למלחמות
כי שלום של אמת וצדק
בקשנו גם אם לא יודעים
איך הוא הוא יראה.
עכשיו שקט, שקט מחלט
כי דמעה נעצרת באישונים.
ילדינו מתים מול עינינו
ואנחנו צריכים לרמז הרבה
כדי לדבר עם השלום הזה.
עכשיו שקט, שקט מחלט
כי השלום הזה שאת פניו
ועיניו עדין לא ראינו
הוא רק תקוה בלב,
וכשיבוא הוא יצעד חרישית
כשפניו עצובים ועל עפעפיו כאב
ומתחת לעיניו שקיות תסכול וסבל
ורק שיבוא ורק שיבוא.

בשנים הבאות

בשנים הבאות שיבואו
אני הולך ללכת אתך
מובל באזיקי אהבתך
וטבורי קשור לטבורך.
בדידותי תשבר לרסיסים
כי אהיה מחבר לקולך
וריח עורך שיעלה בי
ילוה אותי לארך שנותי.
מנות חבתך שבר לראשי
אהיה שכור ולא מיין
וזרועותיך שיתמכו בי
יעבירו בפני היגון תמיד.

מכתוב מהאצל

ועל מה ידברו עכשיו

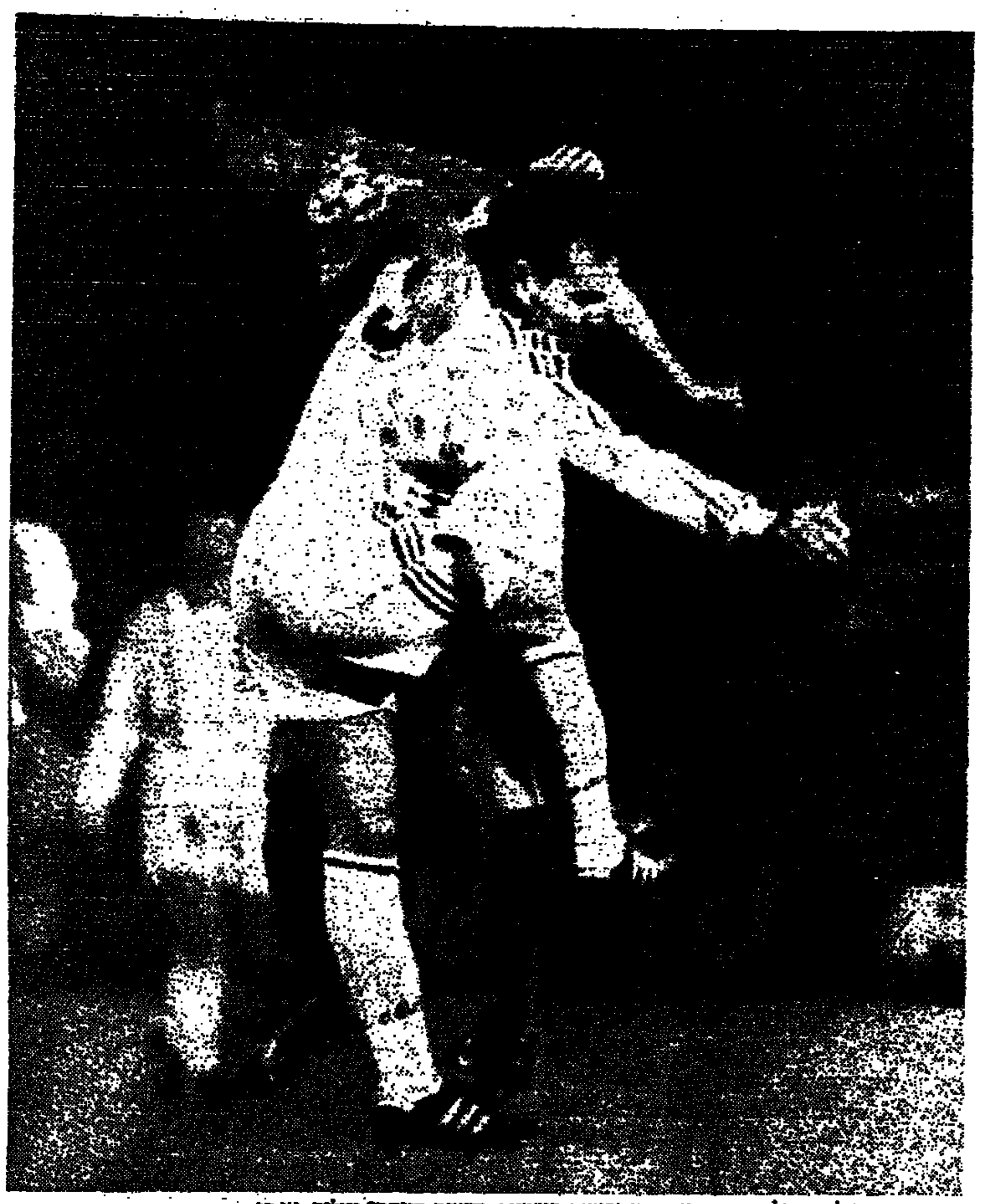
משחק הכדורגל ישראל־צרפת. האם הוא יישאר המשחק החשוב ביותר? צילום: אי.פי

אורי קרמן

אשנה

יום שישי בערב, סוף של שבוע סהרורי, כמה פיגועים, כמה יאושות ואני מתבונן, בבקיה, לשבוע שעבר. לא היה האחרון, אם כי קשה לנחש, עוד תוכנית כלכלית הביטחוני עם בעלי ההכנסות הבינוניות ומעלה, והזמן של הקייץ הראשון, אלי שלא מתוך בחנה, לא מדווח על ההדשה אלא מיצר אותן. ראש הממשלה יצחק רבין מאשים את הליכוד בסיוע לחמאס. רבין לא יכול להגיד שלא הכבש ולא זכבים. כל הפרפלורים מהליכוד, כמו הפרפלורים מכאר המפלגות, ספכו אותו ביום שישי בטלוויזיה. ומי שלא ראה, קרא על זה בעיתון. המזל של רבין הוא שמולו עומד ביבי. את הכפכות של רבין אפשר לראות ביום שישי בערב בטלוויזיה, כדי לראות את הכיפכות של ביבי לא צריך אפילו את זה.

דווקא במקום שבו האירועים היו צריכים להתרחש על המגרש, זה לא קרה. המוני בית ישראל, פחות 45 אלף איש באצטדיון, התמקמו מול הטלוויזיה כדי לראות את מה שקראו לו אצלנו המשחק החשוב ביותר שהיה לנבחרת ישראל בעולם. הצרפתים באים/לא באים לנקום. הם טובים בשתיים/שלוש דרגות מהנבחרת הישראלית. לישראלים יש/יש הרבה מוטיבציה. שרף מסתפק/יסתפק בתיקו. עוד הרבה דברים נאמרו על המשחק הזה. זה אמור היה להיות רגע של שיא בספורט הישראלי. וזה נגמר, כמו תמיד עם "נבואה מכובדת". הציבור המקבע, הבקפיא, המעצבן הזה. הציבור שהוא תבנית המבוצעות הישראלית בספורט. הנבחרת שיחקה לא רע. או מה? מה יצא לה מזה? מה יגידו על המשחק הזה עכשיו? האם הוא ייזכר המשחק החשוב ביותר של נבחרת ישראל אי־פעם? פעם היינו מרוצים בתיקו אפס עם צרפת. היום אנחנו מאוכזבים מתוצאה כזו. הבעיה היא שאנחנו מרוצים מהעובדה שאנחנו מאוכזבים מהתוצאה הזו, כי נדמה לנו שזה מראה שהתקדמנו.

מוצר השכל

בשבת, בתיק תקשורת, הגיע לאולפן הפרשן המשפטי של "מעריב", משה נגבי, כדי לדבר על היועץ המשפטי לממשלה, ובין השאר על החלטתו להעמיד לדין את מודי בר־און (ויחד איתו את העורכת רותי הדנה) על דברים שכתב במקומון (של "מעריב") "זמן תל־אביב" על חבר מרעיו של ברוך גולדשטיין. נגבי הוא נורא בסדר. לפני שהוא אמר שהיועץ המשפטי שגה בהחלטתו, הוא אמר שהוא כבתב וכעורך לא היה מפרסם את הדברים האלה. זה דבר טוב מאוד להגיד כשאתה רוצה לשכנע בחוות הדעת המקצועית שלך. הבעיה היא שנגבי באמת חושב כך, כנראה.

כמו במקרים רבים של ניסיון להטיל צנזורה, התוצאה היא חשיפה גדולה יותר של הדברים המצונזרים. בכל העיתונים הופיעו ציטוטים נבחרים מהמאמר של מודי בר־און "הם יורים ואנחנו בוכים". אני הייתי בין אלה שלא קראו אותו לפני החלטת היועץ, ולא יכולים היו שלא לקרוא אותו אחרי ההחלטה. אחלא מאמר. תודה למודי, אבל תודה מיוחדת לבן־יאיר.

הקטע שהופיע בכל העיתונים בתור זה שהעלה את חמתו של היועץ, היה: "ואין מה לצפות מהם שיבכו פתאום, שכן הדמעות, חו"ח, עלולות להרטיב את הדבק שמחזיק להם את הזקן, ואז הם יישארו רק עם שפם היטלרי קטן". דורון רוזנבלום כתב בעניין הזה ב"הארץ" כי "אפילו המיליטנטים מבין חילוני מפלגות העבודה והשמאל נתקפים חולשת דעת מוזרה, ילדותית משהו, מול סימניה החיצוניים של האורתודוקסיה". יש לנו כל־כך הרבה יראה כלפי שמירת מצוות, שאנחנו ממהרים לתת קרדיט לכל מי שמבחינה חיצונית נדמה לנו שהוא עושה את זה. ייתכן, למשל, שהיועץ המשפטי לא נחרד כאן מן ההשוואה להיטלר, אלא רק מן העובדה שבר־און מאשים בעקיפין את חבר מרעיו של גולדשטיין שהם מעלים על פניהם תער במשאי, יעני מתגלחים, ולא מקיימים את הציווי האלוהי. לא יעלה על הדעת שהחבורה הזאת לא מקיימים מצוות, כי אם לא הם אז אף אחד. ואם אף אחד, אז מי יגונן עלינו באוזני יהוה, שיש לו חשבון ארוך איתנו. הרי אנחנו חתמנו על חוזה לא כתוב עם החרדים באשר הם. אנחנו נגן עליכם עכשיו מפני השטן, במקרה הזה בדמותו של מודי בר־און, כי לנו יש קשרים עם השטן, ואתם תגנו עלינו מפני אלוהים, שאתם הוא אחוזים (או אחוקים, איך כותבים את זה).

חבל' פה גם מוסר השכל קטן על מוסר השכל. יש הגדרה שאומרת מה זה מוסר השכל: זה ביטוי שנועד לאפשר לכל אחד להגיע לאיזו מסקנה שהוא רוצה באיזו דרך שייבחר. פעם, אתם יודעים, היתה שואה. מיליונים של יהודים (ואגב, עוד כמה מיליונים של אנשים מסוגים שונים) נטבחו. זה קרה אחרי שבגרמניה עלה לשלטון משטר עם אידיאולוגיה שמושתתת על תורת גזע. מוסר ההשכל יכול היה להיות שיש להיזהר מהלכי רוח הדומים או המזכירים במשהו את האידיאולוגיה הנאצית. כרם אצלנו מוסר ההשכל קיבל משמעות צרה הרבה יותר. הוא נשאר בגבולות של היהדות. היהודים צריכים להיות חזקים כדי שלא יקרה מה שקרה בגרמניה. ליהודים צריכה להיות מדינה כדי שלא יקרה וגו'.

בן־יאיר. תודה מיוחדת. צילום: יצחק הררי

בדיוק אותו דבר קרה עם מוסר ההשכל מכל פרשיות הרדיפה של היהדות האורתודוקסית על רקע אידיאולוגי. מוסר ההשכל: אסור לפגוע ברגשותיהם של היהודים האורתודוקסים. הרגשות של כל השאר צריכים להביא מוסר השכל משלהם.

גם אני רוצה להשתמש בשיטת מוסר השכל הצר, או, אם תרצו, מוצר השכל. מוצר השכל מכך שהיועץ המשפטי קבע שלמודי בר־און אסור לפרסם את הדברים האלה הוא שלמודי בר־און אסור לפרסם את הדברים האלה. אבל לי מותר. ואני רוצה לנצל את ההזדמנות ולפרסם עוד כמה קטעים מתוך הרשימה המדוברת, גם כי אני נהניתי, אז אני רוצה שגם אתם תהנו, אבל בעיקר כי התגובה הכי טובה להחלטה כזו של יועץ משפטי, היא לפרסם את הדברים שוב (ושוב, ושוב):

"...חבורות השוטים האלה עטויות תמיד בזקן וציצית, כמו הגיבורים של המקראות לתגים שהחפו לנו בבתי הספר החילוניים שלנו, ותמיד יש להם מן המוכן איזה פסוק כ"ד מהתנות שעושה לנו רגשי נחיתות".

"...עושק נשים בבתי הדין הרבניים, השפלתם הנזעית של אתיופים בכל מגע עם הממסד הדתי, הגזרמות הציבוריות הבזויות של המפלגות הדתיות והסבה המפלגתי בחברון – כולם פירות באשים של אותו עץ, שמקודו במה שנהוג לכנות בסמינרים המיסיונריים שלהם, שורשים".

שבת שלום. ■

ידמיצר

חידה קשה ומעצבנת / דן המיצר

משימה מס' 201

שנה ללא גמר – מדוע?

הוראות לפיצוח: לפניכם חידה מצויירת, שפתרונה עשוי לזכות אתכם בפרס מיוחד: עותק חתום של ספר הקריקטורות של מושיק לין "מתים לעשות שלום", בהוצאת זמורה ביתן מודן. הזוכה ייבחר מבין הפותרים שתשובתם הנכונה תגיע אלינו תוך עשרה ימים מיום פרסום החידה.

פתרון משימה 199: הוצאנו מן הארץ – לחם. על־פי סמל "לחמנו". איש לא פתר את החידה.

המען למשלוח תשובות: מזכירות מערכת "דבר", רח' שינקין 45, תל־אביב. מיקוד: 65233. נא לציין על המעטפה את מספר המשימה.

פופוליטיקה כאופרת סבון

לפיד הוא שחקן משופשף החש היטב את קהלו ונותן לו את מה שהוא רוצה, לפעמים עוד לפני שקהל הצופים בכלל יודע מה שהוא רוצה. הביצועים שלו מדהימים באמת, כמו בלרינה־על ששום פירואט אינו גדול מכוחותיה, כמו שחקן ותיק ששום רפליקה, פגומה ככל שתהא, אינה כבדה ממשקלו

מירי פז

לפיד. גלאי בולשיט

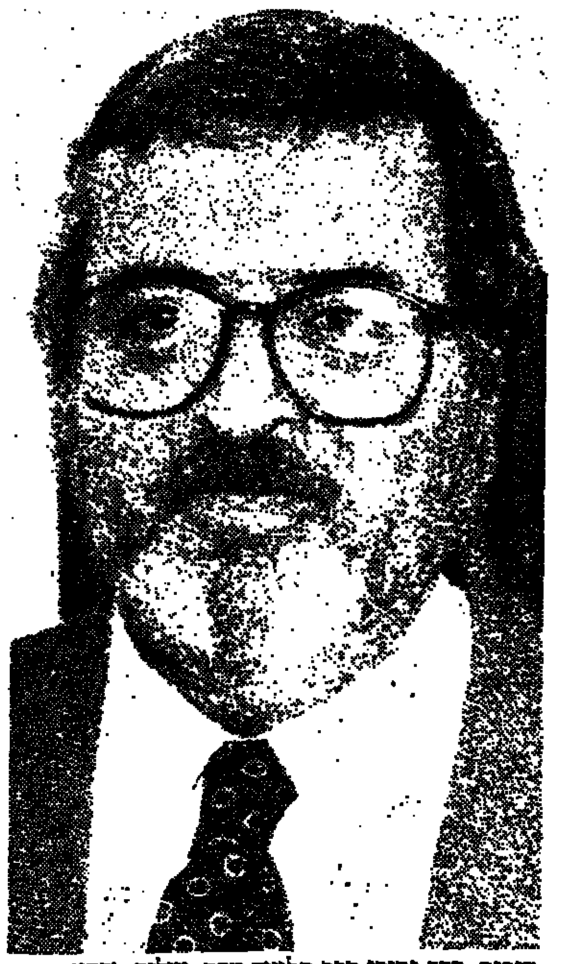
דנקנר. ספק גרוזי ספק תלמיד חכם. צילום: יפפא

מי יהיה הקורבן הבא של טומי לפיד – את מי יעליב, יהסה, ישתיק, יכניס לו סנוקרת מילולית שתפיל אותו על הקרשים? ומתי יתעשת דנקנר, יפסיק לפלרטט עם לפיד, ייזכר במורשת השמאל הקדושה, וינסה להראות ללפיד ולצופים באיפה משתין הדג, כלומר, מי מבין השניים הוא האינטלקטואל האולטימטיווי, בעל הקושאן על החוכמה והצדק האבסולוטיים?

התשובות, צופים יקרים, ביום שני הקרוב באופרת הסבון "פופוליטיקה". נכון, יש עוד גיבורים באופרה הזאת, אבל האינטראקציה בין לפיד לדנקנר, תודו, היא העושה את "פופוליטיקה" לסדרה די משעשעת המצדיקה את הגדרתה כאופרת סבון. שהרי הכול כאן צפוי מראש, ולכל אחד תפקיד מוגדר מאוד עם רפרטואר קבוע של התנהגויות ורפליקות והשחקנים הראשיים נאמנים עד כלות לציפיות הקהל. יש כאן נגחן לתיאבון, מהדורה ממוחזרת אך משופרת לעילא של מיודענו ארצ'י בנקר; יש מוטציה, משופרת לא פחות, של הינוקא ראש כרוב – חביב ודעתן, שרק בזכות נימוסיו הטובים (יחסית, יחסית) מצליח לסחוט אי אלו מחיאות כפיים, אף הן משייריו של הבכיר ממגנו; וישנה אדית בנקר־מרגלית הסוודה שכבר עמל מנסה להשכין שלום בית, אך כל העמל אינו אלא הזמנה לבלגן פרוע מקודמו. הניסיון הנכבר להשליט קצת סדר במשפחה המופרעת הוא הסתה להתגוששות הבאה, ותחינות הביניים הנואשות של אדית־מרגלית, מה הן אם לא הסלמה של המהומה הנעשית זה מכבר.

דמותו של הרב אייכלר, הנמנה עם חברי הצוות הקבועים, מעוררת קושי מסוים בזיהוי יצוגיה האמנותיים באופרה הזאת. הוא אמנם חלק מן המשפחה, אך מתנהג לאו דווקא כדמות מרכזית, אלא כשחקן־אורח המקרין זן של שפיות ואפילו מכובדות. אולי הוא האלטר־אגו של לפ"ד (לפיד, מרגלית, דנקנר). דבריו נבנות באמרים (גם אם לא נשמעים).

כיוון שנשים הן זן נדיר, הן השחקניות האורחות האמיתיות. השחקנית האורחת נעמי לויצקי תמיד מזכירה את "אלכסנדר המאושר", כולה נחת וחיוכות על ההזדמנות התגיגית שנפלה בחלקה לשחק במגרש של הבנים. האורחת המוזמנת השנייה שלי יחימוביץ' היא היפוכה של הראשונה. עצם הימצאותה במגרש לא מרגשת אותה ממש, לא מעלה על שפתיה אף כרל חיוך, אולי רק שמץ של בוז קל תיכור. הבעת פניה כמו אומרת: אני לא מכאן, לא משלכם, רק נעצרתי בדרך למקום אחר. לנוכחותה המבודכת יש השפעה משכיכה ומרגיעה על פרצי השוביניזם הבלתי־נשלטים לעתים של השחקנים הראשיים במגרש. הם מאוד משתדלים לשלוט בתגובותיהם הלאדרוצניות כי מי רוצה להגיע לבית הדין הגבוה לצדק של הדייז כשהשופטת היא הנסיכה הבלתי־מעורערת של הפי.סי (התקינות הפוליטית) הישראלית?

עקרון החזרה הוא היסוד הדומיננטי באופרת הסבון. היא נבנית מדמויות שהוקצעו בתהליכים גסים ועוצבו בקווים חדים שיקלו על זיהויין בקרב קהל הצופים. התמונות באופרות סבון נכתבות בדרך־כלל בידי צוות כותבים שנוסחה בדוקה עובדת לנגד עיניה: כניסה בדקה ה־23, מהומה בכל שבע דקות קצובות, מחיאות כפיים כל 10 דקות, ויץ קטן כל 13 דקות. זה מקל לא רק על הצופים שציפיותיהם מתגשמות בקורלציה למנת המשכל הממוצעת באוכלוסיה, אלא גם על השחקנים שביצועיהם משתפרים עם כל פרק נוסף בסדרה. כשהסדרה מאריכה ימים, נכנסים השחקנים לתפקידיהם בקלילות ממש; לעתים הם אף מקדימים את צוות כותבי התסריט, עד כדי כך הצליחו להיכנס לעורה של הדמות. מטעמים אלה טומי לפיד הוא הדמות השלמה והמהוקצעת ביותר באופרה. הצלחה נדירה היא כשהדמות והשחקן חד המה. לפיד הוא החלום הרטוב של כל מפיקי ויוצרי אופרות הסבון למיניהן. הוא שחקן משופשף החש היטב את קהלו ונותן לו את מה שהוא רוצה, לפעמים עוד לפני שקהל הצופים בכלל יודע מה שהוא רוצה. הביצועים שלו מדהימים באמת, כמו בלרינה־על ששום פירואט אינו גדול מכוחותיה, כמו שחקן ותיק ששום רפליקה, פגומה ככל שתהא, אינה כבדה ממשקלו. היו לו כמה סצינות בלתי נשכחות. למשל, כשהעווה את פניו בלעג קדוש תוך חיקוי מחוות הידידות של סופר בריטי ידיד אש"ף, מחבר הביוגרפיה של ערפאת, כלפי אורי אבנרי (בתפקיד שחקן־אורח). "הי יורי", חיקה לפיד את הבריטי הרע בהעצמות בזו מופלאות, שהזכירו את סיר לורנס אוליבייה באחת התמונות הבלתי נשכחות בתפקיד "הסוחר מוונציה" על בימת הנשיונל. אם היה אוסקר לשחקן הטוב ביותר באופרת סבון מקומית, חבר השופטים לא היה צריך להתלבט בבחירת המועמד הזוכה היחיד.

טומי לפיד הוא דמות עגולה ושלמה באופרת הסבון שלנו. הטקסטים שלו גלויים לגמרי: אתה יודע מניין בא ולאן הוא הולך. פטריוט בלי מרכאות. אהבת ישראל היא לא רק הערך המרכזי בהגותו; היא גם הרזון ד'אטר שלו. דווקא הוא, המצטייר בציבור כבעור וגישות, מתבלט כבלאי בחלשים רגיש מאין כמותו. הוא חושף את ההתחסדויות והצדקניות של הצדיקים בכל המתנות החודיים – הדתי והשמאלי כאחד – באיבות להב. ובעניין זה המחזאי לפיד אינו נופל מן השחקן טומי. יש לו הירכיה ברורה מאוד של טוב ורע, הרע לעולם אינו יחסי, ואיש לא יבלבל אותו בדלטיוזים ובקישקושי פוסט־מודרניזם. זוכרים כיצד נזף בפרופ' עדי צמח שדן בקודרות אקדמי בערכים האסתטיים של סרטי הכנס? עולם הערכים המוצהר של לפיד מעורר הזדהות רבה עמו ואף אמפטיה מצד מי שאינם מזדהים עם דעותיו. ובאשר לדעות, הרי לפיד חוסך כאן מן היהודי הסטריאוטיפי המקובל, הוא לא ימין מובהק וודאי לא שמאל רווח, ובכל זאת לא משאיר שום סימן שאלה באשר לעמדותיו בכל עניין. הטקסט הגלוי מציב אותו כגיבור הגדול של "פופוליטיקה".

אבל גם לאופרת סבון יש סבטקסט, ומן הגלוי אתה למד על הנסתר. הדמות העגולה שלפנינו איננה מתיימרת לרגישות מגוונות לבעיות עוני, פערים חברתיים, בסח לא עדתיים, זכויות הומוסקסואלים. כל אלה הם לגבי דידה אקס־טריטוריה מרוחקת ותניחה. צרותיהם של עשירים ובעלי שררה, נשואי הערצתה וכמיהתה, תמיד מעניינות יותר.

הסבטקסט הזה עשוי להיות תקף גם לגבי גיבוריה האחרים של הסדרה. כדרכם, גם אנחנו נוהגו להתרכז ברמות המנצחות, המשאירה אותם הרחק מאחור. וכבר שכתבנו ש"פופוליטיקה" מצד תכניה עוסקת בעניינים המבריעים הבוערים ביותר על סדר יומנו. אבל למי איכפת. במהומה הגועשת שם הטקסטים לא תמיד נשמעים וממילא התכנים הבוערים והנושאים המכריעים אינם אלא עילה להתרחשות העלילתית הססגונית באופרה: מרגלית בתפקיד הכרוז במכירה פומבית של רעשים וגידופים ולסידורן בתפקיד אדית בנקר, הרב אייכלר בתפקיד אי.טי מכוכב קרוב, טומי בתפקיד אלוף הסנוקרות ודנקנר בתפקיד ספק גרוזי ספק תלמיד חכם שאינו מצליח, חרף פירפורי הקנאה ברמות האב, להשתחרר מצלו.

להתראות בפרק הבא. ■